

Bursa Barosu

Yıl: 42 Sayı: 99 - Mart 2017

dergisi

"Ve kadınlar
bizim kadınlarımız:
korkunç ve mübarek elleri
ince, küçük çeneleri, kocaman gözleriyle
anamız, avradımız, yârimiz
ve sanki hiç yaşamamış gibi ölen..."

Nazım Hikmet

Anıtkabir Müzesi arşivi

ANADOLU^H

In Affiliation with
JOHNS HOPKINS MEDICINE

MR-TRUS FÜZYON BİYOPSİSİ İLE PROSTAT KANSERİ TANISINDA ŞÜPHEYE YER YOK

*Prostat kanserinin tanı aşamasında **MR-TRUS füzyon "akıllı biyopsi"** teknolojisi, hedefe hızla ve güvenle ulaşma imkanı sunuyor. Tek seferde daha kesin sonuçlar sunan teknoloji, tedavi sürecine hız kazandırıyor.*

Gelin üstüme fark etmez

Gelin üstüme fark etmez
Baharı beklerken martta yağan kar gibi gelin
Eritirim
Erirsiniz insan sevgimin sıcaklığında

Gelin üstüme fark etmez
Ay ışığından yoksun kara geceler gibi gelin
Boğarım
Boğulursunuz gözlerimin ışığında

Gelin üstüme fark etmez
Leşe üşüşen sırtlanlar gibi gelin
Dağtırım
Dağılırsınız kuyruğunuzu kıstırarak

Gelin üstüme fark etmez
Anzaklar gibi, bilumum emperyalistler gibi gelin
Ezerim
Ezilirsiniz vatan sevgimin ağırlığı altında

İnsan Bölük

Yıl: 42 Sayı: 99 - Mart 2017
Yerel Süreli Yayın (3 Aylık)

İmtiyaz Sahibi

Bursa Barosu adına
Av. Gürkan Altun

Yayın Kurulu Onursal Başkanı

Av. Sarper Sarp

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Av. Buket Gülçin Özel
(Baro Yönetim Kurulu Üyesi)

Dergi Komisyonu Başkanı

Av. Hakkı Savunur Soğancı

Yayın Kurulu

Av. Alpay Şahinakman
Av. Kudret Avcı
Av. Gizem Berceste Olgun
Av. Bahir Esinoğlu
Av. Nihat Özkumova
Av. Emre Çakın
Av. Hilmi Sarı

Editör

İhsan Bölük

Yayıncı / Yönetim

Bursa Barosu Başkanlığı
Kıbrıs Şehitleri Caddesi
Adalet Sarayı G-Blok Kat: 1
Osmangazi / BURSA
T: 444 50 99
(0224) 272 11 94
(0224) 251 66 06
F: (0224) 251 62 49
baro@bursabarosus.org.tr

Bursa Barosu

dergisi

Yapım

www.photographica.com.tr

Baskı

www.imakofset.com.tr

Dağıtım

www.seckurye.com.tr

Bursa Barosu Dergisi, Bursa Barosu Başkanlığı tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Bursa Barosu Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Bursa Barosu Başkanlığı'na aittir. Yayımlanan yazı, fotoğraf ve konuların her hakkı saklıdır ve tüm sorumluluğu eser sahiplerine aittir. İzin alınmadan alıntı yapılamaz. Reklamların sorumluluğu reklam verenlere aittir.

Bursa Barosu Dergisi, "Basın Meslek İlkeleri"ne uymaya söz vermiştir.

Başkan'dan...

10 Ekim 2016 tarihinde teveccühlerinize göreve getirdiğiniz Bursa Barosu Başkanı ve yönetim kurulu olarak görevdeki beş ayımızı doldurduk. Bu sürede mesaimizin büyük bölümünü, adli kolluk güçlerince gözaltına alınan bazı meslektaşlarımıza yönelik işlemler nedeniyle ya Emniyet Müdürlüğü ya da Cumhuriyet Savcılığı'nda geçirdik. Hiçbirini yalnız, savunmasız, avukatsız bırakmadık. Gözaltındaki meslektaşlarımızın büyük bölümü serbest kaldı. Ancak üzülererek ifade etmeliyim ki bazı meslektaşlarımız da tutuklandı. Masumiyetlerine inandığımız meslektaşlarımızın da en kısa sürede serbest kalacaklarını umuyor, buna inanmak istiyoruz. Bununla birlikte tutuklu kaldıkları süre zarfında müvekkillerinin hak kaybına yol açmamak adına da dava dosyalarına geçici avukat görevlendirmelerini derhal yaptık.

OHAL dönemiyle birlikte çıkarılan KHK'lerle avukatlık mesleğinin alanı daraltılmış ve savunma hakkı kısıtlanmıştır. Önümüzdeki günlerde ise savunma mesleği geçmişte yaşananlardan da zor bir sürece girecektir. Savunma mesleği açısından önümüzde böylesi bir tehdit dururken, 16 Nisan'da referanduma sunulacak anayasa değişikliği konusunda bilgilenecek için gerek STK'lardan, gerekse vatandaşlardan gelen talepler üzerine ilk aşamada Bursa Barosu'na kayıtlı olan ve içlerinde TBMM Anayasa Komisyonu Başkanlığı yapmış önceki dönem milletvekillerinin de yer aldığı meslektaşlarımızın da katılımı ile Bursa Barosu Anayasa Komisyonu'nu kurduk

Av. Gürkan Altun
Bursa Barosu Başkanı

ve bir dizi etkinlik organize ettik. Alanında uzman ve isim yapmış kişilerin katılımıyla gerçekleştirdiğimiz panellerle, 16 Nisan 2017'de halkımızın tercihi sunulacak anayasa değişikliğinin neler getirip neler götürdüğünü anlattık, anlatmaya da devam edeceğiz.

Görevdeki ilk ayımızda H Tipi Cezaevi önünde avukat bekleme odasını hizmete açtıktan sonra baromuzun, siz meslektaşlarımıza daha sağlıklı ve hızlı hizmet verebilmesi için, Baroevi'ni adli yardım merkezi olarak düzenledik, E tipi cezaevi avukat bekleme odasını yeniden tefriş ettik ve baro kalemlerindeki bilgisayarları altyapısı ile birlikte yeniledik. Baro merkezi, baro odaları ve ilçe temsilciliklerimizin fiziki mekân düzenlemeleri, tefrişi ve bilgisayar altyapısının sağlıklılaştırılmasına yönelik çalışmalarımız ise tüm hızıyla sürüyor. Baroevi'nin başkanlığımıza yeni dönem tahsisi ile birlikte orada da gerek ısıtma - soğutma sistemi yenilemesi, gerekse kafeterya ve toplantı salonunda ihtiyaca uygun tadilat ve tefrişatı da en kısa sürede gerçekleştirilecektir. İlçelerdeki meslektaşlarımızla

hem tanışmak, hem sorunlarını dinlemek amacıyla her ay düzenli olarak düzenlediğimiz kahvaltılı toplantılarımız amacına ulaştı ve ilçelerle il merkezi arasındaki bağı güçlendirdik.

Ülkemiz açısından mart ayının önemi oldukça büyüktür. Gördüğümüz üzere dergimizin kapak konusu 18 Mart Çanakkale Zaferi'ne ve "kadın"a yer ayırdık. Zira ülkemizi Mustafa Kemal Atatürk'ün hedef gösterdiği muasır medeniyet düzeyine ulaştıracak olan eğitilmiş kadınlarımız ve toplumun her ferdinde oluşacak Çanakkale ruhudur. 16 Nisan'da önümüze gelecek sandık, bizlere Atatürk'ün laik, demokratik muasır medeniyet hedefine karşılık, otokrat düzen arasında tercih yapmamız içindir. Bu nedenle hayati önem taşımaktadır. Bursa Barosu'nun laik Türkiye Cumhuriyeti'nden yana olan tavrı ise 1909 yılındaki kuruluşundan bu yana değişmemiştir, değişmeyecektir. Saygılarımızla...

Haberler	6
Bursa Barosu önceki başkanlarından, eski milletvekili Yahya Şimşek ile söyleşi	20
Röportaj ve fotoğraflar: İhsan Bölük	
Prof. Dr. Kemal Gözler	51
Cumhurbaşkanlığı Sistemi mi, Başkanlık Sistemi mi yoksa Neverland Sistemi mi? 16 Nisan'da neyi oylayacağız?	
Av. Talih Uyar	65
Haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması	
Av. Orhan Rüzgâr	68
İş kazalarında zamanaşımı	
Av. Alp Kesercioğlu	71
Bir pazarlama türü olarak bayilik sistemi ve rekabet hukuku ilişkisi	
Av. Berke Sarp	73
Partner şiddetinin yasal konumu	
Av. Betül Bayram	75
İdari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde tahkim usulü	
Deniz Erdem - Kaan Mahmut Erdem	81
Hâkimin "yemin" müessesesini yemin teklif eden tarafa hatırlatması sorununa ilişkin YHGK 10.6.2015 T. E: 2014/6-31 K: 2015/1528 sayılı karar tahlili	
Av. Ece Yasav	86
"Çek" ile ilgili yeni düzenlemelerin değerlendirilmesi	
Av. Haydar Şenöz	88
Danıştay kararı sonrası iş deneyim belgelerinde yeni kıst (orantısız) süresi hesabı	
Av. M. Kürşad Akbaş	92
Limitet şirkette şahıs şirketine özgü haller	
Stj. Av. Mert Can Oral	101
Bilişim hukukunda melek yatırımcı olmak	
Av. Nesligül Altın	103
Anonim şirket ve limitet şirket ortaklarının sigortalılığı	
Av. Nezih Sütçü	105
Hacizde borç ödemededen aciz vesikası alınması şartları	
Av. Nur Hilal Sarıkartal	108
Sevgi damlası "Yüzük"	
Av. S. Numan Tandoğan	110
İş sözleşmelerinde cezai şart	
Av. Nevin Palacıoğlu Canbaz	112
Savunmayı unuttum!	
Av. Yusuf Yılmaz	113
Yorumsuz bir karşı dava dilekçesi	
Av. Yağız Gündoğdu	114
Şike ve teşvik primi	

BADEMLİ
**AMERİKAN KÜLTÜR
OKULLARI**

Anaokulu - İlkokul - Ortaokul

BİZDE HERŞEY ÇİFT **YALNIZ SEN TEKSİN !**

Yanında iki öğretmen, kampüste çift dilli eğitimiyle, Uluslararası denklik diploması sayesinde Yurtdışındaki Lise ve Üniversitelere sınavsız geçiş imkanı sağlıyoruz! Kodlama ve Robotik Eğitimi, 3D tasarım dersleri ve felsefe ile **Dünyayı keşfet bizimle!**

0 555 882 67 76 - (0224) 254 76 76

Çağrısan Mah. Mudaya Yolu Caddesi
No: 68/1 Mudanya/BURSA

<http://www.bursaamerikankulturkoleji.net/>
info@bursaamerikankulturkoleji.net

SİFAŞ - POLYLEN değişikliği yargıya taşındı

Bursa Barosu, Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odalarının Bursa şubeleri, Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan Nergis Holding'e ait SİFAŞ - POLYLEN arazisinde yapılan plan değişikliğini yargıya taşıdı.

Bursa Barosu'nun BAOB'taki hizmet biriminde yapılan basın açıklamasında, Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, Mimarlar Odası Bursa Şubesi Başkanı Can Şimşek, Şehir Plancıları Odası Bursa Şube Başkanı Sevilay Çetinkaya'nın yanı sıra odaların temsilcileri de hazır bulundu. Üç kurumun ortak açıklamasını Bursa Barosu Çevre Komisyonu Başkanı Avukat Eralp Atabek kamuoyu ile paylaştı. "Yeni Bir Rant Alanı Olarak Bursa Organize Sanayi Bölgesi" başlıklı açıklama aynen şöyle:

"Kentimiz çok zor günler geçiriyor. Son 10 yıldır sürekli olarak dile getirdiğimiz kentsel alanlara yapılan baskı artık en üst hıza ulaştı. Trafik sorunu içinden çıkılmaz bir hal aldı. Ulaşım planlaması yapılmıyor, günü kurtaran basit çözümler aranıyor. Kentin çeşitli yerlerinde

Büyükşehir Belediyesi tarafından 'dağıtılan' 0.50 emsal artışı ile kentin yoğunluğu hızla arttırılıyor. Tarım alanları ve orman alanları yapılaşmaya açılıyor, doğal çevre tahrip ediliyor. Bu güzel kent çok yakında yaşanmaz hale gelecek. Acımasız rant avcıları, ne yazık ki bunu görmezden gelip, kentin her parseline saldırmaya devam ediyor. Bunları engellemesi gereken yöneticiler de aksine yatırımcıların önünü açan rolündeler. Bursa Organize Sanayi Bölgesi'ne de 'kabuk değiştirilmek' isteniyor. Hem de bütün sanayi alanları ve imara ilişkin kanunlar yerle bir edilerek yıkımlar, düzenlemeler yapılıyor.

Kentimizin kuzeybatısında yer alan Bursa Organize Sanayi Bölgesi, 1961 yılında Türkiye'nin ilk organize sanayi bölgesi olarak ilan edilmiş olup, bugün bölgede yaklaşık 670 ha üzerine

kurulu yaklaşık 220 firma faaliyet göstermektedir. Bursa Organize Sanayi Bölgesi kentin ana arterlerinden Bursa - Mudanya Karayolu üzerinde bulunmaktadır. Bursa OSB içinde kalan ve Bursa - Mudanya Karayolu'na cepheli 1492 ada 1 parselde kayıtlı Nergis Holding'e ait olduğu bilinen SİFAŞ İplik Fabrikası'nda yıkım çalışmalarına başlanınca ilgili olduğu düşünülen tüm kurumlara bilgi edinme başvurusu yapılmıştır. Gelen cevaplarda genel olarak bölgenin Bursa OSB sorumluluğunda olduğu belirtilirken, Bursa OSB Müdürlüğü de yazısında parsel malikinin TOKİ olduğu bilgisi vermiştir.

Daha sonra bu iplik fabrikasını da içeren Bursa ili, Nilüfer ilçesi, Minareliçavuş Mahallesi, 1492 ada 1 parsel ve 1494 ada 1, 4 ve 5 parsellerde 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği ve 1/15000 ölçekli Revizyon Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Revizyon Uygulama İmar Planı'nın Bursa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde askıya çıkarılmıştır. Askıya çıkan planlarda; sanayi alanı imarlı olan arsalar bağlı bulunduğu OSB Müdürlüğü'nün ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın onayı olmadan, Organize Sanayi Bölgesinden çıkartılıp Ticaret + Turizm + Konut (TİCTK) Alanı, Park Alanı, Rekreasyon Alanı, Özel Eğitim Tesis Alanı, Özel Sağlık Tesis Alanı olarak planlanmıştır. Bunun

anlamı hiçbir kamusal nitelikte olmayan, AVM, 'rezidanslar', özel okul ve özel hastanenin yapılacağıdır. Okul ve hastanenin sanayi binaları içine yapılmak istenmesi de plan değişikliğindeki sağlıksızlığın göstergesidir.

Yapılan yazışmalarda, Bursa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Bursa Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü'nce fabrika binasının 'riskli yapı' ilan edildiği, söz konusu plan değişikliklerinin 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tadilen re'sen onaylanmış olduğu bildirilmiştir.

Bunun adı tepeden inme kararlarla kentin geleceğiyle oynamak ve Bursa'nın belki de en planlı organize sanayi bölgesine rant uğruna parçacıl olarak müdahale etmektir. Alana yeni nüfus getirilmekle, kentin anayasası sayılan ve merkezin desentralizasyonunu özellikle belirten Bursa 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'na aykırı davranılmaktadır. Onaylanan planlar tamamen kişiye özel planlardır. Konuya ilişkin bir haberde, kamu borçlusu olan bir holdingin bundan dolayı TMSF'ye geçen arazinin satışa çıkarılacağı, devletin alacağına karşılık bu şekilde alternatifin oluşturulduğu, Hazine zararının telafisi karşılanacağı belirtilmektedir. Bu durum plan değişikliğine gerekçe olarak sayılamaz.

Kamu kaynakları rant amaçlı kullanılamaz. Kaldı ki 6306 sayılı yasa kapsamında OSB kanunu aşarak onaylanan plan değişikliğinde önerilen konut alanlarına yönelik ortak kullanım alanları (donatı alanları), plan değişikliği ile bölgeye eklenecek nüfusa yeterli oranda değildir. Bu haliyle plan değişikliği kamu yararı taşımadığı gibi, kamu

düzenini olumsuz etkileyecektir. Mudanya Caddesi kent içinde az sayıda bulunan ana arterlerden olup bu ana arter kenarlarına yüklenebilecek herhangi bir fonksiyon, hele turizm + ticaret + konut fonksiyonu caddenin yükünün daha da artmasına, mevcut altyapının tamamen yetersiz kalmasına neden olacaktır. Mudanya Yolu Caddesi Bursa'nın Mudanya ile tek bağlantı yolu ve hatta kentin deniz yolu ulaşımının da gövdesini oluşturmaktadır. Söz konusu alanın merkezi noktada kalması ve yolun diğer kısmında yer alan Korupark AVM ve konut yapıları, 1050 Konutlar/Akpınar Mahallesi'ne eklenecek yeni konutlarla birlikte kavşakların kapasitesi kat be kat aşılacaktır. Bu şekildeki kaostan kentteki etkileri yok edici olacaktır.

Mahkeme kararlarına rağmen inşa edilen Korupark konutlarında yapı ruhsatlarının iptal olduğunu hatırlatırken, TOKİ'nin ve dolaylı olarak durumdan yararlanacak kişilerin, Korupark'ın bölgede yarattığı ranttan pay almak istediklerini belirtmek zorundayız. Bölgeye yeni getirilecek yoğunluk artışından, civarda yaşayanların, Bursa'nın nasıl olumsuz etkileneceği kimsenin umurunda değildir.

Diğer yandan, Bakanlık 'riskli yapı' bahanesiyle kentimizdeki yerel organları yetkisizleştirmekte ve işlevsizleştirmektedir. Bakanlık

tarafından bu tür parsel ölçeğine inen planların yapılması, kentlerin plan bütünlüklerine müdahale etmesi anlamını taşımaktadır. Planlama etik kurallarına aykırı olan bu işlemler, katılımcılığı ve demokrasi ortadan kaldırmaktadır.

Borçlu Holding'in kamuya olan borçları karşılığında alındığı ifade edilen bu alana ilişkin satış sözleşmesi, bu satış sözleşmesinin plan değişikliği öncesi mi yoksa plan değişikliği sonrası değerden mi hesaplandığı kamuoyuna açıklanmalıdır. Bursa kamuoyu aynı holdingin borçları karşılığı yapılan anlaşmaları; Yasemin Park, Yıldırım Karapınar'daki Yeşim Tekstil alanından, Çelikköy yanında yükselen otelden çok iyi tanımaktadır. Bu nedenle bu sözleşmelerin derhal açıklanması ve Bursalıların yaşamlarını zorlaştıracak, Bursa'yı daha yaşanmaz hale getirecek bu 'projelerden' vazgeçilmesi gerekmektedir. Bursa bir deprem bölgesidir, kentin daha sağlıklı yapılar oluşturulması için bir an önce planların kent bütününde revizyon görmesi gerekmektedir. Bu revizyon yapılmadan; parçacıl, kişiye özel planların önüne geçmek için, riskli alan diyerek kandırılmamıza izin vermemek için tüm bu değişikliklerin takipçisi olacağımızı, bu rantsal dönüşümü durdurmak için tüm hukuksal yollara başvuracağımızı kamuoyuna duyururuz."

“Umurbeyli Tuğçe’nin hatırasına sahip çıkacağız”

Bursa Barosu, Gemlik’e bağlı Umurbey Mahallesi’nde 2 Aralık tarihinde evlenme teklifini reddettiği Aykut Ertunç tarafından pompalı tüfekle öldürülen 25 yaşındaki Tuğçe Uludağ davasına ve genç kızın ailesine sahip çıkıyor.

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, yönetim kurulu üyeleri Onur Yavuz, Hüsnüye Altın Yeşil, Sefer Bülent Yaylalı, Buket Gülçin Özel, Umurbeyli Avukat İsmail İşel, Çocuk Hakları Komisyonu Üyesi Stajyer Avukat Nilay Erken, Tuğçe Uludağ’ın ailesi Tülay - Özden Uludağ çiftini evlerinde ziyaret etti. Baro Başkanı ve beraberindekiler, Uludağ Ailesi’nin evlerine girişte kapıda, pompalı tüfek ateşiyle oluşan delikle karşılaştı. Baba Özden Uludağ, Başkan Altun’a olay yerinde kızının nasıl öldürüldüğünü anlattı.

“Davanın takipçisi olacağız”

Baro Başkanı Altun, Tülay - Özden Uludağ çiftine başsağlığı ve sabır diledi. Daha sonra da çift, olay anına kadar yaşananları aktardı. Baro Başkanı Altun, aileden, önceki ifadelerinde söylemedikleri, daha sonra akıllarına gelecek her türlü ayrıntılı bilgiyi, avukatlarına anlatmalarını istedi.

Türkiye’de hemen hemen her gün bir kadının erkekler tarafından öldürüldüğünü hatırlatan Altun, kadın cinayetlerini durdurabilmek için bu olayın gündemde tutulması gerektiğini ifade etti.

Altun, “Dinlediğimiz ayrıntılara göre cinayet göz göre göre gerçekleşmiş. Çok açık ve kanıtlı tehditler var ki, olayın dosyasında zaten mevcut olduğunu öğrendik. Ancak bizim Bursa Barosu olarak bu olaya özel ilgimiz, ülke genelinde kadın cinayetlerine artık dur diyebilmek, halkı bilinçlendirmek adına Tuğçe Uludağ olayını gündemde tutmak içindir. Bursa Barosu olarak davayı sonuna kadar takip edip, kamuoyu gündeminde canlı tutacağız ki, Tuğçe, cinayete kurban giden son kadın olsun” dedi.

Olay nasıl olmuştu?

Umurbey Mahallesi’nde, evlenme teklifini kabul etmediği Aykut

Ertunç tarafından evinin kapısında öldürülen 25 yaşındaki Tuğçe Uludağ, Pamukkale Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı Bölümü’nü bitirmiş ve Gemlik Halk Eğitim Merkezi’nde bilgisayar kursuna devam ediyordu. Aykut Ertunç’un ailesi, Tuğçe için görücü gitmiş, aileler arasında ilk tanışma olmuştu. Aykut Ertunç’un, ölüm döşeğindeki babası da oğlunun evlendiğini görsün diye acele ediliyordu. Ancak Tuğçe, tanıdıkça Aykut’tan hoşlanmamış, evlenmek istememişti. Bunun üzerine Aykut Ertunç tehditlere başlamıştı. Tuğçe’nin şikâyeti üzerine de Gemlik Cumhuriyet Savcılığı, Aykut Ertunç’a Tuğçe’ye yaklaşmaması konusunda tedbir kararı vermişti. Gemlik Karacaali Mahallesi’nde oturan Ertunç’un bu karara rağmen defalarca, Umurbey’e geldiği öğrenildi.

Umurbeyli Tuğçe cinayetinin ilk duruşması 27 Nisan tarihinde gerçekleştirilecek.

TARİHİ DOKUNUN İÇERİSİNDE EVİNİZİN KONFORU

Atatürk Cad. Ulucami Karşısı No:95 P.K.16010 Bursa/TÜRKİYE
T +90.224 224 55 05 F +90.224 224 55 09
info@artichotel.com - www.artichotel.com

www.artichotel.com/blog

[f](#) HOTELARTIC

[t](#) HotelArtic

Bursa Barosu'nun taziye ziyaretinde Vali ve Komutan'dan çarpıcı sözler

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, Vali Küçük ve Bursa İl Jandarma Komutanı Tuğgeneral Hacıoğlu'na gerçekleştirdiği taziye ziyaretlerinde "Terör illetinin aşısının formülü, Mustafa Kemal Atatürk'ün ilke ve devrimlerindedir" dedi. Bursa Valisi Küçük, tek bir şehidin bile milletin canını yaktığını belirterek "Türk milleti terör saldırıları ile sarsılmaz. Bizi ancak, terörün verdiği acıyla insanlarımızın birbirine düşmesi sarsar" diye konuştu.

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, Bursa Valisi İzzettin Küçük ve İl Jandarma Komutanı Tuğgeneral Ahmet Hacıoğlu'nu ziyaret ederek, terör saldırılarında şehit olan güvenlik mensupları ve vatandaşlardan ötürü başsağlığı diledi. Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, Başkan Yardımcısı Atila Atik ve Sayman Metin Öztosun ile birlikte önce Bursa Valisi İzzettin Küçük'ü makamında ziyaret ettiler. Şehitlerden ötürü başsağlığı dileklerini ileten Altun, "Fikren ve bedenen devletin, dolayısıyla milletin bütünlüğünden yana

olduğumuzu göstermek istedik" dedi. Terörü verem hastalığına benzettiklerini, aşısı bulunmadan önce hastalığın hep lanetlendiğini ama lanetlemekle sorunun çözülemediğini kaydeden Altun "Aslında terörün aşısı, ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerinde yer alıyor. Nasıl ki Kurtuluş Savaşı'nda 13 milyon nüfusla yedi düvele karşı mücadele ettiyssek, bugün 80 milyon iken Türkiye'yi bölmeye yönelik girişimlere karşı argümanımız daha çok" diye konuştu.

"Tek bir şehit bile canımızı yakıyor"

Vali İzzettin Küçük, Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun ve beraberindekilere ziyaretlerinden ötürü teşekkür etti. Vali Küçük, tek bir şehidin bile milletin canını yaktığını belirterek, "Terör örgütü bu eylemleri 15 asker, 44 polis azalsın diye yapmıyor. Amacı korku yaratmak, insanları birbirine düşürmek. Biz Türk milleti olarak terör saldırıları ile sarsılmayız zaten. Bizi ancak, terörün verdiği acıyla insanlarımızın birbirine düşmesi sarsar" diye konuştu.

Batıdaki terör olaylarına, devletlerin teröre ve örgütlere bakış açısına da değinen Vali Küçük, "Batıda bazı milletvekilleri PKK'nın yaptığı saldırılara destek çıkıyor. Bir toplumda kirli insanlar olabilir. Türkiye'de de olabilir. Bunu asla hoş görmüyoruz. Bizi korkutan, rahatsız eden devletlerin teröre destek çıkması" dedi.

"Dünya çıldırmış durumda"

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, Başkan Yardımcısı Atilla Atik, yönetim kurulu üyeleri Ebru Piri Kaya ve Yener Poroy daha sonra da Bursa İl Jandarma Komutanı Tuğgeneral Ahmet Hacıoğlu'nu ziyaret etti. Tuğgeneral Hacıoğlu'na da Kayseri şehitlerinden ötürü taziyelerini ileten Altun, "Teröre alışmak, sayılara takılmak istemiyoruz" dedi. Altun, terör illetinin bir aşısı olduğunu, formülünün Atatürk ilke ve devrimlerinde bulunduğunu ifade etti.

Tuğgeneral Ahmet Hacıoğlu, ziyaretten ötürü Altun ve Baro yönetim kurulu üyelerine teşekkür etti. Hacıoğlu, bir savaşı ortamında olduğumuzu

ifade ederek "Dünya çıldırmış durumda. Dünyanın her yerinde güvenlik sorunu var. Medeniyetler arasında denge yok. Bu gidişle kıyamet kopacak" dedi. İnsanlığın barışı yeniden tesis etmek zorunda olduğunu ifade eden Tuğgeneral Hacıoğlu, terör saldırılarından sonra milletin ülkesine ve bölünmez bütünlüğe sahip çıkmasının guru verici olduğunu belirtti. Hacıoğlu, ancak provokasyona gelmemek gerektiğini kaydetti.

Darbecilerle bizzat çatışmış

Bursa İl Jandarma Komutanı Tuğgeneral Ahmet Hacıoğlu,

FETÖ'nün Balyoz kumpası kapsamında terfisine 3 gün kala tutuklanmış ve 16 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı.

Hacıoğlu, 35 ay hapis yattıktan sonra tahliye edilmiş, daha sonra da Jandarma Genel Komutanlığı Plan ve Prensipler Daire Başkanlığı'na atanmıştı. Tuğgeneral Hacıoğlu'nun, FETÖ/PDY'nin darbe girişimini gerçekleştirdiği 15 Temmuz gecesi ve sabahında, çelik yelek giyerek Jandarma Genel Komutanlığı'ndaki darbeci FETÖ mensuplarıyla çatıştığı görüntüler kısa bir süre önce ortaya çıktı.

“Savunmasız adalet topal değil, kötürümdür!”

BTSO Başkanı İbrahim Burkan'ın Bursa Barosu ziyaretinde Bursa ortak paydası üzerinde konuşuldu. İki kurumun işbirliği yapabileceği alanlar ele alınırken, Baro Başkanı Altun savunmanın önemine değindi ve “Savunmasız adalet topal değil, kötürümdür” diye konuştu.

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, 2016 yılının son mesai gününde Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) Başkanı İbrahim Burkan'ı konuk etti. BTSO Başkanı İbrahim Burkan, öncelikle Gürkan Altun'a yeni seçildiği görevinde başarılar diledi. Burkan, “İnşallah, BTSO ve Bursa Barosu olarak beraber güzel çalışmalar yaparız” dedi. Burkan, ortak payda Bursa olduğunda, gerisini teferruat olarak gördüklerini, Bursa'nın sadece ekonomiye

değil, sosyal ve kültürel açıdan da ülkeye yön veren bir merkez olması gerektiğini, bunun için de işbirliğinin çok önemli olduğunu ifade etti.

Birlikte yapılabilecek çalışmaların altyapısını, BTSO Meclis Üyesi meslektaşları İrmak Aslan ile görüştüklerini söyleyen Altun, “Sonuçta biz Bursa'da yaşıyoruz, Bursa'nın dinamiklerini biliyoruz. Bursa, ilk organize sanayi bölgesini kuran, bugün 18

OSB'si olan ender illerden biri. Geriye dönüp baksak ve “Sanayi mi, tarım mı?” desek, pek çok kişi tarım dese de, sanayinin yapılması gerekiyordu. O anlamda şikâyetimiz yok. Şikâyetimiz şu noktada. Hem tarıma saygılı hem de tarımsal önemi yüksek Bursa Ovası'nı koruma önceliği olan bir sanayi yatırımı planlaması yapılmamış olması. Bir de Bursa hiçbir anlamda İstanbul'un arka bahçesi olmamalı” dedi.

“Hedeflerimiz örtüşüyor ama...”

Gürkan Altun, BTO ve Bursa Barosu’nun, Bursa için çalışan iki önemli kurum olduğunu belirterek şöyle konuştu: “Paylaştığımız alan çok fazla... Hedeflerimiz örtüşüyor. Ayırdığımız noktalarda herkes kendi kurumunun bakış açısı içerisinde yasaların yüklediği sorumluluk çerçevesinde işini yapacak ama kurumsal nezaketimizi hiçbir zaman bozmayacağız. Bu bağlamda birlikte çalışırız. Ama ara sıra kenti ve kentlinin hukukunu korumak adına davalar açtığımızda da bizi mazur görün, o da bizim işimiz.” Bu sözler üzerine İbrahim Burkan, “Ona bir itirazımız yok” derken, Altun şöyle devam etti: “Hâkim ve savcılar bile bazen savunmaya dudak bükerek bakarken, geçtiğimiz bir yıllık süre zarfında savunmanın onlar için de ne kadar önemli olduğunu gördüler. Savunma olmadığında adalet topal filan kalmıyor. Direkt kötürüm kalıyor. Felç kalıyor, yürüyemiyor. Topal adalet diyorlar. Topal adalet olmaz. Adalet ya vardır ya yoktur.” Burkan ve Altun’un sohbetinde, idam cezası tartışmaları da gündeme geldi. Bir suç işlediği iddiasının, o kişiye haksız hukuksuz davranılmasını gerektirmeyeceğini belirten Altun, “Delil üretmeden, şüpheden tutuklamaya gitmeden, delilden şüpheliye oradan da yargılamaya gitmek gerekir. Oysa bizde şimdi

sadece listelerle tutuklamalar yapılıyor. Sonra bazen ‘Pardon’ deniyor. Allah’tan idam cezası yok ve pardon denildiğinde karşılığı var. Ergenekon ve Balyoz davalarında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezaları verildi. Yargıtay da onayladı. O cezaların karşılığı idamdı. Assaydık bugün ‘Pardon’ diyebilecek miydik?” diye sordu.

BTO Başkanı İbrahim Burkan da, Bursa Barosu’nun açtığı kamusal davalarda, kendilerine de savunma hakkı verilmesini istediklerini belirtti. Burkan, “Biz, sanayici olarak bize savunma hakkımızın verilmesini istiyoruz. Her projemizin desteklenmesini, takdir edilmesini beklemiyoruz.

İş adamıyız, gerçekçiyiz biz. Ama beklentimiz şu. Bizimle ilgili bir fikir oluştururken bize başvurulması. Bursa ile ilgili bir mesele olduğunda, sorun bize. Birbirimizi ikna etmek gibi bir çabaya girmeden konuşalım. Bursa için hayırlı ise olsun, değilse olmasın bu kadar basit. Hayati bir önemi yok ki yaptığımız işlerin. Ama evlatlarımız Bursa’da yaşayacak” dedi.

BTO Başkanı Burkan, ziyaretin sonunda Baro Başkanı Altun’a, Dede Korkut Hikayeleri’nin orijinal ve günümüz Türkçesi basımı kitaplarını hediye etti. Ziyarette, Bursa Barosu yönetim kurulu üyeleri de hazır bulundu.

Avukatlardan bilişim suçları paneline yoğun ilgi...

Bursa Barosu Başkanlığı'nın BAMER işbirliği ile düzenlenen Bilişim Suçları Paneli, Bursa Adalet Sarayı Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. BAMER'den Ahmet Ekin, Mustafa Sansar ve Bursa Barosu'ndan Avukat Cankat Taşkın konu ile ilgili açıklamalarda bulundu.

Bilişim Uzmanı Sansar: Adli bilişimin, suçun ispatlanmasında önemli rolü var

Bursa Barosu Başkanı Avukat Gürkan Altun ile Baro Yönetim Kurulu üyelerinin de hazır bulunduğu panelde konuşan Adli Bilişim Uzmanı Mustafa Sansar, adli bilişimin, suçun ispatlanmasında önemli rol oynadığını söyledi.

Adli bilişime bu açıdan bakılması gerektiğinin altını çizen Sansar,

soruşturma ve kovuşturmadaki tarafların dijital dünyadan uzak kaldığını hatırlatarak şunları söyledi: "Bilmediğiniz şeyi yönetemezsiniz, yönetemediğiniz şeyden zarar görürsünüz. Başınıza bir şey geldiğinde ilk avukatınıza gidersiniz. Şu anki suçlar kolay suçlar. Örneğin, boşanma davasında silinen Whatsapp bilgilerinin geri getirilmesi... Yavaş yavaş duyuyoruz. Bir gün bir kişi, "Ahmet Bey, benim buzdolabım Cumhurbaşkanlığı'nın web

sayfasına saldırmış" diyecek. Bunun bağlantısı olabilecek mi? Artık akıllı ev dediğimiz sistemler devreye giriyor. Artık her cihaza internet verebiliyorsunuz. Teknolojinin en iyisini kullanalım ama bunun tedbirini almak lazım. Suçla her zaman mücadele için teknoloji takip edilmeli. Buzdolabı olmaz, evin güvenlik kamerası olur. Saldırı sistemleri giderek artıyor. Bu geleceğin suçu da değil. 3 ay önce Amerikan sistemlerine saldırı

oldu." Hash değerinin, bilgisayar kriminolojisinde parmak izi olarak adlandırılabilceğini söyleyen Sansar, bu değerın bir diğer adının dijital mühür olduğunu ifade etti.

Bilişim Uzmanı Ekin:

Delili pas geçmemek adına dikkatli olun

Olay yerlerinde karşılaşılan dijital materyallerin çok farklı şekillerde olabileceğine dikkat çeken Adli Bilişim Uzmanı Ahmet Ekin de, "Olay yerlerinde karşımıza çok farklı bilgisayarlar çıkabiliyor. Bu noktada bunların bilgisayar olup olmadığını tespit edemezseniz delili pas geçmiş olabilirsiniz. Disklerin özelliklerinin bilinmesi gerekiyor. Ve olay yerinde en sık karşılaşılanlardan birisi de cep telefonları.

Bir diğeri USB bellekler. Standart bir USB beklerken günümüzde çok farklı USB'ler var. Bunlar da gözden kaçmamalı" diye konuştu.

"Faraday Bag" ile deliller güvende

Delillerin korunması konusunda da açıklamalarda bulunan Ekin, "Deliller anti-statik ambalajlarla paketlenmeli. Uyarı etiketi yapıştırılmalı. Saydam statik kutular kullanın. Taşıma esnasında güvenli çantalar kullanılmalı, soğuk ve nemsiz şekilde taşınmalı, saklanmalı, çarpılmamalıdır" dedi. "Faraday Bag" olarak bilinen

elektriksel iletken metal ile kaplanmış veya iletkenler ile ağ biçiminde örülmüş içteki hacmi dışardaki elektrik alanlardan koruyan çantalardan bahseden Ekin, "Telefon ve interneti açıkken bir kişi bu telefona uzaktan bağlanabilir ve tüm datayı silebilir. Böyle bir olasılığı ortadan kaldırmak bu çantalarla mümkün. Şahsın telefonu ele geçirildi ve kapanmasını istemiyorsanız, bu çanta içinde baz istasyonu erişimi kesiliyor. Bu şekilde delil güvenliği sağlanabiliyor" şeklinde konuştu.

Avukat Taşkın: Adli bilişimdeki kavramlar ciddi manada yol gösterici oluyor

Bursa Barosu avukatlarından Dr. Cankat Taşkın da, adli bilişimde kabul gören kavramların önemine

değindi. Taşkın, bu kavramların hukukçulara ciddi manada yol gösterici olduğunu ifade etti.

Taşkın, "Müdafi olduğum bir davada kişi, çocuk pornosu gibi ciddi bir suçtan yargılanıyordu. Aslında görüntüler geçici klasörde tutuluyor. Yani internet üzerinde izlemiş geçmiş. O verileri bilinçli bir şekilde depolama söz konusu değil. Hâkim savunmamızı kabul etti. Suçun maddi unsurları oluşmamıştı. Süreklilik kastı taşımadığına kanaat getirildi" dedi.

Sunumların ardından Bursa Barosu Başkanı Avukat Gürkan Altun, panelistlere teşekkür plaketi verdi.

Banka mağdurları dikkat! 12 bankaya karşı “Üç Kat Kartel Tazminatı Davası” açılabilir

Bursa Barosu, 12 Bankaya Karşı Üç Kat Tazminat (Kartel Tazminatı) paneli düzenledi. Avukatların yoğun ilgi gösterdiği panel, hafta sonu Bursa Akademik Odalar Birliği Yerleşkesi’nde gerçekleştirildi.

Panelistler Prof. Dr. Şebnem Akipek Öcal, Yrd. Doç. Dr. Kerem Can Sanlı ve Mustafa Oğuzcan Bülbül idi. Birinci oturumda konuşan Prof. Öcal, son dönemde 12 bankanın kartel oluşturmasıyla ilgili önemli bir durumun Türk hukukunun karşısına çıktığını söyledi. Rekabet Kurulu tarafından 12 banka hakkında somutlaştırılmış şekilde kartel tespit edildiğini aktaran Prof. Öcal, “Bahse konu 12 bankanın mevduat, kredi ve kredi kartları

hizmetleri bakımından ortak fiyat tespitine giderek rekabet ihlali gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla mevduat için getirilen faiz de dâhil olmak üzere, kredi ve kredi kartı faizleri bakımından bankaların aralarında uzlaşarak sınırlama getirmeleri söz konusudur. Ancak kararda açıkça kredili mevzuat hesapları bakımından haksız rekabet oluşturacak şekilde bir uzlaşma olmadığı hususu vurgulanmıştır” dedi.

Prof. Öcal: “Bankaların haksız fiil işlemiş olduğu açıktır”

Prof. Öcal, söz konusu 12 bankanın sektördeki payları incelendiğinde 2011 yılı itibarıyla aktif payları toplamının tüm bankacılık sektörünün yüzde 91,02’sini oluşturduğunu vurguladı. Bankalar arası rekabeti belirleyen en önemli unsurun faiz olduğunu ifade eden Prof. Öcal, şöyle devam etti: “Bankalar, aralarında uyumlu eylem kararı almışlar

ve bu yolla haksız rekabete yol açılmıştır. Rekabet Kanunu'nun 57. maddesi, bankaların kartel oluşturması durumunda tazminat hakkı düzenliyor. Hâkim, zarar görenlerin talebi üzerine, uğranılan maddi zararın ya da neden olanların elde ettiği karların üç katı oranında tazminata hükmedebilir. Bankaların kartel oluşturmaya karşı, banka müşterisi tüketici ise tüketici mahkemeleri, tacir ise ticaret mahkemeleri, kamu kurumu ise asliye hukuk mahkemelerinin görevli olduğu açıktır. Rekabete aykırı davranmak suretiyle on iki bankanın haksız bir fiil işlemiş olduğu açıktır. Bankalar arasında bu nedenle müteselsil sorumluluk (borca karşı olan sorumluluk) bulunmaktadır. Hatta on iki banka dışındaki banka müşterilerinin de bu on iki bankaya yönelerek tazminat talep etmesi mümkündür."

Sanlı: "Rekabet kurulunun kararı tazminat davalarını kolaylaştırdı"

Panelin 2. oturumunda Yrd. Doç. Dr. Kerem Can Sanlı ise "Rekabet Kurulu'nun on iki bankanın rekabet hukukunu ihlal ettiğine dair karar vermiş olması, bu ihlalden zarar görenlerin üç katı tazminat davası açmasını kolaylaştırdığını aktardı. Kurul kararına göre, bankalar 2007 - 2011 yılları arasında taşıt, konut ve ihtiyaç kredisi, bazı kredi kartı hizmetleri ve mevduat hizmetleri konusunda anlaşmaya vararak, rekabeti olumsuz etkilediklerine dikkat çeken Sanlı, şunları sıraladı: "Bu karar çerçevesinde müşterilerin hukuka aykırılığı ve bankaların kusurlu davranıp davranmadığını ispatlamalarına gerek yoktur.

Karara göre ihlale katılan bankadan, ihlal konusu hizmeti aldığını ortaya koymaları, tazminat davası açılması

açısından yeterli görülebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, her bir bankanın, sayılan tüm hizmetleri konu alan anlaşmaya, tüm süre boyunca katılmamış olmalarıdır. Karar her bir banka özelinde farklı değerlendirmeler içermektedir. Dolayısıyla dava açacak olan tüketicilerin kararı iyi okumaları ve müşterisi oldukları bankanın, hukuka aykırı davranışa katılıp katılmadığı, katıldıysa hangi süre içerisinde hangi hizmet açısından anlaşmaya taraf olduğunu tespit etmesi gerekmektedir." Son oturumda ise Rekabet Kurumu eski çalışanı Mustafa Oğuzcan Bülbül, banka kartellerine yönelik tazminat davalarına konu olacak zararın ortaya çıkışı ve bu zararın hesaplanma yöntemlerini anlattı. Panel soru cevap bölümüyle tamamlandı. Panelin sonunda Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, panelistlere plaket verdi.

Elektromanyetik kirlilik insanlar kadar çevreyi de etkiliyor

Bursa Barosu, Bursa Tabip Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Bursa Şubesi iş birliğiyle düzenlenen "Elektromanyetik Kirlilik Kaynakları, Halk Sağlığına Etkileri ve Hukuksal Mücadele" konulu panel Bursa Akademik Odalar Birliği (BAOB) Oditoryumu'nda gerçekleştirildi.

Av. Gürkan Altun

Panelde Bursa Barosu Başkanı Avukat Gürkan Altun, Bursa Tabip Odası Başkanı Dr. Güzide Elitez ve EMO Bursa Şubesi Başkanı Remzi Çınar'ın yanı sıra diğer odaların temsilcileri ile vatandaşlar katıldı. Panelin açılışında konuşan Bursa Tabip Odası Başkanı Dr. Güzide Elitez, "Yaşadığımız alanlarda pek çok etkilere maruz kalıyoruz. Ben neredeyse insanların tüm boş zamanlarını cep telefonlarının başında geçirdiğini, psikolojik bağımlılıktan da konuşmak gerektiğini düşünüyorum. Bu bağımlılık pek çok ülke tarafından hastalık sayılıyor. Sağlığımızı pek çok alanda etkileyen bu

çevresel faktörleri bugün değerli konuşmacılarımızla tartışacağız" dedi.

Altun, "Farkında olmadığımız tehlikelerle yüz yüze geleceğiz"

Bursa Barosu Başkanı Avukat Gürkan Altun da, elektromanyetik kirliliğin oluşturduğu psikolojik etkilere dikkat çekti. Panelin, farkındalık oluşturacağına inandığını belirten Gürkan Altun, "Bugün burada farkına varamadığımız tehlikelerle yüz yüze geldik. Ben de bu durumun psikolojik etkilerinin de tartışılması gerektiği kanaatindeyim" diye konuştu.

EMO Bursa Şubesi Başkanı Remzi Çınar ise "Elektromanyetik kirlilik, bir taşın üzerine damlayan su gibi, insanın ya da taşın bedeninde ciddi bir delik oluşturan süreçtir" dedi. Çınar, cep telefonları başta olmak üzere temelde elektrikle çalışan tüm cihazların büyük bölümünün bu kirliliğe neden olduğunu kaydetti.

"İnsanlar kadar çevre ve hayvanlar da etkileniyor"

Panelde ilk olarak Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selim Şeker, Elektromanyetik Kirlilik Kaynakları, Çevre ve

Prof. Dr. Selim Şeker

Biyolojik Etkileri” konulu bir sunum gerçekleştirdi.

Çevrenin ve hayvanların da insanlar kadar bu kirlilikten etkilendiğini söyleyen Prof. Şeker, “İspanya’da kurulan baz istasyonları sonrası kuşların kaçtığını ve kaldırıldıktan sonra tekrar geri geldiği bilimsel olarak kanıtlandı” dedi. Cep telefonlarının, bütün kaynaklar arasında en tehlikelisi olduğunu belirten Prof. Şeker, kullanım süresi her geçen gün artan cep telefonu gibi başka bir kaynağın olmadığına dikkat çekti. Prof. Şeker, elektromanyetik kirlilikle mücadelede odalara önemli görevler düştüğünü dile getirdi.

“Farkındalık yeni yeni oluşuyor”

Elektromanyetik kirliliğin insana etkisi konusunda yeni yeni farkındalık oluştuğunu belirten Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Osman Çerezci ise “Vücudumuz bir şekilde bunu telafi etmeye çalışıyor ama bağışıklık sistemi bozuluyor. Elektromanyetik konusunda araçların bağışıklığı artırıldı ama bizim vücudumuzu korumamızın tek yolu farkındalık ve bilinçli bir yaklaşım içinde olmak” dedi.

Dr. Güzide Elitez

Farkına varılamayan bu kirliliğin ölçülebildiğini ve değerlerinin görülebildiğini hatırlatan Prof. Çerezci, “Vücudumuz bununla uğraşırken yorgun düşebilir” şeklinde konuştu.

“Yıllar geçtikçe kararlar değişti”

Açılmış dava örneklerinden oluşan bir sunum gerçekleştiren Bursa Barosu avukatlarından Cankat Taşkın da, yıllar geçtikçe Yargıtay’dan gelen kararlardaki gelişkiye dikkat çekti.

Avukat Taşkın, “Yargıtay, kişilerin

Av. Cankat Taşkın

Remzi Çınar

sağlık hakkıyla haberleşme hakkının kıyaslanmasında haberleşme hakkının üstün olduğunu söyledi. Siz önce kanser olun gelin sonra bu davayı açın demeye başladı” dedi.

Avukat Cankat Taşkın, “Şüpheden sağlık yararlanır ilkesini temel almamız lazım. Şüpheden sanık yararlanır derler ben bu davalarda şüpheden sağlık yararlanır diyorum” diye konuştu. Panelin ardından oda başkanları ve Baro Başkanı tarafından panelistlere plaket verildi.

Prof. Dr. Osman Çerezci

Bursa Barosu eski başkanlarından Av. Yahya Şimşek ile söyleşi:

“Yargı öyle adil olmalı ki vicdanları sızlattırmamalı!”

Röportaj ve Fotoğraflar: İhsan Bölük

Bursa Barosu önceki başkanlarından, eski milletvekilli Yahya Şimşek’le sohbet dönüp dolaşıp siyasete geldi. Bu, Şimşek’in siyasi kişiliğinden mi kaynaklandı, yoksa siyasetin hukuk üzerindeki baskısından mı? Okuyunca anlayacağız...

Yahya Şimşek, Bursa’da siyaset dendiğinde ilk akla gelen isimlerden biri... Ama öncesinde elbette avukat kimliği var, hukuk var, savunma var. Röportaj geleneğidir ya, röportaj yapılan kişi kendini tanıtır önce... Buyurun...

Aslında meslekle siyasi yaşamım aynı dönemde başlıyor. 1970’li yıllarda Hukuk Fakültesi’nde öğrenciydim. Bitirdikten sonra da Cumhuriyet Halk Partisi Bursa İl Gençlik Kolları’nda çalışmaya başladım. Sonrasında

il yönetim kurulu üyeliği yaptım. 1977 seçimlerinde de İl Genel Meclisi Üyesi seçildim. O zamandan başlayan bir önseçim mücadelemiz var hep. İl Genel Meclisi Üyesi adaylığım, önseçimle belirlenmişti. 1980 sonrası parti kapatıldı. O dönemin kadrolarının ayakta kalması için çaba gösterdik. Nitekim normal döneme geçildikten sonra da ayakta kalan kadrolarla yapılan kongrelerde CHP, önceki halinden daha güçlü bir şekilde yönetimini oluşturdu. Siyaset

tabii farklı bir olay. Siyasette gerçekçi olmak lazım. Siyaset yapacak insanın kendisinin değil, toplumun çıkarlarını gözetmesi lazım. Siyaset böyle yapılırsa uzun ömürlü oluyor ve ülkemizin geleceği için önem arz ediyor. Ama günümüzde ne yazık ki ülke çıkarları için siyaset yapma anlayışı yerine daha çok kendilerini bir yere taşıma anlayışı hâkim... Bu nedenle siyaset kurumu tökezlemiş durumda... Bunları söylerken parti ayırımı yapmadan söylüyorum.

Bu röportajı mesleki dergi için yapıyoruz. Hep siyaset konuşursak doğru olmaz... Hukuku ve avukatlık mesleğini konuşalım. Ama hukuku siyasetten, siyaseti hukuktan ayırmak da olanaksız. Bu çerçeveden baktığımızda söyleyecekleriniz de oldukça önemli...

Tahsil son derece doğru. Elbette ki ayrı ayrı alanlar ama hukuku siyasetten, siyaseti hukuktan ayıramayız. Söylediğim spekülasyon konusu olmasın. Siyaset de özünde toplumsal mücadeledir. Hukuk da aynı şekilde toplumsal mücadeledir. Birisi bu mücadelenin beklentilerini, gereklerini yerine getiren bir kurum, diğeri de yerine getirileni koruyan, savunan kurumdur.

Başlangıçta hukukun temel kuralları bugüne göre işlerlik kazanmış kurallardı. Yani örneğin adalete, eşitlik ilkesine dikkat edilirdi. Aynı suçu işleyenlerden birisi şöyle, öbürü bu şekilde diye ceza ayırımına tabi tutulmaz. O suçun cezası neyse o verilir. Ne yazık ki Türkiye’de yaşanan olağanüstü dönemler hukuku bu

temel değerlerinden uzaklaştırdı. Çünkü olağanüstü dönemlerin bugün olduğu gibi kendine özgü kuralları oluyor. Olağanüstü hal ilan edildiğinde de ne yazık ki hukuk, ne yazık ki akıl, ne yazık ki mantık, hatta bilim de ortadan kaldırılıyor. Sadece yönetenlerin iradesi doğrultusunda gelişmeler oluyor. O nedenle hukuk şu anda oldukça hırpalanmış durumda...

Geçmişte bizler avukatlık konusunda hakikaten üzerimize düşeni yapardık. Aldığımız sonuç olumlu olursa mutluluk duyardık, olmaz ise de hiç kızmazdık. Kuşku duymazdık. Çünkü biliyorduk ki yargıçlar özgür iradeleriyle, dosyadaki kanıtlara bağlı kalarak karar verirlerdi. Bugün ise ne yazık ki öyle düşünmek oldukça zor.

En son FETÖ davası tipik bir örnektir. Silahlı terör örgütü diye tanımlanan örgüt, bana göre 15 Temmuz’da darbeye teşebbüs olayında rol alanların oluşturduğu örgüttür. Bankaya para yatırmış, açtıkları okullara öğrenci göndermiş veya yurtlarda öğrenci bulundurmış falan bunlar terör örgütü üyeliği için yeterli değil. Bu nedenle birçok insan

cezaevlerinde tutuklu bulunuyor. Hukukta her şey, yasalar ve diğer hukuksal mevzuatın tanımlamalarına göre yürütülür. Evrensel hukuka uygun olup olmadığı araştırılır. Evrensel kurallar dahi altüst ediliyor neredeyse FETÖ olayında... 15 Temmuz darbe girişimine kadar yapılanların suç olarak değerlendirilmesi ceza yasasına göre mümkün değil. Okul açılmışsa Milli Eğitim Bakanlığı’nın denetiminde açılmış. İlegal değil. Banka açılmışsa, Bankacılık Denetleme Düzenleme Kurulu kararıyla açılmış. Açılışında devletin üst kademe yöneticileri de hazır bulunmuş.

Şimdi, doğaldır ki savcılar 15 Temmuz darbeye teşebbüs olayının soruşturmasını yapacaktır! Peki, bu soruşturmayı yaparken sınır nasıl belirlenecekti? Teşebbüs olayı ile belirlenecekti. Fakat Sayın Cumhurbaşkanı bu konuda “Kökünü kazıyacağız” dediği için “Bylock’a kayıtlı mısın?”, “Bankada paran var mı?”, “Önünden geçtin mi?” gibi sorularla zoraki delil yaratma gayretleri var. Onun için de sağlıklı yürümüyor soruşturmalar.

Bugün FETÖ sanıklarından bazıları, Türkiye’de yargının ve idarenin önemli noktalarında olan kişilerdi ve bunların yaptığı kurgunun sonucu olarak pek çok operasyonla, pek çok kişinin hayatı karartıldı. Ve katledilen hukuk şimdi onlara gerekli... Öyle değil mi?

Elbette hukuk herkese her zaman lazım. Ne yazık ki gücü elinde bulunduranlar, orada bulunmalarını garanti altına almak için gerektiğinde hukuk dinlemiyorlar. Ama gün geliyor, günümüzde de yaşıyoruz, ondan evvel de yaşadık, onlar da aynı şekilde sorumlu olabiliyorlar. Ergenekon’la ilgili bir davada bir emekli hâkim avukatlık yapıyordu. Söz istedi, talepte bulundu. Talebi, nezaket kurallarına aykırı bir şekilde reddedildi. Deneyimli olduğu için sabırlı davrandı. Bir süre sonra tekrar söz istedi ve dedi ki: “Bakın mahkeme kadiya mülk değil. Bugün siz oradasınız, yarın başkaları olacak. Mesela ben sizin oturduğunuz yerleri yıllarca önce bıraktım. Şimdi savunma kürsüsündeyim. Umarım ki sizler de bu meslekten ayrıldığınızda bizler gibi bu kürsülerde oturabilmelisiniz. Hiçbir zaman temenni etmem ki,

müvekkillerimizin dikildiği yerde dikilmezsiniz.” Bu son derece önemli bir söz. Zaman içindeki gelişmelere baktığımızda, o mütalaayı veren savcı da, o hükmü veren hâkim de tutuklu. Daha farklı bir örnek anlatmaya gerek var mı? Gün geldi onlara da lazım oldu. 12 Eylül’ü yapanlar, suçlu suçsuz birçok genci idam ettiler. 18 yaşından küçük Erdal Eren’i de yaşını büyüterek idam ettiler. Sanki hukuk kendilerine uygulanmamış gibi, gün geldi onlar da yargılandılar. Yargılarken de, yargılanırken de hep hukukun üstünlüğünü gözetmek, bu ilkeleri savunabilmektir hukukçuluk... Hukuk fakültesini bitirerek hakim savcı avukat olabilen birisinin hukukçu olması için hukukun ayaklar altına alınmaya çalışıldığı dönemlerde her türlü riski göğüsleyip dimdik durarak hukukun üstünlüğünü savunabilmesi gerekir.

Şu aşamada da diliyoruz ki adalet gerçekleşsin. Suçlular gerçekten cezalarını çeksinsin. Ama suçluların yanında da suçsuzlar yanmasın. Bu tür uygulamalar geçmişte çok mağduriyetler yarattı. Zaman zaman gündeme

geldiğinde ıstıraplarını yaşıyoruz, vicdanlarımız sızlıyor. 27 Mayıs’ta başlayan Yassıada duruşmalarından 12 Mart duruşmalarına, 12 Eylül, Balyoz, Ergenekon ve şimdiki FETÖ duruşmalarına kadar yaşanan mağduriyetler her zaman için vicdanımızı sızlatan olaylardır. Vicdanı sızlatmamak gerekiyor. Örneğin Yekta Güngör Özden, Anayasa Mahkemesi eski Başkanı... Gazeteciler bir gün sordular. “Bu kadar önemli kararlar veriyorsunuz. Sizi vicdanen rahatsız eden hiçbir kararınız oldu mu, geçmişe dönüp baktığınızda?” Dedi ki: “Ben bir olayda karar vermeden evvel enine boyuna incelerim. Kanıtları çok sağlıklı bir şekilde değerlendiririm. Vicdanıma en uygun olanına karar veririm. Vicdanımı da akşam yastık yapar üzerinde uyurum.”

Bu son derece önemli. Bir insan son derece önemli yerlere gelmiş geçmiş olabilir. Kendini vicdanen rahatsız edecek hiçbir olay olmadığını görebilmelidir. Aksi takdirde yaşamı boyunca mutsuz olur. Günümüz koşullarında da empati yapılarak inşallah bunlardan ders alınır.

Türkiye belli periyotlarda olağanüstü haller yaşadı. Demokrasi kesintiye uğradı. Yakın zamanda 15 Temmuz vakasından ötürü gene olağanüstü hal yaşıyoruz. Eski bir parlamenter olarak görüşünüz nedir? Türkiye ne zaman normalleşecek? Bunun basit bir reçetesi yok mudur?

Galiba şu fıkra, tam karşılama bile bu soruya yanıt olacak! Sovyetler Birliği dağılmadan evvel, Sovyet lider rüyasında tanrıyı görmüş. demiş ki "Tanrım, bütün dünya ne zaman komünist olacak?" Tanrı uzak bir tarih vermiş. Sovyet lider, o zamana kadar yaşayamayacağını ve o günleri göremeyeceğini düşünerek ağlamış. Bir başka gece de Amerikan Başkanı tanrıyı görmüş rüyasında... O da "Bütün dünya ne zaman Amerika'nın olacak?" diye sormuş. Tanrı ona da oldukça uzun bir tarih vermiş. Türkiye'de de, dönemin başbakanı rahmetli Bülent Ecevit... Bir gece o da görmüş rüyasında tanrıyı. demiş ki: "Tanrım, Türkiye'nin sorunları ne zaman bitecek?" Tanrı Ecevit'e uzun uzun bakmış ve ağlamaya başlamış!

Peki, Türkiye'nin geleceği bu kadar umutsuz mu? Olmaması lazım. Türkiye'de bu kadar olaylar yaşandı ve halk belli dersler almıştır diye düşünüyorum. Bugün belki doğru kararlar verilemiyor ama neticede yaşaya yaşaya olgunluk dönemine gelinecektir. Gene siyasetle bağlantısı olan başka bir şık da, iktidarıyla muhalefetiyle doğrularda birleşebilmeli ulus...

Birleşebilmeli derken, birleşememenin nedeni nedir sizce? Uzlaşma kültürü mü yok Türk siyasetinin?

Gelişen olaylara baktığımızda, şu andaki siyasi iktidar Türkiye'nin sorunlarını çözmek için değil de, rejim değişikliğini gerçekleştirmek için iş başına gelmiş gibi

gözüküyor. Çünkü başlangıçta iktidara geldiklerinde Türkiye'nin sorunlarını "3Y" formülü ile ifade etmişlerdi. Yolsuzluk, Yoksulluk ve Yasaklar... Bunlarla mücadele edip gereğini yapacaklarını söylemişlerdi. Geline nokta bu "3Y"de kat kat artış var. Yanı sıra 2002'de iktidara geldiklerinde Türkiye'de terör neredeyse sonlanmak üzereydi. Ama şimdi Türkiye'nin birinci sorunu. Ekonomi ona göre, işsizlik almış başını gidiyor. Sayılacak pek çok sorun var. Komşularımızla yaşadığımız uluslararası sorunları atlamayalım. Demokratik rejimin eksiklerini tamamlayarak geliştirmek hedef alınabilse birleşme, anlaşma, uzlaşma o şartlar altında olabilir. Ama birisi diyor bu rejimle olmuyor, illa değişmesi gerekir, o zaman anlaşma olmuyor bir türlü. Türkiye'de yaşanan bu kadar

sorunu demokratik rejim mi getirdi? Siyasi iktidarın uygulamaları mı? Bütün bunlar siyasi iktidarın uygulamalarından kaynaklandı. Sayın Cumhurbaşkanı'nın sözü vardı ya, "demokrasi bizim için tramvaydır, gideceğimiz yere kadar gider, durağa geldiğinde ineriz!" Araç olduğu bu halinden belli. Türkiye'de değişmesi gereken bir şey var ama bana göre bu rejim değil. Bu yanlışları yapan siyasi iktidar değişmelidir! Şimdi referanduma gidiyor Türkiye... Hangi partiye mensup olursa olsun, referandumun Türkiye lehine olmadığını bilen insanların birlikteliğiyle, gerçekçi bir yaklaşımla halka anlatılarak "hayır" denmesi, demokratik bir sonuç olur. Bu sağlanabilirse bu siyasi iktidarın orada kalabilmesi mümkün olmayabilir. Zorlamayla kalmak uzun vadeli olmaz.

Yeniden mesleğinize dönelim ve eskilere gidelim. Ertuğrul Yalçınbayır ve Ali Arabacı ile birlikte "Efsane Büro"nun ortaklarından biriydiniz uzun yıllar. Üçünüz de değişik partilerden milletvekili oldunuz. İyi bir dayanışma vardı aranızda. Yeni nesilde bu dayanışma var mı?

Maalesef yok. Bazı gençler staj döneminde yakın oldukları arkadaşlarıyla önce masraf, sonra dava ortaklığı şeklinde birliktelik oluşturuyorlar. Ama bizimki hem meslek, hem toplum çıkarları için birliktelikti. Düşünün ki, 1977 seçimleri sırasında ben il genel meclisi üyesi oldum, Ertuğrul Yalçınbayır da belediye meclis üyesi seçildi. Ali Arabacı da parti yönetimindeydi. Bu üçlü kendi çıkarını düşünseydi o dönemde dahi bir sürü mesafe alırdı. Çok şükür, bugün rahatlıkla söyleyebiliyoruz ki, haksız bir tek kuruş gırtlığımızdan geçmemiştir. Özellikle titiz davrandık ve 20. katta değil, halkın arasında yetiştik. Mağduriyetler yaşadık ama ileride elimize imkân geçtiğinde bunu vatandaş lehine çevirecek adımlar atalım düşüncesiyle yetiştik. 3 dönem baro başkanlığı yaptım. Benden sonra Ali Arabacı yaptı. Üçümüz de milletvekili olduk. Hatta Ertuğrul Yalçınbayır bakan ve

başbakan yardımcısı oldu.

Meslekte kaç yıl oldu?
42. yıl...

Yüzlerce davaya girdiniz. O davalarda çok ilginç anılarınız olduğunu biliyoruz. Birkaçını anlatır mısınız kısaca?

Dev-Yol ya da Dev-Sol davasıydı. Gölcük Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görülüyordu. Davanın sanıklarından çok zeki bir genç, iddianamede pek çok suçlamaya muhatap olmuş. Kürsüdeki yargıç Bursa'dan giden Mülazım Subaşıoğlu idi. Hakim saydı suçlamaları... "Bak, örgüt adına pankart asmışsın, silahlı propaganda yapmışsın, adam öldürmüşsün, seminer vermişsin vesaire ne diyorsun?" dedi. Yapısı itibarıyla çok seri konuşan bir gençti. Doğum yeri nedeniyle şiveyi de değiştirememiş. İki özellik birleşince konuşmasını anlamak olanaksız. Bir şeyler söyledi ama hiç kimse bir şey anlamadı. Hakim "Anlamıyorum, tane tane söyle" deyince, yine bir şeyler söyledi, gene anlaşılmadı. Sanık ikinci uyarıda daha da gayret göstererek şunları söyledi: "Sen burada benim ne dediğimi anlamıyorsun, bir de beni örgüte seminer vermekle suçluyorsun. Onlar nasıl anlamış acaba beni?" Aynı davanın başka bir duruşmasında da, mağdur kişilerden biri Yeşilyayla Mahallesi'nde yaşadığı olayı anlatıyordu. Akşamüstü eve giderken 5-6 kişi yolunu kesmiş. "Sağcı mısın, solcu musun?" diye sormuşlar. Orada sağcı fazladır diye sağcı olduğunu söylemiş. Sağcıyı der demez pata küte girişmişler. Fırsatını bulup kaçmış, arkasından ateş etmişler. Hâkim "Bak bakalım bunların arasında sana silah çeken var mı?" deyince, olmadığını söyledi. Hâkim dikkatli bakmasını söyleyince gene aynı yanıtı verdi. Suçlanan seminerci sanığı ayağa kaldırdı hâkim. Mağdura da "Bak bakalım bu

muydu?" sorusu üzerine, "Değildi efendim" karşılığını verdi. Hâkim, genç sanığı bu kez ön tarafa çağırdı. Sanık isyan etti: "Adam tanımadığını söylüyor. Sen diyorsun ki, illa bunu tanı!" Başka bir mağdura söz verildi. Doğrudan bu sanığı gösterdi. Hâkim de memnun. Yakalandı ya... Genç sanık söz aldı. "Ben falanca yerliyim. Mağdura sorun, o da oraliysa ona göre söyleyeceklerim var." Hâkim "Nereli olursa olsun, adam başından geçen olayı anlatıyor. Nereli olmasının önemi var mı?" diye sorunca sanık itiraz etti: "Ben memlekette çok hasım sahibiyim. Belki bu da onlardan birisidir." Bu diyalog üzerine hakim mağdura nereli olduğunu sordu. Hakikaten aynı yerdenmişler. O zaman idam cezası vardı ve idama mahkum edildi o çocuk da... Ancak Turgut Özal'ın af yasasıyla kurtuldu.

O çocuk anılarını yazmış. "Pek çok kez mahkemeye çıktık, birçok avukat girdi çıktı, ikisini unutamıyorum. Biri Bursa'dan Yahya Şimşek, diğeri Gölcük'ten kadın Avukat Olcay Anıter..." diye yazmış... Bunlar güzel anılar elbette... O kitabından bana da hediye etti. Eğer ben üşenmesem, hem meslek hem siyaset yaşamımdaki anılarımı yazsam epey kitap olurdu.

Evet adliye çok ilginç yaşam öykülerinin geçtiği bir yer... Meslektaşlarınız arasında bunları yazan ne yazık ki yok!

Maalesef yok! Geçmişte Prof. Faruk Erem, Halit Çelenk gibi isimler yazdı anılarını... Biz yapamadık onu... Veya çok yönlü çalışmamızdan kaynaklandı zaman bulamadık.

Şimdi tam zamanı değil mi peki?

Üşengeçliğimiz ağır basıyor...

Çok güzel dersler var aslında...

Var, olmaz mı? Bir başka anımı anlatayım. Yine Gölcük'te örgüt davasında, yargıç gene Mülazım Bey... Çocuğa dedi ki "Bak, şu suçları işlemişsin. Emniyet ifadesinde de kabul etmişsin" dedi. "Emniyet ifademi reddediyorum. Öyle bir ifadem yok. Hazır bir ifadeyi, baskıyla, işkenceyle imzalattılar" dedi. Mülazım Bey öyle bir tavır takındı ki "Polisin sana ne garezi olabilir ki? Sana işkence yapsınlar?" deyince oğlan sinirlendi: "Kastı

var yok bilemem, ama ben diyorum ki işkence gördüm. Dayanamadım, hazır ifadeyi imzaladım. Eğer işkence bunu imzalamak için etkili olmaz diye düşünüyorsan, sen bana 10 dakika izin ver, ben polisin bana uyguladığını sana uygulayayım, Enver Sedat'ı öldürdüğünü kabul etmezsen dediğin her şeyi kabul ediyorum" dedi.

Baro Başkanlığı döneminizi konuşmadık...

Baro yönetiminde yer almak için 5 yıl, başkanlık için de 15 yıllık kıdem şartı vardı. 5 yılımı doldurunca ilk kongrede adaydım ve disiplin kurulu başkanı olmuştum. İkinci kongrede yönetim kurulu üyesi, üçüncüsünde genel sekreter oldum. Dördüncüsünde başkan yardımcısı, sonrasında da baro başkanı oldum.

Basamakları teker teker çıktım. Başkan seçildiğim ilk kongrede rakiplerimden birisi Ertuğrul Yalçınbayır'dı. İkinci kongrede de

Ali Arabacı... Üçüncü kongrede hiç rakip çıkmadı, tek adaydım.

Kimilerinin "efsane büro" ya da "bereketli büro" dediği bizim büronun çevre konusunda Bursa'ya çok hizmeti oldu... Orhaneli Termik Santrali, Yeşilşehir, Ovaakça Termik Santrali ve pek çok olayda etkin mücadelele verildi. Parasal gücü olmayan çok insana yardımcı olduk. Sıkıyönetimde idamla yargılanan bir genç vardı. Beş kuruş almadan savunduk onu, beraat etti. Hiç unutmam annesiyle geldiler. Elinde bir paket. "Ne bu?" dedim. "Avukat Bey bu size layık değil ama... Ben sizi sırtımda Kabe'ye götürsem hakkınızı ödeyemem. Bu bir pantolonluk kumaş ama benim için değeri var. Benim çeyiz bohçamdaydı bu. Oradan çıkarıp getirdim" dedi. Ben de, Ali de, Ertuğrul da topluma karşı görevlerimizi kısmen de olsa yaptığımıza inanıyorum. Bunun huzurunu yaşıyorum.

Gündemdeki Anayasa değişikliğinin, savunma mesleğine ne gibi etkileri olacak sizce?

Öyle bir şey ki, bir zamanlar Milli Eğitim Bakanı varmış. Okullar olmasa milli eğitimi daha iyi yöneteceğini söylemiş.

Emrullah Efendi onu söyleyen, İkinci Meşrutiyet Dönemi'nde milli eğitim bakanlığı yapmış...

Ona benzetiyorum durumu. Avukatlara karşı getirilen bir takım düzenlemeler, neredeyse avukatlar olmasa adaleti daha iyi yönetiriz gibi bir sonuç çıkarıyor. Şimdi bu olağanüstü dönemde, öyle kişiler kendilerine öyle güç vehmediyorlar ki, aslında güç falan değil, olağanüstülükten aldıkları yetkilerle kendini ispat etmek için işgüzarlık yapıyorlar.

Siyaseti konuştuk, avukatlığı konuştuk. Konuşacağımız bir konu kaldı. Birlikte sahneye çıkıp şarkı söylüyoruz. Bursa Barosu Türk Sanat Müziği Korosu'ndan bahsetmeyecek miyiz?

O koro beni rahatlatıyor hakikaten. Orada arkadaşlarla birlikte şarkı söylemek deşarj olmak güzel bir şey. Onun ötesinde, genelde eve giderim

ama partiyle ilgili toplantılara davet edildiğimde katılırım. Eskiden futbol merakım vardı. Ondan biraz uzaklaştım.

Siyasetten ve mesleğinizden ötürü kürsüye ve mikrofona alışık birisiniz. Peki, sahnede şarkı söylemek nasıl bir duygu?

Hiç benzemiyor kürsüden nutuk atmaya... "Şarkıyla başlayıp da sonrasında nutuk atsam olmaz mı?" filan derim, espri olsun diye... O daha kolayıma geliyor. Ama sanki şarkı söylerken yaşadığım heyecanı da yendim gibi...

Futbol dediniz de, Bursaspor Kulübü'ne kayyum başkan olarak atandınız ve görev yaptınız ki unutulmaması gereken bir ayrıntı...

Evet, o da benim yaşamımda övünebildiğim dönemlerden biri. Çünkü 2,5 aylık kayyumluk süresince hem içeride, hem deplasmanda oynadığımız tüm maçlardan hep puanla ayrıldık. Zorlu bir dönemdi.

En zor görevlerinizden birisi de bu olsa gerek...

Zordu ama çok da destek gördüm. Vergi borcu ödemesi

için seferber olanlar vardı. Vakkas Parlak mesela, adını söylemekten çekinmiyorum. Vergi taksitini ödemek istediğini söyledi. Nasıl mutlu oldum anlatamam...

Eleştirenler de oldu. Severim kendisini ama biri benim için "Ayağı boş kola kutusuna bile değmemiş biri Bursaspor'da nasıl başkanlık yürütür?" diye yazdı. Yanıt vermedim. O dönemde her gün kongreye ne zaman toplayacağım soruldu. Bursaspor gibi bir kulübün kayyumla yönetilmesi zor. O yüzden en kısa sürede kongreye götürmek gerekiyordu, götürdüm de...

Top oynadınız mı peki?

Oynamam mı? Yeşil Spor Kulübü'nü kurdum... TBMM'de de futbol oynadım... Kuzey Kıbrıs'a karşı da oynadık. Hatta Ertuğrul kolunu kıldı. Epey futbol yaşamım var benim...

Teşekkür ederiz Yahya Bey...

Sabahları
zengin
serpme kahvaltı,
öğle ve akşam
yemeklerinde
tava, ızgara
ve et mangal
çeşitleri...

Dobruca Mah. Akdemir Cad. 1. Kadife Sokak No:3
Osmangazi / BURSA
0533 084 50 50 - 0224 239 46 46 - 0224 239 46 47
info@ganitarestaurant.com

Bizden haberler

(29.01.2017)

Kamuoyuna...

Bizler aşağıda imzası bulunan Genişletilmiş Ege ve Marmara Bölge Baro Başkanları Toplantısı'na katılan baro başkanları olarak anayasa değişikliği paketine ilişkin görüşlerimizi kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Ülkemiz, anayasa değişikliği adı altında Hükümdar yetkilerine

sahip, ama adı Cumhurbaşkanı olan, bütün erkleri elinde bulunduran tek kişinin iktidarına sürüklenmektedir. Bu, süslenmiş anayasa paketi adı altında halkımızın oyuna sunulmaktadır. Barolar dâhil hiçbir anayasal kurumun ve "halkımızın görüşü" alınmaksızın yapılmak istenen anayasa değişikliği halkımızın bir talebi olarak ortaya çıkmamıştır.

Anayasalar toplumsal uzlaşma ve mutabakat metinleridir. Oysa bu anayasa değişikliği, henüz teklif aşamasında bile toplumu birleştirmek yerine ayrıştırıp bölmeye başlamıştır.

Yetkisini anayasadan alan ve görevi insan haklarını savunmak olan barolar olarak görmekteyiz ki, bu anayasa değişiklik paketi

halkımızın hiçbir temel sorununa çözüm getirmediği gibi, kuvvetler birliği sistemi getirmekle parlamenter demokrasimizi ortadan kaldırmaktadır.

Kuvvetler ayrılığının ortadan kalkması ile "hürriyet" ortadan kalkacaktır, "anayasa" ortadan kalkacaktır. Hakların güvence altına alınmadığı ve kuvvetler ayrılığının olmadığı bir toplumda aslında bir anayasa da yoktur.

Anayasa mahkemesinin olağanüstü hal kararlarını denetlememe yönünde verdiği kararlar, OHAL tümü ile keyfi bir KHK yönetimine dönüştürülmüş bulunmaktadır. Bu durum sürerken meşru ve demokratik bir anayasa tartışması yapılamayacağını biliyoruz. Gençlerimize 18 yaşında seçilebilme hakkı verilmek istenmesi olumludur. Ancak anayasa mevcut haliyle 25 yaşında seçilme imkânı vermesine rağmen, mecliste bugün bir elin parmakları kadar bile temsil edilmedikleri ortadayken, bu düzenlemenin aslında gençleri meclise taşımayacağı açıktır.

Yapılmak istenen; demokratikleşmek için anayasa değişikliği değil bir rejim değişikliğidir. Ülkeyi ve insanların hak ve özgürlüklerini bir kişiye teslim etme girişimidir. Bu bir kişi dünyanın en demokrat

insanı bile olsa bu kadar yetki ve sorumsuzlukla yine bir diktatöre dönüşeceği açıktır. Parlamenter demokratik sistemin ortadan kaldırılması girişimidir. Cumhuriyetin kurucu değerlerine saldırıdır. Kuvvetler ayrılığını yok etmektir. Sadece yürütme yetkisini değil, yasama ve yargıyı da tek elde toplamaktır. Bu anayasa değişikliği milli birliğimiz ortadan kaldırılarak, hem duygusal hem de fiili bölünmelere yol açacaktır. Ülkemizin eyaletlere ayrılması tehlikesi ile karşı karşıya kalınacaktır. Yurdumuzu ve milletimizi bir tek kişinin iradesine ve insafına bırakacak bu değişiklik önerisine sessiz kalmıyoruz. Bu ne bir kişinin, ne bir partinin meselesidir. Bu ne iktidar, ne de muhalefetin yanında olmaktır. Ülkemizin ve çocuklarımızın geleceğinin yanında olmaktır. Meselemiz; memleket meselesidir ve bu memleket hepimizindir.

Ankara Barosu Başkanı Av. Hakan Canduran, Antalya Barosu Başkanı Av. Polat Balkan, Aydın Barosu Başkanı Av. Gökhan Bozkurt, Balıkesir Barosu Başkanı Av. Erol Kayabay, Bilecik Barosu Başkan Vekili Av. Hasan Şahin, Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Çanakkale Barosu Başkanı Av. Bülent Şarlan, Denizli Barosu Başkanı Av. Müjdat İlhan, Edirne Barosu Başkan Vekili Av. Kaan Polat, İstanbul Barosu Başkanı Av. Mehmet Durakoğlu, İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan, Kırklareli Barosu Başkanı Av. Turgay Hınız, Kocaeli Barosu Başkanı Av. Sertif Gökçe, Manisa Barosu Başkanı Av. Ali Arslan, Muğla Barosu Başkanı Av. Cumhur Uzun, Sakarya Barosu Başkanı Av. Zafer Kazan, Tekirdağ Barosu Başkanı Av. Erhan Sezer, Yalova Barosu Başkanı Av. Hakan Gergeroğlu

(02.08.2017)

Aydın'da vatandaşlarla el ele İzmir Marşı

Baroların, halka anayasa değişikliğini anlatma toplantıları sürüyor. Bunlardan birisi de Aydın Barosu tarafından gerçekleştirildi. Aydın Şükran Güngör Tiyatrosu'nda gerçekleştirilen, açılış konuşmasını Aydın Barosu Başkanı Gökhan Bozkurt'un yaptığı ve Barolar Birliği Başkanı

Prof. Dr. Metin Feyzioğlu, Prof. Dr. Süheyl Batum ve Prof. Dr. Korkut Kanadoğlu'nun konuştuğu panele Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, yönetim kurulu üyeleri Ebru Piri Kaya, Buket Gülçin Özel ve Sefer Bülent Yaylalı katıldı. Salonu tıklım tıklım dolduran vatandaşlara halkoylamasına

sunulacak anayasa değişikliğine neden hayır denmesi gerektiği tüm gerçekliğiyle anlatılırken, panel sonunda konuk baro başkanları da sahneye çağrıldı. Konuşmacılarla el ele veren baro başkanları, vatandaşlarla birlikte İzmir Marşı'nı okudu.

(31.01.2017)

Bursa Barosu Başkanı Altun'dan CMK Tarifesi'ne iptal davası

Gürkan Altun, dava dilekçesini Baro Saymanı Metin Öztosun ve CMK Komisyonu Üyesi, Staj Komisyonu Başkanı Hakan Fırat Aladağ ile birlikte verdi. Altun, "Tarifeye bakıldığında Türkiye Barolar Birliği'nin görüşünün hiç dikkate alınmadığı görülmektedir. Adalet ve Maliye bakanlıklarının belirlediği rakamlarla, TBB önerisindeki rakamlar arasında ciddi fark var" dedi.

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren geçerli olan "Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Yapılacak Ödemelere İlişkin 2017 yılı Tarifesi'nin iptali istemiyle dava açtı. Tarifedeki ücretlerin oldukça düşük olması nedeniyle Danıştay'da dava açtıklarını söyleyen Bursa Barosu Başkanı Altun, öncelikle yürütmenin durdurulmasını istediklerini söyledi. "CMK tarifesindeki ücretlerin, Türkiye Barolar Birliği'nin de (TBB) görüşü alınarak adalet ve maliye bakanlıkları tarafından birlikte tespit edileceği" yolundaki kanun hükmüne karşın aksine hareket edildiğini belirten Altun, "Tarifeye bakıldığında Türkiye Barolar Birliği'nin bu görüşünün hiç dikkate alınmadığı görülmektedir.

Kanunda yer alan 'görüş alınarak birlikte tespit edilmesi' şeklindeki ifade, sadece şeklen yazı ile görüş istenmesi anlamında değil, istenilen görüşün 'dikkate alınması' anlamındadır. Adalet ve Maliye bakanlıklarının, Türkiye Barolar Birliği'nin görüşünü dikkate almadan belirlediği rakamlarla, TBB önerisindeki rakamlar arasında ciddi fark var" dedi.

Avukatın sunduğu hukuki yardımın karşılığı olan ücretin, esasen taraflar arasında serbestçe belirlendiğine dikkat çeken Altun, "Avukat ile iş sahibi arasında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin altında olmayan bir avukatlık ücretinin kararlaştırılması asıldır. Avukatlık ücreti herhangi bir malın değeri gibi ölçülemez. Bu ücreti tüm avukatlık mesleğine ilişkin vakardan ve avukatın

kişiliğinden ayırmak da mümkün değildir" dedi. Altun, CMK görevi sonucunda verilecek ücretin avukatları onore edecek bir niteliği olduğunu, iki tarife arasındaki ciddi farkın eşitlik ilkesine de aykırı olduğunu kaydetti.

Bursa Barosu Başkanı Altun son olarak "Adaletin sağlıklı işlemesi, adil yargılanma ilkesinin tam olarak uygulanabilmesi, avukatlık mesleğinin niteliği ve görevi ifa ederken alınan ağır sorumluluklar, harcanan mesai ve emek düşünüldüğünde kamu hizmetinin daha iyi yürütmesi için müdafilik hizmeti sonucunda alınan ücretin de bu emeğe denk olması hukuk ve hakkaniyet gereğidir" diye konuştu.

CMK görevlendirmelerinde İstinaf'ta da ücret ödenecek

(04.02.2017)

İlk derece yargılamasında görevlendirilen zorunlu müdafî ve vekillere bölge adliye mahkemelerinde görülecek duruşmalara katılmaları halinde yapılacak ücret ödemeleriyle ilgili terddüt ortadan kalktı.

Türkiye Barolar Birliğinin 2016/75 sayılı duyurusu üzerine, CMK gereğince ilk derece mahkemelerinde müdafî/ vekil olarak görevlendirilen avukatlara, istinaf mahkemesi

olarak adlandırılan bölge adliye mahkemelerinde duruşmaları takip etmeleri halinde ayrıca ücret ödemesi yapıp yapılamayacağı konusunda doğan çelişkinin giderilmesi için Bursa Barosu olarak Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü nezdinde yaptığımız girişim sonuçlandı.

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nce "CMK gereğince ilk derece mahkemesinde

görevlendirilen ve bir oturuma katılan müdafî veya vekil, istinaf kanun yolu aşamasında da duruşmaya katılmış ise müdafî ve vekile tarifiede ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri için belirlenen ücretin ayrı ayrı ödenmesi gerektiği" ve "Görevlendirilen müdafî ve vekile görevi gereği yapılan zorunlu yol giderlerinin, yönetmeliğin 11. maddesi uyarınca ödenmesi gerektiği" bilgisi verildi.

(09.01.2017)

Baro Başkanı Altun'dan Adalet Sarayı'nda iade-i ziyaret

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, göreve başladığında hayırlı olsun ziyaretinde bulunanlara iade-i ziyaretlerine Adalet Sarayı'ndan başladı.

Altun, Bursa Adli Yargı Adalet Komisyonu Başkanı Ali Rıza Bir ile Bursa Cumhuriyet Başsavcısı Abdülkadir Şahin'i makamlarında ziyaret etti. Altun ziyaretlerde Bir ve Şahin'e, İzmir Adliyesi'ne yönelik terör saldırısından ötürü de başsağlığı ve geçmiş olsun dileklerini iletti.

(10.02.2017)

Bursa Barosu'ndan ergonomi semineri

Bursa Barosu, "Çalışma Hayatında Ergonomi" konulu seminer düzenledi. Adliye Sarayı Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen seminere Bursa Barosu Başkanı Avukat Gürkan Altun başta olmak üzere çok sayıda avukat katıldı. Bursa Romatem Hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzmanı Dr. Serap Latif Raif katılımcılara duruş bozuklukları hakkında bilgi verdi.

Dr. Raif: "Sürekli koltukta oturmayın"

Çalışma hayatında sıkça karşılaşılan kas ve iskelet sistemi bozuklukları hakkında detaylı bilgiler veren Dr. Serap Latif Raif, ergonominin temel amacının çalışanları kas iskelet rahatsızlıklarından ve hastalıklarından korumak olduğunu ifade etti. Çalışanların performansları ile kas iskelet sağlığı arasında doğrudan ilişki olduğunu belirten Dr. Serap Latif Raif, "Ergonomi, iş hayatında

yaralanma riskini ve ortaya çıkan hataları azaltır. Verimliliği artıran ergonomi aynı zamanda moral motivasyonu da sağlar. Ergonomiyle iş organizasyonu estetik bir yapıya kavuşurken, iş kalitesinde de artış olacaktır" diye konuştu.

Ergonomiyi tüm iş kollarında dikkate alınması gereken bir disiplin olarak değerlendiren Dr. Serap Latif Raif, uygun çalışma koşulları hakkında da bilgi verdi. Raif şunları söyledi: "Uygun çalışma koşullarını şöyle

sıralayabiliriz; iyi düzenlenmiş çalışma alanı, iyi seçilmiş bir sandalye ve masa, tam göz hizamıza uygun yerleştirilmiş bir monitör, ortam ısısı, aydınlatmanın uygunluğu ve gürültü düzeyinin kabul edilebilir olması."

Sırtınızı daima dik tutun

Günümüzde yoğun ve stresli tempoda çalışan insanın basit de olsa bazı egzersizleri yapması gerektiğinin önemine değinen Dr. Serap Latif Raif, konuklara iş yerlerinde kolay uygulanabilir tekniklerle ilgili bilgiler verdi. Dr. Raif sözlerini şöyle tamamladı: "İş yerinde iki büklüm ve öne kaymış bir şekilde oturmayın; sırtınızı daima dik tutun. Boynunuzun yorulmaması için fırsat buldukça başınıza koltuğa yaslayın. Sürekli koltukta oturmayın. Kısa süreli de olsa kalkıp hareket edin. Bilgisayarın monitörü tam karşınızda olmalı. Klavye de karşınızda konumlanmış halde ve dirsek seviyesinde bulunmalı. İş yerinizde basit ve küçük egzersizler yapın."

(15.01.2017)

Bursa Barosu Tsm Korusu mest etti

Bursa Barosu Türk Sanat Müziği Korusu, müzikseverlere unutulmaz bir gece yaşattı.

Bursa Akademik Odalar Birliği (BAOB) Oditoryumu'nda gerçekleştirilen konsere; Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Avukat Atila Atik, Bursa Barosu Genel Sekreteri Avukat Onur Yavuz, Bursa Barosu'na kayıtlı avukatlar, yakınları, adliye çalışanları ve Bursalı sanatseverler katıldı.

Başbüyük'e çiçek verdi. Atik, neşeli şarkılarla ülkemizdeki olumsuz gelişmelerin sıkıntısından bir nebze de olsa uzaklaştıran

Bursa Barosu TSM Korusu'na, Şef Filiz Başbüyük başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür etti.

Şef Filiz Başbüyük'ün yönettiği koro, yaklaşık 2 saat boyunca sahnede kalırken, Türk Sanat Müziği'nin unutulmaz eserlerini icra etti. Solo performansların da sergilendiği konserde ayrıca, Saadettin Kaynak, Yıldırım Gürses gibi unutulmaz bestekârların eserleri de seslendirildi. Konser sırasında küçük sevimli sürprizler de yaşandı. Konserde iki şarkıya Kafkas ve Karadeniz halk oyunu ekipleri de danslarıyla görsellik kattı.

Solo seslendirilen "Yangınlardayım" adlı Hicaz makamındaki eserin söz yazarı Doktor Hüsamettin Olgun ve bestecisi Necip Gölges de konuklar arasındaydı. İzleyenlerden büyük beğeni toplayana konserin sonunda Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Avukat Atila Atik, Şef Filiz

RAMADA
RESORT
Kazdağları Thermal & Spa

Kazdağları'nda deniz ve termal konforu bir arada...

Kuzey Ege'nin ilk ve tek uluslararası zincirine bağlı
5 yıldızlı TERMAL SPA oteli

www.ramadaresortkazdaglari.com - Güre, Edremit / Balıkesir
info@ramadaresortkazdaglari.com - Tel: 0266 372 07 77

Bursa Barosu Anayasa Komisyonu kurdu ve ilk toplantısını yaptı

“Anayasa değişikliği, seçilmişlere darbe girişimidir”
- Eski Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır, Milli Eğitim ve Milli Savunma eski bakanlarından Turhan Tayan, eski hukukçu milletvekilleri de komisyonda...
- Komisyon, çeşitli çalışma gruplarıyla 16 Nisan’da referanduma sunulacak anayasa değişikliğinin neler getirdiğini vatandaşa tane tane anlatacak.

16 Nisan’da halk oylamasına sunulacak 18 maddelik Anayasa değişikliğinin neler getirdiği ve getirdiği üzerine tartışmalar şiddetini artırıyor. AKP iktidarı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan cephesi, değişikliğe hayır oyu verecek olanları terörist ilan ederken, Bursa Barosu çeşitli platformlarda Anayasa değişikliğinin neler getireceğinden çok götürceklerini anlatmaya başladı.

Bursa Barosu bünyesinde oluşturulan, Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, Sayman Metin Öztosun ile TBMM 21. Dönem Anayasa Komisyonu Başkanı, eski Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır, yine 21. dönemin Adalet Komisyonu Başkanı Turhan Tayan, Bursa Barosu önceki başkanları eski milletvekilleri Ali Arabacı ve Yahya Şimşek ile Mehmet Küçükbaşık, Asude Şenol, Ekrem Demiröz, avukatlar Mehmet Şişmangil, Halil Yeşilyurt, Umud Mısır, Aslı Evke Yetkin, Kemal Özgür Yetkin, Akin Özgüç ve Nezh

Şeker’den oluşan Bursa Barosu Anayasa Komisyonu ilk toplantısını yaptı.

Toplantının açılış konuşmasını yapan Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, tanınmış ve konusunda uzman isimlerin katılacağı panel hazırlıklarından bahsetti. Altun, sandık güvenliği konusunda da Bursa Barosu olarak yapacakları çalışmaları anlattı.

Yalçınbayır: “Seçilmişlerin seçilmişliğine darbe girişimi”

AKP kurucular kurulunda yer alan eski Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır ise konuşmasına, yanında oturan Turhan Tayan ile birlikte TBMM 21. dönem Anayasa ve Adalet komisyonlarının başkanlıklarını yapmalarından ötürü, Bursa Barosu’nun zenginliğini dile getirerek başladı.

Anayasaların uzlaşma metni olması gerektiğinin altını çizen Yalçınbayır, “Anayasa yapımıyla ilgili uzlaşma teamülü yaratılıyordu ancak AK Parti’nin 24. dönemdeki çalışmaları, uzlaşma komisyonunu tesirsiz hale getirdi” dedi. Yalçınbayır şöyle konuştu: “Bir anayasa nasıl yapılır, nasıl değiştirilir? Hangi süreçlerden geçmelidir? AK Parti’nin bütün metinlerini inceledim. Bazılarını bizzat yazdım. Olağanüstü halde anayasa yapılmayacaktı. Hazırlık, kanunlaşma, referandum ve sonrası üç aşamalı süreçte katılımcılık, şeffaflık gibi yönetişimin temel ilkeleri

uygulanmalıydı. Oysa yasama, yürütme, yargı kuvvetleri arasındaki denklikten sarfınazar edip yürütmeye büyük bir güç vererek Cumhuriyetin içinin boşaltılması söz konusudur. Bu değişikliği savunanların, daha önce neleri savunduklarını önceki açıklamalarından görmek lazım. Baronun görevi hukuk yoluyla siyaset yapmak ve demokrasiye ulaşmaktır. Gelecek tehlikeleri görüyoruz. Seçilmişlerin seçilmişliğine yönelik darbe girişimidir bu...” Yalınbayır, bu anayasa değişikliğinden sonra insanların artık avukat ya da hâkim değil, siyasetçi arayacağını çünkü 15 bine yakın kanun, 30 bine yakın düzenleyici işlem bulunduğunu, ayrıca Türkiye’de kayıt dışı ekonomi, siyaset ve din olduğunu öne sürdü.

Arabacı: “Toplumda korku hâkim”

Bursa Barosu geçen dönem başkanı Ekrem Demiröz, sadece halkı bilgilendirme amaçlı organizasyonlar yapılması gerektiğini kaydetti. Demiröz “Aşk ve nefret üzerinden yürüyen insanlarla işimiz olmamalı. Saha çalışmasıyla aydınlatıcı ve diğer barolara örnek olmalıyız” dedi.

Eski milletvekili ve Bursa Barosu önceki başkanlarından Ali Arabacı da, toplumda korkunun hâkim olduğunu, STK’ların da tavırlarını açıkça ortaya koymaları gerektiğini belirtti. Arabacı, Bursa Barosu’nun, neden “hayır” dediğini “hayır” diyerek anlatması gerektiğine işaret ederek

"Korkudan, hayır diyeceğini açıkça ifade edemeyenlerin sesi olunmalı. Barolar siyasi parti değildir. Yapacakları sınırlı. Ancak bu yapılabilir. Sandık güvenliği için de azami gayret gösterilmelidir" diye konuştu.

Yine eski milletvekili ve Bursa Barosu önceki başkanlarından Yahya Şimşek ise AKP'nin şu ana kadar başkanlık sistemini, insanları tatmin edecek şekilde savunmadığını ifade etti. Şimşek "Bu doğrultuda, AKP ve MHP'lileri tartışma ortamına çekersek, bu tartışmalarda olumlu sonuçlar elde edilebilir. Ne yazık ki bu tartışma Meclis'te yapılamadı" dedi.

Önceki milletvekillerinden Mehmet Küçükbaşık da Baro'nun siyasi partilerden herhangi birine angaje olmaması gerektiği yolundaki uyarısına karşılık Bursa Barosu Başkanı Altun da, barolar ve akademik meslek odalarıyla birlikte hareket ettiklerini söyledi.

Halkoyuna sunulacak anayasa değişikliğinin, halifeliği geri getirme çabası olduğunu iddia eden Bursa Barosu önceki başkanlarından Asude Şenol da, "Hayırcıların teröristlikle suçlanması, sağduyulu vatandaşlarda 'o kadar da değil' düşüncesini yarattı. Bu umut verici bir durum aslında" diye konuştu.

Tayan: "Tayyip Erdoğan'ın uykuları kaçıyor"

Eski Milli Savunma ve Milli Eğitim bakanlarından Turhan Tayan da, 1980'den buyana yapılan anayasa değişikliklerinden söz etti ve "2010 Anayasa değişikliği ile Türkiye'nin beli kırıldı. Tüm kurumları bu değişikliklerle berhava ettiler. Yetmez ama evet diyenler İran ve Afganistan'da olup bitenleri incelesinler. Demokrasimizin elde kalanlarını da kaybetmemek için son çıkıştayız" dedi. Turhan Tayan şöyle konuştu: "Toplumun büyük

bölümü neyin oylanacağını farkında değil. Bir kısmı inanmış, katı bir şekilde biat etmekle meşgul. Bir kısmı olup bitenin farkında. Bir kısmı evetçi, bir kısmı hayırcı. Bizim hedef kitlemiz hiç bilmeyenler. Her ne pahasına olursa olsun Recep Tayyip Erdoğan'ın peşinden gidenler değil bizim hedef kitlemiz. Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu'nun, anayasa değişikliğinin ne anlama geldiğini somut ve net bir şekilde şapka değiştirerek anlatması, bir başkanının "Bu kadar yetkiyi evliyaya verirken azıtır" demesinin yanında daha bilimsel, daha hukuki açıklamalara muhtaç seçmenler var. Bunu gözardı etmememiz lazım. Bugün iktidar da çok rahat değildir. Yaptıkları değişikliği savunmada güçlük çekiyorlar. Bu Recep Tayyip Erdoğan'ın kurtuluş reçetesidir. Hep hesap sorulacağından duyduğu endişe nedeniyle uykuları kaçıyor."

Altun: "Hayır diyenlere hukuki destek"

Bursa Barosu Saymanı Metin Öztosun da, seçim ve referandumlara katılan seçmen sayısına dikkat çekerek, referanduma katılımı yüzde 90'lara çıkartacak çalışmalar

yapılması gerektiğini vurguladı. Son olarak Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, hukuksal çerçeve içinde "hayır" dediği için başına derf açılacağından endişe edenlere Bursa Barosu olarak hukuki yardımda bulunup yanlarında duracaklarını söyledi. Altun, "Anayasa değişikliği konusunda görüşüne başvuru vatandaşların, neden "evet", neden "hayır" diyeceklerini öğrenmek en temel haklarıdır. Bu kapsamda bilgilendirmeliyiz" dedi.

Vatandaşların, referandum takvimi süresince halkın ayırıştırma politikalarından etkilenmeden birbirlerine sevgi ve hoşgörüyle yaklaşması gerektiğini kaydeden Altun, "Hiç kimse asla hukuk dışına çıkmamalı, herhangi bir kimse ya da düşünceye karşı hakaret içeren tutum ve tavır sergilememelidir" diye konuştu.

Toplantının sonunda Bursa Barosu Anayasa Komisyonu Yürütme Kurulu oluşturuldu. Başkanlığa Sayman Metin Öztosun'un getirildiği komisyonda başkan yardımcısı Halil Yeşilyurt, genel sekreter Aslı Evke Yetkin oldu. Kurul da Umut Mısır ile Mehmet Şişmangil de üye olarak yer aldı.

“KHK Gölgesinde Anayasa” Paneli

Bursa Barosu tarafından düzenlenen “KHK Gölgesinde Anayasa Paneli” BAOB Oditoryumu’nda gerçekleştirildi. Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun’un açılış konuşmasıyla başlayan ve Milli Eğitim ve Milli Savunma eski bakanlarından Turhan Tayan’ın moderatörlüğünde gerçekleşen panelde Özyeğin Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Korkut Kanadoğlu, Emekli Amiral Türker Ertürk ve Bursa eski milletvekillerinden, Bursa Barosu önceki başkanlarından Yahya Şimşek konuştu.

Gürkan Altun (Bursa Barosu Başkanı): Bizler anayasaların toplumsal mutabakat sözleşmeleri olduğuna ve olağan dönemlerde yapılması gerektiğine inanıyoruz. Nasıl ki 1982 Anayasası’nı darbe anayasası olarak nitelendirip

kabul etmiyorsak, aynı şekilde bugün yapılacak değişiklik de benzer sonucu doğuracak. OHAL sürecinde KHK’ların gölgesinde anayasa yapılamayacağı düşüncesindeyiz. Hepimiz biliyoruz ki gerek 1961, gerek 1982 anayasalarının biri yüzde 61, biri yüzde 91 çoğunlukla kabul edildi. Ama bugün tartışılır haldeler. 1982 Anayasası 17 defa değişikliğe uğramış ve 113 maddesi değiştirilmiştir. Geçicilerle birlikte 194 madde içeren anayasanın neredeyse yüzde 60’ı değişmiş durumdadır.

Zannediyorum 24. dönem 1. ve 2. yasama yıllarında Anayasa Komisyonu’nda çok yoğun çabalarla, bugün Meclis’i oluşturan 4 partinin katılımıyla 60 madde üzerinde uzlaşılmıştı. Geldiğimiz noktada bu 60 madde önümüze her nedense çıkarılmıyor. 113 maddesi

değiştirilmiş 82 Anayasası’nın darbe artıkları da temizlenmiş ve tamamı sivil bir anayasa haline gelmiş olacakken, bu 60 madde bir tarafa bırakıldı ve her nedense önümüze bu 18 maddelik değişiklik getirildi.

Bu 18 maddenin hemen hemen tamamı anayasayı sivilleştirmekten öte sistemi değiştirmeye belki de bazılarının deyimiyle rejimi değiştirmeye yönelik maddeler... Biz öncelikle kanun yapıcılardan, siyasi iktidardan, bu 60 maddeyle ilgili çalışmaların da kamuoyu ile paylaşılmasını diliyoruz. Bugün buradayız çünkü bu salon bize ait. Bize ait salonlar olmasaydı nerede konuşacaktık? Biz bunun örneğini Aydın’da 9 Şubat’ta gördük. Rektörlük konferans salonunda yapılması planlanan anayasa paneli, rektörlüğün telefonları dahi açmaması

Prof. Dr. Korkut Kanadoğlu

Emekli Amiral Türker Ertürk

Av. Yahya Şimşek

sonucu, Aydın Belediyesi'ne ait daha küçük bir salonda yapılmak zorunda kaldı. Yine 10 Şubat günü Muğla Fethiye'de yapılması gereken anayasa paneli DSİ'nin tahsis ettiği salonun peşin aldığı bedeli iade ederek iptal etmesi sonucu yapılamadı. Biri Aydın, diğeri Muğla Barosu'nun etkinliği idi. Bunlar bizim ülkemizde yaşanıyor. Ülkemizde muhalif siyasetçiler fikir beyan etmek istediklerinde kamu salonları açılmadığı gibi, özel oteller salonlarını vermediler, verenler elektrikleri kestiler. Birkaç gün önce de Almanya Gagenau ve Stuttgart'ta Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ile Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi belediyelere ait salonlarda konuşturulmadı. Adalet Bakanımız bunun faşist bir uygulama olduğunu dile getirdi. Evet, faşist bir uygulama... Gerek demokrasiye, gerekse ifade özgürlüğüne yönelik baskı faşizan bir yöntem. Ama biz bunu bu ülkede her gün yaşıyoruz.

Bursa'da Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin çok büyük salonları var. Anayasa toplantıları yapılıyor ama nedense sadece iktidar partisinin toplantıları yapılıyor. Sadece "evet"e yönelik görüşler için açılıyor bu salonların

kapıları... Biz öncelikle kendi ülkemize dönmeliyiz, kendi ülkemizi demokratik yapmalıyız, kendi insanlarımızı özgür kılmalıyız ki faşizan baskıları burada yok ederek başlayarak, Almanya'ya ya da diğer ülkelere kafa tutabilelim.

Anayasa konusunda herkes konuştu. Kabzımallar konuştu, futbolcular konuştu, hakem eskileri konuştu. Biz hukukçular konuşmaya başlayınca hep siyaset yaptığımız söylendi. Birçok meslektaşımız, "Siz bütün avukatların temsilcisisiniz. Sadece bir kesimin değil. Neden tek bakış açısını dile getiriyorsunuz?" diyorlar. Biz tek bir bakış açısını dile getirmiyoruz. Biz, yapılmak istenen değişikliğin sakıncalarını

varsa faydalarını dile getiriyoruz. Maalesef fayda görmediğimiz zaman da varmış gibi davranabilen bir kurum ve meslek mensubu değiliz.

Ancak atladıkları bir şey var ki, ülkenin cumhurbaşkanı seçilmiş, tarafsız ve bağımsız kalacağına yemin etmiş bir cumhurbaşkanıdır. Devletin bütün imkânları elindedir. Kendi sitesinden yapılan açıklamaya göre 30 ayrı ilde "evet kampanyaları" düzenleyecek. Zaten gazete ve televizyonlarda "evet"e yönelik açıklamalarını okuyor, izliyoruz. Ancak bir de buna toplumsal mitingler, büyük bütçelerle hazırlanmış kampanyalar eklenecek. Herkesin cumhurbaşkanı, doğrudan

Av. Gürkan Altun

kendisini ilgilendirmemesi gereken bir konuda "evet" kampanyası açacak. Nedense bu hak görülüyor ama bizler, yani hukukçular konuşunca, en son konuşması gereken meslek grubu olarak görülüyoruz.

Çok güzel bir tesadüf oldu. Azerbaycan Cumhurbaşkanı, eşini birinci cumhurbaşkanı vekili olarak atadı. Özellikle bizim cenah, muhalifler "İşte görüyorsunuz, eş dost cumhurbaşkanı vekili oluyor! Yarın bizde de böyle olacak! Bu iş saltanata gider!" dediler. Evet ama Azerbaycan'daki lehe bir durum. Bizim durumumuz çok daha kötü. Çünkü bizdeki düzenleme geçerse eğer, birinci başkanvekili, ikinci başkanvekili diye bir kavram yok. Bizde "Cumhurbaşkanı yardımcılarını atar" diye bir hüküm getirilmek isteniyor ve yardımcılarının sayısı belli değil. 1., 2., 3. şeklinde sıralama da yok. Cumhurbaşkanı hasta olduğunda, yurt dışına gittiğinde birisini işaret etmesiyle bu sorun belki fiilen çözülebilir. Çünkü biz fiili uygulamalara alışık bir ülkeyiz. Ancak cumhurbaşkanı ağır hasta olduğu durumda, öldüğünde ne olacak? Hangi başkan yardımcısı cumhurbaşkanına vekâlet edecek? Mührü alan "Süleyman benim" derse ne olacak? Tekrar bir Fetret Devri ile karşı karşıya kalacak mıyız? Cumhurbaşkanına

vekâlet eden bir kişi kararname çıkarıp diğer yardımcılarını, bakanları görevden alırsa, meclisi feshederse, buna ne engel olacak? Yani anayasa değişikliği kendi içinde dahi çelişkileri barındıran bir metin... O yüzden diyorum ki Azerbaycan'daki durum bizden iyi... Eğer 16 Nisan akşamı sandıktan hayır çıkarsa yaşamımızda hiçbir değişiklik olmayacak. Anayasamızın ilk dört maddesinde belirtildiği gibi Türkiye Cumhuriyeti laik, sosyal hukuk devleti olmaya devam edecek. Bugün olduğu gibi cumhurbaşkanı aynı kişi olacak, iktidar partisi aynı olacak, bakanlar aynı olacak. Meclis yasama çalışmalarına devam edecek. Rektörleri yine cumhurbaşkanı atayacak, ülkemizin üniter yapısı sürecek. Eyalet sistemine geçilmeyecek. Millet, hem milletvekillerini hem cumhurbaşkanını doğrudan seçmeye devam edecek. Yatırımlar durmaksızın devam edecek, eğitimde reformlar devam edecek, proje okullarımız artacak, ihracatımız artamaya devam edecek. Terör azalacak, enflasyon azalacak, işsizlik azalacak. Yani iktidar, şimdiye kadar yapabildiği her şeyi yapmaya devam edecek. Değişen bir şey olmayacak. Rejim aynı kalacak, Türkiye yerinde duracak. Hepsı bu... Ama "evet" çıkarsa neler olacağını, burada bulunan hiç kimsenin tahayyül

edemeyeceğini düşünüyoruz. Her halükarda biz yine hak ve özgürlük, demokrasi mücadelesi vermeye devam edeceğiz. "Hayır" çıksa da iktidar 15 yıldır dalgalandığı gibi bayrağını dalgalandırmaya devam edecek.

Bu sebeple biz konuya partiler üstü bakılması gerektiğini, yarın başka sürprizlere gebe bir rejim ve yönetim riskiyle karşı karşıya kalmamamız için iktidar partisine ve özellikle de Cumhurbaşkanımıza gönül vermiş yurttaşlarımızın bir kez daha düşünceleri gerektiğini ifade etmek istiyoruz.

Turhan Tayan - Moderatör (Milli Eğitim - Milli Savunma Eski Bakanı): Öncelikle Bursa Baromuzu, böyle tarihi bir dönemde toplumu bilgilendirme çalışmalarından dolayı kutluyorum. Bu çalışmaların önümüzdeki günlerde devam edeceğine inanıyoruz. Referanduma sunulan anayasa değişikliği mecliste görüşülürken parlamenterler konuşturulmadı, cebir ve şiddet kullanıldı, konuşmalar kısıtlandı. Acil olduğu gerekçesiyle, içtüzük ve anayasa ihlalleri yapıldı. Merak ettik, 21 Ocak'ta TBMM'de kabul edilen anayasa değişikliği 14 Şubat'a kadar neden bekletildi ve ondan sonra imzalanarak Resmi Gazete'ye gönderildi. "Ne bu acele?" sorusunu herkes gibi biz de sorduk. Şu anda boş kâğıtlara imza atarak bu anayasa değişikliğini TBMM Başkanlığı'na verenler dışında, bu değişikliğin sahibi, müellifi, bu harika buluşların mucitleri ortada yok. Şimdi bu eserin, planın projenin, iddialara göre Türkiye'ye çağ atlatacak böyle bir anayasa değişikliğinin sahipleri kimlerdir? Hangi eli öpülesi bilim adamıdır, merak ediyoruz. Ama şu ana kadar, hak ve özgürlükler çerçevesinde bu anayasaya "hayır" diyeceğini söyleyen bazı

cesur insanlara terörist diyenlerin dışında kimse ortaya çıkamadı. Vatandaş bize soruyor. "Sayın vekilim, hayır demek eğer teröre destek ise niye evetin yanında hayırı da seçenek olarak önümüze koyuyorlar. Koymasalardı biz de böyle bir damga yemeseydik." Şimdi, böyle bir anayasa değişikliğine giderken, konunun uzmanının az bulunduğu, az konuşulduğu bir konuda değerli anayasa hukukçusu Profesör Sayın Korkut Kanadoğlu'nun görüşlerini alalım.

Korkut Kanadoğlu (Özyeğin Üniversitesi Öğretim Üyesi):

Anayasa değişikliği maddelerinin teknik değerlendirmesinden önce sürece ilişkin birkaç gözlem yapmakta yarar var. Yaşadığımız an 2015'ten itibaren fiili durum olarak ilan edildi. Şu an zaten ülke anayasasında yazan siyasal rejimin, bekleme odasına alındığı söylendi bizzat Cumhurbaşkanı tarafından... Bu neyi getirdi? Bugün anayasa değişikliği için oluşan koalisyonun da aslında o gün başladığını söyleyebiliriz. Çünkü 2016 ekiminde de MHP'nin bir temsilcisi anayasanın yok hükmünde olduğunu ilan etti. Yani anayasa, uygulamakla yükümlü olanlar tarafından etkisizleştirildi. Ülkede bir sivil darbe yaşandığını söyleyebiliriz.

Sonrasında yaşanan sürece bakalım... Panelin başlığı çok doğru, "KHK gölgesinde" denmiş... Bu KHK'ler olağanüstü koşullarda çıkarılıyor. Olağanüstü koşullarda anayasa yapımının nelere yol açtığını hepimiz yakından biliyoruz. 1961 Anayasası öncesi sıkıyönetim vardı. 1961 Anayasası ile gelen özgürlüklerin üzerine şal atan 1971'de sıkıyönetim vardı. 82 Anayasası'nın yapımına bir sıkıyönetim eşlik ediyordu. Aynı koşullar bugün de yaşanıyor. Biz yine sistemi değiştiren bir anayasa yapıyoruz. Sistemi daha geniş anlamda kullanıyorum.

Rejim sistemin bir unsurudur. Sistem içinde, rejimin yanında yer alan siyasal aktörler ve biz, yani toplum bu sistemi oluşturuyoruz. Rejim adı üzerinden ülkedeki sisteme yönelik bir tehdidin varlığını hissediyorum. Sadece ben mi hissediyorum, hayır! Hafta içinde bir komisyon raporu açıklandı. Zamanında raporlarına çok kıymet verilen bu komisyon, çok açık bir şekilde Türkiye'nin şu anda otoriter bir rejimi engelleyecek gerekli tüm mekanizmalardan yoksun olduğunu, tek adam rejimi yolunda otokratik bir ülke olduğu tespitini yaptı.

Biraz daha detaylandırırsak, bu referandum için gereken demokratik koşullar var mı, olağanüstü hal ilan edilen dönemde? Açıkçası, serbest ve korkusuzca oy kullanılacak koşullar da yok. Uluslararası endeksler Türkiye'nin seçimlerdeki dürüstlük konusunda 103. sırada olduğunu gösteriyor. Basın özgürlüğü endeksinde de 153. sırada... Arap Baharı'nın yaşandığı, muhalefeti de koruyarak çıkan Tunus bile iki endekste de ilk 40 içinde yer alıyor. Ama ne yazık ki Türkiye, Ortadoğu ülkelerinin bile gerisine düşmüş durumda...

Hangi mutfakta hazırlandığı belli olmayan bir anayasa değişikliği ile karşı karşıyayız. Bu mutfakta kimler yer almış bakalım. Şükrü Karatepe... "İçinizdeki kini nefreti eksik etmeyiniz" diyen profesörün başdanişmanlığında yapılan değişiklikler bu... İçlerinde anayasa profesörü yok. İsimleri sayacağım. O isimleri duyduğunuzda, hayır diyenlerle arasındaki farkı gördüğünüzde ne kadar adaletten yoksun bir dönemde yaşadığımızı daha iyi göreceksiniz. Birisi Prof. Yusuf Şevki Hakyemez... Şimdi nerede? Anayasa Mahkemesi üyesi... Diğeri Yavuz Atar... Nerede olduğunu biliyor musunuz?

YÖK üyesi... Bu kişiler Anayasa değişikliğini hazırlıyorlar ve konumlarına baktığınızda, İbrahim Kaboğlu gibi "hayır" diyen hocalarımızın başına gelenleri kıyasladığınızda aslında ne kadar kötü koşullar altında olduğumuzu rahatlıkla görebiliriz.

Devlet içerisinde tarafsız olması gereken kurumlar da partiler arası şans eşitliğini ihlal eden uygulamalar yapıyorlar. Bu da anayasaya açıkça aykırıdır. Yavaş yavaş anayasa metnine dönelim. Anayasa değişikliğinin gerekçesinde iki şey var. Ama hiç olmayanlar da var. 15 yıldır tek başına iktidar yokmuşçasına, olayı sadece istikrara indirgeyen bir yaklaşım var. Ama ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlayacak demokratik bir istikrar yine gerekçede yer almıyor. Söz edilen vesayet kavramı... Sorumsuz cumhurbaşkanlığının vesayet makamı haline getirildiği eleştirileri vardı. Ne yok bu anayasa değişikliğinin gerekçesinde? Demokrasi ve özgürlük sözcüğü yok. Bu anayasa değişikliğinin, özgürlük, eşitlik, sosyal adalet gibi demokrasinin içini dolduran kavramlara kapalı olduğunu görüyoruz. Bu anayasa değişikliği aslında bizim tarihimize de saygısızlık. Buradaki cumhurbaşkanı yerine padişahı koyun, fark etmez. 1876 Anayasası'na, o döneme geri dönmüş oluruz. Ne yazık ki bunu söylemek bile çok mümkün değil. Temsil yetkisinin kullanılması açısından Kanun-i Esasi'de, padişahın sadece fermanı olan bir metinde bile... 35. maddede temsil yetkisinin kullanılmasının koşulları yer alıyor. O nedenle II. Abdülhamit Osmanlı-Rus Savaşı'nı 1878'de gerekçe göstererek meclisi feshetmedi. Meclisi tatil etti. Aslında belki de bu II. Abdülhamit'i yüceltmenin altında yatan neden, o tatilden sonra geçen 33 yıllık istibdat dönemine ilişkin bir arayış olduğu söylenebilir.

Bu, cumhurbaşkanı eksenli kuvvetler birliğine yatkın bir anayasa... Cumhurbaşkanının fiili üstün iktidarını sürdürebilmesi için başvurulmuş bir anayasa değişikliği ile bu ayrıcalıklı konum pekiştirilip meşrulaştırılmak istenmektedir. Bunu, rahmetli Bülent Tanör Hocamız, 1876 Anayasası'na ilişkin yazısında ifade etmiştir. Yani Türkiye 1876'nın bile gerisine götürülecek bir anayasa değişikliği ile karşı karşıya... Tarihimize saygılı muhafazakâr bir iktidarın, tarihimizde olmayan hükümleri getirdiğini görüyoruz. Siyaset biliminde bazı kavramlar var. Zayıflamış, zayıflatılmış devlet! Çökmüş devlete ilişkin tanımlar... Zayıf devlet özellikleri şöyle sayılmış. Bir: Yolsuzluk... İki: Yoğun otoriter bir hâkimiyet... Üç: Yurttaş haklarının sınırlanması... Dört: Seçim hilesi... Beş: Siyasal hükümlülerdeki sayısal artış... Bunlar, herhalde sanki Türkiye'yi tanımlamak için yazılmış. Bundan daha kötüsü bu zayıf devletin çökmesi... Çökmüş bir devletin tanımında acaba hangi unsurlar yer alıyor: Profesyonelliğini yitiren bürokrasinin baskı aracı haline dönüşmesi; Mahkemelerin hükümetin talimatıyla çalışması ve hak arayan yurttaşlara yararsız hale gelmesi; Parlamentonun nadiren varlık göstermesi; Sallabaş, kukla meclis haline gelmesi... Bunlar çökmüş devletler için kullanılan tanımlar...

Bu anayasa değişikliğini meşrulaştırmak isteyen söylemlere bakalım... Devletin bekası söylemiyle bu anayasa değişikliğine destek veren partinin kendi tüzüğünde ne yazık ki parlamenter demokratik esaslara bağlı olduğunu yazıyor. Dolayısıyla bugün parti yönetimi kendi tüzüğüne aykırı faaliyetlerde bulunmaktadır. Getirilerek istenen başkanlık rejimi midir? Sorgulamamızda yarar var. Birincisi şu: Başkanlık rejimini demokratik şekilde uygulayan orijinal ülke ABD... Bir kısım devlet

var ki, Brezilya, Şili, Uruguay gibi... Bunlar da rejimi başkalaştırarak, başka unsurlar katarak yürütmeye çalışıyorlar. Orada da rejimin, başkanın kişiselleşmiş bir iktidar kurmasını engelleyen koalisyona başkanlık rejiminin yürütülebilmiş olması... Denge kontrol mekanizması ortadan kaldırılarak, parlamentonun bir kenara bırakılmasını sağlayacak yetkilerle donatılıyorsa ise başkan, o zaman bir sapma, yozlaşma ortaya çıkıyor. O tür bir rejim de "patronlu başkanlık rejimi" olarak adlandırılıyor. Afrika ve Asya'nın demokrasiden uzak ülkelerinde bu tür bir rejim diktatörlüğe dönüşüyor. Demokratik bir sistemden uzaklaşıyor.

Peki demokratik uygulaması bu kadar az olan bir rejim istikrar getirir mi sorusunu sormak lazım. Bir yabancıyı getirsek ve "biz siyasal istikrar için başkanlık rejimine geçiyoruz" dersek, inanın bize güler. Çünkü başkanlık rejimleri istikrarsızlık üreten rejimler. Doğu Bloku yıkıldıktan sonra yirmiden fazla Doğu ve Güney Avrupa ülkesi siyasal rejimlerini oluştururken bir tanesi başkanlık rejimi seçti mi? Seçmedi... Dolayısıyla bu başkanlık rejimi Amerika kıtasına özgüdür.

Burada bütün amacın, cumhurbaşkanı hangi sorunla karşılaşarsa karşılaşsın, kişisel iktidarını sürdürmesinin koşullarını yaratmak için yazılmış. Bu bir tuzak anayasa... Bu anayasanın ne amaç güttüğünü yürürlükle birlikte iki maddesine bakarak anlayabiliriz. Tek amaç, partisindeki etkisini yitirmek istemeyen bir cumhurbaşkanı, bu sıfatla partisinin genel başkanlığını, parti içerisindeki başka hareketleri engellemeye çalışan bir siyasal aktör. Ve o siyasal aktörün yargıyı ele geçirme amacı... Yargı 2010'daki anayasa değişikliğinden sonra cemaate teslim edildi. Cemaatten teslim alınması için

yargıda birlik adına bir koalisyon oluşturuldu. Bana göre yargıya yakışmayan bir adlandırma. İçerisinde hükümete yakın olanlar dışında Atatürkçü, sosyal demokrat hakim ve savcılar da yer aldığı söylenen, bana göre kariyer mesleği hakim ve savcılıkla bağdaşmayan bu tür bir birlikteliğe bile katlanamayan iktidarın HSYK'ya hakim olarak yargı üzerinde tek söz sahibi olma çabasını yansıtan bir anayasa değişikliğidir bu...

Bunun kabul edilmesi için hukuki argümanlarla evet gerekçesi bulabilecek, kişisel beklentileri ve art niyeti olmayan bir hukukçu düşünmüyorum. Parlamenter sayısı ve seçilme yaşının düşürülmesi dışında bu anayasadaki bütün hükümler tamamen cumhurbaşkanının yetkilerini yoğunlaştırmak, sistem içerisinde tek kişi haline getirmek için oluşturulmuş yetkiler. Dilediği zaman, dilediği sayıda parlamentoyu feshetme yetkisine sahip. Kendi politik ajandasıyla uyuşmayan meclisle karşılaştığı sürece feshedebilir. Diyelim ki yine kendi iradesi dışında parlamentodan bir yasa çıktı, onu da veto edebilir. Veto ettiği zaman onu aşabilecek oy sayısı ancak nifelikli çoğunlukla mümkün olacak. Bu anayasa geçerse, Anayasa Hukuku derslerinde ne anlatacağım diye karar kara düşünüyorum. Emekliliğim gelse düşünmem de... Bu gerçekten kabul edilemez bir anayasa değişikliği... Ülkemizin, pırıl pırıl gençlerimizin hak ettiği bir anayasa değil bu. Bunu anlatmak bile züldür.

Cumhurbaşkanlığı kararnameleleri, şimdiye kadar anlatılan anayasa ve idare hukuku esaslarını ortadan kaldıracak. Yasama yetkisinin devredilmezliği, asliliği, genelliği gibi özellikler artık anlatılamaz hale gelecek. Meclisin ve yürütmenin

yetki alanları arasındaki sınır belirsizleşecek. Bu sınırı belirlemek için yetkili olan Anayasa Mahkemesi'nin zaten 15 üyesinden 12'si cumhurbaşkanı tarafından seçilecek. Bütün merkezi idare cumhurbaşkanı tarafından atanacak. Ekonomik ve sosyal haklara ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihadı çöpe gidecek. Sosyal haklara ilişkin kararname ile sınırlamalar yapılacak. Bunların yaratacağı sonuçları dikkate aldığımız zaman bir kişi tüm devlet olanaklarına hâkim olacak. Devlet olanaklarını kendi yandaşlarına sadakat karşılığında ödül olarak dağıtacak. Yine hukuksuz yaptırımlarla kendisine muhalif olanları bertaraf edecek. Bizim önümüzdeki anayasa değişikliği bu... Umarım duyarlı oluruz, getireceklerini görürüz ve bunu engellemek için de elimizden geleni yaparız.

Turhan Tayan: Bu anayasa değişikliği metni, bankalara gittiğinizde önünüze uzatılan kredi sözleşmesi gibi... 5-10 sayfa, ufacık yazılmıştır. Aceleniz vardır, okusanız da bir şey anlamazsınız. İmzalarsınız... Ben de bu anayasa değişikliği metnini okurken, naçizane hukuk bilgim ve parlamento tecrübemle okumakta da, anlamakta da zorlandım. Anayasamızın 119. maddesinde olağanüstü haller düzenlenir. Orada, tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar ve ağır ekonomik bunalım hallerinde cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan bakanlar kurulu yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya tamamında süresi 6 ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir der... Şimdi getirilen değişiklikte 12. Madde, 119. Maddeyi yeniden düzenliyor. "Cumhurbaşkanı, savaş ya da savaşı baş gösterecek durumun oluşması, seferberlik, ayaklanma, vatan veya cumhuriyete karşı bir kalkışma, milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye

düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması vs. hallerinde süresi 6 ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir." Mesela cumhurbaşkanı, tek başına Güneydoğu'daki olayları gerekçe göstererek tek başına olağanüstü hal ilan etme yetkisine sahip olacak! İkinci konuşmacımız Amiral Türker Ertürk... Sayın Amiral; Türk demokrasisi için, hukuk için, çağdaş Türkiye için bedel ödemiş kahraman emekli bir komutanımızdır.

Türker Ertürk (Emekli Amiral):

Bursa Barosu, başkanıyla ve yönetim kuruluyla ulusal sorunlarımıza olan ilgisi ve mücadelesinden ötürü alkışı hak etmektedir. Hele bu zor günlerde... Esasında, konuyu çok isabetli seçmişler. "KHK Gölgesi'nde Anayasa"... Esasında bu KHK'ler ve OHAL sadece bu anayasayı değil demokrasiyi, özgürlükleri, hukuku, bağımsız yargıyı felakete iten süreci gölgelemektedir. OHAL ve bu kapsamda çıkarılan KHK'lar, Türkiye'nin başkanlık sistemine giderken, rejim değişikliği yapmaya çalışırken mınka temizliği için kullandığı enstrümanlardır.

Esasında 18 maddelik değişiklikle 50'den fazla maddeyi ilgilendiren teklife hayır demek ve savunmak kolay. O kadar çok gerekçe var ki... Ama "evet"i savunacak, ahlaki olacak, demokrasiden, anayasa hukukundan nasibini alabilecek bir tek örnek bile vermek mümkün değil... Onun için savunamıyorlar. Onun için mecliste halkın gözünden kaçırarak yalap şalap çıkarırlar. Devletin tüm imkânlarını kullanarak, baskı ve zulümle "hayır"ın savunmasını da bir şekilde engellemeye çalışıyorlar. Gerçekten evet çıkarsa dini bir faşizme doğru gidiyor Türkiye... Bu bir rejim değişikliğidir. Dini referans alan faşizmin

olduğu yerde sığınacak liman gerçekten bulamazsınız. Bakın bu olağanüstü hal ile KHK'larla neler yaptılar? TSK'nın komuta birliğini mahvettiler. Dünyada bir örneği yok. Gerçekten kepaze bir durum... Genelkurmay Başkanı, şu anda kuvvet komutanlarının amiri değil. Onlar kime bağlı Milli Savunma Bakanına bağlı... Aynı zamanda cumhurbaşkanı ve başbakanın kuvvet komutanlarına direkt olarak emir verme ve komuta etme yetkisi var. Anayasamıza uygun mu? Hayır...

Ne yapmak istiyorlar? Ülkede "Defacto Başkanlık Sistemi" var. ABD'de başkanlık sistemi var ve başkanı, ülkenin başkomutanı... Şu anda cumhurbaşkanımız başkomutan mı? Hayır değil... Anayasada yazan temsili... Bizde, barışta ve savaşta silahlı kuvvetlerin komutanı kim? Genelkurmay Başkanı... Ama bu KHK'larla saçma sapan bir düzene sokulmuş vaziyette. TSK'nın komuta yapısına düşmanlık seviyesinde bir saldırı bu. Çünkü yaşadığımız bu zor coğrafyada bu komuta yapısıyla başarılı olabilmek ülkenin güvenliğini sağlayabilmek, caydırıcı olabilmek mümkün değil...

Bu KHK'larla başka ne yaptılar? Tüm askeri liseleri kapattılar. Kapanmasını gerektiren bir gerekçe var mıydı? Yok... Aynı zamanda harp okullarını milli savunma üniversitesine bağladılar. Başına da FETÖ'den şüpheli bir adamı getirdiler. Benim de mezun olduğum Deniz Lisesi'ni kapattılar. 1773 tarihinde kurulmuş. ABD'den bile eski bir okul... Kimler mezun olmamış ki? Nazım Hikmet bile o okuldan geçmiş. Sadrazamlar, başbakanlar, cumhurbaşkanları, komutanlar, edebiyatçılar... O okulu kapattılar. Kapatılabilir mi? Kapatılamaz tabii...

Deniz Lisesi daha önce de

kapandı. Peki, ne zaman? İngilizler İstanbul'u işgal ettiği zaman... İşgal bittikten sonra açıldı. Bugün ülkemiz işgal altındadır. Sizi temin ediyorum işgal bittikten sonra yine açılacaktır. 15 Temmuz'dan sonra üsleri, kışlaları kapatıyorlar. Oralara ceza vermeye çalışıyorlar. Suçu işleyen kimse ona ceza verilir. Suç silahına, tabancaya, tüfeğe cansız bir varlığa ceza verilebilir mi? Bunlara ceza vermeye kalkıyorlar. Niçin?

Birincisi şu: Rant... Bugün İstanbul perişan vaziyette... İstanbul'un nefes alabileceği yeri neresi? Boğazın Anadolu Yakası, ta Karadeniz'e kadar... Niçin? Çünkü Deniz Kuvvetleri'nin kontrolünde... Deniz Kuvvetleri buraları cebine mi koyuyor? Gözlerini oraya dikmiş durumdalar. Alacaklar, satacaklar ve yüzde 20 ceplerine koyacaklar. Bunu yapmalarının en önemli nedeni, TSK'ya karşı nefret kusuyorlar. Laik Demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olduğuna inanıyorlar. Onu cezalandırmaya çalışıyorlar. TSK, 15 Temmuz'da yapılan darbeye örgütsel olarak katıldı mı? Katılmadı. Katılsaydı ne olurdu? Darbe gerçekleşirdi. TV ekranlarında size anlatılanların hepsi yalandır. Darbeyi engelleyen TSK'dır. Onun Atatürkçü yurtsever subaylarıdır, astsubaylarıdır. Darbeyi yaptırmayan aslında TSK'dır. Gerçekten bu ülkede darbeye örgütsel destek verdi diye cezalandırılması gereken bir örgüt varsa o AKP'dir...

Darbeden ötürü kimi suçluyoruz? FETÖ'yü suçluyoruz. 2002'de iktidara geldiklerinden beri namütenahi destek sağladılar. Bir şekilde darbenin sorumlusuna yardım ve yataklık yaptılar. Bunların TSK'dan tasfiye edilmesini engellediler. Güçsüz oldukları zaman şerh koydular, güçlü oldukları zaman görevden atılmalarını bir şekilde

engellediler. Beceremediklerini, çok yüksek ücretlerle bir yerlerde danışman olarak görevlendirdiler. Bunların adlarını tek tek verebilecek durumdayım. 2010 referandumundan "evet" oyu çıkmasaydı, 15 Temmuz darbe girişimi olmazdı. O gün evet çıkmasaydı Ergenekon-Balyoz olmazdı. 2010 referandumu hukuku, okyanus ötesinde geliştirilen dördüncü nesil savaşın silahı haline getirdiler. TSK'ya karşı operasyon yaptılar ve FETÖ'cülerini orada tırmandırdılar. Demem o ki FETÖ konusunda 1 numaralı sorumludur AKP...

Ben Pensilvanya'ya gittim. Ama el etek öpmeye değil, 2012'de meydan okumaya... 2012'de cemaate meydan okumak, laf söylemek herkesin harcı değildi. Fethullah Gülen sadece ülkemiz için değil bölgemiz için de, Amerika için de bir tehdittir dedik. Ben o gün darbeye hazırlandıklarını söyledim, Anadolu Ajansı haber yaptı ama yayınlanmadı. Hafta çiftlik evinin önünden geçtik. Badem görümlü insanlar video kaydı yaptı, fotoğraf çektiler. Bazıları da "Biz sana gösteririz" der gibi kafa salladı. Ben o gün Pensilvanya'da çiftlik evinin yakınında eylem yaparken, içerde AKP'li milletvekilleri vardı. Daha sonra Türkiye'ye geldiğimde savcılara hedef gösterdiler.

Hiçbir siyasetçi şu anda FETÖ'den sorumlu tuttuklarını, yargılamaya çalıştıklarını gördünüz mü? Neden biliyor musunuz? Çünkü Türkiye'de FETÖ'ye örgütsel desteği kim verdi? AKP iktidarı verdi... Askeri liseleri kapatıldı. Akademik dönemini tamamlamış, sadece diplomasını alıp harp okuluna gidecek çocukları okuldan attılar ve bütün haklarını elinden aldılar. Koca koca adamlar aldatılıyor ve kandırılıyor da, 14 yaşındaki çocuk kandırılmaz mı? Ayrıca suçların şahsiliği söz konusu değil

miydi?

Bunlar iktidar olduğunda, devleti anlattılar kendilerine. Dediler ki "Bunlar (FETÖ) bir numaralı tehdit!" Sen ne yaptın? Devletin aklını yok saydın. Bu kandırılma aldatılma çok yanlış. Sandıktan çıkmak demek her türlü herzeyi yiyebilmek demek değildir. ABD'de görüyorsunuz. Şu an derin devlet, Trump'a balans ayarı yapıyor. Ya balansa girer ya da onu oradan götürürler. Gerçek böyle...

15 Temmuz'dan sonra gördünüz. İnsanların ağızını burnunu kırmışlar, televizyona çıkardılar. Hukuken doğru mu? İşkence yapılabilir mi? Ancak haydut devletler yapar bunu. Geçmişte işkence olmadı mı? Oldu ama gene de münferitti, hata olduğu bilinir, saklanırdı. Ağızını burnunu kırıp medyanın önüne çıkarıyorsunuz. Çağdaş devlette böyle bir şey olmaz. Yasalarınız elveriyorsa idam edersiniz. Ama öncesinde onun anasına avradına küfür edemezsiniz, tokat bile atamazsınız. Bunlardan ötürü başımız çok ağrıyacak. İnsanların mallarına, özlük haklarına el koyuyorlar. Koyamazsın ki! Eğer suç işlediyse, o varlığını haksız elde ettiyse yöntemleri var. Hesapsız kitapsız malına el koyamazsın. Gelelim TSK'nın motivasyonuna...

Fırat Kalkanı Operasyonu'nda 6 ayda 20 kilometre gidildi. Kuzeyden girdik ancak El Bab'a geldik. Çünkü bir tabur komutanı 30'lu yaşlarda, bölük komutanı 27-29 yaşında... O pırıl pırıl genç bu savaşa inanmıyor ki! İnanmazsan, inandırılmazsın ki! Motive edemezsiniz ki! Evet, Atatürk "Ben size ölmeyi emrediyorum" demişti ama önce kendi inanıyordu. Oradaki subay, bu savaşın bizim savaşımız olduğuna inanmıyor ki! Böyle dediğiniz zaman ne diyorlar? "Kuzeyde kantonlar oluştu,

kantonları birleştirip Kürt koridoru oluşturuyorlar, bu koridoru engellemeye çalışıyoruz!”

Türkiye, Suriye konusunda yanlışlar yaptı. 5 yılı aşkın süredir emperyalizmin Suriye’de yaktığı ateşe odun taşıdı. Türkiye ne yazık ki, Beşar Esad’ı yıkabilmek, emperyalizme yardım ve yataklık yapabilmek için destek veriyordu. Suriye’nin kuzeyinde, Araplara, Türkmenlere karşı bir etnik arındırma yapılabildiyse, bir Kürt nüfusu konsantrasyonu sağlanabildiyse, 911 kilometrelik sınırımızın neredeyse 800 kilometresi PKK’nın uzantısı olan PYD’nin eline geçtiyse bunun sorumlusu kim? Bunun sorumlusu AKP iktidarındır.

Bunlar niçin oldu? Cumhuriyet’in, Atatürk’ün “Yurtta sulh, cihanda sulh” ilkesinden vazgeçildiği için... Arapların iç işlerine karışmama, laik bakış açısı terkedildiği için... Onlar nasıl bakıyorlar bu bölgeye? Siyasal İslam ideolojisi açısından bakıyorlar. Mezhepsel açıdan bakıyorlar. Bir de Yeni “Osmanlıcı” hayali var.

Ama bu ideoloji, bu hayal, mezhepsel bakış açısı, hazır giyim konfeksiyondur. Kim tarafından sunuldu? Batı tarafından... İşte bu yüzden Suriye’de yanlış işler yaptık. Bu yüzden Türkiye’de özellikle Suriye kaynaklı terör arttı. Bugün ülkemizde 4 milyon, o bölgeden gelen sığınmacı var. Sadece Bursa İnegöl’de 19 bin sığınmacı var. Yarın bunların nüfusu artacak. Azınlık hakları diyecekler, ana dilde eğitim öğretim isteyecekler. Bu konuda iktidarın bir öngörüsü, düşüncesi var mı? Ne yazık ki hiçbir şey yok...

Turhan Tayan: Baro başkanımızın açılış konuşmasında belirttiği gibi 1982 Anayasası’nın yüzde 60’ı değişikliğe uğramış bir metindir. Bu değişikliklerin önemli bir bölümü 1995 yılında yapıldı

ve 17 maddesinin değiştirildiği çalışmaların mutfağında bulunmuş biriyim. 2001’de de 37 maddesinin değiştirilmesinde hem Anayasa Komisyonu, hem partiler arası uzlaşma komisyonu başkanıydım. Anayasalar toplumsal uzlaşma metinleridir. Eğer anayasalar ve değişiklikleri bir uzlaşıyla ortaya çıkarılırsa toplumdaki destek görürler, sağlıklı olurlar, uzun ömürlü olurlar ve toplum yararına sonuç verirler. 1982 darbe anayasasının önemli bir bölümünün değiştirilmesinde sağladığımız uzlaşının yansımalarına şöyle bir bakmak gerekir. 1995 ve 2001 değişikliklerinden sonra yapılan en kapsamlı değişiklik 2 Eylül 2010 değişikliğidir. Bu ise uzlaşıdan mahrum, iktidarın dayatmasıyla seçmene hap gibi yutturularak 12 Eylül referandumu ile kabul ettirilmiştir. Türkiye 11 Eylül 2010 tarihindeki demokratik hak ve özgürlüklerini, yargı bağımsızlığını ve diğer cumhuriyet kazanımlarını o referandum ile kaybetmiştir. Türkiye’nin tabiri caiz ise silahlı kuvvetlerinden, yargıya, üniversitelerine kadar tümüyle iğdiş edildiği dönem 12 Eylül 2010 referandumudur. Bu çalışmalar sırasında beraber koşuşturduğumuz, eski baro başkanlarımızdan Sayın Yahya Şimşek’e söz vermeden önce bunları hatırlatmak istedim.

Yahya Şimşek: Bu anayasa değişikliğini yazan yok ortada. Yok da savunabileni var mı? O da yok! Öylesine enteresan şeyler söyleniyor ki, hayır diyecek olanlara “Sizler darbe anayasasını savunuyorsunuz” diyorlar. Oysa geçmişi anımsasalar, şunu netlikle görebilecekler. 1982 Anayasası, halkoyuna sunulduğu zaman yüzde 92,5 kabul oyu almıştı. Yüzde 7,5 da ret... Herkes biliyor ki o yüzde 7,5 oyu verenler şimdi burada bulunanlardır. Onların bu şekilde konuşmaları ne hakları, ne de hadleri... Her zaman için objektif davranmak

suretiyle ülke zararına olacak her konuda olaylar yaşanırken gereğini yapmış, tavrını ona göre almış insanlarız. Darbe anayasasını savunuyorlar iddiası, çaresizliğin ifadesidir.

Durup dururken başkanlık sistemi, anayasa değişikliği nereden çıktı? Türkiye’nin başta terör olmak üzere, işsizlik, ekonomik kriz, hayat pahalılığı vs. sayabileceğimiz birçok sorunu var iken ısrar ve inatla neden başkanlık sistemi diye tutturuldu?

Bakıyoruz, 2002 yılında bu siyasi iktidar işbaşına geldiğinde Türkiye’nin sorunlarını 3 Y formülü ile ifade etmişti. “Yolsuzluk, Yoksulluk ve Yasaklar” şeklinde... Aradan bu kadar yıl geçti, yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklar konusunda geldiğimiz noktaya bir bakalım belki de cumhuriyet tarihinde görülmemiş noktalara gelindi.

Bundan şu sonucu çıkarabiliriz. Bu siyasi iktidar, 2002 yılında Türkiye’nin sorunlarını çözmek için değil, rejimi değiştirmek için geldi! Nitekim o dönemin başbakanı, şimdinin cumhurbaşkanı “Demokrasi bir tramvaydır, yeri zamanı geldiğinde ineriz” demişti. Herhalde şimdi kendilerine göre inilecek durağa geldiler ve tramvaydan indiler.

Hep söylediler, dindar ve kindar nesil yetiştireceğiz diye... Kendilerinin ne kadar kindar bir anlayışta olduklarını da açıkça ortaya koydular. Neden Atatürk’e bu kadar düşmanlar? Neden laikliğe bu kadar düşmanlar? Neden cumhuriyete bu kadar düşmanlar? Hem dinden bahsedeceksiniz, peygamberin “Bana bir harf öğretmenin kulu kölesi olurum” sözünü unutarak Atatürk’e düşman olacaksınız! Atatürk bu ülkenin insanına bir kelime dahi öğretmedi mi ki bu kadar düşmanlık güdüyorsunuz?

El insaf derler...

"Başkanlık Sistemi" diye çıktılar, "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" diye telaffuz ediyorlar. Peki, ülkenin sorunlarını demokratik parlamenter rejim içerisinde çözme imkânı yok da onun için mi başkanlık sistemini öngörüyorsunuz? Eğer böyle bir düşünceniz varsa, başkanlık sistemiyle çözme gayretinizi demokratik parlamenter sistem içerisinde çözmeye çalışsanız ne olur? Soruluyor hep, neden başkanlık sistemi? Reklamlar faslında Amerika'daki başkanlık sistemi gösteriliyor, ama kafada olsa olsa Yemen'deki başkanlık sistemi olabilir. Amerikan sistemi deyip de bunu savunabilmenin imkânı var mı? Hatırlayın Clinton başkan iken Monica olayı patladı, başkanlık görevindeyken yargılandı. O geride kaldı. Ya şimdi Trump ne yaptı? 7 Müslüman ülke vatandaşlarının ABD'ye girmesini yasakladı. Amerikan yargısı o yasakları paramparça etti. Türkiye'de böyle bir şey olabilir mi? Hele hele parlamenter sistemde bile mümkün değilken, başkanlık sisteminde gerçekleştirebilecekmişiz, buna kargalar bile güler!

Bir başka gülünecek konu yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır olduğu mevcut anayasada ifade edilirken, buna bir kelime ilave ettiler. Dediler ki, hem bağımsız hem tarafsız olacak! Yapma ya! Cumhurbaşkanı olarak aynı zamanda partinin de genel başkanı olacaksın, yargın bağımsız olacak! Gülünmez mi buna? Kamuoyunda eşit şekilde paylaşılabilse, lehte ve aleyhte görüşler eşit olarak açıklanabilse tabii ki durum çok daha farklı olacak.

Deniyor ki "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. Tamam, sorun

yok. Bu anayasa değişikliği ile halk egemenlik yetkisini cumhurbaşkanına veriyor. Egemenliğin milletin elinden alındığını söylemek mümkün değildir."

Yapılmak istenen kısaca şu: Cumhuriyet kurulduğunda egemenlik saraydan alınıp millete verilmişti. Gelinek noktada egemenlik millettten alınarak tekrar saraya verilmek isteniyor. Hepimiz cumhuriyetin nimetlerinden yararlanarak bugünlere geldik. Çocuklarımızın ve torunlarımızın nasıl bir Türkiye'de yaşayacaklarını çok net göremiyoruz ve kuşklarımız var. Böyle bir değişiklikle güçlü yönetim hedefleniyormuş. Güçlü yönetim tüm yetkileri bir kişiye vererek, ona buna yasak getirerek, KHK'lerle istediğin şekilde düzenleme yaparak, neredeyse halkın nefes almasını dahi engelleyerek güçlü yönetimler kurulacakmış. Yapmayın ya! Güçlü yönetim, demokrasinin tüm kurum ve kurallarını yerli yerine oturttarak o anlayış içerisinde kendine düşeni yapabilecek olan yöneticilerle güçlü yönetim oluşur. Aksi takdirde ona buna bağırarak güçlü yönetim kurulamaz.

En önemli konu... Atatürk demiş ki, "Yurtta sulh, cihanda sulh"... Bundan daha güzel bir şey olabilir mi? Bunu bile eleştiriyorlar. Oysa bir yönetici, kendi yurdundaki insanlarla barışık olmadıkça, komşu ülkelerin insanlarıyla nasıl barışık olabilir? Cumhurbaşkanının, koşullardan yakından çiftçiye "Al ananı da git lan!" diye terslediğini unutmayalım. Peki, dış politikada ne yaptı? Mevkidaşını "Van minüt" diyerek tersledi. Şimdi öyle bir şey oluştu ki, dış politikada önce kafa tutuyoruz, sonra alttan alıyoruz. Onun için "Yurtta sulh, cihanda sulh" denilmiştir. Kendi ülkedeki insanlarınla barışık olduğun

sürece komşularınla barışık olabilirsiniz.

Partili cumhurbaşkanının tarafsız olabilmesi mümkün mü? Yargı tamamen elinde... HSYK üyelerinin önemli bölümünü o atayacak, geriye kalanı da onun çoğunlukta bulunduğu meclisler atayacak. Anayasa Mahkemesi üyeleri için de aynı şey söz konusu... Gene çoğunluğunu başkan atayacak, geri kalanını çoğunluğu elinde tuttuğu meclis... Böyle bir anlayış, bağımsızlıkla özgürlükle bağdaşabilir mi? Olabildiğince demokrat olmaya çalışan biriyim. Hak ve özgürlükleri sonuna kadar savunuyorum. Meslek yaşamımda da bunun çeşitli örneklerini verdim. Bütün bunlara rağmen bu kadar yetki bana da verilse ben de çıldırıyorum. Böyle bir anlayış olabilir mi?

Sonra... Varlık Fonu, bilmem ne, vesaire altyapısı olarak ortaya çıkıyor. Ne yapılmalı? Hepimiz aydınız diye geçiniyoruz. Bunun sorumluluğunu yerine getirmek için karşımıza çıkan herkese köprüden önce son çıkış diye anlatmamız lazım. Taraf tutarak değil, objektif bir şekilde şu gerçekleri ortaya koyduğumuz zaman kim ne diyebilir? Birlik ve bütünlük içinde toplu çalışma yapılması gerekir. 16 Nisan'a kadar olan süreci çok iyi değerlendirmemiz lazım. Savunamayacağımız hiçbir şey yok. Önce kendimize güvenelim. Bugün siyasi iktidarı temsil edenler inanın ki bizler kadar düşüncelerini savunabilecek durumda değiller.

Parlamenter sistemin, koalisyonlara açık bir sistem olduğunu, Türkiye'nin koalisyonları kaldırmadığını söylüyorlar. 15 yıldır tek başına iktidardalar ve hala koalisyondan yakınıyorlar ya, bu konuda yakınacak en son kendileridir oysa...

Dizi film inceleme:

The Night Of

Künye

Başlangıç	: 10 Temmuz 2016
Bitiş	: 28 Ağustos 2016
Ülke	: İngiltere
Kanal	: HBO
Oyuncular	: Riz Ahmed, John Turturro, Bill Camp, Amara Karan, Michael K. Williams,
Sezon Sayısı	: 1
Bölüm Sayısı	: 8
IMDb	: 9,0
Süre	: 60 dk.

Av. Gizem Berceste Olgun

"The Night Of" kuşkusuz son dönemin en popüler yapımlarından biri. En azından ben yeni keşfettim ama öyle olacağını düşünüyorum. Konusu ise çok basit fakat ilerleyişi The Killing (Forbrydelsen) kadar yavaş, kasvetli ve dramatik. Şahsen çoğu sahnede içim daraldı. Bu dizinin ilk üç bölümünde gizemli bir cinayetin araştırılması, daha çok hukukun işleyişindeki sorunları, hayattan gerçekçi kesitleri, hapisane hayatından yansımaları ön plana çıkaran, bir kahraman veya kötü adam barındırmayan, insanı yaşadığı zaman ve ortamdaki olduğu haliyle ele alan bir yapım.

Babasının taksisiyle okul partisine gitmek isterken yolu genç bir kadınla kesişen Pakistan asıllı Nasir Khan'ın (Riz Ahmed), Andrea Cornish'in (Sofia Black D'elia) mutfağında uyanmasıyla başlayan hikâye... Kafası dumanlı olarak bir genç kadının mutfağında uyandığında saatler önce tanıştığı Andrea'yı yatakta ölü halde bulan Nasir ne yapacağını şaşırır... Masumiyetini kanıtlama çabasını konu alan yapım, aynı zamanda iyi işlenmiş bir polisiye öykü belki de son zamanlarda televizyon ekranlarına gelen en başarılı gerilim sahnelerini de barındırıyor. Seyirciyi ekrana bağlamayı sağlayan dizide karakterlerin

belirgin özelliklerinin yanı sıra, sıra dışı olaylarda ne yapacakları kestirilemeyen kalıplara bürünmeleri de merak uyandırmakta son derece etkili olmuştur. Davranışlardan analiz etme içgüdüğü uyandıran yapımda, belanın ne kadar kaçarsan kaç peşinden geleceği gerçeği de bir nevi kadercilik olarak işlenmiştir. Cinayeti kimin işlediği sorusunu seyirciye her dakika sorduran dizide birinci bölümün başından itibaren şüpheli görülebilecek kişiler olsa da; sonrasında ortaya çıkan gerçek tam anlamıyla şok etkisi yaratabilir. Çünkü hiç bir şey görüldüğü gibi değildir.

İşte fenomen dizi "The Night Of" hakkında bilmeniz gerekenler...

* Dizi aslında bir yeniden uyarılama. İlk olarak İngiltere'de ekrana gelen BBC yapımı Criminal Justice'de işlenen bu konu, HBO tarafından "The Night Of" adıyla ABD'ye uyarlandı.

* HBO yapım aşamasında konuyla birlikte dizinin adını da aynı tutma kararı aldı. Ancak daha sonra yapımın adı "Crime" olarak değiştirildi ve son olarak

"The Night Of" isminde karar kılındı.

* HBO, dizideki avukat rolü olarak ilk etapta James Gandolfini ismini düşünmüştü. Gandolfini'nin ölümünün ardından bu rol Robert de Niro'ya verilmiş onun da programı uymayınca bu rolün sahibi "takıntılı tiplerleriyle" tanınan ünlü aktör John Turturro oldu.

* Dizinin bir başka oyuncusu Riz Ahmed nam-ı diğer Riz MC bir repçi! Pakistan asıllı İngiliz oyuncu aynı zamanda Oxford mezunu. Ahmed en son geçtiğimiz haftalarda vizyona giren Jason Bourne'da Aaron Kalloor rolü ile izleyicinin karşısına çıkmıştı.

* Son dönemde yıldızı parlayan 33 yaşındaki Ahmed, yeni Star Wars filmi Rogue One: A Star Wars Story'de de rol kaptı. Ahmed merakla beklenen filmde Bodhi Rook karakterini canlandıracak.

Yaz aylarının en çok övgü toplayan yapımlarından biri olan The Night Of'un devamı hakkında açıklama geldi. Mini seri olarak planlanan yapım

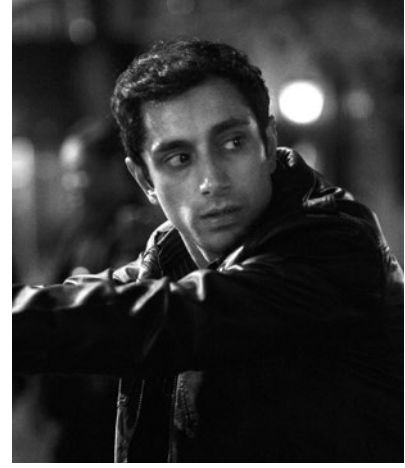

hakkında Variety'ye konuşan HBO'nun programlama başkanı Casey Bloys, kanalın ikinci sezonu istediğini söyledi.

Bloys, "HBO kesinlikle daha fazla The Night Of istiyor. Ama sorun şu ki ortada insanları heyecanlandıracak bir fikir olması gerekiyor. Steve Zaillian ve Richard Price bu konuda çalışıyor ama tabii ki uzun bir süreç gerekiyor ikisini de eşit derecede mutlu edecek bir hikâye bulmak. Asla bir sezon daha yapmış olmak için kollarını sıvamayacaklar" dedi. Böylece dizinin yaratıcıları ve HBO'nun görüşme halinde olduğu kesinleşmiş oldu.

Nasir Khan (Riz Ahmed): Pakistan kökenli ve Amerika'da yetişmiş olan Nasir Khan'ı canlandıran Riz Ahmed; 33 yaşındaki İngiliz oyuncu, tıpkı The Night Of konusu içerisinde görüleceği gibi gerçekte de Pakistan asıllıdır. Dolayısıyla oyunculuk anlamında üstün bir performans sergileyerek izleyiciyi ekrana kilitlemeyi başarmıştır. Daha önce de pek çok yapımda göze çarpan genç yeteneğin 20'ye yakın yapımda yer aldığı görülmektedir.

Dedektif Box (Bill Camp): İşini çok iyi yapan usta bir dedektif imajı ile The Night Of dizisinin en beğenilen ve merak uyandıran karakterlerinden biri olan Bill Camp Amerikalı bir oyuncudur.

Birkaç kez yardımcı oyunculukta ödüle aday gösterilen Camp, dizide zaman zaman şüphe uyandırmakla birlikte saygı toplayan bir karakter olarak göze çarpar.

Jack Stone (John Turturro): 59 yaşındaki Amerikalı oyuncu, aynı zamanda senarist ve yönetmen olarak Amerikan sinemasının devleri arasında isim yapmış biridir. The Night Of dizisinde canlandırdığı avukat karakterinde de başarısını bir kez daha seyircisine kanıtlamayı başarmıştır. İzleyiciyi hop oturup hop kaldıran hareketleri ve müvekkili için verdiği mücadele takdire şayandır.

"Manolya Apartmanı Daire 7" İstanbul'da sahnelendi

(12.02.2017)

Av. İzzet Boğa yönetimindeki Bursa Barosu Tiyatrosu'nun "Manolya Apartmanı Daire 7" adlı oyunu 12 Şubat 2017 tarihinde İstanbul Kocamustafapaşa Çevre Tiyatrosu'nda sahnelendi. Oyunu, Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Atilla Atik de izledi. Atik, oyun sonunda, İstanbul'daki organizasyonu yapan Nesin Vakfı adına Süleyman Cihangiroğlu'na plaket verdi.

Denizler boğuldu

Birer ikişer
fikrime giriyordu kadınlar
Yollara revan olmuş gözlerime
kan rengi ojeli
hangerlerini saplayarak
Kıvılcımlar çıkıyordu
suyu verilmemiş yüreğimden
...

Bu böyle gitmez diyorlardı
palazlanmamış sesleriyle
Bütün öfkeli teferruatlarını
alıp ömrümüzün
bir bir ateşe atıyorlardı
...

Onlar da biliyordu ki
gözyaşlarımızın üzerinden
paletli gülüşleriyle geçmişlerdi
Homurdanan fiyakalarımızı
umudumuza zincirlemişlerdi
Kitap sandığımız ciltlerin
üzerinde bütün papağanlar
çekerdek çitlemişlerdi
...

Bu böyle gitmez diyordu
zeytin gözlü birisi
Elleri simsiçaktı
tüm çiçekleri çingeneydi
Bana sorsanız
Çıgan müziklerin en güzeliydi
Façamızı kemanlarla
yıldız yıldız çizmişlerdi
Arşelerle
ellerimizi morartıncaya kadar
sevmişlerdi
"bu böyle gitmez" diyordu birisi
memeleri kocamandı, genç irisi
...

Oysa
nefesimiz kokmasın diye
ağzımıza gizli gizli
bir parmak
bal sürmüşlerdi
Ağardığını bilmeyelim diye
saçlarımızı
yalnız sisle tarayıp örmüşlerdi
...
Bu böyle gitmez diyordu
içlerinden en afilisi

gizli gizli
hürriyet ekiyordu
bulduğu tüm plastik kaplara
"Nah dönüştürsünüz" diyordu
ruhlarımızı
milyonluk rezidanslara
...

Artık bizden habersiz
altın sarısı
irin akıyordu sokaklarımızdan
ne yapsak da kokusu
fitil fitil geliyordu burnumuzdan
Derelere kan ve ter karışıyordu
Tüm geçiş iklimindeki mevsimler

güneşe yaklaşmıştı
cayır cayır yanıyordu
...

Fotoğraftan ibaret
bir adam boyuna bağırıyordu
adımız hiç sorulmuyordu
...

Denizler boğuluyordu

Av. Metin Öztosun

**Vakit ilerleyip
gece bekçilerine kalınca
koca şehir...**

Vakit ilerleyip
Ayyaşlarla gece bekçilerine
Kalinca koca şehir
Uykuya da bir hâl olur
Sopayla kovalanmış gibi
Kaçar durur, kaçar durur

Yatakta iğneler peyda olur
Oradan buradan
Et demez, kemik demez
Deler durur, deler durur

Ayrı düşmüş iki sevgili kirpikler
Kavuşmayı bekler durur,
bekler durur

Kim bilir kaçınıcı turundadır
Tavanlarda boş gezen gözler
Metresiz duvarları
Ölçer durur, biçer durur.

Beyinde yapışkan bir sülük
Habire emer durur, emer durur
Uykusu kaçmış bir çekiç
Örs bellemiş sinirleri
Döver durur, döver durur

Üç bilmez çokbilmiş saat
Kimseye saydırmaz sayıları
Bir iki, bir iki... Sayar durur,
sayar durur

Saat! Ey saat,
Belli ki seni de uyku tutmamış
Akrebin yelkovanın deli divane

Döner durur, döner durur
Merak etme, ben uyursam
sen de uyursun
Zaman tik-taklarını kulaklarının
yanından
Keser uyur, keser uyur
Ey duvar! Sen de merak etme
Bu gözler kapanınca
Senin de ölçölmekten
Enin kurtulur, boyun kurtulur

O zaman bilemem ey saat!
Kim gelir de seninle geceler
O zaman bilemem ey duvar!
Seni hangi deli mimar
Sabahlara kadar
Yıkar durur, yapar durur...

Av. Şakir Çalışkan

BURSA BAROSU İLE ANLAŞMALI ŞİRKETLER

Amerikan Kültür Okulları, Artıç Hotel, Coşkunalp Eğitim Öğretim, Doruk Tıp Merkezi, Doruk Yıldırım Hastanesi, Dünya Göz, Ganita Restaurant, İlkumut Özel Eğitim, İznik Zeytin Bahçesi Otel, Maya Sport Club, Medicabil Hastanesi, MNG Kargo, Acıbadem Bursa Hastanesi, Özel Bursa Anadolu Hastanesi, Özel Çekirge Kalp ve Aritmi Hastanesi, Özel Doruk Bursa Hastanesi, Özel İdea Fen ve Anadolu Lisesi, Ramada Resort Kazdağları Termal & Spa, Romatem Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi, Özel Medi-Ce Sağlık, VM Medical Park Bursa Hastanesi, Özel Çakmak Koleji, Nettel İletişim Elektronik, Vitamin Cafe - Restaurant, Hayat Hastanesi.

Cumhurbaşkanlığı Sistemi mi, Başkanlık Sistemi mi yoksa Neverland Sistemi mi? 16 Nisan'da neyi oylayacağız?

Prof. Dr. Kemal Gözler* **

21 Ocak 2017 tarih ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 11 Şubat 2017 tarih ve 29976 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak halk oylamasına sunuldu. Halkımız, 16 Nisan 2017 günü sandık başına giderek söz konusu kanun hakkında "evet" veya "hayır" oyu kullanacak.

Halk oylamasına sunulan 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu oldukça kapsamlı bir kanun. Kendisi 18 maddeden oluşmakla birlikte, anayasamızda tam 69 maddede değişiklik yapıyor. Halk oylamasının bir anlamı olabilmesi için, hâliyle halkın neye oy verdiğini bilmesi gerekir. Halkın "evet" oyu lehine olan görüşleri de "hayır" oyu lehine olan görüşleri de bilmesi, her iki görüşü tartması lazımdır. Bunun için de hâliyle "evet" veya "hayır" oyu lehine olan görüşlerin serbestçe ve dürüstçe dile getirilmesi, bu görüşlerin birbiriyle çarpışması gerekir. Ancak böyle bir tartışma ortamından sonra halkın yapacağı tercihin bir anlamı olabilir.

Eskilerin dediği gibi "Barika-i hakikat, müsademe-i efkârdan çıkar"; yani gerçeğin ışığı, fikirlerin çarpışmasından doğar. Fikirler birbiriyle çarpışmadıkça, hakikate ulaşmak mümkün değildir. O nedenle halk oylamasına gidilen şu günlerde, halkımızın doğru bir tercihte bulunması isteniyorsa, gerek "evet", gerekse "hayır" lehine ileri sürülen

fikirlerin tam bir serbestlikle dile getirilmesi gerekir. Demokrasi, halk oylaması sürecinde en ufak bir baskıyı kaldırmaz. Halk oylaması sürecinde yapılan her baskı, halkın doğruyu bulma hakkına yapılan bir müdahaledir. Halk oylaması sürecinde "evet" veya "hayır" lehine olan fikirlerin serbestçe açıklanması yetmez; bu fikirlerin dürüstçe de açıklanması gerekir. Aksi takdirde halk, kandırılmış olur. O nedenle, halk oylaması sürecinde gerek "evet", gerekse "hayır" lehine ileri sürülen fikirlerde hile olmamalı ve bu fikirler samimî bir şekilde dile getirilmelidir. Özellikle "evet" veya "hayır" oylarını desteklemek için, halka sorulan soruyla ilgisiz, gerçek dışı veriler ve iddialar dile getirilmemeli, özellikle de halka yalan söylenmemelidir.

İşte ben bu makalede halk oylaması sürecinde siyasî partilerin ve siyasetçilerin ve keza ka-muoyunda bu tartışma içinde yer alan kişi ve grupların bu açıdan içine düştükleri yanlışlara örnekler verip bunları eleştirmek istiyorum. Önce "hayır" oyu lehine ileri sürülen görüşlerdeki yanlışları, sonra da "evet" lehine ileri sürülen görüşlerdeki yanlışları açıklayacağım.

I. "Hayır" oyu lehine ileri sürülen görüşlerdeki yanlışlıklar: Halk oylamasında oylanacak şey, rejim değişikliği değil, Hükümet sistemi değişikliğidir

"Hayır" oyu lehine propaganda yapan gerek Cumhuriyet Halk Partisi, gerekse çeşitli kişi ve

grupların en sık kullandıkları argüman, 16 Nisan'da oylanacak Anayasa Değişikliği Kanunu'yla "rejimin değişeceği" argümanıdır. Örneğin CHP'nin yayınladığı "Neden hayır?" başlıklı broşürde "Rejim değişecek. Cumhuriyet fiilen ortadan kalkacak"; "Başkan devlet kurumlarını bölgelere ayırarak ülkenin bölünmesine neden olabilecek" gibi ifadeler vardır(1). Sadece CHP değil, "hayır" oyu lehine propaganda yapan kişi ve grupların pek çoğu, anayasa değişikliğiyle, cumhuriyet rejiminin değiştirileceği ve keza ülkenin bölüneceği yolunda sözler söylüyorlar.

A. Anayasa değişikliğiyle Cumhuriyet kalkacak mı?

16 Nisan'da oylanacak olan anayasa değişikliğinin cumhuriyet rejimine son vereceği iddiası doğru bir iddia değildir. Anayasamızın 1. maddesine göre "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir". Anayasa Değişikliği Kanunu'nda bu maddeye ilişkin bir hüküm yoktur; zaten anayasamızın 4. maddesi uyarınca bu maddenin değiştirilmesi teklif dahi edilemez.

Cumhuriyet bir "devlet şekli"dir; Başkanlık sistemi ise bir "Hükümet sistemi"dir. Bunlar birbirinden farklı kavramlardır. Devlet şekilleri, devlet başkanlığının geçiş usûlüne göre "cumhuriyet" ve "monarşi (krallık)" olarak ikiye ayrılır(2). Hükümet sistemleri ise yasama ve yürütme kuvvetleri arasındaki ilişkiye göre önce kuvvetler birliği, sonra kuvvetler

ayrılığı şeklinde ikiye ayrılır; bu sonuncusu da kendi içinde parlâmenter sistem ve başkanlık sistemi olarak ikiye ayrılır(3).

“Cumhuriyet”, bir devlet şekli olarak “monarşi”nin tersi olarak tanımlanır. Bu şu demektir: Monarşi olmayan her devlet, bir cumhuriyettir. Türkiye’de devlet başkanlığı makamı irsi olarak intikal ettirilmedikçe yani babadan oğula geçirilmedikçe, diğer bir ifadeyle bir hanedan kurulmadıkça, Cumhuriyet ortadan kalkmaz(4).

Dahası başkanlık sistemi, tanımı gereği, monarşiyle uzlaşmaz. Her başkanlık sistemi, kaçınılmaz olarak cumhuriyettir. Parlâmenter sistem ise hem cumhuriyetle, hem de monarşiyle uzlaşabilen bir sistemdir. Bir anayasal monarşi daima bir parlâmenter sistemdir. Gelecekte Türkiye’de krallık kurulabileceğinden endişe duyanların, başkanlık sistemine değil, parlâmenter Hükümet sistemine karşı çıkmaları gerekir.

16 Nisan’da oylanacak Anayasa Değişikliği Kanunu’nda cumhuriyetin ortadan kaldırılmasına ilişkin bir hüküm yoktur. Anayasamızın 1. maddesi resmen değiştirilmeden “Cumhuriyetin fiilen ortadan kaldırılacağı” iddiasına ilişkin olarak ise hukukçu olarak bir şey diyemem. Sadece kişisel olarak Adalet ve Kalkınma Partisi’nin bu konuda gizli bir planının olduğu, asıl amacının Türkiye’de bir “hanedan” kurmak olduğu iddialarının bana inandırıcı gelmediğini söylemek isterim.

16 Nisan’da oylanacak Anayasa değişikliğiyle demokrasimizin zarar göreceğini düşünenlerin -ki ben de onlardan biriyim(5) - eleştirilerini doğru kavramlarla dile getirmeleri gerekir. Bu Anayasa değişikliğiyle “Cumhuriyet elden gidecek” demek yerine, “Demokrasi elden

gidecek” demeleri gerekir. Doğru bir fikri savunmak için kullanılan yanlış argümanlar bizzat o fikre zarar verir.

B. Anayasa değişikliğiyle üniter devlete son mu verilecek?

“Hayır” oyu lehine ileri sürülen iddialardan biri de anayasa değişikliğiyle üniter devlete son verileceği, ülkenin eyaletlere bölünebileceği ve belki federal sisteme geçilebileceği iddiasıdır. Anayasa Değişikliği Kanunu’nda bu yönde bir hüküm yoktur. Üniter devletin mülkî idaresi, ister ilçe, ister il, isterse bölge düzeyinde yapılandırılabilir, ortaya federal sistem çıkmaz. Federalizmden bahsedebilmek için bölgelere yasama ve yargı yetkilerinin de verilmesi gerekir(6). Böyle bir değişiklik 16 Nisan’da halk oylamasına sunulan Anayasa Değişikliği Kanunu’nda yoktur. Adalet ve Kalkınma Partisi’nin böyle bir gizli ajandasının olduğu iddiası da kişisel olarak bana inandırıcı gelmiyor.

Ayrıca bu iddia teorik olarak tutarlı bir iddia da değildir. Bu iddia konuyla alakasız, irrelevant bir iddiadır. Çünkü bir devletin, Hükümet sistemi ile o devletin üniter veya federal yapıda olması birbirinden farklı şeylerdir. Başkanlık sistemi, federal devlette olabileceği gibi üniter devlette de olabilir. Keza parlâmenter sistem, üniter devlette olabileceği gibi (örneğin Türkiye), federal devlette de olabilir (örneğin Almanya). Türkiye’de birilerinin federal devlete geçme niyetleri ve güçleri varsa, bunun için başkanlık sistemine geçmeye ihtiyaçları yoktur; bunu parlâmenter Hükümet sisteminde de yapabilirler.

Değerlendirme

Yukarıda açıklandığı gibi, Türkiye’de “hayır” oyu lehine yapılan propagandada kullanılan “rejim değişikliği” argümanı yanlış bir argümandır. Önerilen

değişikliğin cumhuriyetle veya devletin üniter yapısıyla bir ilgisi yoktur. Anayasa değişikliğine karşı çıkanların, itirazlarını doğru kavramlarla ifade etmeleri gerekir. Haklı olduğunuz bir meseleyi yanlış kavramlarla savunursanız, haksız çıkarsınız.

Anayasa değişikliğiyle cumhuriyetin sona ereceği veya ülkenin bölüneceği düşüncesi teorik olarak tutarlı olmadığı gibi, pratikte de gerçekçi bir düşünce değildir. Bana öyle geliyor ki bu düşünce hayal ve vehim mahsulü bir düşüncedir. Mecelle’nin 75. maddesinde dendiği gibi “Tevehhüme itibar yoktur”. Evham üzerine kurulu bir “hayır” propagandası, en az yalan üzerine kurulu bir “evet” propagandası kadar tehlikeli ve yanıltıcıdır.

“Hayır” oyu lehine propaganda yapanların, cumhuriyetin ortadan kaldırılacağı veya ülkenin bölüneceği yolundaki iddialardan vazgeçmesi gerekir. Bunlar asılsız iddialardır. Halk oylamasında oy kullanacak seçmen bu konuda yanıltılmamalıdır.

Şimdi “evet” oyu lehine ileri sürülen görüşlerdeki yanlışlıkları görelim:

II. “Evet” oyu lehine ileri sürülen görüşlerdeki yanlışlıklar: Halk oylamasında oylanacak sistem, “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” veya “Başkanlık Sistemi” midir?

Anayasa Değişikliği Teklifi hazırlayanların, Türkiye’de bir “başkanlık sistemi” veya hiç olmazsa “Türk tipi bir başkanlık sistemi” kurmak için yola çıktıkları herkesin malûmudur. Ancak vardıkları yerin başkanlık sistemiyle veya “Türk tipi” gibi bir sıfatla vasıflandırılırsa vasıflandırılabilir, “başkanlık sistemi” denebilecek bir sistemle uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Muhtemelen bu nedenle Adalet ve Kalkınma Partisi, 16

Nisan referandumuna yönelik olarak hazırladığı "Kararımız Evet" isimli kitapçıkta "Başkanlık Sistemi" ibaresini değil, "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ibaresini kullanmaktadır. Kitapçığın alt başlığı da budur(7).

A. "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" diye bir sistem var mı?

"Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" terimi oldukça şaşırtıcı bir terimdir. Ben otuz yıldır anayasa hukuku alanında çalışıyorum şimdiye kadar hayatımda "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" veya "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" diye bir sistem duymadım. Tekrar Türkçe, İngilizce ve Fransızca literatürü taradım. Böyle bir terime rastlamadım. "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" veya "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" terimlerini Fransızcaya veya İngilizceye kelime kelime çevirmek bile çok zor. Kelime kelime çevrilirse Fransızca "système de gouvernement de la présidence de la république" veya "système de la présidence de la république"; İngilizcede "system of government of the presidency of the republic" veya "system of the presidency of the republic" tamlamaları ortaya çıkıyor ki, bu garip tamlamalar bu dillerde şimdiye kadar işitilmiş tamlamalar değildir.

Vakıa şu ki "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" diye bir sistem, şimdiye kadar anayasa hukuku literatüründe duyulmamıştır. Nitekim aynı hususu İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Abdurrahman Eren de "Anayasa literatüründe cumhurbaşkanlığı sistemi diye bir sistem yoktur" diyerek ifade etmiştir(8).

Eğer hukuk terimleriyle, dilsel simgeler değil, kurumlar kastediliyor ise "Başkanlık Sistemi"nden ayrı "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" diye

bir sistemin olması mantıken de mümkün değildir. Tasarladığınız sisteme, ister "başkanlık sistemi", isterse "cumhurbaşkanlığı" sistemi ismini verin, kurumlar açısından bir farklılık olmaz. Çünkü tasarladığınız sistemde "Cumhurbaşkanı" da "Başkan" da "yürütme organının başı" yani "Devlet Başkanı"dır.

Hükümet sisteminin belirlenmesinde mühim olan yürütme organının başının isminin ne olduğu değil, kurduğunuz yürütme organının monist yapıda mı, düalist yapıda mı olduğudur. Çeşitli ülkelerde yürütme organının başına envai çeşit isimler verilmektedir(9). Örneğin yürütme organının başına İrlanda'da "Uachtan na Eireann", Almanya'da "Bundespräsident", Yeni Zelanda'da "Governor-General" denir. "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" diye bir şey olursa "Uachtan na Eireann Sistemi" diye de bir şey olur. Kurduğunuz yürütme organı monist yapıda ise yani tasarlanan sistemde Başbakan ve Bakanlar Kurulu yoksa yürütme organı tek kişiden oluşuyorsa, siz yürütmenin başına ister "Başkan", isterse "Cumhurbaşkanı" deyin, isterse yepyeni bir isim uydurun, isterse "X" deyin, değişen bir şey olmaz. Söz konusu sistem monist (tekçi) yapıda ise o sistem, yürütme organının yapısı bakımından başkanlık sistemidir. Hepsisi bu. Türkiye'de önerilen Hükümet sistemine "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" isminin verilmesi, bir kelime oyunundan, bir aldatmacadan başka bir şey değildir.

Niçin Anayasa Değişikliği Teklifini hazırlayanlar böyle bir aldatmaca içine girdiler? Niçin açık açık "Başkanlık Sistemi" diyemiyorlar da, "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" diye, şimdiye kadar kulakların duymadığı tuhaf bir terimi ağızlarında geveliyorlar? Bunun çok basit bir nedeni

var: Kurdukları sistemin gerçek anlamda bir "başkanlık sistemi" olmadığını kendileri de fark ediyor. Bu nedenle yüksek ve açık bir sesle "başkanlık sistemi" demekten çekiniyorlar. Şimdi bunun neden böyle olduğunu, yani önerilen sistemin neden bir başkanlık sistemi olmadığını gösterelim.

B. Önerilen sistem "Başkanlık Sistemi" veya "Türk Tipi Başkanlık Sistemi" mi?

Anayasa değişikliği teklifini savunanlar, açıkça veya üstü örtülü bir şekilde, hâlâ önerilen sistemin başkanlık sistemi olduğunu iddia etmeye devam ediyorlar. Her gün, gazete ve televizyonlardan anayasa değişikliği gerçekleştikten sonra, Türkiye'nin de ABD gibi bir sisteme sahip olacağı yolunda iddialara şahit oluyoruz.

31 Ocak 2017 tarihli gazetelerde bir "Cumhurbaşkanlığı Başkanışmanı"nın Trump'ı örnek göstererek ve "Trump, göreve geldiği günden beri 15 kararname imzaladı. Yani ülkeyi seri bir şekilde kendine göre düzenliyor. Aynı şey Türkiye için geçerli olacak" dediği yolunda haberler okuduk(10). Her gün televizyonlarda, başkanlık sistemi övülüp, parlâmenter sistemin kötülüklerinden 16 Nisan'dan sonra kurtulacağımızdan bahsediliyor.

Anayasa değişikliğini savunanların neredeyse hepsinin kullandığı argüman, açık veya üstü örtülü bir şekilde, önerilen sistemin başkanlık sistemi olduğu varsayımına dayalı. Ne var ki, bu varsayım doğru değil. İşin ilginç yanı, anayasa değişikliği teklifini savunanlar, Türkiye'de önerilen sisteminin, ABD'deki başkanlık sistemiyle bir karşılaştırmasını da yapmıyorlar. Türkiye'de önerilen sistemin ABD'de olduğu gibi bir başkanlık sistemi olduğu önceden ispat edilmiş bir veri

olarak kabul ediyorlar ve ona göre argümanlar üretiyorlar.
* * *

Türkiye’de anayasa değişikliği teklifiyle önerilen sistemin başkanlık sistemi adına savunan herkese, referandumda oylanacak Anayasa Değişikliği Kanunu’nun metnini bir eline, başkanlık sisteminin özelliklerini anlatan bir anayasa hukuku kitabını diğer eline alıp, bu iki metni karşılaştırmalarını tavsiye ederim.

Başkanlık sisteminin özellikleri konusunda benim Anayasa Hukuku’nun Genel Teorisi (Bursa, Ekin, 2011) isimli kitabımın birinci cildinin 569. ilâ 586. sayfaları arasında yer alan 14. bölümüne bakılabilir(11). Kağıt kitabı ulaşma imkânı olmayanlar, söz konusu bölümü PDF olarak izleyen linkten okuyabilirler: <http://www.anayasa.gen.tr/gozler-baskanlik-sistemi.pdf>. Bu metni Türkiye’deki bu tartışmalardan sonra kasten yazdığım sanılmasın. Söz konusu metin 2011 yılında yayınlanmıştır.

Tüm bunlara rağmen, beni taraf görenler, bana güvenmeyenler var ise başkanlık sisteminin özellikleri öğrenmek için, anayasa hukuku kitabı olarak benim kitabıma değil, istedikleri Türk anayasa hukukçusunun kitabına bakabilirler. Türk anayasa hukukçularına güvenmiyorlarsa, İngilizce biliyorlarsa istedikleri İngilizce anayasa hukuku kitabına, Fransızca biliyorlarsa istedikleri Fransızca anayasa hukuku kitabına, Almanca biliyorlarsa istedikleri Almanca anayasa hukuku kitabına bakabilirler. Nereye bakarlarsa baksınlar, göreceklerdir ki Türkiye’de anayasa değişikliği teklifiyle önerilen Hükümet sisteminin başkanlık sistemiyle uzaktan yakından bir ilgisi yoktur.

Kendime ilişkin olarak şunu belirtmek isterim ki geçmişte, Türkiye’de anayasa hukukçuların

büyük çoğunluğu, 20 Şubat 2017 tarihinde yayınladığım makalemde(12) gösterdiğim gibi şimdi derin bir sessizlik içinde olsalar da –geçmişte Adalet ve Kalkınma Partisi’yle işbirliği yapanlar veya meslektaşları arasında sağcı olarak bilinenlerin önemli bir kısmı da dahil– çok açık bir şekilde başkanlık sistemine karşı çıkmışlar ve Türkiye için hararetle parlamenter Hükümet sistemini savunmuşlardır. Ben onlardan birisi değilim. Başkanlık sistemi veya parlamenter Hükümet sistemi lehine geçmişte açık bir tercihte bulunmadım.

Her iki sistemin avantaj ve dezavantajlarını tasvir edip, her iki sisteminde demokratik sistemler olduğunu belirtmekle yetindim. Örneğin Anayasa Hukuku’nun Genel Teorisi (Bursa, Ekin, 2011) isimli kitabımda başkanlık sistemini 18 sayfa boyunca inceledikten, avantaj ve dezavantajlarını tartıştıktan sonra, anılan kitabın 585. sayfasında şu sonuca varmışım. Aynen aktarıyorum:

Sonuç

Başkanlık sistemi tercihe şayan bir sistem midir? Kanımızca, bu soruya kesin olarak “evet” veya “hayır” cevabı vermek mümkün değildir. Her siyasal kurumun olduğu gibi, başkanlık sisteminin de, diğer başka sistemlere nazaran birtakım güçlü ve zayıf yanlarının olması tabiidir.

Başkanlık sisteminin güçlü ve zayıf yanlarının neler olduğunu yukarıda gördük. Başkanlık sisteminin güçlü yanlarının zayıf yanlarından veya zayıf yanlarının güçlü yanlarından daha önemli olduğunu da iddia edemeyiz. Zira bir kere bu güçlü ve zayıf yanlardan bazılarının bizzatı kendilerinin doğruluğu teorik olarak tartışmalıdır. Diğer yandan, bu güçlü ve zayıf yanlar, her ülkenin kendi siyasal ve

sosyal koşullarına (siyasal parti sistemi, siyasal kültür, sosyal bölünmüşlük, vs.) bağlıdır. Bir ülkede başkanlık sisteminin güçlü yanlarının ortaya çıkarken, bir başka ülkede başkanlık sisteminin zayıf yanlarının ortaya çıkması mümkündür. Yani başkanlık sistemi, bir ülkede başarılı olurken, bir başka ülkede başarısız olabilir. O nedenle, gerek genelde, gerekse Türkiye bağlamında, başkanlık sistemine kategorik olarak taraftar veya karşı olanların düşüncelerinin doğruluğunu şüpheyle karşılamak gerekir”(13).

* * *

Esasen bir ülkede Hükümet sisteminin tercihi sorunu, kurucu iktidarın takdirine bağlı siyasî bir sorundur. Sahip olduğum hukukî pozitivizm anlayışı gereği siyasi sorunlardan her zaman uzak durdum. Bir pozitivist hukukçu olarak, her zaman, kurucu iktidarın siyasî tercihini eleştirmenin bir hukukçunun görevi olmadığını düşündüm(14).

Eğer şimdi de önerilen anayasa değişikliği teklifi gerçekten bir başkanlık sistemi olsaydı, bu değişiklik teklifine, bir pozitivist anayasa hukukçusu olarak karşı çıkmazdım. Keza bu anayasa değişikliği teklifinde teklif edilen sistemin, başkanlık sistemi olmadığı, bunun hiçbir ülkede uygulanmamış görülmemiş özgün bir sistem olduğu dürüst bir şekilde söylenecekti yine bu makaleyi yazmazdım.

Ne var ki, Türkiye’de anayasa değişikliği teklifiyle önerilen Hükümet sisteminin “başkanlık sistemi” olduğu iddiasına karşı sessiz kalacak değilim. Şunu tüm açıklığıyla ve var gücümle haykırmak istiyorum ki “Türkiye’de referanduma sunulan Hükümet sisteminin başkanlık sistemiyle bir alakası yoktur!” Referandumda oylanacak Hükümet sisteminin başkanlık sistemi olduğu iddiası “muazzam bir yalan”dır.

Şüphesiz ki halkın başkanlık sistemini tercih edip etmemeye hakkı vardır. Buna ben saygı duyarım. Ama halka "başkanlık sistemi" diye başkanlık sistemi olmayan bir sistemin yutturulması karşısında susacak değilim. Halkın siyasî tercihinin isabeti bilim adamını ilgilendirmmez. Ama halka gerçeğin söylenmemesi bilim adamını ilgilendirir. Gerçek dışı olduğunu bildiğim bir iddianın gerçek dışı olduğunu söylemenin üzerime düşen ahlâkî ve vicdanî bir ödev olduğuna inanıyorum.

* * *

Aslında ben Anayasa Değişikliği Teklifi'yle önerilen Hükümet sisteminin başkanlık sistemiyle bir ilgisinin olmadığını, önerilen sistemin bir kuvvetler birliği hükümet sistemi olduğunu ayrıntılarıyla 22 Aralık 2016 tarihinde anayasa.gen.tr'de yayınladığım "Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa" başlıklı makalemdede açıkladım(15). Bu konuda oraya bakılması yeterlidir. Ancak, yukarıda vurguladığım gibi, Türkiye'de anayasa değişikliği teklifiyle önerilen sistemin hâlâ başkanlık sistemi olduğunu iddia edenler, bu iddialarına devam ettiği için, burada da bir kez daha ve daha somut ve daha ayrıntılı olarak ve onların anlayabilmesi için daha vurgulu bir şekilde önerilen sistemin neden bir başkanlık sistemi olmadığını göstermek istiyorum.

Türkiye'de Hükümet sisteminin başkanlık sistemiyle uzaktan yakından bir ilgisinin olmadığını, somut olarak göstermek için, Türkiye'de önerilen sistem ile ABD'deki başkanlık sisteminin karşılaştırmasını yapmak istiyorum.

III. ABD - Türkiye karşılaştırması

Karşılaştırmada başkanlık sistemine örnek ülke olarak Amerika Birleşik Devletleri'ni ele alıyorum. Çünkü Prof. Dr. Burhan Kuzu'nun da dediği gibi "ABD

modeli dışında başkanlık modeli yok dünyada aslında"(16).

Şimdi ABD'deki başkanlık sisteminin özellikleri ile Türkiye'de 16 Nisan'da halk oylamasına sunulan Anayasa Değişikliği Kanunu'nun öngördüğü Hükümet sisteminin özelliklerini unsur unsur karşılaştıralım:

1. ABD'de başkan, yasama organı tarafından görevden alınamaz; Türkiye'de önerilen sistemde ise alınabilir

ABD'de, yürütme organının başı, yani başkan, halk tarafından 4 yıl için seçilir ve görev süresi boyunca görevde kalır. Başkanın bu süre içinde görevde kalması yasama organının güvenine dayanmaz. Başkan normal görev süresi dolmadan yasama organı tarafından güvensizlik oyuyla görevden alınamaz(17); başkanlık seçimleri yasama organının kararıyla yenilenemez. Dolayısıyla, başkan yasama organına karşı sorumlu değildir. Başkan sadece kendisini seçen halka karşı sorumludur(18).

Türkiye'de önerilen sistemde ise yasama organı, yani TBMM, kendi seçimlerini de yenilemek şartıyla cumhurbaşkanının seçimlerini yenileyebilir. ABD'de böyle bir şey mümkün değildir. Başkan yasama organına karşı değil, sadece halka sorumludur. Türkiye'de önerilen sistemde ise cumhurbaşkanı, sadece halka karşı değil, aynı zamanda yasama organına karşı da sorumludur. Yasama organı, kendi seçimlerini de yenilemek kaydıyla, beğenmediği cumhurbaşkanının görevine son verme imkânına sahiptir.

Görüldüğü gibi bu özellik bakımından Türkiye'de önerilen sistem, başkanlık sistemine değil, parlamenter Hükümet sistemine benzemektedir. Yürütme organının yasama organına karşı sorumlu olduğu bir sistemin

"başkanlık sistemi" olduğunun söylenmesi ya bilgisizlik, ya da bir art niyet eseridir.

2. ABD'de başkan, yasama organını feshedemez; Türkiye'de önerilen sistemde ise feshedebilir

ABD'de, yasama organı nasıl başkanı güvensizlik oyuyla düşüremiyorsa, buna paralel olarak, başkan da yasama organını feshedemez(19). Yani, başkanlık sisteminde, yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinin varlıklarına son veremezler. Fesih yetkisinin olmaması, bir kuvvetler ayrılığı sistemi olarak başkanlık sisteminde, yasama ve yürütme kuvvetlerinin birbirinden bağımsız olmasının mantıksal sonucudur(20).

Türkiye'de önerilen sistemde ise, Başkan kendi seçimlerini de yenilemek kaydıyla, istediği her zaman yasama organının seçimlerini yenileyebilir; yani onu feshedebilir. Cumhurbaşkanının yasama organını, yani TBMM'yi feshedebilme özelliği bakımından da Türkiye'de önerilen sistem, başkanlık sistemine değil, parlamenter Hükümet sistemine benzemektedir. Yürütme organının yasama organını feshedebildiği bir sistemin "başkanlık sistemi" olduğunun söylenmesi ya bilgisizlik, ya da bir art niyet eseridir.

3. ABD'de başkan yardımcısı da halk tarafından seçilir; Türkiye'de ise cumhurbaşkanı yardımcısı veya yardımcılar cumhurbaşkanı tarafından atanır

ABD'de bir adet başkan yardımcısı vardır ve başkan yardımcısı, başkan ile birlikte halk tarafından seçilir. Türkiye'de önerilen sistemde ise cumhurbaşkanı yardımcısı veya cumhurbaşkanı yardımcılar halk tarafından seçilmez. Cumhurbaşkanı tarafından serbestçe atanırlar.

4. ABD’de bakanların ataması senatonun onayına tabidir; Türkiye’de ise değildir

ABD’de, “bakanlar (secretaries)” başkan tarafından atanır. Ancak bu atamalar senatonun onayına tâbidir. Türkiye’de önerilen sistemde ise bakan atama yetkisi, yasama organı onayına tâbi olmaksızın doğrudan doğruya cumhurbaşkanına ait bir yetkidir.

Görüldüğü gibi bakan atama yetkisi bakımından da ABD’deki başkanlık sistemi ile Türkiye’de önerilen sistem arasında fark vardır. ABD’de başkanın bakan atama yetkisi senatonun, yani yasama organının ikinci kanadının onayına tâbidir. ABD’de başkan senatonun istemediği bir kişiyi bakan olarak atayamaz. Bakan olacak kişinin seçiminde başkanın senatoyla uzlaşması gerekir. ABD’de senatonun onama yetkisinin önemsiz, sembolik bir yetki olduğu sanılmamalıdır. Başkanın atamak istediği bakanlar hakkında senatoda çok ciddi incelemeler ve tartışmalar yapılır. ABD’de bu konuda geçtiğimiz haftalarda pek çok örnek yaşanmıştır. 20 Ocak 2017 tarihinde göreve başlayan Başkan Donald Trump’ın atadığı bakanların bazıları, Senatoda Demokratların muhalefeti sonucunda, ancak yirmi gün sonra –o da 47’ye karşı 52 oy çoğunluğuyla– onaylanarak göreve başlayabilmiştir(21).

Türkiye’de ise önerilen sistemde cumhurbaşkanının bakan atama yetkisi yasama organının yani TBMM’nin onayına tâbi tutulmamıştır. Türkiye’de cumhurbaşkanı istediği kişiyi bakan olarak atayabilir ve istediği zaman görevden alabilecektir. Bu konuda yasama organı ile uzlaşmak zorunda değildir.

Görüldüğü gibi ABD’de başkanın bakan atama yetkisi senatonun onay yetkisiyle dengelenmiştir.

Türkiye’de ise önerilen sistemde böyle bir dengeleme yoktur. ABD’de başkan bakan atarken senatoyla uzlaşmak zorundadır; Türkiye’de ise cumhurbaşkanının yasama organı ile uzlaşma gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır.

5. ABD’de başkanın yüksek hâkim atama yetkisi, senatonun onayına tâbidir; Türkiye’de ise değildir (genel olarak yargı karşılaştırması)

ABD’deki yargı organıyla Türkiye’deki yargı organı arasında sayısız fark vardır. Bunlardan birkaçı şunlardır:

a) ABD’de federal hâkimler, senatonun onayıyla başkan tarafından atanırlar. Başkan, hâkim atama yetkisini kullanırken senato ile uzlaşmak zorundadır. Başkan senatonun istemediği bir hâkimi atayamaz.

Geçmişte ABD Federal Yüksek Mahkemesi’ne başkanın atadığı ama senatonun onamayı reddettiği pek çok hâkim olmuştur. Örneğin 16 Mart 2016’da Başkan Barack Obama, Yüksek Mahkemeye Merrick Garland’ı üye olarak atamış, ancak ataması Senato tarafından 293 gün boyunca onaylanmamış ve neticede senatonun yasama dönemi sona ermiş ve böylece Merrick Garland’ın ataması düşmüştür. Başkan Trump görevine başladıktan sonra da onun yerine 31 Ocak 2017 günü Neil Gorsuch’u atamıştır. Ancak onun ataması da henüz senato tarafından onaylanmamıştır.

Türkiye’de ise cumhurbaşkanının sahip olduğu gerek Hâkimler ve Savcılar Kurulu’na, gerekse Anayasa Mahkemesi’ne üye atama yetkisi, bir başka makâmın onamasına tâbi olmaksızın, Cumhurbaşkanının tarafından tek başına kullanılır. Zaten atanan hâkimden atandıktan sonra haberimiz olur. ABD’de bir başkan, istediği kişiyi hâkim

olarak atayamaz. Senatonun eğilimlerini dikkate almak, senato ile uzlaşmak zorundadır. Uzlaşmaz ise atadığı hâkimin göreve başlaması Barack Obama’nın Yüksek Mahkeme’ye Merrick Garland’ı ataması örneğinde olduğu gibi mümkün değildir.

b) Diğer yandan zaten ABD’de bir başkan, Yüksek Mahkeme’ye üye atama yetkisini de görevi boyunca, bir veya iki defa kullanma şansına nail olabilmektedir. Yüksek Mahkeme dokuz üyeden oluşur ve üyeler ömür boyu görev yapar. Kendileri istemedikçe emekli olmazlar. (ABD’de dendiği gibi “Yüksek Mahkeme hâkimleri asla emekli olmazlar ve nadiren ölürler!”) Başkan değişti diye Yüksek Mahkeme’nin çoğunluğunun değişmesi mümkün değildir. Bu nedenle ABD’de bir başkanın Yüksek Mahkeme üzerinde hâkimiyet kurma ihtimali çok düşüktür. Yüksek Mahkeme üyelerinin tamamının değişmesi için ortalama 30 yıl gibi bir süre gerekir. ABD Yüksek Mahkemesi’nde bugün Ronald Reagan tarafından atanan bir hâkim (Anthony Kennedy) vardır. Reagan’dan bu yana altı başkan değişmiştir. Ama onun atadığı hâkim hâlâ görevdedir. Yüksek Mahkeme üyelerinin çok uzun süre görev yapması ve Yüksek Mahkemenin kompozisyonunun birden bire değişmemesi, iktidara gelen başkanlar karşısında bir fren ve denge oluşturur; başkanın Yüksek Mahkeme’ye egemen olmasını engeller.

Türkiye’de ise gerek Anayasa Mahkemesi’nin, gerekse Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun kompozisyonunda süreklilik yoktur. Anayasa Mahkemesi’ndeki üye kompozisyonu nispeten kısa süre içinde değişir ve neticede Anayasa Mahkemesi iktidarla uyum içinde üyelerden oluşur hâle gelir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun üyeleri

ise zaten dört yılda toptan yenilenmektedir. Dahası HSYK'da 2010 ve 2014'te göreve başlayan ekipler birbirinin düşmanıydılar. 2010'da atanan HSYK üyelerinin bir kısmı, 2014'te tekrar seçilen HSYK tarafından meslekten ihraç edilmişlerdir. Türkiye'de bu şekilde oluşturulan Anayasa Mahkemesi'nin ve HSYK'nın cumhurbaşkanını frenleyebileceği ve denetleyebileceği iddiası gerçekçi bir iddia değildir. 16 Nisan'da oylanacak Anayasa değişikliğiyle, HSYK'nın yapısı sil baştan değiştirilmektedir. Bu şekilde yapısı durmadan değişen bir HSYK'nın yönetiminde ve denetiminde olan yargı organının, cumhurbaşkanını denetleyebileceği, sistemde bir fren ve denge rolü üstlenebileceğini söylemek çok zordur.

c) ABD'de hâkimler, başkan tarafından atansa ve senato tarafından onaylansa da gerek başkan, gerekse senato karşısında tam anlamıyla bağımsızdırlar. ABD'de bir hâkime siyasî makamların baskı yapabildiği duyulmamış bir şeydir. Bunun en güzel örneğini geçtiğimiz haftalarda yaşadık. Yeni göreve başlayan Başkan Donald Trump, 27 Ocak 2017 tarihinde yedi Müslüman ülkeden ABD'ye gidecekler seyahat yasağı koyan bir kararnamayı (Executive Order 13769) imzaladı ve arkasından 60 bin adet vize iptal edildi. Bunun üzerine Washington District Mahkemesi hâkimi James Robart, 3 Şubat 2017 günü seyahat yasağı kararının durdurulmasına karar verdi(22). Karar ABD idaresi tarafından derhal uygulandı ve iptal edilen vizeler iade edildi. ABD Adalet Bakanlığı, hâkimin kararına itiraz etti; ama Temyiz Mahkemesi (United States Court of Appeals for the Ninth Circuit), Adalet Bakanlığının başvurusunu 5 Şubat 2017 günü reddetti(23). Böylece ABD'de bir başkanın

çok önem verdiği bir karar, yargı organı tarafından sadece bir hafta içinde engellendi ve böylece ABD'de yürütme organı, yargı organı tarafından sınırlandırılmış oldu(24). Başkanın kararının yürütülmesini durduran hâkim James Robart'ın veya onun kararını onayan temyiz mahkemesi hâkimlerinin başına ABD'de bir şey gelmedi; gelme ihtimali de yok. Hâkim Robart'ın bir başka mahkemeye sürülmesi veya görevden atılması mümkün değil. Kendisi emekliliğini istemedikçe ölünceye kadar aynı görevde kalacak.

Türkiye için aynı şeyi söyleyebilir miyiz? Türkiye'de gelecekte bir hâkim bir "Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nin yürütülmesini durdurabilecek midir? Sanmıyorum. Geçtiğimiz yıllarda yaşadıklarımız hatırlanırsa, eğer olur da Türkiye'de böyle bir hâkim çıkarsa, bu hâkimin kararının üst mahkeme tarafından bozulacağını ve bu hâkimin de derhal başka yere sürüleceğini ve hatta meslekten ihraç edilebileceğini ve belki de tutuklanıp hapse dahi atılabileceğini tahmin edebiliriz.

6. ABD'de başkanın pek çok kamu görevlisini atama yetkisi, senatonun onayına tâbidir; Türkiye'de ise değildir

ABD'de, Federal Anayasa'nın 2. maddesinin 2. bölümünün 2. fıkrasına göre, başkanın çeşitli görevlileri senatonun görüş ve onayını alarak (by and with advice and consent of the senate) "atama yetkisi" vardır. Bu görevlilerin başında ikinci fıkra da ismen zikredilen "elçiler", "diğer temsilciler", "konsoloslar" gelir. Keza anayasada atanmaları için başka bir usûl öngörülmemiş bütün görevliler de yine senatonun onayıyla başkan tarafından atanırlar (m.2, b.2, f.2). Amerika Birleşik Devletlerinde bu usûlle atanan iki bin civarında kamu görevlisi

vardır(25). Dolayısıyla ABD'de başkanın, kamu görevlisi atama yetkisi sınırsız değildir; senatonun onayına tabidir; başkan senato ile uzlaşmak zorundadır.

Türkiye'de 16 Nisan'da oylanacak olan Anayasa Değişikliği Kanunu ise bütün üst kademe kamu yöneticilerini atama yetkisini, diğer bir makamın onayına tabi olmaksızın doğrudan doğruya cumhurbaşkanına vermektedir. Adı geçen kanunun, anayasanın 104. maddesini değiştiren 8. maddesinde şöyle denmektedir: "(Cumhurbaşkanı) Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler".

Görüldüğü gibi Cumhurbaşkanı, bir kişiyi üst kademe kamu yöneticisi olarak atarken yasama organı ile veya bir başka organla uzlaşmak zorunda değildir. Dahası halk oylamasına sunulan Anayasa Değişikliği Kanunu, üst kademe yöneticilerinin "Atanmalarına ilişkin usul ve esasları cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle" düzenleneceğini öngörmektedir. Yani kanun koyucunun bu alanda düzenleme yapmasını yasaklamaktadır. Bu şu anlama gelir ki cumhurbaşkanı mevcut kanunlarımızda üst kademe yöneticilerinin atanması için öngörülmuş şartlarla da bağlı değildir; isterse bu şartları da değiştirebilir. Burada yeri gelmişken belirtmek gerekir ki, Türkiye'de Cumhurbaşkanının ABD'de başkanın sahip olmadığı -rektör atamak gibi - daha pek çok yetkisi de vardır.

7. ABD'de başkanın yaptığı milletlerarası antlaşmaları onaylama yetkisi senatonun 2/3 çoğunluğuna aittir; Türkiye'de ise aynı şart yoktur

ABD'de dış ilişkileri yürütme ve milletlerarası antlaşmalar yapma yetkisi başkana aittir.

Ancak yapılan antlaşmaların geçerliliği senato tarafından üçte iki çoğunlukla onaylanmalarına bağlıdır. ABD’de senatoda bu çoğunluğa ulaşmak çok zordur.

Senatörlerin üçte biri bir uluslararası antlaşmanın onaylanmasını engel olabilir. Bu nedenle başkan, uluslararası ilişkileri yürütme yetkisine sahip olsa da bu alanda senatonun düşüncelerini dikkate almak zorunda kalır. Senatonun üçte ikilik çoğunluğunu ikna edemeyen bir başkanın uluslararası antlaşmaya ihtiyaç duyan konularda etkili bir dış politika yürütme ihtimali düşüktür. ABD’de başkanın dış politikası yasama organı tarafından frenlenir ve dengelenir.

Türkiye’de ise anayasamızın 90. maddesine göre uluslararası antlaşmalardan bazıları doğrudan doğruya cumhurbaşkanının onayıyla, diğer bazıları ise TBMM’nin genel kurula katılan üyelerin salt çoğunluğunun oyuyla kabul edilecek bir uygun bulma kanunundan sonra cumhurbaşkanı onayıyla yürürlüğe girecektir.

Türkiye’de cumhurbaşkanının ABD’deki başkana göre dış ilişkileri yürütme ve uluslararası antlaşmalar yapma konusunda çok daha büyük bir yetkiye sahip olduğu açıktır.

ABD Başkanı senatonun üçte ikisini ikna etmek zorundadır. Türk Cumhurbaşkanı ise bir grup antlaşma için kimseyi ikna etmek zorunda değildir; diğer bir grup antlaşma için ise, sadece TBMM genel kurulundaki toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğunu ikna etmek zorundadır.

Türkiye’de cumhurbaşkanının dış politikasının yasama organı tarafından frenlenme ve dengelenme ihtimali düşüktür.

8. ABD’de başkanının her halükarda kongrenin kabul edeceği bütçeye ihtiyacı vardır. Türkiye’de ise bütçenin kabul edilmemesi durumunda, başkan eski bütçeyi artırarak vergi toplamaya ve harcama yapmaya devam edebilecektir

Bütçe, gelirleri toplamak ve harcamaları yapmak için yasama organının yürütme organına verdiği bir yıl süreli izindir. İster parlâmenter sistem, isterse başkanlık sistemi olsun, bütün demokrasilerde bütçe yetkisi, yürütme organına değil, parlâmentolara ait bir yetkidir. Bu şu anlama gelir ki yürütme organı, yasama organının yıllık iznini almadan vergileri toplayamaz ve harcamaları da yapamaz.

Bütçe yetkisi öyle önemli bir yetkidir ki, bizzat parlâmentoların varlık sebebini teşkil eder. Parlâmento denen şey, tarihsel olarak, kralların vergi toplama yetkisini halkın temsilcilerinin iznine bağlamak için ortaya çıkmış ve gelişmiş bir şeydir(26). Parlâmentoların ilk yetkisi kanun yapma yetkisi değil, bütçe yetkisidir. Yürütme organının parlâmentonun iznini almadan vergi toplaması ve harcama yapması, 1215 tarihli Manga Carta’dan bu yana kabul edilmiş olan “Temsilsiz vergi olmaz (no taxation without representation)” ilkesine aykırılık teşkil eder. ABD’de bütçe yetkisi kongreye aittir. Şu ya da bu sebepten, başkanın bütçe kanunu olmadan vergi toplaması veya bir harcama yapması mümkün değildir. Bütçe yetkisi çok önemli bir yetkidir. ABD Anayasası savaş ilân etme, ordu kurma ve besleme gibi pek çok önemli yetkiyi başkana vermiş olsa bile başkanın bu yetkilerini uygulamaya aktarabilmesi için paraya, para için ise bütçeye ihtiyacı vardır. Bütçe ise münhasıran yasama organının elindedir. Bu nedenle ABD’de başkanlar eninde sonunda

kongreyle uzlaşmak zorunda kalırlar. Çünkü anayasayla kendilerine verilmiş yetkilerin çok önemli bir kısmını kullanabilmek için paraya ihtiyaçları vardır ve para kongrenin elindedir.

Türkiye’de ise 16 Nisan’da halk oylaması sunulacak olan Anayasa Değişikliği Kanunu’nun, anayasamızın 161. maddesini değiştiren 15. maddesinin dördüncü fıkrasında şöyle bir hüküm vardır: “Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılamaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak uygulanır”. Yani bu fıkra göre, Türkiye’de TBMM, başkanın istediği bütçe kanunun kabul etmez ise cumhurbaşkanının endişe duymasını gerektirecek bir durum yoktur. Yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar, cumhurbaşkanı önceki yıl bütçesini yeniden değerlendirme oranına göre artırarak vergileri toplamaya ve harcamaları yapmaya devam edebilecektir. Bu hükmü koyanlar, muhtemel gecikmelere bir çözüm olsun diye iyi niyetle böyle bir hükmü koymuşlarsa, kendilerine şu iki şeyi hatırlatmak gerekir:

(1) Bu hüküm cumhurbaşkanı tarafından mükemmel olarak kötüye kullanılabilir. (2) Bir yasama organı, yürütmenin istediği bütçe kanununu kabul etmek zorunda değildir. Kendi çıkaracağı geçici bütçe kanunu ihtimali dışında, süresi içinde kabul edilmemiş her bütçe kanunu, kabul edilinceye kadar, reddedilmiş bütçenin sonuçlarını doğurur. Dolayısıyla 31 Aralık gününün son dakikalarına kadar asıl bütçe kanunu veya geçici bütçe kanunu kabul edilmemiş ise 1 Ocak’tan itibaren yürütme organı, vergi toplama ve harcama yetkisini

kaybettiği için çalışamaz hâle gelir. Bu hâle düşmek istemeyen yürütme organı, yasama organı ile uzlaşmak zorunda kalır. Bütçe yetkisi, yasamanın yürütme üzerindeki nihai silahıdır. Halk oylaması sunulan Anayasa Değişikliği Kanunu ise, böyle bir durumda, cumhurbaşkanına eski bütçeyle devam etme imkânını vererek, yasamanın cumhurbaşkanı üzerinde kullanabileceği bu son silahı da onun elinden almaktadır.

Aslında anayasa değişikliği teklifinin öngördüğü sistemde cumhurbaşkanının gerçekte meclise bir ihtiyacı kalmıyor. Bu durum sadece bütçe yetkisi bakımından değil, bu makalede tartışılmayan düzenleme yetkisi gibi diğer yetkiler bakımından da. Meclise ihtiyacı olmayan cumhurbaşkanının meclisi feshetmeye de ihtiyacı olmayacaktır.

Görüldüğü gibi bütçe yetkisi bakımından da ABD'deki başkanlık sistemi ile Türkiye'de önerilen sistem arasında çok büyük fark vardır. Burada ayrıca belirtmek isterim ki, cumhurbaşkanının TBMM'nin iznine, yani bütçe kanununa ihtiyacı olmadan vergi toplamaya ve harcama yapmaya devam edebilmesi, sadece başkanlık sistemiyle değil, parlâmenter Hükümet sistemiyle de çelişir. Hatta böyle bir şey, Hükümet sisteminden de öte, doğrudan doğruya kuvvetler ayrılığı ilkesiyle çelişki halindedir. Yürütme organının yasama organının iznine tâbi olmadan vergi toplayabildiği ve harcama yapabildiği bir ülkede gerçek anlamda bir parlâmento olduğu söylenemez. Bütçe yetkisi elinden alınmış bir parlâmento, bir "sözde parlâmento"dan başka bir şey değildir. Böyle bir parlâmentonun olduğu bir ülkede hâliyle kuvvetler ayrılığı da yoktur. Konu hakkında bilgili olmayan

pek çok kişi, bu eleştiriyi benim abarttığımı düşünebilirler. Keza bunun kötü niyetle yapılmış bir düzenleme olmadığını, muhtemel gecikmelere bir çözüm bulmak için getirildiği düşünebilirler.

Bir şey abarttığım yok. Parlâmento tarafından bütçesi reddedilen bir cumhurbaşkanının vergi toplayabildiği ve harcama yapabildiği bir ülkede, parlâmenter sistem de, başkanlık sistemi de, kuvvetler ayrılığı da, demokrasi de olamaz. Böyle bir cumhurbaşkanının otoriter bir rejim kurabileceğinden endişe duyulabilir. Nitekim Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Prof. Dr. Burhan Kuzu da, geçmişte yayınladığı "Her Yönüyle Başkanlık Sistemi" isimli kitabında "sen eğer başkana harcama yetkisi verirsen sıkıntılar yaşanır" diyerek aynı endişeyi getirmiştir(27).

Bu vesileyle belirtelim ki, biz burada 16 Nisan'da oylayacağımız Anayasa Değişikliği Kanunu'nu bütün yönleriyle incelemiyoruz. Sadece Hükümet sistemi bağlamında inceliyoruz. Yoksa söz konusu Kanunda, daha pek çok tuhafıklar vardır. Dahası bu tuhafıklar sadece anayasa hukukuna ilişkin değil, aynı zamanda idare hukukuna ve malî hukuka da ilişkindir. Söz konusu Anayasa Değişikliği Kanunu bir art niyet ürünü değil ise kanunu hazırlayanların sadece anayasa hukuku bilgisinden değil, idare hukuku ve malî hukuk bilgisinden şüphe etmek gerekir.

9. "Partili cumhurbaşkanı açısından karşılaştırma": ABD'de başkanın partisi ile ilişkisi gevşektir; bizde ise çok sıkı olma ihtimali vardır

ABD'de, başkan, kendi partisinin "genel başkanı" değildir; başkan sadece kendi partisinin "başkanlık aday"dır. Zaten ABD'de bizdeki

anlamıyla parti örgütü ve parti genel başkanlığı yoktur(28).

Türkiye'de 16 Nisan'da oylayacağımız Anayasa Değişikliği Kanunu'yla "partili cumhurbaşkanı"nın yolu açılmaktadır. Anayasa Değişikliği Kanunu'nun 7. maddesiyle anayasanın mevcut 101. maddesi değiştirilmiş, maddenin yeni şeklinde "Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir" ibaresine yer verilmemiştir. Partili cumhurbaşkanlığının yolunun açılması, cumhurbaşkanının aynı zamanda bir siyasî partinin genel başkanı olması sonucunu da doğurabilecektir. Dolayısıyla başkan, bir siyasî partinin kongresine katılabilecek, genel başkanlığa aday olabilecek, delegelerden oy isteyebilecektir.

Öğlene kadar bir siyasî partinin kongresinde nutuk atan, delegelerden oy isteyen bir cumhurbaşkanının, öğleden sonra, yüksek hâkim ataması, genelkurmay başkanını ataması, rektör ataması, bu görevlilerin tarafsızlığıyla ne derece bağdaşır?

Diğer yandan, eğer cumhurbaşkanı bir siyasî partinin genel başkanı olursa, o partinin milletvekili adaylarının Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi imkânı doğmuş olacaktır. Yasama organının önemli bir kısmının bu şekilde belirlenmiş milletvekillerinden oluşması, nasıl olacak da, kuvvetler ayrılığı ilkesiyle uyumlu olacaktır? Böyle bir sistemde cumhurbaşkanının partisinden seçilmiş milletvekilleri, kendilerini cumhurbaşkanına karşı borçlu hissetmeyecekler midir? Gelecek seçimlerde aday olmayı düşünen milletvekilleri nasıl olacak da cumhurbaşkanına karşı bağımsız davranacaklardır? ABD'de temsilciler meclisi üyeleri ve senatörler varlıklarını başkana

borçlu değildirler. Aynı partiden olsalar bile başkan karşısında oldukça bağımsız hareket ederler.

Değerlendirme

Yukarıda ABD'deki başkanlık sistemi ile Türkiye'de önerilen sistem arasında dokuz fark sayılmıştır. Aslında Türkiye'de önerilen sistemin başkanlık sistemi olmadığını ispatlamak için dokuz farka ihtiyacımız yok. Bu farklardan sadece birincisinin olması, Türkiye'de önerilen sistemin başkanlık sistemi olmadığını ispat etmeye yeter. Zira yürütme organı yasama organını feshedebildiği, yasama organının da yürütme organını görevden alabildiği bir sisteme başkanlık sistemi denmesi, hayatında Anayasa Hukuku dersi almış herkesin gülmesi gereken, komik ve cahilce bir iddiadır.

Başkanlık sistemlerinde fesih yetkisinin olmadığına inanmayanları, bu konuda istedikleri herhangi bir anayasa hukuku kitabına bakmaya davet ediyorum. Keza hala ikna olmamışlarsa, şimdi önerilen Hükümet sistemini savunan Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Prof. Dr. Burhan Kuzu'nun kitaplarına bakabilirler. Profesör Kuzu, başkanlık sistemini bilen, 30 yıldır başkanlık sistemini savunan ve üzerine yazan birisi.

Profesör Kuzu, "Her Yönüyle Başkanlık Sistemi" isimli kitabında fesih yetkisinin olduğu bir sisteme başkanlık sistemi denilemeyeceğini çok vurgulu bir şekilde söylemiştir. Aşağıdaki satırları Prof. Dr. Burhan Kuzu'nun adı geçen kitabından aynen alıyorum:

"Sen eğer başkana kanun yapma, fesih, harcama yetkisi verirsen sıkıntılar yaşanır"(29). "Güney Amerika örnekleri veriliyor mesela. Ama o ülkelerde Kuzey Amerika'daki başkanlık

tipolojisi yok. Ne yapmış adam? Anayasalarına açıp bakıyorsun 'Başkan şu şartlar olursa parlamentoyu fesheder'; felaket bir şey bu. Bir süreden sonra vuruyor tekmeyle parlamentoya, oluyor sana diktatör. Bunu koyarsan olacağı bu. Kanun yapma yetkisi vermişler başkana, aynen parlamenter sistemde olduğu gibi, kesinlikle olmamalı. Bunları koyarsan sistem yanlış başlar"(30).

Görüldüğü gibi Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili ve Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Prof. Dr. Burhan Kuzu da fesih yetkisinin başkanlık sistemlerinde olamayacağını, eğer bir sistemde böyle bir yetki olursa başkanın diktatöre dönüşeceğini "Felaket bir şey bu. Bir süreden sonra vuruyor tekmeyle parlamentoya, oluyor sana diktatör. Bunu koyarsan olacağı bu"(31) şeklinde kendine özgü üslûbuyla çok açık bir şekilde dile getirmiştir.

16 Nisan'da oylayacağımız anayasa değişikliği, cumhurbaşkanına parlamentoyu fesih yetkisi veriyor. Sayın Prof. Dr. Burhan Kuzu'nun yukarıdaki cümleleri yazdıktan sonra, Anayasa Değişikliği Kanunu'yla önerilen bu sistemi bugün nasıl savunabildiğini anlamış değilim. * * *

Yukarıda "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" diye bir sistemin olmadığını açıklamıştık. İlave edelim: Yukarıda ayrıntılarıyla gösterildiği gibi önerilen sistemin "Başkanlık Sistemi" ile de bir ilgisi yoktur. Böyle bir sisteme "Türk tipi" sıfatı eklenerek "Türk Tipi Başkanlık Sistemi" de denemez. Çünkü ortada bir "başkanlık sistemi" yoktur. Zira sıfatlar, tamladığı şeyi ortadan kaldırmaz; onu nitelendirir. 16 Nisan'da oylanacak olan sistem için ise "başkanlık sistemi" denemez. Keza Türkiye için önerilen sisteme "yarı-başkanlık sistemi" vs. de

denemez. Türkiye'de önerilen sistem, tamamıyla özgün, nevi şahsına münhasır bir sistemdir.

Ben 22 Aralık 2016 tarihinde yayınladığım "Elveda Anayasa, Elveda Kuvvetler Ayrılığı" isimli makalemden önerilen sisteme isim vermek gerekirse "kuvvetlerin Cumhurbaşkanının elinde toplandığı bir kuvvetler birliği sistemi" isminin verilebileceğini yazmıştım(32).

Türkiye'de anayasa değişikliği teklifinin TBMM'de görüşüldüğü günlerde önerilen sistemin hangi ülkenin hükümet sistemine benzediği tartışılmıştır. Bazı muhalefet partisi milletvekilleri önerilen sistemin Suriye Hükümet sisteminden örnek alındığını iddia etmişlerdir. Bu doğru değildir. Önerilen sistem, dünyada eşi benzeri olmayan bir sistemdir. Oylayacağımız sistem, şimdiye kadar görülmemiş, bilinmemiş, duyulmamış bir sistemdir. Bu Hükümet sistemine isim vermek gerekirse olsa olsa "Neverland Hükümet sistemi"(33) ismi verilebilir.

Bu ilginç Hükümet sistemi, muhtemelen bir siyasetçi tarafından değil, bir meslektaşımız tarafından tasarlanmıştır. Bu sistemi kim tasarladıysa buna sahip çıkması gerekir. Bir akademisyenin ülkesindeki cari Hükümet sisteminde gördüğü sorunları dile getirmesinde, bunlara çözüm önermesinde ve keza yepyeni bir sistem önermesinde, bu öneriler alışılmadık olsa bile, eleştirilecek bir yan yoktur(34). Gerek günümüzde, gerekse tarihte, mevcut Hükümet sistemlerini eleştiren akademisyenler, mevcut sistemlerde değişiklik önerenler veya yepyeni sistem tasarlayanlar her zaman çıkmıştır ve çıkacaktır. Ancak tasarlanan sistemin ne olduğu açıkça ve dürüstçe söylenmelidir. Türkiye'de yapılmayan şey budur.

Türkiye için teklif edilen sistem, şimdiye kadar uygulanmamış, eşi benzeri görülmemiş, ilk defa Türkiye’de denenecek bir sistemdir. Bu sistemin iyi bir sistem olup olmadığının, bu sistemin kuvvetler ayrılığı ilkesine uygun olup olmadığının tartışılmasından önce, bu sistemi, hazırlayanların, halkın huzuruna çıkıp, dürüstçe, hazırladıkları sistemin, başkanlık sistemi ile uzaktan yakından bir ilgisinin olmadığını, halk oylaması oylanacak Hükümet isteminin kendileri tarafından icat edilen özgün bir sistem olduğunu, ilk defa Türkiye’de deneneceğini dürüstçe söylemeleri gerekir.

Halka saygıları var ise halktan bu gerçeği gizlememeleri gerekir. Gerçeği bilmeden halkın vereceği “evet” oyu, halkın kandırılmasından başka bir anlamı olamaz. Türk halkı, şimdiye kadar hiçbir yerde uygulanmamış, üzerinde çalışılmamış, sonuçlarının ne olacağı belli olmayan bir sisteme oy verdiğini bilmelidir.

IV. Diğer yanlışlar

Halk oylaması sürecinde, “Evet” oyu lehine konuşanların başkanlık sistemini savunurken veya parlâmenter sistemi eleştirirken ileri sürdükleri iddia ve beyanların pek çoğu gerçek dışıdır. Burada ne demek istediğimi Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Prof. Dr. Hasan Nuri Yaşar’ın basına verdiği mülakatlardan alınma iki örnekle göstermeye çalışacağım:

1. Parlâmenter Sistem, Hükümet darbelerine yol açar mı?

Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Prof. Dr. Hasan Nuri Yaşar, 12 Şubat 2017 tarihli Haber Türk gazetesinde yayınlanan “Parlâmenter sistem Türkiye’yi darbe mekaniğine soktu” başlıklı bir mülakatında, parlâmenter sistemin Hükümet darbelerine yol açtığı iddia etmiş ve “ö darbe görmüş bir ülkenin hâlâ

parlâmenter sistemden bir şey beklemesi ancak bir koca kırı inancı olabilir” demiştir(35). Prof. Dr. Hasan Nuri Yaşar’ın televizyonlara verdiği çok sayıda mülakatta da parlâmenter Hükümet sistemi ile Hükümet darbeleri arasında paralellik kuran cümleler vardır(36).

Hükümet darbeleri ile Hükümet sistemleri arasında bir ilgi yoktur; bunlar başka başka şeylerdir. Hükümet darbesi bir parlâmenter sistemde olabileceği gibi başkanlık sisteminde de olabilir. Olsa olsa, hangi tür Hükümet sisteminde daha çok Hükümet darbesi oluyor sorusu sorulabilir ki, bu sorunun cevabı parlâmenter Hükümet sistemleri değil, başkanlık Hükümet sistemleridir. En çok askerî darbe, Güney Amerika’daki başkanlık sistemlerinde olmuştur. Bu konuda tereddüd olanlar, Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Prof. Dr. Burhan Kuzu’nun “Her Yönüyle Başkanlık Sistemi” isimli kitabının 37.sayfasındaki şu satırlara bakabilirler: “Başkanlık sisteminin hürriyetler için bir tehlike teşkil ettiği ileri sürülmüştür. Gerçekten geniş yetkilerle donatılmış devlet başkanının kolayca diktatör olması düşünülebilir. Bu tehlikenin, nitekim, Güney Amerika’da gerçekleştiği ileri sürülmektedir. Buradaki ülkeler (Arjantin, Brezilya, Meksika, Kolombiya, Bolivya, Venezuela gibi) de başta Kuzey Amerika’da olduğu gibi başkanlık hükümeti kurmuşlardır. Fakat sürdürememiş; askerî Hükümet darbeleri ile diktatörlüklere dönüşmüşlerdir(37)”.

2. Türkiye’de Parlâmenter Sistem, 1961 Anayasası’yla mı gelmiştir?

12 Şubat 2017 tarihli Haber Türk gazetesinde yayınlanan mülakatta(38), Kübra Par’ın “Parlâmenter sistemin başlangıcını neden 1961 olarak gösteriyorsunuz?” sorusuna Prof. Dr. Hasan Nuri Yaşar aynen şu

cevabı veriyor (Noktası virgülüne dokunmadan aktarıyorum): “Parlâmenter sistem 1961 darbesiyle geldi. Ondan önceki dönem, bakanların tek tek milletvekilleri tarafından seçildiği Meclis hükümeti sistemidir”(39). Bu cümlelerdeki iddialar yanlıştır. Profesör Yaşar’ın, “ondan önceki dönem” ibaresi ile kastettiği 1924 Anayasası döneminde “bakanlar tek tek milletvekilleri tarafından” seçilmemektedir. 1924 Anayasası’nın konuyu düzenleyen 44. maddesi aynen şöyledir: “Madde 44. - Başvekil, Reisicumhûr canibinden ve Meclis âzâsı meyanından tâyin olunur. Sair Vekiller Başvekil tarafından, Meclis âzâsı arasından intihap olunarak Hey’et-i umûmîyesi Reisicumhûrun tasdikile Meclise arz olunur”.

Kelimeler oldukça eskidir. Herkes anlasın diye, aynı maddenin 10 Ocak 1945 tarih ve 4695 sayılı kanunla Türkçeleştirilmiş hâlini verelim: “Madde 44. - Başbakan, Cumhurbaşkanınca Meclis üyeleri arasından tâyin olunur. Öteki bakanlar Başbakanca meclis üyeleri arasından seçilip tamamı Cumhurbaşkanı tarafından onandıktan sonra Meclise sunulur”.

Görüldüğü gibi 1924 Anayasası’na göre bakanların seçilme usûlü Prof. Dr. Hasan Nuri Yaşar’ın iddia ettiği gibi değildir. 1924 Anayasası’nın 44. maddesine göre, bakanlar, tek tek milletvekilleri tarafından seçilmemekte, Başbakan tarafından seçilmekte ve Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmaktadır. Bu usûl çok tipik olarak parlâmenter Hükümet sistemlerinde hükümetin kuruluş usûlüdür ve 1961 Anayasasının 102. ve 1982 Anayasasının 109. maddesinde öngörülmüş usûlün hemen hemen aynıdır(40). “Bakanların tek tek milletvekilleri tarafından seçildiği” sistem, 1924 Anayasası döneminde değil,

1921 Anayasası döneminde vardır(41). Diğer yandan Prof. Dr. Yaşar'ın 1924 Anayasası'nın "Meclis Hükümeti" sistemi kurduğu yolundaki iddiası da hatalıdır. Meclis Hükümeti sistemini kuran Anayasamız, 1924 Anayasası değil, 1921 Anayasası'dır(42). Ayrıca parlâmenter Hükümet sistemi, Türkiye'ye ilk defa 1961 Anayasası'yla geldiyse, "1876 Anayasası'nın benimsediği Hükümet sistemi neydi" diye sormak gerekir. Yoksa 1876 Anayasası döneminde Padişah, bir "Başkan" mıydı? Bir anayasal monarşi tanımı gereği başkanlık sistemi olamaz; olsa olsa parlâmenter sistem olabilir.

Beğenin veya beğenmeyin, Türkiye'de 1876'dan bu yana, arada kesintiler olsa da, parlâmenter Hükümet sistemi vardır. Bu bir vakıa. Türkiye'nin bildiği ve tecrübe sahibi olduğu tek sistem budur. Olanı yıkmak değil, korumak gerekir. Muhafazakar oldukları iddia eden bir iktidarın Türkiye'de 100 küsur yıldır uygulanan bir sistemi muhafaza etmeyip yıkmaya çalışmasını anlamak mümkün değildir. Yıkılan sistemin yerine kurulacak sistemin iyi işleyeceği ne malûm? Mecelle'nin 56.

maddesinde dendiği gibi "beka iptidadan esheldir".

Sonuç

Yukarıda açıklandığı üzere gerek "evet" oyu, gerekse "hayır" oyu lehine ileri sürülen görüş ve iddiaların pek çoğunun 16 Nisan 2017'de oylayacağımız anayasa değişikliğiyle bir ilgisi yoktur. Örneğin "hayır" oyu lehine ileri sürülen anayasa değişikliğiyle cumhuriyetin ortadan kaldırılacağı veya devletin üniter yapısının değiştirileceği iddiaları Anayasa değişikliğiyle alakasız, hayal ve vehim ürünü iddialardır. Aynı şekilde "evet" oyu lehine ileri sürülen, teklif edilen Hükümet sisteminin "Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi" olduğu iddiası gerçek dışı bir iddiadır; çünkü "Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi" diye bir sistem yoktur. Önerilen sistemin "Başkanlık Sistemi" veya "Türk Tipi Başkanlık Sistemi" olduğu iddiası ise muazzam bir yalandır. Cumhurbaşkanının yasama organını feshedebildiği, yasama organının da cumhurbaşkanını görevden alabildiği bir sistemin başkanlık sistemi olduğu iddiası gülünç ve cahilce bir iddiadır. Önerilen sistem, dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş,

duyulmamış, bir "Neverland Hükümet Sistemi"dir. Böyle bir sistem tasarlamak utanılacak bir şey değildir. Ama bunu tasarlayanların halkın karşısına çıkıp açıkça ve dürüstçe, "bakın, oylayacağınız Hükümet sistemi, başkanlık sistemi değil; bu dünyada eşi benzeri görülmemiş, bizim tasarladığımız, türü kendine özgü bir sistemdir" demeleri gerekir. Keza, halk oylaması sürecinde tartışmaya katılan herkesin, dürüst ve samimî olması, parlâmenter sistemi veya başkanlık sistemini savunmak için, parlâmenter sisteminin veya başkanlık sisteminin hükümet darbelerine yol açtığı gibi ispatı gayrikabil iddialardan veya parlâmenter sistemin Türkiye'ye ilk defa 1961 Anayasası'yla geldiği gibi gerçek dışı olan beyanlardan kaçınması gerekir. Halka güveniyorsanız, halka saygınız varsa, halk oylamasından önce, "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" diye bir sistemin olmadığını ve keza önerdiğiniz sistemin "Başkanlık Sistemi" ile de uzaktan yakından ilgisinin bulunmadığını halka açık ve dürüst bir şekilde söylemeniz gerekir. Halkın neye oy verdiğini bilmesi en doğal hakkıdır.

Sonnot

* Prof. Dr. Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi emekli öğretim üyesi.
<http://www.anayasa.gen.tr/gozler.htm>.

** Bu makale ilk defa 24 Şubat 2017 tarihinde www.anayasa.gen.tr'de yayınlanmıştır.

1) <https://www.chp.org.tr/Public/0/Other/NEDEN%20HAYIR.pdf>.

2) Cumhuriyet ve monarşi ayrımı için bk.: Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları: Ders Kitabı*, Bursa, Ekin, 8. Baskı, 2016, s.173-182.

3) Hükümet sistemlerinin tasnifi hakkında bk.: Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, op. cit., s.217-256.

4) Cumhuriyet kavramının "demokrasi" kavramını içeren bir şekilde tanımlanması mümkün değildir. Cumhuriyet başka, demokrasi başkadır. Bir devlette devlet

başkanlığı veraset yoluyla geçmedikçe, o devlet isterse diktatörlük olsun, yine de bir cumhuriyettir. Örneğin komşumuz İran bir cumhuriyettir. Saddam döneminde Irak da bir Cumhuriyet idi. Keza yeryüzünde en korkunç diktatörlüklerin birisi olan Stalin dönemi SSCB'si de yine bir cumhuriyet idi. Bu konuda tartışmalar için bk.: Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, op. cit., s.180-182.

5) Bk.: Kemal Gözler, "Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa: 10 Aralık 2016 Tarihli Anayasa Değişikliği Teklifi Hakkında Bir Eleştiri", <http://www.anayasa.gen.tr/elveda-anayasa-v2.htm>.

6) Federalizm konusunda bk.: Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, op. cit., s.198-215.

7) <http://www.akparti.org.tr/upload/documents/cbhukumetsistemi.pdf>.

8) Abdurrahman Eren, "Başkanlık Sistemi 1 - Genel Değerlendirme", <http://www.kanuniesasi.com/index.php/kose->

[yazilari/37-baskanlik-sistemi-1-genel-degerlendirme](http://www.kanuniesasi.com/index.php/kose-yazilari/37-baskanlik-sistemi-1-genel-degerlendirme) (Konuluş tarihi 14 Şubat 2017).

9) Bk. Kemal Gözler, *Devlet Başkanları*, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 2016, s.45, 55.

10) Cumhuriyet, 31 Ocak 2017, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/668310/Erdogan_in_basdanismani_Trump_i_ornek_gosterdi_Ayni_sey_Turkiye_icin_gecerli_olacak.html.

11) Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Bursa, Ekin, 2011, c.I, s.569-586.

12) Kemal Gözler, "Anayasa Değişikliği Karşısında Anayasacıların Suskunluğu Üzerine Bir Deneme", <http://www.anayasa.gen.tr/suskunluk.htm>.

13) Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, op. cit., c.II, s.585.

14) Bu yöndeki görüşlerimi ve sebeplerini şu kitabımda açıklamıştım: Kemal Gözler, *Anayasa Hukuku'nun Metodolojisi*, Bursa,

Ekin, 2. Baskı, 1999, s.14-17, 157-163, 273-274. (<http://www.anayasa.gen.tr/metodoloji.htm>).

15) Kemal Gözler, "Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa: 10 Aralık 2016 Tarihli Anayasa Değişikliği Teklifi Hakkında Bir Eleştiri", <http://www.anayasa.gen.tr/elveda-anayasa-v2.htm>.

16) Burhan Kuzu, Her Yönü ile Başkanlık Sistemi, İstanbul, Babıali Kültür Yayıncılığı, 6. Baskı, 2016, s.162.

17) Arend Lijphart, Çağdaş Demokrasiler, (Çev.: Ergun Özbudun ve Ersin Onulduran), Ankara, Yetkin, Tarihsiz (Tahminen 1997) [Orijinali: 1984], s.63; Nur Uluşahin, Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi, Ankara, Yetkin, 1999, s.38.

18) Mehmet Turhan, Hükümet Sistemleri, Ankara, Gündoğan, 2. Baskı, 1993, s.41.

19) Lijphart, Çağdaş Demokrasiler, op. cit., s.66; Turhan, Hükümet Sistemleri, op. cit., s.41.

20) Lijphart, Çağdaş Demokrasiler, op. cit., s.66.

21) Senato'da Demokratların muhalefeti sonucunda Adalet Bakanı Jeff Sessions'ın atanması ancak 8 Şubat 2017 tarihinde 47'ye karşı 52, Sağlık Bakanı Tom Price'in atanması 10 Şubat 2017 tarihinde 47'ye karşı 52, Steven Mnuchin'in atanması 13 Şubat 2017 tarihinde 47'ye karşı 53 oyla onaylanabilmiştir. Geçmişte Senato'nun onaylamayı reddettiği pek çok bakan veya Senatörün incelemesi safhasında ortaya çıkan bilgiler neticesinde geri çekilen pek çok bakan adayı olmuştur. Örneğin 1989'da Başkan George H. W. Bush'un Savunma Bakanlığına atadığı John Tower, Senato tarafından onaylanmamıştır. Senatörün soruşturmasında Başkan George W. Bush'un 3 Aralık 2004'te İç Güvenlik Bakanlığına atadığı Bernard Kerik'in beyan etmeden evde bakıcı çalıştırdığının ortaya çıkması sonucu çekilmiştir.

22) https://en.wikipedia.org/wiki/Executive_Order_13769; https://en.wikipedia.org/wiki/James_Robart.

23) https://en.wikipedia.org/wiki/Executive_Order_13769.

24) Bu arada belirtelim ki, kararnameden sonra üç gün içinde, 1000 ABD diplomatı, Başkanın seyahat yasağı kararına karşı bir zincirleme bir "muhalefet mektubu (dissent cable)" imzaladılar (https://www.nytimes.com/2017/01/31/world/americas/state-dept-dissent-cable-trump-immigration-order.html?_r=0). Bizde görevdeki diplomatların bir Cumhurbaşkanı kararnamesine karşı bir bildiri imzalamaları mümkün mü? Sadece görevdeki diplomatların değil, emekli diplomatların bile böyle bir şey yapması mümkün değil. Türkiye'de emekli vali ve büyükelçi'den oluşan iki yüz kişilik bir topluluğun halk oylaması hakkında "hayır" oyu lehine bir bildiri hazırladığını öğrenen Başbakanlığın emekli

büyükelçilere "o bildiriyi imzalarsanız, diplomatik pasaportlarınız iptal olur" dediği şeklinde bir gazetedede haber çıktı. Bk. Yalçın Doğan, "İşte panik: İki yüz kişiden korku", T24, 22 Şubat 2016, <http://t24.com.tr/yazarlar/yalcin-dogan/iste-panik-iki-yuz-kisiden-korku,16641>.

25) Gözler, Devlet Başkanları, op. cit., s.32.

26) Bu konuda bk. Kemal Gözler, "İngiltere'de Parlamento Neden ve Nasıl Ortaya Çıktı: Mali Hukukun Anayasa Hukukundan Eskiği Üzerine Bir Deneme", Prof. Dr. Mualla Öncel'e Armağan, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2009, c.I, s.365-374 (<http://www.anayasa.gen.tr/mali-hukuk.pdf>).

27) Burhan Kuzu, Her Yönü ile Başkanlık Sistemi, İstanbul, Babıali Kültür Yayıncılığı, 6. Baskı, 2016, s.167.

28) ABD'deki parti yapısı için bk: James Q. Wilson, American Government, Boston, Wadsworth, 2012, s.138.

29) Burhan Kuzu, Her Yönü ile Başkanlık Sistemi, İstanbul, Babıali Kültür Yayıncılığı, 6. Baskı, 2016, s.167. Konu ilk defa şurada dillendirilmiştir: <http://odatv.com/kendi-kitabinda-burhan-kuzu-yu-zora-sokacak-baskanlik-ifadeleri-0702171200.html>.

30) Ibid., s.167.

31) İfadeler bana değil, Prof. Dr. Burhan Kuzu'ya aittir. Ben sadece naklediyorum. Bk.: Kuzu, Her Yönü ile Başkanlık Sistemi, op. cit., s.162.

32) Kemal Gözler, "Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa: 10 Aralık 2016 Tarihli Anayasa Değişikliği Teklifi Hakkında Bir Eleştiri", <http://www.anayasa.gen.tr/elveda-anayasa-v2.htm>.

33) Bu terimi ilk defa iki üç hafta kadar önce eksisozluk.com'da kendi adımın altında bulunan bir girdide görmüştüm. Şimdi atıf yapmak için aynı yere baktığımda aynı girdiyi göremiyorum. Önerilen sistem için bu terimi kullanan ismini bilmediğim yazara teşekkür ederim.

34) Hâliyle bu orijinal sistemin, doğrudan doğruya bir Anayasa Değişikliği Kanun Teklifinde değil, önce bir akademik makale şeklinde açıklanması ve meslektaşların eleştirisine sunulması gerekirdi. Bu yapılmamıştır. Bu orijinal sistem, yayınlanmadan, tartışmadan, Anayasa Değişikliği Kanun Teklifi olarak TBMM'ye sunulmuş. Anayasa Komisyonu da bunu derhal görüşmüştür. Kanımca Anayasa Komisyonu Başkanının, Teklifi, Komisyonunda müzakereye açmadan önce, bu sistem hakkında anayasa hukukçularının görüşlerini alması gerekirdi.

35) Haber Türk, 12 Şubat 2017, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1387827-cumhurbaskani-basdanismani-profhasan-nuri-yasar-parlamenter-sistem-turkiyeyi-darbe-mekanigine-soktu>.

36) Haber Türk, 7 Şubat 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=MOsNRtP3Ecg>;

BloombergH, 8 Şubat 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=qko7TbmdTYo>.

NTV, 14 Şubat 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=OlafVo0oZos>.

StarTv, <https://www.youtube.com/watch?v=PGNuGMjM5pw>.

37) Kuzu, Her Yönü ile Başkanlık Sistemi, op. cit., s.37.

38) Haber Türk, 12 Şubat 2017, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1387827-cumhurbaskani-basdanismani-profhasan-nuri-yasar-parlamenter-sistem-turkiyeyi-darbe-mekanigine-soktu>.

39) Haber Türk, 12 Şubat 2017, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1387827-cumhurbaskani-basdanismani-profhasan-nuri-yasar-parlamenter-sistem-turkiyeyi-darbe-mekanigine-soktu>. Prof. Dr. Hasan Nuri Yaşar'ın bu cümleleri sehven, dalgınlıkla söylenmiş cümleler değildir. Prof. Yaşar, benzer ifadeleri değişik tarihlerde verdiği mülakatlarda da kullanmıştır. Örneğin Haber Türk televizyonunda Didem Arslan ile 7 Şubat 2017 tarihinde yaptığı röportajda "biz parlamenter Hükümet sistemi ilk defa 1961 Anayasası ile tanıştık" demiştir. Sözleri Prof. Yaşar'ın kendi ağzından duymak için izleyen linkteki videonun 2:09-2:11 dakikalarına bakılabilir: <https://www.youtube.com/watch?v=MOsNRtP3Ecg>.

40) Bu konuda bk.: Ergun Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, Ankara, Yetkin, 15. Baskı, 2014, s.31; Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku, Bursa, Ekin, 2000, s.66.

41) Bu konuda bk.: Ergun Özbudun, 1921 Anayasası, Ankara, Atatürk Kültür, Dil Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, 1992, s.61.

42) Bu konuda bk.: Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, op. cit., s.29; Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, Bursa, Ekin, 20. Baskı, 2016, s.25.

Kaynaklar

DOĞAN (Yalçın), "İşte panik: İki yüz kişiden korku", T24, 22 Şubat 2016, <http://t24.com.tr/yazarlar/yalcin-dogan/iste-panik-iki-yuz-kisiden-korku,16641>.

EREN (Abdurrahman), "Başkanlık Sistemi 1 - Genel Değerlendirme", <http://www.kanuniesasi.com/index.php/kose-yazilari/37-baskanlik-sistemi-1-genel-degerlendirme> (Konuluş tarihi 14 Şubat 2017).

GÖZLER (Kemal), "Anayasa Değişikliği Karşısında Anayasacıların Suskunluğu Üzerine Bir Deneme", <http://www.anayasa.gen.tr/suskunluk.htm>.

GÖZLER (Kemal), "Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa: 10 Aralık 2016 Tarihli Anayasa Değişikliği Teklifi Hakkında Bir Eleştiri", <http://www.anayasa.gen.tr/elveda-anayasa-v2.htm>.

GÖZLER (Kemal), "İngiltere'de Parlamento Neden ve Nasıl Ortaya Çıktı: Malî Hukukun Anayasa Hukukundan Eskiği Üzerine Bir Deneme", Prof. Dr. Mualla Öncel'e Armağan, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2009, c.I, s.365-374. (<http://www.anayasa.gen.tr/mali-hukuk.pdf>).

GÖZLER (Kemal), Anayasa Hukukunun Genel Esasları: Ders Kitabı, Bursa, Ekin, 8. Baskı, 2016.

GÖZLER (Kemal), Anayasa Hukukunun Genel Teorisi, Bursa, Ekin, 2011, Cilt I.

GÖZLER (Kemal), Anayasa Hukukunun Metodolojisi, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 1999. (<http://www.anayasa.gen.tr/metodoloji.htm>).

GÖZLER (Kemal), Devlet Başkanları, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 2016.

GÖZLER (Kemal), Türk Anayasa Hukuku Dersleri, Bursa, Ekin, 20. Baskı, 2016.

GÖZLER (Kemal), Türk Anayasa Hukuku, Bursa, Ekin, 2000.

KUZU (Burhan), Her Yönü ile Başkanlık Sistemi, İstanbul, Babıali Kültür Yayıncılığı, 6. Baskı, 2016.

LİJPHART (Arend), Çağdaş Demokrasiler, (Çev.: Ergun Özbudun ve Ersin Onulduran), Ankara, Yetkin, Tarihsiz (Tahminen 1997) (Orijinali: 1984).
ÖZBUDUN (Ergun), 1921 Anayasası, Ankara, Atatürk Kültür, Dil Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, 1992.

ÖZBUDUN (Ergun), Türk Anayasa Hukuku, Ankara, Yetkin, 15. Baskı, 2014.
TURHAN (Mehmet), Hükümet Sistemleri, Ankara, Gündoğan, 2. Baskı, 1993.

ULUŞAHİN (Nur), Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi, Ankara, Yetkin, 1999.

WILSON (James Q.), American Government, Boston, Wadsworth, 2012.

Diğer kaynaklar

BloombergH, 8 Şubat 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=qko7TbmdTYo>.

Haber Türk, 12 Şubat 2017, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1387827-cumhurbaskani-basdanismani-profhasan-nuri-yasar-parlamentar-sistem-turkiyeyi-darbe-mekanigine-soktu>.

Cumhuriyet, 31 Ocak 2017, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/668310/Erdogan_in_basdanismani_

Trump_i_ornek_gosterdi_Ayni_sey_Turkiye_icin_gecerli_olacak.html.

Haber Türk, 7 Şubat 2017 <https://www.youtube.com/watch?v=MOsNRtP3Ecq>; <http://odatv.com/kendi-kitabinda-burhan-kuzuyu-zora-sokacak-baskanlik-ifadeleri-0702171200.html>

<http://www.akparti.org.tr/upload/documents/cbhukumetsistemi.pdf>.

https://en.wikipedia.org/wiki/Executive_Order_13769.

https://en.wikipedia.org/wiki/James_Robart.

<https://www.chp.org.tr/Public/0/Other/NEDEN%20HAYIR.pdf>.

https://www.nytimes.com/2017/01/31/world/americas/state-dept-dissent-cable-trump-immigration-order.html?_r=0.

<https://www.youtube.com/watch?v=MOsNRtP3Ecq>.

NTV, 14 Şubat 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=OlafVo0oZos>.

StarTv, <https://www.youtube.com/watch?v=PGNuGMjM5pw>.

Hiç olmazsa, bu "Neverland Sistemi"ni tasarlayanların, halka saygıları varsa, halk oylamasından önce, halkın karşısına çıkıp, açıkça ve dürüstçe, önerdikleri sistemin başkanlık sistemiyle uzaktan yakından ilgisi olmadığını, önerilen sistemin dünyada eşi benzeri görülmemiş yepyeni bir sistem olduğunu söylemeleri gerekir. Halkın neye oy vereceğini bilmesi, halkın en doğal hakkıdır. Yıllarca üniversitede Anayasa Hukuku dersi vermiş, Anayasa Hukuku alanında pek çok kitap ve makale yazmış, hayatını Anayasa Hukuku'na adanmış bir akademisyen olarak, bu anayasa değişikliği teklifini okumuş olmaktan dolayı derin bir üzüntü içindeyim. Anayasa değişikliği kabul edilirse, artık "elveda kuvvetler ayrılığı", "elveda anayasa" demekten başka söyleyecek bir söz kalmayacak.

Kemal Gözler ELVEDA ANAYASA

16 Nisan 2017'de Oylayacağımız Anayasa
Değişikliği Hakkında Eleştiriler

Mart 2017

Haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması

Av. Talih Uyar

I. Taşınmazın usulüne uygun olarak haczedildiğinin kabullü için İcra Müdürlüğü'nce "haciz kararı" verilmesi yeterli olup, haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması için ayrıca tapu siciline şerh verilmesinin zorunlu olmadığı, tapuya haciz hususunun işlenmesinin "haczin kurucu unsuru" olmayıp, "bildirici" nitelik taşıdığı; bu nedenle süresinde satış istenip istenmediği, dolayısıyla satış tarihinde geçerli bir haciz bulunup bulunmadığı hususunun "haczin tapuya şerh verildiği tarih"e göre değil "haciz kararının verildiği tarih"e göre saptanması gerekeceği

Mahkeme kararının onanmasını mutazammın 02.04.2015 tarih, 2014/33581 esas - 2015/8169 karar sayılı daire ilamının müddeti içinde tashihen tetkiki borçlular tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için tetkik hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü: Sair karar düzeltme nedenleri yerinde değil ise de; borçlunun diğer fesih nedenleri ile birlikte yasal süresi içinde satış istenmediğinden Konya 3. İcra Müdürlüğü'nün 2009/6791 esas ve 2009/6789 esas sayılı icra takip dosyalarında 02.10.2014 günü yapılan taşınmaz ihalelerinin feshi istemiyle icra mahkemesine

başvurduğu; mahkemece davanın ispat edilmediği gerekçesiyle istemin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Takip tarihi itibarıyla uygulanması gereken İİK'nın 106. maddesi hükmü uyarınca; "Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden nihayet bir sene ve taşınmaz ise nihayet iki sene içinde satılmasını isteyebilir." Aynı Kanun'un 110. maddesine göre ise "Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar."

Hemen belirtmek gerekir ki, yukarıda değinilen maddelerde yer alan satış isteme süreleri hak düşürücü nitelikte olup; icra müdürü satış talebinin öngörülen süreler içinde yapıp yapılmadığını re'sen gözetmelidir. Satış isteme sürelerinin geçmesine rağmen, icra müdürünün satış talebini kabul etmesi, İİK'nın emredici nitelikteki anılan maddelerine aykırı bir durum yaratır.

Öte yandan, taşınmazın usulüne uygun olarak haczedildiğinin kabullü için İcra Müdürlüğü'nce haciz kararı verilmesi yeterli olup, haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması için ayrıca tapu siciline şerh verilmesi zorunlu değildir. Konuya ilişkin tasarruf yetkisi kısıtlamalarının tapu kütüğüne şerh verilebileceğini hükme bağlayan TMK'nın 1010. maddesi emredici

nitelikte olmayıp, aynı maddenin son fıkrası uyarınca haciz şerhi verilmekle, taşınmaz üzerinde sonradan kazanılan hakların sahiplerine karşı ileri sürülebilir. Tapuya işlenmesi, haczin kurucu unsuru olmayıp bildirici nitelik taşır. Ne var ki 3. kişilere karşı ileri sürülebilmesi için haczin tapu siciline işlenmesi gerekmektedir. Somut olayda, ihale konusu taşınmazların her iki icra takip dosyasından 09.07.2009 tarihinde haczine karar verildiği ve aynı tarihte haciz müzekkeresi yazıldığı, Tapu Sicil Müdürlüğü tarafından 12297 ve 12298 yevmiye ile 20.07.2009 tarihinde haciz şerhinin verildiği 11.07.2011 tarihinde satış talebinde bulunulduğu ve satış masrafinin 15.07.2011 tarihli makbuzla yatırıldığı görülmektedir. Bu durumda, 09.07.2009 olan haciz tarihinden itibaren 2 yıl olan satış isteme süresi geçmiş olduğundan ihale konusu taşınmazlar üzerindeki haciz düşmüş bulunmaktadır.

O halde, mahkemece, İİK'nın 110. maddesi gereğince, 2009/6791 ve 2009/6789 esas sayılı takip dosyalarında 02.10.2014 günü ihaleleri yapılan mahcuz taşınmazlar üzerindeki haczin yasal sürede satış istenmediğinden kalktığı hususu dikkate alınarak, geçerli bir haciz olmaksızın satış kararı verilmek sureti ile yapılan ihalelerin feshine karar verilmesi gerekirken haciz kararının verildiği tarih yerine haczin tapuya şerh verildiği tarihin haciz tarihi olarak kabulü

ile satış isteminin yasal süresinde yapıldığından bahisle ihalenin feshi isteminin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup mahkeme kararının bu nedenlerle bozulması gerekirken dairemizce onandığı anlaşılmakla borçluların karar düzeltme isteminin kabulüne karar verilmesi gerekmektedir.

Sonuç: Borçluların karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 02.04.2015 tarih ve 2014/33581 E. ve 2015/8169 K. sayılı onama ilâmının kaldırılmasına, mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nın 366. ve HUMK'nın 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), 10.12.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12.HD.10.12.2015 T. E: 28857, K: 31140 (www.e-uyar.com)

II. Taşınmaz haczinin geçerliliği ve tamamlanması için tapuya tescilini öngören bir zorunluluk bulunmadığı

Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının müddeti içinde temyizden tetkiki taraflarca istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hâkimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü: Alacaklının kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla başlattığı takipte borçlu vekili, müvekkiline ait taşınmazın haline münasip meskeni olduğunu ve İİK'nın 82/1-12. maddesi gereğince haczedilemeyeceğini ileri sürerek haczin kaldırılması istemi ile icra mahkemesine başvurduğu; mahkemece, şikâyetin kabulü ile borçlunun haline münasip meskeni alabilmesi için gereken 90.000,00TL'den az olmamak üzere satılmasına, bu bedelin

haline münasip mesken alması için borçluya verilmesine, artanın ise alacaklıya ödenmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. Hüküm alacaklı ve borçlu tarafından temyiz edilmiştir.

1 - Borçlunun temyiz itirazlarının incelenmesinde:

Tarafların iddia ve savunmalarına, dosya içeriğindeki bilgi ve belgelere ve kararın gerekçesine göre borçlu vekilinin temyiz itirazlarının REDDİNE;

2 - Alacaklının temyiz itirazlarının incelenmesine gelince: İİK'nın 82/1-12. maddesinde yer alan haczedilmezlik şikâyeti, İİK'nın 16/1. maddesi kapsamında yedi günlük süreye tabidir. Bu süre öğrenme tarihinden başlar. Somut olayda, borçluya taşınmazının (meskeninin) haczine ilişkin 103 davetiyesi tebliğ edilmemiştir. Ancak, borçluya ait B... 375 Ada ve 1 parsel no'lu taşınmazın İcra Müdürlüğü'nce alacaklı vekilinin talebi ile 13.10.2014 tarihinde ihtiyaten haczine karar verilip aynı tarihte bu hususta Nilüfer Tapu Sicil Müdürlüğü'ne haciz müzekkeresi gönderildiği, temyiz dilekçesi içeriğine göre borçlu vekilinin müvekkilinin icra takip dosya fotokopisini aldığını beyan ettiği, 16.10.2014 tarihinde İcra Müdürlüğü'nün haciz kararına ait icra tutanağı ile haciz müzekkeresinin icra dosyasında bulunduğu görülmektedir. Taşınmazın ada ve parsel numarası da belirtilmek sureti ile İcra Müdürlüğü'nce taşınmazın haczine karar verilmekle haciz tamamlanmış olur. Bundan başka, haczin tapu siciline tescil edilip edilmemesi haczin tamamlanmış sayılması için zorunlu bulunmamaktadır.

Konuya ilişkin tasarruf yetkisi kısıtlamalarının tapu kütüğüne şerh verilebileceğini hükme bağlayan TMK'nın 1010. maddesi emredici nitelikte olmayıp,

aynı maddenin son fıkrasına uyarınca haciz şerhi verilmekle, taşınmaz üzerinde sonradan kazanılan hakların sahiplerine karşı ileri sürülebilir. Ancak bu düzenleme, haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması için tapuya şerh verilmesinin bir zorunluluk olduğunu göstermemektedir.

İİK'nın 79. maddesinde; "Resmi sicile kayıtlı malların haczinin, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işlenmek sureti ile doğrudan da yapılabileceğine" yönelik hüküm ise bu konuda taşınmazın bulunduğu yerin icra dairesine haciz talimatı yazılması konusundaki zorunluluğu ortadan kaldıran bir seçenek olarak düşünülmelidir. Hal böyle olunca, İİK'nın bu maddesinden kaynaklanan ve taşınmaz haczinin geçerliliği ve tamamlanması için tapuya tescilini öngören bir zorunluluk da söz konusu değildir. Ne var ki üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için haczin tapu siciline işlenmesi gerekmektedir. O halde mahkemece; borçlunun içinde haciz kararı ve haciz müzekkeresi bulunan takip dosya fotokopisini alarak 16.10.2014 tarihinde taşınmazına haciz konduğunu öğrendiği halde İİK'nın 16.maddesi uyarınca yedi günlük şikâyet süresini geçirdikten sonra 05.11.2014 tarihinde meskeniyet şikâyetinde bulunduğu anlaşılmakla, şikâyetin süreden reddi yerine işin esasına girilerek haczin kaldırılmasına karar verilmesi isabetsizdir.

Sonuç: Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda (2) no'lu bentte yazılı nedenlerle İİK'nın 366 ve HUMK'nın 428. maddeleri uyarınca (bozulmasına), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar

düzeltilme yolu açık olmak üzere, 28.05.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 28.05.2015 T. E:2789, K:14586 (www.e-uyar.com)

Not: Yüksek mahkemenin yukarıdaki kararı düşündürücüdür. Gerçekten Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bu kararında; İİK'nın 106. ve 110. maddeleri uyarınca satış isteme süresinin başlangıcının "taşınmaz haczinin tapuya işlendiği tarih" değil - icra müdürünün, alacaklının talebi üzerine icra dosyasına yazdığı "taşınmazın tapu kaydının haczedilmesine" ilişkin verdiği karar tarihi olduğunu kabul etmiştir. Böylece alacaklının, taşınmazın haczedildiği hususunun tapuya işlendiği tarihten itibaren değil, icra müdürünün taşınmazın

haczedilmesi konusunda verdiği karar tarihinden itibaren bir yıl içinde satış avansını yatırarak satış talebinde bulunması gerekecektir. Eğer alacaklılar (vekilleri); "tapuya haciz konulduğu tarih" ten itibaren bir yıl içinde satış avansını da yatırarak satış talebinde bulunurlarsa, çok defa icra memurunun verdiği satış kararından -bir veya iki gün - sonra haczin tapuya işlenmiş olması halinde bir yıllık satış isteme süresi geçmiş olacağından, yaptıkları satış talebi geçerli olmayacaktır. Alacaklıların (vekillerinin) bu çok önemli olan hususa dikkat etmeleri ve icra müdürünün verdiği "haciz kararı"ndan itibaren bir yılı geçirmeden satış avansını yatırıp satış istemeleri gerekecektir. "Sıra cetveline yönelik itiraz ve şikâyetleri" bugün temyizden

inceleyen Yargıtay 23. HD ise alacaklılara, tapuya haciz konulduğu tarih itibarıyla sıra cetvelinde pay ayrılmasını istediğinden, bu daire bakımından "taşınmazların haciz tarihi", icra memurunun verdiği "haciz kararı tarih" olmayıp, "haczin taşınmazın tapu kaydına işlendiği tarih" olmaktadır. Trafik siciline kayıtlı araçlar bakımından ise "aracın fiilen haciz tarihi" ile "aracın trafik kaydına haciz konulması" arasında bir fark bulunmamakta ve hangi tarih daha önce ise sıra cetveli bakımından bu tarih "ilk haciz tarihi" sayılmaktadır (Bk.: 23. HD. 24.05.2013 T. 1986/3483; 23.02.2012 T. 4455/1190; HGK. 03.12.2008 T. 19-731/735; 19. HD. 26.01.2006 T. 9425/467; 08.12.2005 T. 8171/12286; 24.11.2005 T. 6311/11552) (www.e-uyar.com).

İş kazalarında zamanaşımı

Av. Orhan Rüzgâr

A. Genel olarak

1. Zamanaşımı

Belli bir sürenin geçmesi halinde, hak tamamen ortadan kalkabilir ya da hakkın istenmesi engellenebilir. Hakkı tamamen ortadan kaldıran süreye "Hak Düşürücü Süre" denilir. Bu durumda, tayin edilen sürenin geçmesi ile o hak bir daha istenemez. Hakkın istenmesini engelleyen süreye ise "zamanaşımı" denilir.

Zamanaşımı, hakkı ortadan kaldırmaz. Hakkın uzun süre istenmemesi üzerine, hakkın dava yolu ile istenmesini engeller ve borçluya borcunu ödemekten kaçınma yetkisi verir.

Hak düşürücü süre, davalı tarafından ileri sürülmesine bile, davanın her evresinde hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınır. Ancak, Türk Borçlar Kanunu'nun 161. maddesine göre "zamanaşımı ileri sürülmedikçe, hâkim bunu kendiliğinden göz önüne alamaz."

Bilindiği gibi iş kazaları iş mahkemelerinde karara bağlanmakta ve bu mahkemelerde Basit Yargılama Usulü uygulanmaktadır. 6100 sayılı HMK'nın 320. maddesinde, hâkimin ilk duruşmada önce dava şartları ve ilk itirazlarla hak düşürücü süre ve zamanaşımı hakkında tarafları dinleyeceği, daha sonra tarafların anlaştıkları ve anlaşamadıkları konuları tek

tek tespit edeceği belirtilmiştir.

2. Zamanaşımı başlangıcında kural

Haksız fiillerde zamanaşımı başlangıcında kural Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre "Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her halde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır." denilerek zamanaşımının fail (haksız fiilden sorumlu olan) ve zararın, yani bu iki unsurun belirlenerek bir araya geldiği tarihte başlayacağı belirtilmiştir.

3. Zamanaşımı süreleri

Zamanaşımı süreleri Türk Borçlar Kanunu'nun 146. ve 147. (Eski BK m.125-126) maddelerinde belirtilmiştir. Türk Borçlar Kanunu'nda 5 yıllık ve 10 yıllık olmak üzere iki türlü zamanaşımı süresi vardır. 146. maddede; Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacağın on yıllık zamanaşımına tabi olduğu öngörülmüş ve 147. maddede ise, 5 yıllık zamanaşımının uygulanacağı alacaklar sayılmıştır. 5 (Beş) yıllık zamanaşımının uygulanacağı alacaklar arasında tazminat alacakları sayılmadığından, tazminat niteliğinde olan tüm

alacaklarda ve dolayısı ile maddi ve manevi tazminat alacaklarında zamanaşımı süresi 10 yıldır.

B. İş kazalarında zamanaşımı

1. Zamanaşımı süresi

İş kazalarından doğan maddi ve manevi zararların giderilmesi (tazmini) için açılacak davalarda zamanaşımı süresi 10 yıldır. Çünkü 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesinde "Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir" denilmiştir (Eski BK m. 125).

Madde 147'de ise 5 yıllık zamanaşımına tabi olan alacaklar sayılmıştır. Bu sayılanlar içinde tazminat davaları yer almadığından, yukarıda belirtildiği gibi, iş kazası ve meslek hastalığı dolayısı ile açılacak tazminat davaları 10 yıllık zamanaşımına tabidir. Nitekim Yargıtay 21 H.D.: "(...) Dava iş kazasından kaynaklanmakta ve davalının kusuru iş akdine aykırı davranıştan doğmaktadır. Hizmet akdi ile çalışırken çalıştırmanın gerekli önlemleri almaması nedeniyle meydana gelen zararlara akde aykırılığa ilişkin hükümlerin uygulanacağı, hal böyle olunca da meydana gelen zararlara Borçlar Kanununun 125. maddesinin [6098 sayılı TBK m. 146] uygulanması gerekir. Borçlar Kanununun 125. maddesi uyarınca iş kazasından doğan maddi ve manevi

zararların tazmini istemine ilişkin davalarda zamanaşımı 10 yıldır. (Y.21.H.D.12.02.2009 t., E:2008/9509-K:2009/1949, LEGAL İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Dergisi, sayı 22, sayfa 857-858)" hükmünü vermiştir.

Y.H.G.K. da "İşçi ile tazminat sorumlusu işveren arasında hizmet akdi ilişkisi vardır. Davalı işveren İşçi Sağlığı ve güvenliğine ilişkin mevzuata aykırı hareketi ile davacı işçinin yaralanmasına neden olmuştur. Bu davranışlar mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun (BK) 332/1 [TBK m. 417] maddesinde belirtilen akde aykırı durumları oluşturur. BK'nın 125. [TBK m. 146] maddesindeki on yıllık akdi zamanaşımına tabidir. (Y.H.G.K.,15.05.2015 t., E:2013/21-2216-K:2015/1349, <http://www.legalbank.net/>)" hükmünü vermiştir.

2. Zamanaşımı başlangıcı

Yukarıda belirtildiği gibi, iş kazalarında zamanaşımı süresi 10 yıldır. Her ne kadar zamanaşımı başlangıcı iş kazası veya meslek hastalığının meydana geldiği tarih ise de bu konudaki zararların istenebilmesi için, tazminat alacaklısı tarafından zarara neden olanın ve ayrıca zararın öğrenilmesi gerekmektedir. İş kazasında zararın öğrenilmesi demek, zararın varlığı ve esaslı unsurları hakkında bir dava açma ve bu davanın gerekçelerini göstermeye elverişli tüm hal ve durumların öğrenilmesi demektir. Yoksa zararın tam miktarının hesaplanıp öğrenilmesi demek değildir. Yani, iş kazasında sakatlanan bir işçinin en azından iş gücü kayıp derecesini (maluliyet derecesi) öğrenmesi gerekecektir. Dolayısıyla meydana gelen bir iş kazasında sakatlanma sonucu kesin maluliyet durumunun öğrenilmesi halinde hem zarar veren ve hem de zararın varlığı

yani bu iki unsurun bir araya geldiği tarih zamanaşımının başladığı tarih olarak kabul edilecektir. Örneğin, iş kazası meydana gelmiş, kazadan sorumlu olanlar yani zarar verenler (işveren) belli olduğu halde, kazaya uğrayanın tedavisi devam etmekte ve dolayısı ile zararın bilinmesi için gerekli olan iş gücü kaybının derecesi henüz belli olmadığından zarar bilinmemektedir. Bu durumda, zarar henüz belli olmadığından zamanaşımı da başlamayacaktır. Zira biraz önce belirttiğimiz gibi, zarara neden olan veya olanlar yani fail belli fakat davanın açılması veya tazminat miktarının hesaplanabilmesi için önemli unsurlardan biri olan beden gücündeki azalma belli değildir. Böyle olunca zamanaşımı başlangıcı, beden gücündeki azalmanın belli olduğu tarihtir. Zira maddi ve manevi zararın istenebilmesi için gerekli olan iki unsur, beden gücündeki azalmanın belirlendiği tarihte bir araya gelecektir. Yüksek Mahkememiz de aşağıdaki kararlarında bu konuyu açıklığa kavuşturmuştur: İş kazasına uğrayan sigortalının kurumca karşılanmayan zararlarının tazmini için açacağı dava 10 yıllık zamanaşımına tabidir. Zamanaşımın başlangıcı ise işçinin sürekli iş göremezlik durumuna girdiği tarihtir. (Y.21.H.D. 11.12.2001 t., E:2001/7934-K:2001/8551, Prof. Dr. Ercan Akyiğit, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku'na İlişkin Emsal Yargıtay Kararları, 2. Cilt, ss. 1709-1710).

Diğer bir ilamında (...) uyuşmazlık bu tür davalarda BK'nın 125. maddesi [TBK m.146] gereğince uygulanmakta olan 10 yıllık zamanaşımı süresinin hangi tarihte başlatılması gerektiği noktasında toplanmaktadır. Uygulama ve öğretide kabul

edildiği üzere, zamanaşımı failin ve zararın öğrenildiği tarihten başlatılmalıdır. Zarar görenin zararını öğrenmesi demek, zararın varlığı, mahiyeti ve esaslı unsurları hakkında bir dava açma ve davanın gerekçelerini göstermeye elverişli bütün hal ve şartları öğrenmiş olması demektir. Vücut bütünlüğünün ihlalden doğan zarar, ancak bakım ve tedavi sonucunda düzenlenen hekim raporuyla belirli bir açıklığa kavuşur. Bedensel zararın gelişim gösterdiği durumlarda zamanaşımına başlangıç olarak hastalık seyrinin yani gelişimin tamamlandığı tarihin esas alınması gerekir. (Y.21.H.D. 12.02.2009 t., E:2008/9866-K:2009/1920, LEGAL İSGHD, sayı 22, ss.858-859).

Y.H.G.K. da yeni bir kararında: "Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde, davacının 22.11.2000 tarihinde açtığı eldeki davada, Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık ve Maluliyet İşleri Daire Başkanlığı tarafından 30.11.2001 tarihinde sürekli iş göremezlik oranının %0 olarak tespit edildiğini öğrenmiştir. Davacı vekilinin 06.02.2002 tarihinde müvekkilinin sağ kolunun tamamen kullanılamaz hale geldiği belirtilerek sürekli iş göremezlik oranının yeniden belirlenmesi için itiraz edilmesi üzerine, Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun 18.03.2003 tarihli raporu ile sigortalının geçirmiş olduğu iş kazası nedeniyle maluliyet gerekmediğine karar verilmiştir. Davacının beden gücü kayıp oranının tartışmalı bulunması ve 23.11.2003 tarihinde açılan sürekli iş göremezlik oranının tespiti istemi ile dava edilmesi üzerine sorunun çözümü için Adli Tıp Kurumundan görüş sorulmuş ve Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Dairesinin 29 Ağustos 2007 tarihli raporu ile davacının sürekli iş göremezlik oranının

%15.2 olduğu tespit edilmiştir. İtiraz üzerine Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu'nun 21 Ağustos 2008 tarihli kararı ile davacının sürekli iş göremezlik oranı %11.2 olarak son ve kesin olarak saptanmıştır. İşte davacı ortaya çıkan bu yeni ve kesin olguya dayalı olarak zamanaşımını kesmek amacıyla istemde bulunduğu göre davanın zamanaşımına uğradığını kabul etmek mümkün değildir. (Y.H.G.K. 15.05.2016 t.,E:2013/21-2035-K:2015/135,

<http://bilgibankasi.istanbulbarosu.org.tr>)" hükmünü vermiştir.

Bu açıklamalar ve Yüksek Mahkeme kararlarından da anlaşıldığı gibi iş kazasında beden gücünde azalma halinde zamanaşımı başlangıcı; maluliyet derecesinin (beden gücünde eksilme oranı) kesin olarak belli olduğu tarihtir.

Ancak iş kazası sonucu ölüm olmuşsa destekten yoksun

kalanların, ölüm tarihi itibarıyla destekten yoksun kaldıkları belli olduğundan, bu durumda zamanaşımı başlangıcı ölüm tarihidir.

C. Sonuç

Sonuç olarak, iş kazalarında zamanaşımı; zarar ve zarardan sorumlu olandan hangisi daha sonra öğrenilmişse o tarihte başlayacaktır.

Bir pazarlama türü olarak bayilik sistemi ve rekabet hukuku ilişkisi

Av. Alp Kesercioğlu

Bir başkasının ürün veya hizmetlerini kendi ad ve hesabına satın alıp üçüncü kişilere yine kendi ad ve hesabına satan kişiler satıcı olarak tanımlanmaktadır. Fakat bazı alım satım modellerinde genellikle bu söz konusu ticari ilişki bir defaya mahsus olarak değil; sürekli borç doğuran sözleşmelere dayalı olarak kurulmuş ilişkiler çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bu sebeple artık bu satıcının, mal veya hizmetini satın aldığı üreticinin dağıtım sistemine dâhil olmasından bahsedilir.

Günümüzde şirketler üzerinde artan rekabet baskısının da etkisi ile üreticilerin ürünlerini daha çok tüketiciye ulaştırmak ve satış performanslarının devamlılığını sağlamak adına çeşitli dağıtım modellerine başvurduklarını görmekteyiz. Bayilik sistemi ise bir şirketin dağıtım ağı yapılanmasında başvuru en eski ve en etkili modellerin başında gelmektedir.

Bayilik sözleşmelerinde teknik olarak Bayilik Veren (üretici) ile Bayi (dağıtıcı) bir zincirin farklı halkalarında faaliyet gösteren teşebbüsler olarak addedilmektedir. Bu bağlamda bayi ile üretici arasında bir dikey ilişkinin varlığından bahsedilmekte ve çalışmamızın konusu olan Rekabet Hukuku ilişkilendirmesi de "Dikey Rekabet" çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Dikey Rekabetin konusuna giren

dikey anlaşmaları, bir hizmet veya bir ürünün, üretim aşamasından nihai tüketiciye ulaştığı ana kadar, farklı üretim veya dağıtım seviyelerinde bulunan teşebbüslerin kendi aralarında yaptığı anlaşmalar olarak tanımlayabiliriz.

Rekabet Kurumu ise dikey anlaşmaları; "üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar" olarak tanımlanmaktadır. Bu tip anlaşmalarda rekabetin önemli derecede ihlal edilmesine neden olabilecek iki tip kayıt yer almaktadır. Bunlar (i) Münhasırlık Kaydı ile (ii) Yeniden Satış Fiyatının Tespit Edilmesi'dir.

Münhasırlık Kaydı; coğrafi faaliyet bölgesi sözleşme ile belirlenen bayilerin, söz konusu ürünlerin satışında tek yetkili kılındığı, başka bir tabir ile üreticinin yine aynı coğrafi bölge sınırları içerisinde münhasırlık yetkisi verilen bayi dışında herhangi bir dağıtıcıya mal göndermemesi durumunu yaratan kayıtlardır.

Esas olarak bu kayıtların üreticiden daha çok bayinin lehine olduğu yorumu yapılabilir. Bu sayede bayi, satış bölgesinde marka içi rekabetten korunmuş olur ve bundan menfaat sağlar. Fakat üreticilerin böylesi bir hakkı bayilerine tanıması

beraberinde bayi aleyhine daha katı uygulamalar tesis edilmesini sağlamak amacı barındırmaktadır.

Üreticiler, rasyonel olarak dağıtım sisteminin parçası haline getirmek istedikleri nitelikli dağıtıcıları sınırlı sayıda seçer ve bu sebeple başka alıcılar (dağıtıcılar) söz konusu ürünün alım-satım faaliyetinde bulunamazlar. Piyasa kapamasına dönüşen münhasırlık yetkisi verilmesinin sonucudur.

Diğer bir taraftan üretici tarafından seçilen münhasır yetkili bayiler, yetki nedeniyle bir rekabet tehdidi içerisinde bulunmayacak ve faaliyetlerini marka içi rekabetten uzak bir şekilde gerçekleştirecektir. Bunun olumlu sonuçları da olabilir ancak teorik olarak rekabetin bulunmadığı bir piyasada teşebbüslerin yalnızca kendi menfaatlerini artırmaya yönelik faaliyetlerde bulunacağı varsayılır. Dolayısıyla bu eğilimin ciddi bir rekabet tehdidi olması nedeniyle yasak davranışlar kapsamında değerlendirilmektedir.

Münhasır bayilik sözleşmelerinin içerik olarak bölgesel tekel sağlamaya yönelik olduğu ve marka içi rekabetten kaçınmak amacı güttüğü söylenebilir. İşte bu nedenle münhasırlık içeren bayilik sözleşmeleri ile rekabet hukuku sistemleri arasında her zaman bir çelişki olmuştur. Buna karşın AB Hukuku'nda ve buna

paralel bir şekilde kaleme alınan Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında münhasır bayilik sözleşmelerine grup muafiyeti tanındığı görülmektedir.

Yeniden satış fiyatının belirlenmesi, bir teşebbüsün ürünlerinin satışını gerçekleştirdiği dağıtıcılara, söz konusu ürünlerin yeniden satışında belirli bir fiyata uyma yükümlülüğü getirmesi olarak tanımlanabilir. Yeniden satış fiyatı ise sabit fiyat, asgari (minimum) fiyat ve azami (maksimum) fiyat olmak üzere üç şekilde belirlenebilir.

Satış fiyatının yatay rekabette belirlenmesi kartel olarak

tanımlanmakta olduğundan bunun dikey rekabetteki görünümünün de ihlal olduğunu savunan görüş çoğunluktadır. En kabul edilen sebeplerin arasında; birbirine rakip teşebbüslerin standartlaşan fiyat uygulamaları nedeniyle birbirlerinin satış fiyatını öğrenmesi ve kartel oluşumuna neden olacağı gösterilebilir.

Diğer bir yanda, Amerikan Federal Mahkemesi kararları ışığında, koşulsuz şartsız ihlal yorumu anlamına gelen "per se" doktrininden, etki analizine dayalı "rule of reason" doktrinine doğru bir geçiş yaşanmıştır. Satış fiyatının tespit edilmesinde tüketici nezdinde

bazı faydalar olabileceği de değerlendirilmektedir. Üreticinin fiyat sınırlandırması yapmasını engellemek, bedavacılık (free-riding) problemi yaratacak ve teşebbüslerin nitelikli bir ürün sunumuna gitme güdülenmesini olumsuz etkileyecektir.

Unutulmamalıdır ki özellikle 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile yukarıda sayılan rekabete aykırılık teşkil eden uygulamalara muafiyet verilebilmekte ve belirli şartların yerine getirilmesi halinde hukuka uygun kabul edilebilmektedir.

Partner şiddetinin yasal konumu

Av. Berke Sarp

Kadına yönelik cinsiyete dayalı şiddet, doğrudan kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan şiddettir. Kadınları bu şiddetten korumak, şiddeti önlemek, şiddet mağdurlarına destek olabilmek, sorumluları kovuşturmak ve uzun vadede kadına yönelik her türlü ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesini sağlamak adına ülkemizde yapılan çalışmalar "aile içi şiddet" başlığı altında değerlendirilmektedir. Evlilik Hukuku kapsamında yapılan bu gelenekselci niteleme, somut gerçekler göz önünde tutulduğunda yetersiz kalmaktadır zira şiddet sadece aile içinde değil, yakın özel ilişkilerde de yaşanmaktadır.

Partner (flört, yakın ilişki) şiddeti, Evlilik Hukuku dışındaki ilişkileri de kapsayan geniş anlamlı bir terimdir. Kişiler arası şiddet sınıflandırılması içerisinde en yaygın şiddet türlerinden biri olan partner şiddeti, kadına yönelik aile içi şiddetten farklı olarak nişanlı olma, sevgili olma durumlarını da içeren daha büyük bir çerçeveyi oluşturur. Partner şiddetini tarif eden ve kadına şiddetle mücadele konusunda yaptırım gücü olan ilk uluslararası sözleşme Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir (İstanbul Sözleşmesi). Türkiye, Mayıs 2011'de İstanbul Sözleşmesi'ne imza atan ilk ülke olmuştur ve

sözleşme 2014'te yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin tanımlar maddesinde aile içi şiddetin mağdur faille aynı haneyi paylaşırsa da paylaşmasa da, aile veya hanede, eski veya hâlihazır eşler ya da partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet anlamına geldiğine yer verilmiştir.

2012'de yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un düzenlemesi döneminde flört ilişkisinde kadının uğradığı şiddeti ifade etme noktasında yeni bir tanım arayışına girilmiştir. Bu süreçte İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan "partner" ifadesi, uluslararası sözleşmede geçmesi itibarıyla üst hukuk normu olmasından dolayı Medeni Kanun'a aykırılık teşkil etmeyeceğinden bahisle önerilmişse de taslak metinde "yakın ilişki" ifadesi kullanılmıştır. Gelin görün ki "yakın ilişki" ifadesi Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) tarafından "somut olmayan, yoruma açık" bulunması itirazı ile yasa metninden çıkarılmış, kavram yasalaşamamıştır. Böylelikle kadının uğradığı partner şiddeti iç hukukumuzda bir kere daha isimsiz kalmıştır.

Her ne kadar 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un gerekçe açıklamasında İstanbul Sözleşmesi'ne atıfta

bulunulmuşsa da yakın ilişki – flört – partner kavramları yasa ile doğrudan tanınmamış ve şiddete uğrayan kadınlar arasında medeni durumlarına göre ayrımcılık yapılmıştır. Bir an için dahi anılan yasanın hükümet gerekçesinde yer alan atfa göre uygulanacağı düşünülse bile bu durumda ortaya iki hukukluluk çıkacağı aşikârdır zira Medeni Kanun'da belirtilen "eş" tanımı açıktır ve 6284 sayılı yasa bu anlamda Medeni Kanun ile çelişir hale gelmektedir. İki hukukluluk, uzun vadede diğer hakları açısından kadının mağduriyetine yol açacaktır. Ülke gerçekleri göz önünde tutulduğunda tüm şiddet mağduru kadınlar koruma kararı kapsamına alınmadığından gerek Medeni Kanun gerekse 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun partner ilişkileri yönüyle eksiklikler içermektedir.

Aile gibi fiili beraberliklerde yaşanan şiddeti yok saymak, kadının insan haklarını göz ardı etmek demektir. Yasa bu haliyle aynı zamanda "Kadınların Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi" olarak tanımlanan ve Türkiye'de 1986'da yürürlüğe giren Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin (CEDAW) ayrımcılık tanımında önemle vurgulanan "kadınların medeni haline bakılmaksızın ibaresine" de aykırı düşmektedir. Şiddetten korunmak evrensel bir haktır ve kadınlar

arasında medeni durumlarına göre ayrımcılığa derhal son verilmelidir.

CEDAW'ın 2. maddesinde de devletlerin kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin ortadan kaldırıcı bir politika izlemeleri gerektiği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda devletin evli kadın/evli olmayan kadın noktasında kadına karşı ayrımcılıkla ilgili geleneklerini de değiştirmesi gerekmektedir. Böyle bir değişim sadece şiddet mağduru açısından sınırlı tutulmalı; evlilik birliğinin hukuki yapısını yok sayacak, imam

nikâhının yolunu açacak şekilde yorumlanmamalıdır. Boşanma sonrasında da yaşanan şiddet olayları yapılacak değişiklikte dikkate alınmalı ve bu kapsamda değerlendirilmelidir. Avusturya, Almanya, ABD gibi daha sayılabilecek pek çok ülkede çıkarılmış olan aile içi şiddete ilişkin kanunlarda koruma kapsamına alınacak kişiler "evli veya evli olmayan – partner" olarak belirtilmiş, böylece hukuken geçerli bir evlilik aranmaksızın birlikte olanları da kapsamıştır.

Evli olmaksızın yaşamı paylaşmak üzere birlikte yaşayanların

yasal düzlemde haklarının korunması için başta 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun olmak üzere diğer güncel yasalarda da geniş çaplı değişikliğe gidilmesi şarttır. Konuyu düzenleyen yasanın salt adı bile önce "aile" sonra "kadın" kavramlarının korunduğuna işaret ederek kadın haklarını ikincilleştirmektedir. Hükümetin gelenekselci yaklaşım ile çağın somut gerçeklerini görmezden geliyor olması, ülkemizde kadına yönelik şiddet vakalarının giderek artmasına çanak tutmaktadır. Unutulmamalıdır ki kadına yönelik şiddet bir insan hakları ihlalidir.

İdari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde tahkim usulü

Av. Betül Bayram

Ülkemizde idarenin taraf olduğu çok sayıda dava bulunmaktadır. Bu davalar şekli yargılama hukuku kuralları yüzünden uzun sürmekte; bu durum da hem idarenin hem de vatandaşların gereksiz masraflara katlanmasına yol açmaktadır. Dahası, idare mahkemeleri davaların geç sonuçlanması nedeniyle, idari eylem ve işlemlerden dolayı zarar gören kişilerin zararlarını tam olarak tazmin edecek kararlar verememektedirler. Bireyler yargı kararlarıyla, zararlarını tazmin etmek üzere talep ettikleri miktarda Türk Lirası alabilmekte; bu nedenle de Türk Lirası'nın dava süresi boyunca yüksek enflasyondan kaynaklanan değer kaybı karşılanamamaktadır(1).

İdari yargıda yargılama sürecinin uzamasının kaçınılmaz sonucu da, bireylerin adil yargılanma hakkının ihlali olmaktadır.(2) Bu nedenle idari yargının iş yükünün azaltılması gerekmektedir. İdarenin iş yükünün azaltılması ise son günlerde giderek artan bir ilgi gören uyuşmazlık çözümünde dava dışı usuller ile sağlanabilir. Uyuşmazlık çözümünde kullanılan bu dava dışı usuller, genel olarak alternatif uyuşmazlık çözümü (Alternative Dispute Resolution, ADR) adıyla anılmaya başlanmıştır. ADR, uyuşmazlıkların çözümü için mahkemeler tarafından yürütülen dava yoluna alternatif olarak işleyen, genellikle tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımını ve yardımını gerektiren usuller topluluğu olarak

tanımlanır.(3) ADR usullerini, üçüncü kişinin müdahale ve kontrolünün giderek arttığı bir sıralamayla şu şekilde özetlemek mümkündür. Müzakere, arabuluculuk, kısa yargılama, ön tarafsız değerlendirme, kısa jüri yargılaması, ombudsman, arabuluculuk, tahkim. (4)

1. Tahkim usulü

Tahkim, tarafların ya uyuşmazlık çıkmadan evvel daha sonra aralarında çıkacak uyuşmazlıklar için ya da aralarında uyuşmazlık çıktıktan sonra bu uyuşmazlığın çözümü için kendi aralarında anlaşarak seçtikleri usul ve hukuka göre yine aralarında beraberce kararlaştırdıkları özel kişilere (hakemlere) müracaat ettikleri ve bu kişilerce alınacak karara uymayı riayet ettikleri kurum, olarak adlandırılır.(5)

Tahkimin, tahkime müracaat eden tarafların iradelerine bırakılmış olup olmamasına göre ihtiyari tahkim, mecburi tahkim; belli bir müessesenin murakabesi altında belirlenmiş kurallara uygun cereyan edip etmemesine göre kurumsal tahkim, arızı tahkim; tahkime konu olan ihtilafın çeşidine göre alelde tahkim, ticari tahkim; tahkimin yabancılık unsuru içerip içermemesine göre milli tahkim, milletlerarası tahkim; tahkim anlaşmasının iki veya daha fazla tarafın arasında olmasına göre iki taraflı tahkim, çok taraflı tahkim şeklinde ayrımlara tabi tutulduğu görülmektedir

(Polatkan,2000:484-489).(6) Ancak bu çeşitlerden, üzerinde en çok durulan iki ayırım mevcuttur. Bunlardan ilki tahkimin cereyan ettiği düzene göre milli tahkim ve milletlerarası tahkim ayırımıdır.

Milli tahkim, bir ülkenin hukukuna göre milletlerarası sayılmayan tahkim türü iken milletlerarası tahkim ise belli bir ülkenin hukukuna milli addedilmeyen tahkim türüdür (Tanrıver,2000:1078).(7)

Bunun dışında tahkim, kurumsal (institutional) ve arızı (ad hoc) olmak üzere ikiye ayrılır (Nomer vd, 2000:25; Banlı,2002:241 vd). Bunlardan ilkinde taraflar aralarındaki bir uyuşmazlığın tahkim yolu ile hallini amaçlarken bu yolun izlenmesinde uygulanacak usulü, kurallar dizini halinde belirlemiş olan birtakım kuruluşların yürüttüğü görülürken ikincisinde herhangi bir kuruma tabi olmaksızın tarafların tahkim prosedürünün tüm kurallarını kendilerinin belirledikleri bir tahkimden söz edilir (Akıncı, 2003:24). Kurumsal tahkime milli bazda ticaret odalarının tahkim kurumları örnek olurken milletlerarası arenada Milletlerarası Ticaret Odası (International Chamber of Commerce), Londra Tahkim Mahkemesi (London Court of Arbitration) ve Amerikan Tahkim Kurumu (American Arbitration Association) örnek olarak verilebilir.(8)

Tahkim anlaşması, Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK), tahkim anlaşmasının tanımı ve şekli başlıklı m. 4, f.1. de ; "tahkim anlaşması, tarafların, sözleşmeden kaynaklınsın veya kaynaklanmasın aralarında mevcut bir hukuki ilişkiden doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tümünün veya bazılarının tahkim yolu ile çözülmesi konusunda yaptıkları anlaşmadır." şeklinde tanımlanmıştır. Anılan hükmün son cümlesi de tahkim anlaşmasının asıl sözleşmeye konulan bir tahkim şartı olarak veya taraflar arasında ayrı bir sözleşme olarak yapılabileceği düzenlenmiştir.(9)

Belirtmek gerekir ki, tahkim konusu ancak ve ancak tarafların iradesi ile karar verilmesine olanak tanınmış ise tahkim sözleşmesi geçerlidir. Bu konumuz için önemlidir, zira idare hukuku kuralları kamu hukuku kaidelerinden olduğu için önümüze engel çıkacaktır. Kısaca, kamu düzeninden olan, tarafların takdirine bırakılmamış konularda tahkim yapılamaz. Bunun en popüler örneği boşanma davasının tahkime konu edilemeyeceğidir.(10)

Kamu hukuku ve idare hukukuna hâkim kavram kamu yararadır. Bu yüzden İdare, kamu yararını temel alarak idari eylem ve işlemlerde bulunurken, kamu yararını gözeterek hareket eder ve kamuyu temsil ederek işlemler gerçekleştirir. İdarenin kamu adına hareket ederken toplumun yararını gerçekleştirebilmesi için de idare kamu gücü ayrıcalıklarıyla donatılmıştır. Kamu gücü ayrıcalıkları, özel hukukta görülmeyen ve özel hukuktaki ilişkileri aşan birtakım yetki ve durumlarıdır. Bilindiği üzere özel hukukta tarafların eşitliği ve iradelerin serbestliği ilkesi geçerlidir. Kimse kimseye sözleşme akdederken üstün

konumda değildir. Ancak idare hukukunda durum bunun tersidir; idarenin iradesi, hukuki ilişkiye girdiği kişi ile ne eşittir ne de idare bu hukuki ilişkiyi kurarken bütünüyle serbesttir zira söz konusu irade kamu yararı ile sınırlandırılmıştır. Çünkü idare hukukunda esas olan taraf eşitliği değil, kamu yararının üstünlüğüdür. Bu yüzden idareye bir takım özel hukuku aşan kamu gücü ayrıcalıkları tanınmıştır. Kamu gücü ayrıcalıkları çok çeşitlidir; bunlar arasında, tek yanlı işlemler yapabilme, idarenin kendi borcunu re'sen tahsil edebilmesi, bazı vergi ve harçlardan muafiyetler vs. sayılabilir. Tahkim kurumunda tarafların mutlak eşitliği söz konusu olduğundan, tahkimin idare hukuku tarafından kabul edilmesi, hukuki açıdan sancılı süreçlerin yaşanmasına neden olmuştur.(11)

2. idari sözleşme ve idari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların görüleceği yargı kolu

2.1. İdari sözleşme; bir kanunla idari sözleşme olarak nitelendirilen veya taraflardan en az birisinin bir kamu tüzel kişisi olması şartıyla kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin olan veya özel hukuku aşan hükümler içeren sözleşmedir.(12)

İdari sözleşme türleri:

İmtiyaz Sözleşmesi: Bir kamu hizmetinin, bu hizmetten yararlananlardan alacağı ücret karşılığında ve kendi kâr ve zararına bir özel hukuk kişisi tarafından kurulması ve belli bir süre işletilmesi amacıyla bu özel hukuk kişisiyle bir kamu tüzel kişisi arasında yapılan bir sözleşmedir. (13)

İltizam Sözleşmesi: Özel hukuk kişisinin kamu idaresine ödeyeceği belirli bir ücret karşısında bir kamu hizmetini kendi kâr ve zararına işletmesi

konusunda bir özel hukuk kişisi ile bir kamu idaresi arasında yapılan sözleşmedir.(14)

Kamu İstikraz Sözleşmesi:

Devlet veya diğer bir kamu tüzel kişisinin bir özel hukuk kişisinden belli bir miktar ödünç para alma konusunda akdettiği sözleşmelerdir.(15)

Yeraltı ve yerüstü servetlerinin işletilmesine ilişkin sözleşmeler:

3 Mart 1954 tarih ve 6309 sayılı Maden Kanunu'nun 62 ve 63. maddelerine göre, bu kanuna tabi madenlerin işletilmesini özel kişilere bırakan sözleşmeler de idari sözleşme sayılmakta iken, 6309 sayılı Maden Kanunu'nu yürürlükten kaldıran 4 Haziran 1985 tarih ve 3213 sayılı Maden Kanunu işletme imtiyazına yer vermemiştir. Bir başka anlatımla, madenlerin işletilmesi artık tek yanlı bir işlem olan ruhsat ile verilecektir. Ancak, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte geçerli bulunan işletme imtiyazlarının da 3213 sayılı Kanun'a göre devam edeceği hükme bağlanılmıştır. Öteki yeraltı ve yerüstü servetlerin işletilmesine gelince, bunlardan petrol işletme hakkı 6326 sayılı Petrol Kanunu'nun açık hükmü gereği bir ruhsat ile verilmektedir. Petrol dışındaki yeraltı ve yerüstü servetlerin işletilmesi hakkı da ruhsat ile verilmektedir. Ancak bunlardan kamu hizmeti biçiminde işletilenler için idari sözleşme usulü uygulanmaktadır. (16)

Orman işletme sözleşmeleri:

Ormanlar, bir kamu kurumu olan Orman Genel Müdürlüğü tarafından doğrudan doğruya işletilirler.(17)

İdari hizmet sözleşmeleri: İdare memur statüsünde personel çalıştırabileceği gibi, memur statüsünde olmayan diğer görevliler de çalıştırabilir. İdare bu kişileri bir hizmet sözleşmesi yaparak işe alır. Bu hizmet

sözleşmelerinden bir kısmı, özel hukuka tabidir ve bu tür sözleşmeler ile işe alınan personel işçi statüsündedir. Buna karşılık, bu hizmet sözleşmelerinden bir kısmı idari sözleşme niteliğindedir. Sözleşmeli personelin durumu her ne kadar memurların durumu gibi statüsel ve kanuni olmasa da bunların durumu özel hukuka değil, yine idare hukukuna tabidir. (18)

3096 sayılı kanuna göre yapılan görevlendirme sözleşmeleri:

3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun'un öngördüğü görevlendirme sözleşmeleri birer idari sözleşmedir. Çünkü bir yandan bu sözleşmenin taraflarından birisi kamu tüzel kişisidir; diğer yandan da sözleşmenin konusu bir kamu hizmetinin yürütülmesidir. Keza, söz konusu kanun, bu sözleşmeleri özel hukuka aşan birtakım hükümlere tabi tutmaktadır. Uygulamada da bu tür sözleşmeler yargı organlarınca imtiyaz sözleşmesi olarak nitelendirilmiştir.(19)

3465 sayılı kanuna göre akdedilen otoyol yapımı ve işletilmesi konusunda görevlendirme sözleşmeleri:

3465 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun'a göre Karayolları Genel Müdürlüğü ile özel şirketler arasında otoyol yapımı ve işletilmesi konusunda özel şirketlerin görevlendirilmesine ilişkin olarak yapılan sözleşmeler de birer idari sözleşmedir ve büyük ölçüde imtiyaz sözleşmesine benzerdir.(20)

Kamu özel ortaklığı sözleşmesi:

Bir kamu tüzel kişisi ile bir özel hukuk kişisi arasında akdedilen

uzun süreli öyle bir idari sözleşmedir ki, özel hukuk kişisi bir kamu hizmetinin yürütülmesi için gerekli olan tesisin inşası, bakımı, onarımı ve hizmete elverişli halde bulundurulmasını, kamu tüzel kişisi de bunun karşılığında özel hukuk kişisine her yıl belli bir miktar para (kira) ödemeyi taahhüt eder.(21)

İdare, bu sözleşme kategorilerinden birisine girmeyen türde bir idari sözleşme yapabilir. İdarenin yaptığı ve bilinen kategorilere girmeyen idari sözleşmelerine "isimsiz idari sözleşmeler", "nitelendirilmemiş sözleşmeler" veya "basit sözleşmeler" denmektedir. Keza idare, bilinen bir idari sözleşme kategorisini esas alıp bu kategoriye yenilikler de ekleyebilir. (22)

2.2. İdari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların görüleceği yargı kolu

Kural olarak idari sözleşmelerden doğan davalar idari yargıda görülür. İdari sözleşmeler, idare hukukuna tabidir ve bunlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar idari yargıda görülür. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının c bendine göre "tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar" bir idari dava türüdür. Keza 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasının c bendi bu tür davaları çözümleme görevini idare mahkemelerine vermiştir.(23)

İdari sözleşmelerden doğan davalar kural olarak idari yargının alanına girer. Ancak

bu genel kurala kanunla istisna getirilebilir. Çünkü ülkemizde idari yargının görev alanı Anayasa ile belirlenmemiştir. Dolayısıyla Türkiye'de idari sözleşmelerden doğan davaların adli yargının görev alanına kanunla dâhil edilmesinde anayasaya bir aykırılık yoktur. Ancak, Türk Anayasa Mahkemesi, 9 Aralık 1994 tarih ve K.1994/42-2 sayılı ve 28 Haziran 1995 tarih ve K.1995/23 sayılı kararlarında kanun koyucunun idari sözleşmelerden kaynaklanacak davaları adli yargının görev alanına sokamayacağına karar vermiştir. (24)

3. İdari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde tahkim usulünün uygulanabilmesinin önündeki tespit edilen problemler

Türkiye'de idari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde tahkim yoluna gidilip gidilemeyeceği tartışma konusudur. Her şeyden önce, yap-işlet-devret modeline göre yapılan sözleşmelerin yargı organlarınca kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesi olarak nitelendirilmesi, bu sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların anayasal ve yasal düzenlemeler gereği idari yargıda çözülmesi sonucunu yaratmıştır. Anayasa Mahkemesi ise değişik kararlarında, bazı istisnalar dışında, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığı, adli yargının görev alanına sokan bir yasal düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olacağına karar vermiştir. Kuşkusuz bu, idari uyuşmazlıklar için tahkime gidilip gidilemeyeceği sorununun dışında daha genel ve temel bir sorundur. (25)

Öte yandan, idare hukukunda tahkim yasağının iki boyutu olduğu kabul edilmektedir: Biri, idarenin taraf olduğu sözleşmelerde - özel hukuk veya

idare hukukuna giren - tahkime gidip gidemeyeceği; diğeri de idari uyuşmazlıkların çözümünde tahkim yolunun kabul edilip edilemeyeceğidir.(26)

Hukuk öğretisinde tahkimin özel hukukta bir uyuşmazlık çözme yöntemi olduğu konusunda bir görüş birliği bulunduğunu söylemek yanlış olmaz. Bir başka deyişle, kamu hukukunda özellikle idarenin tahkime gitme yolunun kapalı olması nedeniyle, "tahkim yasağı"ndan söz edilmektedir. Ancak, bu yasağın kaynağı ve niteliği konusunda değişik görüşler ileri sürülmektedir.(27)

Tan, kamu hukuku tüzel kişilerinin tahkim yoluna gitmesini engelleyen prensiplerin ortaya çıkış nedenini ortaya koyarken birçok görüşten söz etmiştir. Bunlardan ilki Fransız kamu hukuku genel prensiplerinden hareketle kamu hukuku kişilerine ilişkin kararların resmi yargı yerlerinden başka bir yerde yeterince korunamama endişesinden dem vurmaktadır.

Diğeri ise kamusal yargının devlet mahkemelerine ait olduğundan ve ona rakip yetkileri dışlamak gerektiğinden bahsetmiştir. Bir başka görüş ise "kamu kişilerine kendileri için kurulmuş mahkemelerin yargı yetkisinden kaçmalarına izin vermemek" fikrine bu ilkeyi dayandırmıştır.(28)

Türk İdare Hukuku'nda da uzun bir süre boyunca, idarenin bir kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla özel hukuk kişileriyle yapılacak sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, tahkime gidilemeyeceği, bu alternatif uyuşmazlık çözüm yolunun yasak olduğu düşünülmüştür. Örneğin, 11 Mayıs 1994 tarihinde yürürlüğe giren ve hükümete özelleştirme uygulamaları konusunda düzenleme yapma yetkisi veren 3987 sayılı yetki yasasının 3. maddesinde "özelleştirme

akitlerinin uygulanması sırasında çıkabilecek hukuki uyuşmazlıkların yürürlükteki kanunlar hükümlerine göre Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerince yahut -uluslararası hakemlik dâhil - tahkim yollarına başvurularak çözümlenmesi" hükmü getirilmek suretiyle özelleştirmelerde tahkim kurumunun - bu alanda - ihdası amaçlanmıştır. Kanun koyucu burada özelleştirme sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların bir tahkim müessesesi tarafından çözüme kavuşturulmasına izin vermeyi amaçlamıştır. Ancak Anayasa mahkemesi bu hükmü Anayasa'nın 9. ve 142. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. Daha sonra Bakanlar Kurulu tarafından "Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi Hakkında Karar" çıkartılmış ve söz konusu kararda "TEAŞ ve Üretim Şirketi arasındaki sözleşmenin uygulanmasından doğacak ihtilaflarda Türk mahkemeleri, Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınmış bulunan uluslararası mahkemeler ve tahkim kuruluşları yetkilidir" hükmü getirilmiş ancak yine hem bu karar hem de kararın uygulama tebliği hakkında Danıştay tarafından yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir.(29)

13 Ağustos 1999 tarih ve 4446 sayılı Anayasa değişikliği Kanunu'yla Anayasa'nın 125. maddesinin ilk fıkrasına şu hüküm ilave edilmiştir:

"Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Millî veya milletlerarası tahkime ancak yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir". (30) Böylece kamu hizmeti imtiyaz sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümlenmesine şüpheye yer bırakmayacak şekilde izin

verilmiştir. Belirtmek gerekir ki, bu hüküm bütün idari sözleşmeleri kapsamamakta sadece taraflar arasında çıkabilecek kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri ile ilgili ihtilaflarda tahkime gidilmesine izin vermektedir.

Değişikliğe paralel olarak idari yargı mevzuatında da gerekli değişiklikler yapılarak, idari yargı organlarının tahkim yolu öngörülmeden kamu hizmeti imtiyaz sözleşmelerinin uygulanmasından doğan uyuşmazlıklara bakabilecekleri şeklinde düzenle - meler yapılmıştır.

Anayasada tahkim yolunun öngörülmesini müteakip, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesinin öngörüldüğü durumlarda, taraflarca sözleşme yapılırken uyulması gereken usul ve esasların belirlenmesi için 21 Ocak 2000 tarihinde 4501 sayılı "Kamu Hizmetleri İle İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyulması Gereken İlkeler Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir.(31)

Yukarıda açıklanan bilgiler ışığında görülmektedir ki aslında idari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkime gidilip gidilemeyeceği çoğunlukla mevzuat meselesidir. Kanunumuzda açıkça kamu tüzel kişilerinin tahkime gitmesini yasaklayan bir madde bulunmadığından bahisle, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerince ve kamu kuruluşlarının kendi ihale mevzuatlarına göre gerçekleştirdikleri sözleşmelerde tahkim koşulunun da bulunduğu görülmüştür. Zira 2886 sayılı yasanın kapsadığı sözleşmeler özel hukuk sözleşmesi olarak nitelendirilmiştir.(32) Kamu tüzel kişileri için tahkim

yaşadığı getiren Fransız hukukunda da kamu idareleri ile kamu kurumlarının taraf olduğu uyuşmazlıklarda tahkime gidilemeyeceğini öngören Code Civil'de (m.2060) 1975 yılında yapılan değişiklikle, endüstriyel ve ticari kamu kurumlarına "kararname" ile tahkime gitme olanağı tanınabileceği kabul edilmiştir. Ancak, bu amaçla hiçbir kararname çıkarılmamış; yalnız 1982 ve 1990 yıllarında yapılan yasal düzenlemelerde demiryolları, posta ve telekomünikasyon idarelerine tahkime gitme yolu açılmıştır.(33)

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, idari uyuşmazlıklarda alternatif çözüm yollarına ilişkin tavsiye kararında mahkemelerdeki aşırı iş yükünü önlemeye ve azaltmaya yönelik tedbirlerle ilgili olarak adli sistemin dışında yasal işlemlerden önce yahut yasal işlemler sırasında, makul bir süre içinde davaların görülmesi gereğini hatırlatarak ve idari ihtilafların çözümü için mahkemelerin uygulamadaki usullerinin her zaman uygun yöntem olamayabileceğini de göz önünde bulundurulmasına değinerek, idari davalarda alternatif çözüm yollarına gidilebileceğinden bahsetmiştir. Ayrıca, aynı tavsiye kararında,

alternatif yolların kullanımının hiçbir durumda idari makamlara veya özel kişilere yükümlülüklerinden veya kanunun hükümlerinden kaçınma imkânı verememesi gerektiğini de göz önünde bulundurmak gerektiğini belirtmiştir. Sonucunda da "Üye devlet hükümetlerini, kendi mevzuatlarında ve uygulamalarında bu tavsiyenin ekinde yer alan iyi uygulama ilkelerine uymak suretiyle idari makamlar ile özel kişi taraflar arasındaki ihtilafların çözümünde alternatif yolların kullanımını teşvik etmelerini tavsiye eder" demiştir. (34) Ekstra olarak hatırlatmak gerekir ki 9 Sayılı Tavsiye Kararı'nın ekinde, III(4). başlık tahkimdir.(35)

Sonuç

İdari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde tahkim usulüne gidilip gidilemeyeceği ilgili ulusal mevzuat ve taraf olunan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde cevaplandırılabilir. Hukuk kurallarının izin verdiği konulara ilişkin idari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkim yoluna gidilebileceği yukarıda anlatılan metinlerden de anlaşılmaktadır. İdare Hukuku, gelişen bir hukuk dalıdır. Küreselleşen dünya ile birlikte

hukuk kuralları yenilenmektedir. İdare, artan ihtiyaçlar ve yeni ortaya çıkan ihtiyaçlar karşısında özel hukuk kişileri ile birlikte çeşitli sözleşmeler imzalamakta ve yükünü paylaşmaktadır. Her ne kadar idare, kamu hizmetini yürütmek amacıyla bu tür sözleşmeler imzalasada karşı tarafın özel hukuk kişisi olması, anlaşmanın içeriğindeki hususların gerçekleştirilebilmesi için özel hukuk kişisinin bu konularda uzmanlığının gerekmesi, bu tür sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için nitelikli bir yargılamanın gerektirmesi sonucunu doğurmaktadır. İş yükü fazla olan idari yargılarda bu tür uyuşmazlıkların çözülmesi zaman almakta ve zaman geçtikçe uyuşmazlığın yol açtığı ekonomik ve maddi kayıplar artmaktadır. Bu nedenledir ki günümüzde gerek ulusal gerekse uluslararası alanda etkinliği artmakta olan tahkim müessesesi ile söz konusu uyuşmazlıkların çözülmesi, sadece uyuşmazlığın çözüm süresini kısaltarak ekonomik ve maddi kayıpları azaltmakla kalmayıp uzman bir kişi veya kişiler ya da kurum tarafından uyuşmazlık çözümünde uygun ve etkin kararlar alınarak verimli sonuçlar elde edilebilecektir.

Kaynakça

ASLAN, Zehreddin – ARAT, Nilay, Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Tahkim Usulü, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:4 Sayı:8 Güz 2005/2.

GÖZLER, Kemal – KAPLAN, Gürsel, İdare Hukuku Dersleri, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, Eylül 2012.

GÜVENÇ ULUÇLAR, Selvi Nazlı, Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği, (<http://www.ticaret.edu.tr/uploads/dosyalar/921/TAHKIM%C4%B0M%20S%C3%96ZLE%C5%9EMES%C4%B0N%C4%B0N%20HUKUK%C4%B0%20N%C4%B0TEL%C4%B0%C4%9E%C4%B0.pdf>).

KANTARCI, Esra, İdare Hukukunda Tahkim Müessesesi, (https://www.academia.edu/8076418/%C4%B0dare_Hukukunda_Tahkim_M%C3%BCessesesi)

ÖZBEK, Mustafa, İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargılama Dışı Usuller, TBB Dergisi, Sayı:56, 2005.

ÜNLÜÇAY, Mehmet, İdari Yargının İşlevi ve Görev Alanı, (İdari Yargı Paneli, 11-12 Nisan 2000 Mersin, Türkiye Barolar Birliği/ Mersin Barosu).

TAN, Turgut, İdare Hukuku ve Tahkim, (http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/0bf0a26a7ec95e2_ek.pdf?dergi=Amme%20Idaresi%20Dergisi).

YILDIZ, Hayrettin, Kamu Hukuku ile Özel

Hukukun Kesiştiği Yer: Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmelerinde Tahkim Yolu, TBB Dergisi 2014 (111).

ZABUNOĞLU, Yahya K., Adil Yargılama Hakkı ve İdari Yargı (Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, İzmir 2000).

Sonnot

- 1) Mehmet Ünlüçay, İdari Yargının İşlevi ve Görev Alanı, (İdari Yargı Paneli, 11-12 Nisan 2000 Mersin, Türkiye Barolar Birliği/ Mersin Barosu, s. 33-65), s. 43.
- 2) Yahya K. Zabunoğlu, Adil Yargılama Hakkı ve İdari Yargı (Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, İzmir 2000 s.314-320), s. 319.
- 3) Mustafa Özbek, İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargılama Dışı Usuller, TBB

Dergisi, Sayı:56, 2005, ss.91'den Brown, Henry J.Marriott, Arthur L., ADR Principles and Practice, London 1999, s.12; Nolan - Haley - Jacqueline M., Alternative Dispute Resolution in a Nutshell, St. Paul 2001, s. 2; Özbek, Mustafa, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ankara 2004, s. 83.

4) Mustafa Özbek, İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargılama Dışı Usuller, TBB Dergisi, Sayı:56, 2005, ss.93'den, Adams - Bussin s. 245-249; Brown - Marriott, s. 17-19.

5) Zehreddin Aslan - Nilay Arat, Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Tahkim Usulü, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:4 Sayı:8 Güz 2005/2, ss.2.

6) Aslan - Arat, a.g.m.,ss.3.

7) Aslan - Arat, a.g.m.,ss.3.

8) Aslan - Arat, a.g.m.,ss.4

9) Selvi Nazlı Güvenç Uluçlar, Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği, (<http://www.ticaret.edu.tr/uploads/dosyalar/921/TAHK%C4%B0M%20S%C3%96ZLE%C5%9EMES%C4%B0N%C4%B0N%20HUKUK%C4%B0%20N%C4%B0TEL%C4%B0%C4%9E%C4%B0.pdf>), ss.4.

10) Esra Kantarcı, İdare Hukukunda Tahkim Müessesesi, (https://www.academia.edu/8076418/%C4%B0dare_Hukukunda_Tahkim_M%C3%BCessesesi), ss.8'den Haluk Konuralp, Medeni Usul Hukuku, Editör: Ufuk Aydın, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, Eskişehir, Ağustos 2006, s.229.

11) Hayrettin Yıldız, Kamu Hukuku İle Özel Hukukun Kesiştiği Yer: Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmelerinde Tahkim Yolu, TBB Dergisi 2014 (111), ss.286-287.

12) Kemal Gözler - Gürsel Kaplan, İdare Hukuku Dersleri, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, Eylül 2012, ss.458.

13) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.459.

14) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.461

15) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.462.

16) İdari Sözleşmelerin Türleri (<http://noto-ku.com/idari-sozlesmelerin-turleri>)

17) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.462.

18) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.463.

19) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.463-464.

20) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.464.

21) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.464.

22) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.464.

23) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.517-518.

24) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.518.

25) Turgut Tan, İdare Hukuku ve Tahkim, (http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/0bf0a26a7ec95e2_ek.pdf?dergi=Amme%20Idaresi%20Dergisi), ss.4.

26) Tan, a.g.m., ss.4.

27) Tan, a.g.m., ss.8.

28) Kantarcı, a.g.m., ss.9-10.

29) Yıldız, a.g.m., ss. 287-288

30) Gözler-Kaplan, a.g.e., ss.524.

31) Yıldız, a.g.m., ss.290.

32) Tan, a.g.m., ss.9.

33) Tan, a.g.m., ss.10.

34) Karyağdı/Öztürk, s.82-87; Bakanlar Komitesinin İdari Merciler ile Özel Kişiler Arasındaki Dava Alternatifleri Konusunda (2001) 9 sayılı Tavsiye Kararı [European Committee on Legal Cooperation, 75th meeting, Revised Draft Recommendation Rec (2001) XX on Alternatives to Litigation between Administrative Authorities and Private Parties and Explanatory Memorandum, Strasbourg 2001, s. 2-3.] ; Mustafa Özbek, İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargılama Dışı Usuller(II),TBB Dergisi, Sayı 57, 2005, s.82-85.

35) Kantarcı, a.g.m., ss.17.

Hakimin “yemin” müessesesini yemin teklif eden tarafa hatırlatması sorununa ilişkin YHGK 10.6.2015 T. E: 2014/6-31 K: 2015/1528 sayılı karar tahlili

Deniz Erdem(1) - Kaan Mahmut Erdem(2)

Özet

Dava konusu uyuşmazlık; yemin müessesine başvurulmasından vazgeçilmesi üzerine, yerel mahkemenin bu kurumu tekrar hatırlatmasına gerek olup olmadığı üzerinde yoğunlaşmıştır. Yemin müessesesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu 225 vd. maddelerinde incelenmiş olup Bu hususa göre; yemin hukuki sebepleri değil bizatihi vakıaların gerçekliğine ilişkin sözlü delil niteliği taşır. Yemine mahkemenin kutsal saydığı değerlere göndermede bulunularak vakıaların gerçekliği araştırılır.

Tarafın açıkça yemin deliline dayanacağını belirtmesi davacı için dava dilekçesinde, davalı taraf için cevap dilekçesinde zorunlu bir unsur olarak HMK tarafından düzenlenmiştir. (119/1-f;129/1-e) Fakat açıkça yemin deliline dayanmamış olup sadece “sair yasal deliller” demek suretiyle de yemin kurumuna dayanılacağını kabulü tasarruf ilkesi ile bağdaşmayacaktır. Anahtar Kelimeler: Yemin, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, sair delil, sözlü delil

Abstract

Litigation dispute; On the need for the local court to remind the institution once the application of the oath has been abandoned. “Oath” institution Law of Civil Procedure 225 et seq. According to this point; The oath is not a legal cause but rather an oral evidence of the truth of facts. The

facts of the facts are searched by sending them to the sacred values of the court. It is regulated by the HMK as a mandatory element in the request for the plaintiff, in the request of the defendant for the respondent party to express that the party will clearly stand the evidence of the oath. (119/1-f; 129/1-e) But the acceptance of resignation to the institution of oath, by not explicitly claiming the oath, but merely by saying ‘other legal proofs’ Key words: Oath, Law of Civil Procedure, Other evidence, Verbal Evidence

I. Karara konu olan olayın özeti

Davacı, düğünde kendisine takılan ziynet eşyalarının, davalı olan kocası tarafından cebir ve tehdit kullanılarak kendisinden alındığını, boşanma davasına bakan Aydın Aile Mahkemesi’nden ziynet eşyalarının kendisine aynen iade edilmesi gerektiğini, eğer aynen iadenin mümkün olmaması halinde ise ziynet eşyalarının bedelinin tahsilini talep etmektedir. Bu hususta davacı ve vekili mevcut delillerin yanı sıra belirli vakıaların tespitinde kullanılan sözlü delil niteliğinde olan yemin müessesine başvurup başvurmaya karar vermek için mahkemeden süre istemişlerdir.

Yerel mahkemenin verdiği on günün sonunda ise davacı vekili, davalıya yemin teklifinde bulunmayacaklarını bildirmiş ve ayrıca bu durumunu

mahkemede de beyan etmiştir. davacının iddiası kendisinden cebir ve tehdit kullanılarak alınan ziynet eşyalarının aynen, eğer bu mümkün değil ise bedelinin tahsilini talep etmiştir.

Davalı taraf ise ziynet eşyalarının evi terk eden eşi tarafından beraberinde götürüldüğünü beyan etmiştir. Davalının savunmasına göre davacı, babası ile düğüne gitmek üzere kendi rızası ile evden ayrılmıştır. Evden ayrıldığı sırada ise ziynet eşyalarını üzerinde taşıdığını beyan etmiştir. Buna karşın davacı evi terk ettiği tarih itibarıyla dava konusu ziynet eşyasının götürülmesine engel olduğunu ve zorla elinden alındığını, daha önce de götürme fırsatı elde edemediğini beyan etmiş ve bu nedenle 9.360 TL değerindeki ziynet eşyalarının davalıda kaldığını iddia etmiştir.

II. Mercilerin çözüm tarzı

Somut olay davayı gören Aydın Aile Mahkemesi 03.03.2011 gün ve 2010/801 E.-2011/238 K. sayılı kararı ile davayı kısmen kabul edilmiştir.

Davalının temyiz incelemesi talebi üzerine dosya Yargıtay 6. HD gelmiştir. Dosyayı inceleyen 6.HD’si MK 6. maddeye atıf yaparak davacının iddiasını ispat etme yükümlülüğü altında olduğunu belirledikten sonra; hayatın olağan akışına göre ziynet eşyalarının davacı kadının üzerinde taşıdığının kabulünün gerekeceğini belirlemiştir. MK

6 gereği ispat yükü davacının üzerinde olması nedeniyle kendisine sair delil niteliği taşıyan yemin deliline dayanabileceğinin yerel mahkeme tarafından hatırlatılmaması nedeniyle eksik inceleme ile karar verildiği belirlenmiş ve 28.12.2011 gün ve 2011/9984 E., 2011/16012 K. sayılı ilamı ile de yerel mahkemenin kararını bozmuştur.

Yerel mahkemenin Yargıtay ilgili dairesinin bozma kararına direnmesi ve davalının bu kararı temyize getirmesi üzerine dosya HGK'ya gelmiştir. Hukuk Genel Kurulu; davacı tarafın yemin teklifinde bulunmayacağını beyan etmesi üzerine tekrar mahkemece yemin müessesine dayanılabileceğinin hatırlatılmasına gerek olmadığını görüşündedir. Dolayısıyla HGK, yerel mahkemenin direnme kararını haklı bulmuştur.

III. Uyuşmazlık konusu tespiti

Dava konusu uyuşmazlık; yemin müessesine başvurulmasından vazgeçilmesi üzerine, yerel mahkemenin bu kurumu tekrar hatırlatılmasına gerek olup olmadığı üzerinde yoğunlaşmıştır.

IV. Konunun incelenmesi ve değerlendirilmesi

A. Genel olarak yemin müessesesi

Yemin müessesesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu 225 vd. maddelerinde incelenmiştir. Bu hususa göre; yemin hukuki sebepleri değil bizzat vakıaların gerçekliğine ilişkin sözlü delil niteliği taşır. Yeminde mahkemenin kutsal saydığı değerlere göndermede bulunularak vakıaların gerçekliği araştırılır.(3) Ayrıca yemin kurumunu çalıştırabilecek olanlar sadece taraflardır. Tanıkların yemin etmesi delil niteliği taşımamaktadır.(4)

Buna karşın HKM 232/2 gereği

taraf ergin değil veya kısıtlı ise yemin bunların kanuni temsilcileri tarafından eda edilir. HMK 232/3 uyarınca kısıtlı veya ergin olmayan kişiye bizzat dava hakkı tanınmış ise ikinci fıkra hükümlerine başvurulmaz. Bunun yanı sıra HKM 74'te açıkça belirttiği gibi vekilin yemini kabul veya reddedebilmesi için vekaletnamesinde özel yetki bulunması şarttır.(5) Tüzel kişiye yemin teklif edilmesi durumu da HMK 232/2'de düzenlenmiştir. Buna göre tüzel kişiye yetkili kişi veya organı yemini edaya yetkilidir.(6)

Her konu için yemin teklifinin yapılması mümkün değildir. Bu husus HMK 226'da üç başlık altında belirlenmiştir. HMK 226/1-a, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği vakıalar, HMK 226/1-b, bir işlemin geçerliliği için, kanunen iki tarafın irade açıklamalarının yeterli görülmediği haller ve 226/1-c uyarınca yemin edecek kimsenin namus ve onurunu etkileyecek veya onu ceza soruşturması ya da kovuşturması ile karşı karşıya bırakabilecek vakıalar. Böyle durumlarda yemin teklif edilemeyecektir. Örneğin davalıya özel belgede sahtecilik yapıp yapmadığına ilişkin yemin teklif edilemeyecektir. Çünkü özel belgede sahtecilik kişinin CMK 217 uyarınca soruşturulmasına neden olabilecek bir husustur.

Yemin bir taraf usul işlemidir. (7) Dolayısıyla yeminin yapıldığı mahkeme görevsiz olsa dahi görevli mahkeme nezdinde yemin geçerliliğini koruyabilecektir. Yemin müessesesi işletildiği zaman başka hiçbir delil gösterilmesin gerek kalınmaksızın ispatı sağlanmış olur.

Bu durum yemin kurumunun bir kesin delil olduğunu gösterir. (8) Örneğin; davacı kendisine ödenmesi gereken 5 aylık

kira bedelinin davalı kiracı tarafından ödenmediği iddia etmiştir. Fakat bu husus senet ile veya başka deliller ile ispat edilememiştir. Davacı, davalıdan kira bedellerini ödediğine dair yemin teklif eder. Davalı kişi ödediğine yönelik yemin ederse artık bu kesin delil olacaktır. Buna karşın örneğin davalı yeminden kaçınır ise davalının kira bedelini ödemediğini ikrar ettiği kabul edilir. Nitekim HMK 229, yemin etmemenin sonuçlarını düzenlemiştir. Buna göre; yemin için davet edilen kimse, tayin edilen gün ve saatte mahkemede geçerli bir özürlü olmaksızın bizzat hazır bulunmaz yahut hazır bulunup da yemini iade etmez ya da yemini eda etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılır.

Yemin teklifi sadece başka delili olmayan taraf tarafından teklif edilmez. Ayrıca başka delillerin varlığı halinde de yemin kurumuna başvurulabilir. HMK 227/1 uyarınca, uyuşmazlık konusu vakıanın ispatı için yeminden başka delili olduğunu beyan etmiş olan taraf dahi yemin teklif edebilir. Fakat yemin teklif olunan kimse, yemini edaya hazır olduğunu bildirdikten sonra, diğer taraf teklifinden vazgeçerek başka bir delile dayanamaz. Dolayısıyla yemin teklif eden taraf ancak teklif edilen tarafın yemini edaya hazır olduğunu bildirinceye kadar yemin teklifinden vazgeçme hakkı sabittir.

HMK 119/1-f uyarınca davacı dava dilekçesinde iddia ettiği her bir vakıayı hangi deliller ile ispat edeceğini belirtmek zorundadır. Ayrıca HMK129/1-e uyarınca davalı tarafta cevap dilekçesinde savunmanın dayanağı olarak ileri sürülen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceğini belirtmek zorundadır. Mahkeme bu durumda dava dilekçesinde veya cevap dilekçesinde

yemine dayanılacağı belirtildiği durumlarda yemin teklifini hatırlatmakla yükümlüdür. (9) Yemin teklifini kendisine hatırlatılmasına karşın bu hakkından feragat eden taraf için artık yemin teklif etme hakkı ortadan kalkar. Bir daha bu delile başvuramaz. 1086 sayılı Kanunun düzenlemesi bu hususta 6100'den farklı idi buna göre; yemin taraflardan birinin talebi ile teklif edebileceği gibi mahkeme tarafından da teklif edilebilirdi.(10)

İspat edilecek vakia mutlaka karşı tarafın kendisinden kaynaklanmalıdır. Örneğin; borcu olup olmadığına ilişkin yemin veya bir vakıayı bilip bilmediğine ilişkin yemin teklif edilebilir.

B. Yemin usulü

Yemin bir vakıanın varlığına ilişkin karşı tarafa teklif edilen bir ispat yöntemidir. HMK uyarınca yemin sadece bir taraf usul işlemi olarak benimsenmiştir ve genel ilke olan tasarruf ilkesinin esas olduğu yargılamam yöntemlerinde kullanılabilir. Hâkim kendiliğinden yemin teklifinden bulunamaz.

Yemin müessesinde somut olayımızda da belirtildiği gibi hâkimin cevap veya dava dilekçesinde tarafların hangi delilleri kullanacaklarını belirledikten sonra ancak hatırlatma yetkisi bulunmaktadır. Yemin tarafın duruşmada bulunmaması üzerine davetiye ile teklif edilir. Bu husus HMK 228/1' de düzenlenmiştir.(11)

Yemin şekli bir müessesedir ve nasıl yemin edileceği HKM 233'te ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre yemin mahkeme huzurunda eda olunur. Şeklen içeriği 4. fıkra da belirtilmiş olup; "Size sorulan sorular hakkında, gerçeğe uygun cevap vereceğiniz ve hiçbir şey saklamayacağınız namusunuz, şerefınız ve kutsal saydığınız bütün

inanç ve değerler üzerine yemin eder misiniz?" şeklinde sorulur. Bunun üzerine; "Bana sorulan sorular hakkında gerçeğe uygun cevap vereceğime ve hiçbir saklamayacağıma namusum, şerefim ve kutsal saydığım bütün inanç ve değerlerim üzerine yemin ediyorum." şeklinde cevap verir ve yemin eda edilir. Yemin eda edilirken hâkim de dâhil olmak üzere hazır bulunan herkes ayağa kalkar. Bu, yemin kurumuna yüklenen anlamı güçlendirmek ve taraflara doğruyu söyletebilmek için benimsenmiş bir ritüeldir.

Yeminin kabul edilmesi halinde usulüne uygun biçimde yemin edilirse artık bunu aksini ispat mümkün olmayacaktır. Çünkü yemin ile iddia edilen vakıanın gerçek olmadığı kesin delil ile mevcut kabul edilir. Ayrıca yemin kabulünden sonra yemini teklif eden taraf yemin teklifinden vazgeçip başka delil gösteremez(HKM227/2).

Hâkim yemin tutanağını düzenler. HMK 238 uyarınca yemin eden kimsenin sözleri tutanağa geçirir ve yazılanları yüksek sesle okur. Son olarak beyanı ısrar edip etmediğini sorup bunu da tutanağa geçirir.

Yemin teklif edilen kişi öncelikle yemini iade edebilir. Bununla birlikte teklif edilen kişi ben yemin etmiyorum, karşı taraf yemin etsin demektir.(12) Burada önemli olan husus yeminin içeriğini oluşturan vakıanın tek taraflı olması halinde iadenin mümkün olmamasıdır. (13)

HMK 230 "Yeminin konusunu oluşturan vakia, her iki tarafın değil, yalnızca kendisine yemin teklif edilen tarafın kendisinden kaynaklanıyorsa yemin teklif edilemez." Yeminin iadesinin mümkün olduğu hallerde, yemin kendisine iade olan taraf yemin ederse iddiasını kanıtlamış

sayılacaktır. Fakat yeminden kaçınma halinde ise ispat edememiş kabul edilmektedir. (HMK229/2) (14)

C. Konuya ilişkin yargıtay kararları

1. Yargıtay'ın 2.HD'nin 18.01.2012, E. 2010/23259, K. 2012/526 sayılı kararı

Somut olayımızda incelenen hakim yemin müessesini yemin teklif eden tarafa hatırlatması sorununa ilişkin Yargıtay'ın 2.HD'nin 18.01.2012, E. 2010/23259, K. 2012/526 sayılı kararı incelemeye değerdir.

"...Davacı-davalı kadın, kocanın evlendikten sonra sahip olduğu banka hesapları ve aktardığı mal varlığına ilişkin maddi tazminat isteğinde bulunmuş ancak bu isteğin toplanan diğer delillerle ispat edememiştir. Ne var ki davacı-davalı kadın delil listesinde açıkça 'yemin' deliline dayanmıştır.(HMK m. 344-354, HMK m. 255-277).

O halde davacı-davalı kadına yemin teklif etme hakkı hatırlatılmak, yemin teklif ettiği ve davacı-davalı Süleyman da yemin teklifini kabul ettiği takdirde usulüne uygun şekilde yemin yaptırılarak gerçekleştirilecek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır."(15)

2. Yargıtay'ın 1.HD.,28.12.2011, E.2011/11078, K.2011/13798 sayılı kararı

Konuya ilişkin bir başka Yargıtay kararında mahkemenin yemin teklifini hatırlatması yükümlülüğüne ilişkin bir karşı oy yazısı da kaleme alınmıştır.

Buna göre; "Gerek 1086 Sayılı Kanun'da gerekse 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, mahkeme hakim yemin teklif etmek isteyip istemediğini

tarafından birisine hatırlatmak ödevi olduğunu gösteren bir hüküm bulunmamaktadır. Bu anlamda 'sair deliller ifadesi' oldukça önemli bir anlam ifade edilmekte ve hatta bu şekilde bir ifade bulunmaması halinde artık yeminin hatırlatılamayacağı sonucuna varılmaktadır.

Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Somut olaya bakıldığında, davacının dava dilekçesinde açık bir şekilde yemin deliline başvurmamış, yalnızca dilekçede "sair yasal deliller" ibaresinin bulunduğu, delillerin bildirildiği dilekçede yemin deliline de dayanıldığına ilişkin bir ibarenin yer almadığı, yargılama aşamalarında yemin deliline dayanıldığına ilişkin bir ibare bulunmadığı gibi; davacının davasının ispatlanamaması nedeniyle reddedilmesine rağmen yine kendisinin yemin deliline başvurduğuna, bunun hatırlatılmadığına ya da yemin deliline başvuru imkânının

verilmediğine dair bir temyizin veya iddiasının bulunmadığı görülmektedir.

Hal böyle olunca re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu bir davada hâkimin ya da Yargıtay'ın davacının yerine geçerek onun dayanmadığı bir delili kullanmasına imkan vermek için kararın bozulması tasarruf ilkesi ile bağdaşmaz." 1.HD.,28.12.2011, E.2011711078, K.2011/13798 (Karşı oy yazısı)

Belirtilen Yargıtay kararının karşı oy yazısı kanaatimce doğrudur. Tarafın açıkça yemin deliline dayanacağını belirtmesi davacı için dava dilekçesinde, davalı taraf için cevap dilekçesinde zorunlu bir unsur olarak HMK tarafından düzenlenmiştir. (119/1-f;129/1-e) Fakat açıkça yemin deliline dayanmamış olup sadece "sair yasal deliller" demek suretiyle de yemin kurumuna dayanılacağına kabulü kanaatimce tasarruf ilkesi(16) ile bağdaşmayacaktır.

(17) Buna karşın hâkime yemin teklifinin hatırlatılması zorunluluğu ancak taraflardan birinin iddiasını yemin ile ispatlayacağını bildirmesi halinde söz konusu olacaktır.(18)

3. Yargıtay'ın 2. HD, 04.06.2012, 2011/18934, 2012/14944 sayılı kararı

İncelenen konunun çok benzeri ve kanaatimce doğru olan bir başka Yargıtay Kararında ise: "davacının ziynet eşyası alacağı davası, davacının gösterdiği diğer delillerle kanıtlanamamıştır. Ancak davacı dava dilekçesinde açıkça 'yemin' deliline de dayanmıştır. Bu nedenle, mahkemece ziynet eşyası alacağı istemiyle ilgili olarak davacıya yemin teklif etme hakkı hatırlatılması, yemin teklif edildiği takdirde ise usulünce yemine ilişkin yargılama işlemlerinin yerine getirilmesi (HMK227-238) ve gerçekleştirilecek sonucu uyarınca bir karar verilmesi ayrıklı olmuşt; bozmayı gerektirmiştir."

Bibliyografya

ARSLAN, Ramazan/ YILMAZ, Ejder/

TAŞPINAR Ayvaz, Sema: Medeni Usul Hukuku, 1. Baskı, Ankara, 2016

AKALIN, Ş.:Hukuk Davalarında Yemin AD, 1987/1

BAŞGÜL, M. Mürsel: Medeni Yargılama Hukukunda Yemin, AİTAD, Ankara, 1978/10-12

BİLGE Umar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2011.

ERCAN, İsmail: Medeni Usul Hukuku, İstanbul, 2011.

KARSLI, Abdurrahim: Medeni Muhakeme Hukuku , 4. Baskı, İstanbul, 2014.

KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan/ Yılmaz, Ejder: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 24. Baskı, Ankara, 2014

PEKCANİTEZ, Hakan/ ATALAY, Oğuz/ ÖZEKES, Muhammet: Medeni Usul Hukuku, 14. Baskı, Ankara, 2013

PEKCANİTEZ, Hakan/ ÖZEKES, Muhammet/

AKKAN, Mine: Medeni Usul Hukuku Pratik Çalışmalar, 15. Baskı, Ankara, 2013

ÖZKÖK, Süleyman: Yemin Hakkındaki Ortak Usul Hükümleri ile Yalan Yere Yemin ve Neticeleri, ABD, Ankara, 1988/4

YILMAZ, Ejder: Yeni Hukuk Muhakeme Kanunu İle Getirilen Yenilikler, Adana, 2013.

Sonnot

1) Bilkent Üniversitesi Son Sınıf Öğrencisi

2) Stajyer Avukat, İzmir Barosu

3) Karslı, Abdurrahim, s.611 "Yeminin konusu davanın çözümü bakımından önem taşıyan, çekişmeli olan ve kişinin kendisinden kaynaklanan vakialardır. Bir kimsenin bir hususu bilmesi onun kendisinden kaynaklanan vakia sayılır (HMK225). Akalin, Ş, S.7vd.; Baki, Kuru/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder, s.406; Ercan, İsmail, s.292

4) Bilge Umar, s.354 vd.

5) 19.HD, 14.10.2005,595/10133 Sayılı Yargıtay kararı uyarınca bu husus dikkate alınmıştır. Buna göre yeminin kabul veya

reddi için, ancak yemin edebilecek kişinin açıkça vekilini yetkilendirmesi halinde yeminin kabulü veya reddi geçerli olabilecektir.

6) "Tüzel kişilerin taraf olduğu davalarda tüzel kişiye teklif edilen yemin, tüzel kişinin yetkili organı tarafından eda edilir. bu temsilci, yemin konusu işlemin yapıldığı tarihteki değil, yemin teklif edildiği zamandaki temsilcidir. Ayrıca birlikte temsil söz konusu olduğu takdirde yeminin bağlayıcı olabilmesi için birlikte temsile yetkili kişilerin tamamının da yemin etmesi zorunludur." 11. HD, 13.02.2006, 1399/1322 sayılı karar

7) Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet, s. 253 "Davanın açılmasından hükmün kesinleşmesine kadar yargılamanın ilerlemesi amacıyla, tarafların aralarında yaptıkları ya da tarafla mahkeme arasında yapılan işlemler taraf usul işlemleridir." 8) Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder/ Taşpınar Ayvaz, Sema, s. 428" Yemin, taraflardan birinin, bir vakianı doğru olup olmadığı hakkında namusu, şerefi ve kutsal saydığı bütün inanç ve değerleri üzerine beyanda bulunmasıdır. Bir vakianın doğru olup olmadığına yemin edilirse, artık o vakia hakkında başka

bir delil göstermesine gerek yoktur; o vakianın doğru olup olmadığı davada kesin olarak ispat edilmiş olur.” Yılmaz, Ejder, s. 31

9) Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder/ Taşpınar Ayvaz, Sema, s.433

10) Karılı, Abdurrahim, s.615; Bu düzenleme HUMK 339 c.1 m.344; m.356 belirlenmişti. 1086 sayılı Kanun da düzenlenen re’sen teklif 6100 sayılı kanununda öngörülmemiştir. Yeminin sadece taraflar tarafından teklif edilmesi benimsenmiştir. Başgöl, M. Mürsel, s.273 vd.

11) Pekcanitez, Hakan/ Özekes, Muhammet/ Akkan, Mine, s.379; “Davacı Ali Ak tarafından davlı Bekir Bak aleyhine açılan alacak davasında verilen 12.9.2012 tarihli ara kararı gereğince; Açmış olduğunuz alacak davasında davalının ödeme savunmasının tarafınızdan kabul edilmemesi sonucu, tarafınıza yapılan 14.5.2012 tarihinde 5.000 Lira ödemeyi almadığınız konusunda davalı tarafından yemin teklif edildiğinden, 10.10.2012 günü, saat: 9.30’da yapılacak duruşmada belirtilen hususta yemini eda etmeniz için hazır bulunmanız ve yemin konusu karşı tarafa reddedebileceğiniz, geçerli bir mazeretiniz olmadan yemin için belirtilen gün ve saatte hazır bulunup da yemin etmediğiniz takdirde belirtilen vakıyı

ikrara etmiş sayılacağınız ve aleyhinize sabit sayılacağı ihtaren tebliğ olunur.”

Bu yemin davetiyesi örneğinde olduğu gibi yemin teklif edilen kişinin duruşmaya gelmemesi halinde veya gelip yeminden kaçınması halinde ne gibi bir yaptırım ile karşılaşılacağı da ihtar edilmiştir.

12) Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet, s.760-761; Özkök, Süleyman, s. 585

13) Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet, s.763”Ancak yemin teklif edilen olay, iki tarafın değil, sadece yemin teklif olunan tarafın şahsından kaynaklanıyorsa yemin iade edilmez.”

14) Yargıtay 13. HD. 18.03.1999, 1789/2106 tarihli kararında bu konuya ilişkin bir konuyu incelemiştir. Buna göre; “yeminden kaçınmış sayılmak için teklif edilen yemin metninin de usulüne uygun olması şart olduğuna karar vermiştir.” 13. HD. 18.03.1999, 1789/2106

15) Aynı konuta ilişkin Hukuk Genel Kurulu Kararı; “Bu hatırlatmanın yapılabilmesi için dilekçede en azından sair deliller denilmesi gerekir. taraflar çık bir şekilde belirli delil veya delillere dayanmış, bu yönde dahi ifade kullanmamışlarsa yemin hakkı hatırlatılmaz”.HGK, 24.01.2007, 3-29/19

16) HMK 24”Tasarruf ilkesi”: Hâkim, iki taraftan birinin talebi olmaksızın, kendiliğinden bir davayı inceleyemez ve

karar bağlayamaz.

17) Benzer bir görüşte olan Ejder Yılmaz, medeni usul kitabında; Davacı dava dilekçesinde, davalı ise cevap dilekçesinde yemin delilini bildirmek zorunda olduğundan(m.119/1-f,129/1-e) mahkemenin ancak bu durumda (dava dilekçesinde veya cevap dilekçesinde ya da ikinci cevap dilekçesinde, yemin deliline dayanıldığıнын bildirilmesi halinde) yemin teklifini hatırlatmakla yükümlüdür.

18) Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet, s.761 ” Uygulamada Yargıtay, hâkimin davayı aydınlatma ödevi çerçevesinde belli bir delili hatırlatma yetkisi bulunmadığını, ancak taraf, delilleri arasında yemine dayanmışsa açıkça yemine dayanmasa dahi en azından ‘sair deliller’ demişse, sair deliller içinde yemin de yer aldığından, hakimin bu tarafa yemin teklif etme hakkı olduğunu hatırlatması gerektiği görüşündedir. Bu hatırlatmanın yapılmaması ise bozma sebebi sayılmıştır.” Örneğin; “Ancak gerek ‘sair deliller’ ibaresinin doğuracağı sonuç gerekse hakimin yemin hakkını hatırlatma zorunluluğunda olması artık Hukuk Muhakemeleri Kanunu düzenlemesi çerçevesinde geçerli sayılamaz. Çünkü taraf dayandığı delilleri açıkça göstermek zorundadır.”13. HD, 07.06.2002, 2840/6822 VE 9.HD, 28.1.2003,25756/793

“Çek” ile ilgili yeni düzenlemelerin değerlendirilmesi

Av. Ece Yasav

09.08.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6728 sayılı “Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile; 5941 sayılı Çek Kanunu’nda ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun çek ile ilgili bazı hükümlerinde önemli değişiklikler yapılmıştır.

Bu yazımızda; mevzuatta yapılan değişikliklerle, bu değişikliklerin hukuki ve cezai boyutları değerlendirilecek olup, incelemeler 3 başlık halinde yapılacaktır:

- 1 - Bankanın araştırma yükümlülüğü
- 2 - Çek yaprağında bulunması gereken bilgiler açısından yapılan yenilikler
- 3 - Karşılıksız çek keşide edenin cezai sorumluluğu

Bankanın araştırma yükümlülüğü

5491 sayılı Çek Kanunu’nun 2. maddesinde değişiklik yapılarak, bankaların çek hesabı açtırmak isteyen kişilerden “adli sicil kaydı” ve “Türkiye Bankalar Birliği risk merkezi kayıtlarını” alması ve sonrasında bu sonuçları muhafaza etmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Bu sayede, çek hesabı açtırmak isteyen kişinin adli sicil kaydında karşılıksız çek keşide etme suçundan dolayı bir mahkûmiyetinin bulunup bulunmadığını ve kişinin ekonomik durumunun çek hesabı

açmaya yeterli olup olmadığı değerlendirilebilecektir. Aynı madde ile “Sermaye Şirketleri” bakımından özel bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre çek hesabı açtırmak isteyen sermaye şirketlerinde, şirket tüzel kişiliğinin yanı sıra yönetim organında görev yapanlar ve ticaret siciline tescil edilen yetkililerin de çek hesabı açma hususunda bir yasaklılığı bulunup bulunmadığının banka tarafından araştırılması ve herhangi bir yasağın bulunmadığına ilişkin sorgulama sonucunun da muhafaza edilmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Ayrıca, çek hesabı sahibinin tüzel kişi olması halinde banka, hesap açılış tarihi itibarıyla tüzel kişi tarafından bildirilen işlem yetkililerini, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi tarafından oluşturulacak “Karekod Okutma ve Bilgi Paylaşım Sistemi”ne kaydedecektir.

Çek yaprağında bulunması gereken bilgiler açısından yapılan yenilikler

- T.C kimlik numarası ve mersis numarası

Çek hesabı sahibi gerçek kişi ise Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası; tüzel kişilerde ise Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) numarasının da çek defterinin her bir yaprağına yazılması da zorunlu hale getirilmiştir. Çek hesabı sahibi ile çeki düzenleyenin farklı kişiler olması

halinde ise, ayrıca düzenleyenin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yer alacaktır.

- Banka tarafından verilen seri numarası ve karekod uygulaması 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na getirilen yenilikle, banka tarafından verilen seri numarası ve karekod çekin unsurları arasında sayılmıştır.

31.12.2016 tarihinden itibaren Bankalar, seri numarası ve karekodu olmayan çek yaprağı basamayacaktır. Karekod okutma ve bilgi paylaşımı sistemi, lehine çek düzenlenen lehdarın veri girişiyle çalışacaktır. Çek alacaklıları, ellerinde bulunan çek ile çek hesabı sahibine ve bu çeki düzenleyenlere ilişkin verilere “karekod” aracılığıyla erişim sağlayabilir.

Karekod ile;

- a) Çek hesabı sahibinin adı, soyadı veya ticaret unvanı,
- b) Çek hesabı sahibinin tacir olması halinde, ticaret siciline tescil edilen yetkililerinin adı, soyadı veya ticaret unvanı
- c) Çek hesabı sahibinin, çek hesabı bulunan toplam banka sayısı
- d) Çek hesabı sahibine ait bankalara ibraz edilmemiş çek adedi ve tutarı
- e) Düzenlenerek bankalara teslim edilen çeklerin adedi ve tutarı
- f) Son beş yıl içerisinde ibrazında ödenen çeklerin adedi ve tutarı,
- g) İbraz edilen ilk çekin ibraz tarihi,

h) İbraz edilen son çekin ibraz tarihi
i) İbrazında ödenen son çekin ibraz tarihi,
j) Son beş yılda "karşılıksızdır" işlemi gören ve halen ödenmemiş çeklerin adedi ve tutarları,
k) Son beş yılda "karşılıksızdır" işlemi gören ve sonradan ödenen çeklerin adedi ve tutarı,
l) Son beş yılda "karşılıksızdır" işlemi gören son çekin ibraz tarihi,
m) Çek hesabı sahibi hakkında çek hesabı açma yasağı bulunup bulunmadığı, varsa yasaklama kararının tarihi,
n) Her bir çek yaprağı ile ilgili olarak tedbir kaydı olup olmadığı,
o) Çek hesabı sahibi tacirse, iflasına karar verilip verilmediği, iflasına karar verilmişse kararın tarihi çek hesabı sahibi ya da cırantanın rızası aranmaksızın üçüncü kişilerin erişimine sunulur.

Önemli bir not olarak; lehine karekodlu çek düzenlenen lehdarın tüzel kişi olması halinde; çekin sisteme kaydedildiği tarihten sonra, tüzel kişinin temsilcilerinde meydana gelen değişiklikler, çek hesabı sahibi tüzel kişinin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacaktır. Elbette ki, söz konusu sistemin sağlıklı bir şekilde çalışabilmesi için lehdarların, çeke ait bilgileri sisteme kaydetmesi gerekmektedir.

Kanımızca, bu verilerin sisteme kaydedilmemesi halinde bir yaptırım uygulanması yerinde olur idi. Ancak; meclis görüşmeleri esnasında, lehdarın söz konusu verileri sisteme kaydetmemesi halinde uygulanacak yaptırıma ilişkin hüküm tasarıdan çıkarılmıştır.

Karşılıksız çek keşide edenin cezai sorumluluğu

Kanunda yapılan değişiklik ile karşılıksız çek keşide etmek "suç" olarak sayılmış ve "Çek düzenleme yasağı" ile "Çek

hesabı açma yasağı"na ek olarak "adli para cezası" verilmesi de düzenlenmiş olup, adli para cezası ödenmez ise doğrudan "hapis cezası"na çevrilecektir.

- Yargılama usulü ve yetkili mahkeme
Karşılıksız çek keşide etme suçuna karşı şikâyet; Cumhuriyet Başsavcılığı'na değil, "İcra Mahkemesi"ne yapılacak ve İcra İflas Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Bu hususta şikâyetçiye seçimlik hak tanınmış olup, şikâyet; çekin tahsil için verildiği yer mahkemesi ya da çek hesabının bulunduğu yer mahkemesi veya şikâyetçinin yerleşim yeri mahkemesinde yapılabilecektir. Şikâyet zamanaşımı ise; çek hakkında karşılıksız işlemi yapılmasını takip eden üç ay ve herhalde 1 yıldır.

- Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı
Yargılama sırasında; Mahkeme re'sen [ayrıca bir tedbir talebine gerek olmaksızın] koruma tedbiri olarak, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına karar verir. Yargılama sonunda da Adli para cezasının yanı sıra bu yasaklara hükmolunacaktır.

Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kimlere uygulanır?

1 - Çek düzenleyen Gerçek Kişiye
2 - Çek düzenleyen Tüzel kişiye
3 - Çeki düzenleyen bir sermaye şirketi ise bu şirketin yönetim organında yer alan kişilere ve ticaret sicilinde tescil edilen şirket yetkililerine (Hakkında yasaklama kararı verilenlerin, ilgili şirketteki görevleri, süre sonuna kadar devam eder. Ancak, yasaklılık süresince sermaye şirketlerinin yönetim organlarında başka bir görev alamazlar. Yasaklılık kararı; Uyap aracılığıyla Mersis ve Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi'ne elektronik ortamda bildirilir.

- Adli para cezasının miktarı
Her bir çek ile ilgili olarak "Bin

beş yüz güne kadar" adli para cezasına hükmolunacaktır. Bir günlük adli para cezasının 20-TL ile 100-TL arasında belirlendiği göz önüne alınırsa; bin beş yüz güne tekabül eden adli para cezası da 30.000-TL ile 150.000-TL arasında belirlenecektir.

Ancak burada yapılan özel bir düzenleme ile adli parasına alt sınır getirilmiştir. Buna göre; adli para cezası, çekin karşılıksız kalan miktarı, kanuni ibraz tarihinden itibaren 3095 sayılı kanun uyarınca hesaplanacak temerrüt faizi ile takip ve yargılama giderlerinden az olmayacaktır.

- Hapis cezası
İcra Mahkemesi tarafından hükmedilen adli para cezası ödenmez ise doğrudan "hapis cezası"na çevrilir. Söz konusu suç nedeniyle ön ödeme, uzlaşma ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler uygulanmayacak, verilen adli para cezalarının ertelenmesi mümkün olmayacaktır. Ayrıca adli para cezalarının infazı ancak nakden mümkün olacak, ödenmemesi halinde kamuya yararlı işte çalışma kararı verilemeyecektir.

Hangi hallerde mahkeme tarafından hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilir?

Şikâyetinden vazgeçilen veya çek bedelinin karşılıksız kalan kısmını ve ibraz tarihinden itibaren 3095 sayılı kanun uyarınca işleyecek temerrüt faizi tamamen ödeyen kişi hakkında;

- Yargılama aşamasında "davanın düşmesine"

- Mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra "hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına" karar verilir.

Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırıldığı da, Mersis ile Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi'ne bildirilir.

Danıştay kararı sonrası iş deneyim belgelerinde yeni kıst (orantısal) süresi hesabı

Av. Haydar Şenöz

Kamu ihaleleri idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalenin sonuçlanması müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunu'ndaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 100 milyar TL'yi geçen bir alandır.(1)

Bu alandan ekonomik olarak yararlanmak isteyen isteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilen ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

Kamu ihalelerine katılmak isteyen isteklilerimizin sağlamaları gereken birtakım koşullar bulunmaktadır. Bu koşullardan birisi de mesleki deneyimdir. Yapım işi ihalelerindeki iş deneyim belgeleri hakkındaki önemli bir tartışmalı husus geçtiğimiz aylar içerisinde Danıştay tarafından sonuca bağlanmış olup makalemizin konusunu teşkil edecektir.

1. İş deneyim belgeleri

Kamu alım ihalelerinin mali büyüklüğü her geçen gün artmaktadır. İhaleye çıkan idarelerin amacı ihtiyaçlarını en kaliteli ve en ucuza alabilmektir. Bu amaçla ilana çıkarak yani kamuoyuna ihtiyaçlarını duyurarak ihtiyaçlarını tedarik edebilecek isteklilerin teklif

vermelerini sağlamaktadırlar yani rekabeti sağlamaktadırlar.

Peki, tüm istekli idareler, bu ihtiyaçlarını tedarik amacıyla tüm ihalelere katılabilir mi? Kanun koyucu uluslararası kamu alımları mevzuatına paralel olarak isteklilerin ihalelere katılabilmesi amacıyla çeşitli koşulları sağlamalarını talep etmiştir.

Vergi ve SGK borcu olmama, ihalelerden yasaklı olmama, mali konularda belirli bir büyüklüğe sahip olma diyebileceğimiz mali yeterlilik vb.

Aynı şekilde kanun koyucu ihtiyacını mesleki olarak deneyimli olan kişilerden talep edilmesini sağlayarak kaliteli bir tedarik sürecinin sağlanmasını istemiştir. Kavram olarak iş deneyim belgesi olarak tanımlanmış olunan bu yeterlilik belgesi ilginin iş veya mesleki tecrübesini teşvik amacıyla yüklenicilere, yükleniciye karşı bir sözleşme ile taahhüt ettiği iş bölümünü bitiren alt yüklenicilere mimar veya mühendis olmak şartıyla kendi meslekleriyle ilgili denetleme veya yönetim görevlerinde bulunanlara, talepleri halinde iş sahibi idare, ilgili belediye veya valilik tarafından ve bazı esaslar dâhilinde verilen iş bitirme ve iş durum belgeleridir.

Özetle iş deneyim belgeleri isteklilerin mesleki yönden yeterli olduklarını ortaya koyan belgelerdir.

2. İş deneyim belgelerinin hesaplanmasındaki hukuki sorun ve idare mahkemelerinin olaya bakış açısı

Mal ve hizmet alım ihalelerinde ihaleye çıkan idareler ihalenin büyüklüğüne göre iş deneyim belgesi isteyebilirken yapım işi ihaleleri ihalelerinde işin büyüklüğüne bakılmamış ve tüm yapım işi ihalelerinde iş deneyim belgesi zorunlu olarak değerlendirilmiştir. Yapım işi ihaleleri ihale uygulama yönetmeliğinin aşağıda yer verdiğimiz "İstenecek Belgeler" başlıklı 30. maddesinde yapım işi ihalelerinin hepsinde iş deneyim belgesinin istenilmesi gerektiği belirtilmiştir.

"(1) Ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliğin değerlendirilmesinde kullanılmak üzere aday veya isteklilerden istenecek belgeler aşağıdaki esaslara göre belirlenir: a) Yaklaşık maliyetine bakılmaksızın aday veya isteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler ile iş deneyim belgesinin her ihalede istenilmesi zorunludur."

Peki, bu belgeye sahip olmayan isteklilerin ihalelere katılamamaları eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmeyecek midir? İşte kanun koyucu 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62. maddesindeki düzenleme ile iş deneyime sahip olmadıkları halde mimar ve mühendislerin

ihalelere katılabilmelerine olanak sağlayacak aşağıdaki düzenlemeyi getirmiştir.

"h) İş deneyimi bulunmayan mühendis veya mimarların, aldıkları lisans eğitime uygun yapım işi ihalelerine başvurularında, toplam süresi on beş yılı geçmemek kaydıyla mezuniyetlerinden sonra geçen her yıl, 197.091,00 Yeni Türk Lirası olarak hesaplanmak üzere 10. madde kapsamındaki benzer iş deneyimi olarak dikkate alınır. Bu süre iş deneyimi bulunan mimar ve mühendisler için uygulanmaz. Bu bent kapsamında elde edilen deneyim mühendis ve mimarın beş yıldır en az % 51 hissesine sahip olduğu tüzel kişiler tarafından da kullanılabilir."

İşte makalemizin konusu teşkil eden iş deneyim belgelerindeki hukuki sorunda tam bu madde de koyu işaretlediğimiz alanda meydana gelmektedir.

Buradaki yıl ifadesinden,
a - Mezun olduktan sonra bir yılın mı geçmesi gerektiği
b - Yoksa mezun olduktan sonraki yıl ocak ayından itibaren bu belgenin geçerli olup olmayacağı
c - Oransal olarak (Örneğin 9 ay için orantısız olarak) kullanılıp kullanılamayacağı hep tartışılmıştır.

İdare mahkemelerinin bu durumu bakış açısı aşağıdaki mahkeme kararında belirtilmiştir.

Ankara 5. İdare Mahkemesinin 02.03.2016 tarihli ve E:2016/117, K:2016/773 sayılı kararında "... Dosyanın incelenmesinden; dava konusu ihaleye istekli sıfatıyla teklif veren Ceyhun Yıldırım'ın teklifinin iş deneyim belgesi tutarının yetersiz olduğu gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakıldığı, bu istekli tarafından yapılan itirazın şikâyet başvurusu üzerine tesis edilen dava

konusu 14.07.2015 tarih ve 2015/ UY.II-1993 sayılı Kamu İhale Kurulu kararı ile adı geçen isteklinin iş deneyim belgesi tutarının yeterli olduğu sonucuna varılarak teklifinin değerlendirmeye alınması yönünde düzeltici işlem belirlendiği, bunun üzerine aynı ihaleye katılan davacı şirket tarafından bu kararın iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda; itirazın şikâyet başvurusunda bulunan Ceyhun Yıldırım'ın dava konusu ihalede iş deneyimini tevsik etmek üzere Kırıkkale Üniversitesi tarafından verilen İnşaat Mühendisliği Lisans Diplomasında mezuniyet tarihinin 01.07.2011 olarak gösterildiği görülmektedir.

4734 sayılı kanunun 62. maddesi ile ilgili Yönetmelik maddesinin lafzı incelendiğinde;
"mezuniyetten sonra geçen her yıl" ifadesinden, mezuniyetten sonra geçen yılın hesaplanmasında bir takvim yılını oluşturan sürenin "yıl" olarak esas alınması gerektiği, mezun olduğu tarihten itibaren bir yıllık sürenin geçmediği durumlarda mezuniyet belgesinin iş deneyimi olarak kullanılamayacağı anlaşılmaktadır. Buna göre, başvuruya konu ihalenin ilan tarihinin 01.04.2015 olduğu, ihale tarihinin 30.04.2015 olduğu göz önüne alındığında, itirazın şikâyet başvurusu sahibi Ceyhun Yıldırım'ın 01.07.2011 tarihli mezuniyet belgesinin 3 yıllık olduğu sonucuna varılmaktadır.

Buna göre; davaya konu ihalede idarece teklif edilen bedelin % 50'si oranında iş deneyimi istenildiği, itirazın şikâyet başvurusu sahibi Ceyhun Yıldırım'ın teklif bedelinin 1.234.000,00 TL olduğu, dolayısıyla adı geçen isteklinin en az bu tutarın % 50'si olan 617.000,00 TL tutarında iş deneyimine sahip olması

gerektiği anlaşılmakta olup, bu çerçevede, ilgilinin 3 yıllık mezuniyet belgesi ile 4734 sayılı Kanunun 62. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde belirtilen tutar çarpıldığında; 3*186.445,00 TL = 559.335,00 TL olarak bulunan tutarın adı geçen isteklinin benzer iş deneyimi olarak dikkate alınması gerektiği, bu itibarla söz konusu isteklinin benzer iş deneyimi olarak bulunan 559.335,00 TL'lik tutarın 1.234.000,00 TL'lik teklif bedelinin % 50'si olan 617.000,00 TL'yi karşılamadığı anlaşıldığından, itirazın şikâyet başvurusu sahibi Ceyhun Yıldırım'ın teklifinin değerlendirme dışı bırakılması işleminin yerinde olduğu sonucuna varılmış olup, bu isteklinin iş deneyim belgesi tutarının yeterli olduğu gerekçesiyle teklifinin değerlendirmeye alınması yönünde düzeltici işlem belirlenmesine ilişkin dava konusu kurul kararında hukuka uygunluk görülmemiştir..." şeklinde gerekçe belirtilerek dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Özetle idare mahkemelerinin bakış açısı "mezuniyetten sonra geçen her yıl" ifadesinden, mezuniyetten sonra geçen yılın hesaplanmasında bir takvim yılını oluşturan sürenin "yıl" olarak esas alınması gerektiği doğrultusundadır. İdare mahkemesi kararı doğrultusunda mezun olduğu tarihten itibaren bir yıllık sürenin geçmediği durumlarda mezuniyet belgesinin iş deneyimi olarak kullanılamayacağı anlaşılmaktadır.

3. Danıştay kararı sonrası durum

Anılan Mahkeme kararının temyizi üzerine konu Danıştay tarafından incelenmiştir. Ve geçtiğimiz aylarda alınan Danıştay 13. Dairesi tarafından verilen 27.06.2016 tarihli ve E:2016/1978 K:2016/2868 sayılı kararda "...Dosyanın incelenmesinden;

dava konusu ihaleye teklif veren Ceyhun Yıldırım'ın teklifinin iş deneyim belgesi tutarının yetersiz olduğu gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakıldığı, bu istekli tarafından yapılan itirazın şikâyet başvurusu üzerine tesis edilen dava konusu 14.07.2015 tarih ve 2015/UY.II - 1993 sayılı Kamu İhale Kurulu kararında; "adı geçen isteklinin iş deneyim belgesi tutarının 4734 sayılı Kanun'un 62. maddesinin (h) bendinde yer alan "mezuniyet tarihinden sonra geçen her yıl" ifadesi ile mezuniyet belgesinin tarihinin 01.07.2011 olduğu ve başvuruya konu ihalenin tarihinin 30.04.2015 olduğu göz önüne alındığında, anılan kişinin iş deneyim tutarının tespitinde esas alınacak sürenin ihalenin gerçekleştirildiği yıl olan 2015'ten mezuniyet belgesinin alındığı yıl olan 2011'in çıkarılması suretiyle "4 yıl" olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığı, bu durumda ilgilinin söz konusu mezuniyet tarihinden sonraki sürenin, 4734 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen 62. maddesinde belirlenen 186.445,00 TL tutarı ile çarpılması sonucunda (186.445,00 TL x 4 yıl) ilgilinin iş deneyim tutarının 745.780,00 TL'ye tekabül ettiği, bu tutarın da anılan istekli tarafından sağlanması gereken 617.000,00 TL tutarından fazla olduğu anlaşıldığından, idarece yapılan değerlendirmenin yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır." denilerek iş deneyim belgesi tutarının yeterli olduğu sonucuna varılarak başvuru sahibinin teklifinin değerlendirmeye alınması yönünde düzeltici işlem belirlendiği, anlaşılmaktadır.

Olayda; itirazın şikâyet başvurusunda bulunan Ceyhun Yıldırım'ın dava konusu ihalede iş deneyimini tevsik etmek üzere sunduğu Kırıkkale Üniversitesi tarafından verilen

İnşaat Mühendisliği Lisans Diplomasında mezuniyet tarihinin 01.07.2011 olarak gösterildiği, başvuruya konu ihalenin ilan tarihinin 01.04.2015 olduğu, ihale tarihinin 30.04.2015 olduğu göz önüne alındığında, itirazın şikâyet başvurusu sahibi Ceyhun Yıldırım'ın sunduğu mezuniyet belgesinin tarihi ile ihale tarihi arasında 3 yıl 9 ay 29 günlük olduğu, davaya konu ihalede idarece teklif edilen bedelin % 50'si oranında iş deneyimi istenildiği, itirazın şikâyet başvurusu sahibi Ceyhun Yıldırım'ın teklif bedelinin 1.234.000 TL olduğu, dolayısıyla adı geçen isteklinin en az bu tutarın % 50'si olan 617.000 TL tutarında iş deneyimine sahip olması gerektiği anlaşılmakta olup, iş deneyimi bulunmayan mühendis ve mimarların yapım işi ihalelerine başvurularında, benzer iş deneyimi olarak dikkate alınacak süre için, mezuniyetlerinden sonra geçen her yılın hesaba katılacağı göz önüne alındığında, eşit muamele ilkesi açısından tam yıl dışında kalan sürenin de kıst olarak hesabı katılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, başvuru sahibi isteklinin iş deneyim tutarının 3 yıl 9 ay 29 gün olarak hesaplanması gerektiği, yapılan hesaplama sonucunda, [(3*186.445,00) + (9*15.537,08) + (29* 510,80)] söz konusu tutarın 713.981,92 TL olduğu, bu haliyle ihale dokümanında belirtilen iş deneyim tutarını karşıladığı anlaşıldığından teklifinin değerlendirilmeye alınması yönündeki Kurul kararında sonucu bakımından hukuka aykırılık, işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir..." şeklinde gerekçe belirterek, Ankara 5. İdare Mahkemesinin 02.03.2016 tarih ve E:2016/117, K:2016/773

sayılı kararının bozulmasına karar vermiştir."

Özetle Danıştay, mezuniyet belgelerinin iş deneyim olarak hesaplanmasında bir yılın tamamlanması değil orantısız olarak hesaplanması doğrultusunda karar vermiştir.

4. Danıştay kararı sonrası iş deneyim belgeleri nasıl hesaplanacaktır?

Danıştay Kararı sonrası 2016 yılı geçerli bir örnek hesaplama aşağıda yer verilmiştir:

İhale tarihi itibarıyla mezuniyet süresi 2 yıl 10 ay 15 gün olsun. 2016 yılı için mezuniyet belgesinin bir yıllık iş deneyim belgesi olarak tutulan tutarı 197.091,00 TL olup bu tutar her yıl güncellenmektedir. İdare Mahkemesi doğrultusunda ki hesaplama mezuniyet belgesinin iş deneyim belgesi olarak karşılığı 394.182,00 TL iken Danıştay kararı sonrası ki hesaplama ay ve günlerinde orantısız olarak hesaplanması sonucunda 566.524,13 TL olarak idarelerimizce değerlendirilecektir.

Sonuç

İş deneyim belgesi kamu ihalelerine katılmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler için zaman zaman aşılması gereken bir engel olabilmektedir.

Yapım işi ihalelerinde ise isteklilerin iş deneyim belgesi olmasa dahi mezuniyet belgeleri (Mimar ve mühendisler için) iş deneyimi olarak değerlendirilebilmektedir. İş deneyim belgelerinin nasıl değerlendirileceği 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62. maddesi ile yapım işi ihaleleri uygulama yönetmeliklerinde ayrıntıları ile belirtilmektedir.

4734 sayılı Kanunun 62. maddesi ile yıl ifadesinden mezun olduktan sonra bir yılın mı geçmesi gerektiği yoksa ertesi yıl ocak ayından itibaren bu belgenin geçerli olup olmayacağı veyahut oransal olarak (Örneğin 9 ay için orantısal olarak) kullanılıp kullanılamayacağı hep tartışılmıştır. İdare mahkemelerinin bakış açısı mezuniyetten sonra geçen yılın hesaplanmasında bir takvim yılını oluşturan sürenin "yıl" olarak esas alınması gerektiği, mezun

olduğu tarihten itibaren bir yıllık sürenin geçmediği durumlarda mezuniyet belgesinin iş deneyimi olarak kullanılamayacağı doğrultusunda idi. Buna göre, ihalenin ilan tarihinin 01.04.2016 olduğu, ihale tarihinin 30.04.2016 olduğu göz önüne alındığında, isteklinin 01.07.2012 tarihli mezuniyet belgesinin 3 yıllık olduğu sonucuna varılmakta ve mezuniyet belgesinin 3 yıl üzerinden hesaplanması gerektiği gerek Kamu İhale Kurulu kararlarında gerekse

mahkeme kararlarında ortaya konulmaktaydı.

Oysaki mezuniyet belgesi ile ihale tarihi arasında 9 ay 29 gün gibi bir artık günde bulunmaktadır. İşte bu artık günün iş deneyimi olarak hesaba katılıp katılmayacağı hususu Danıştay tarafından değerlendirilmiştir.

Danıştay kararında tam yıl dışında kalan sürenin de kıst (Orantısal) olarak hesaplanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kaynakça

1) [www.kik.gov.tr/istatistikler/2015 Yılı İstatistikler](http://www.kik.gov.tr/istatistikler/2015%20Yılı%20İstatistikler)
4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, erişim: www.basbakanlik.gov.tr/mevzuat
Yapım İş İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, www.kik.gov.tr/mevzuat
Danıştay Kararları, www.danistay.gov.tr/kararlar

Limitet şirkette şahıs şirketine özgü haller

Av. M. Kürşad Akbaş

Limitet şirket, anonim şirket ve şahıs şirketlerinin, uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalması üzerine, bu iki tip şirket arasında ortakların sorumluluğunun sınırlandırıldığı, bünyesinde hem sermaye şirketi özelliklerini hem de şahıs şirketi özelliklerini barındıran yeni bir şirket türü olarak doğmuştur.

Tarihsel gelişimi ve günümüzde gelinen nokta itibarı ile limitet şirketler sermaye şirketleri arasında sayılmasına rağmen şahıs şirketi özelliklerini hiçbir zaman kaybetmeyip, çağın hukuk anlayışı, ekonomik gereklilikleri neticesinde değişen oranlarda bu iki tip şirketin niteliklerini muhafaza etmiştir.

Makalemizde TTK hükümlerinde limitet şirketin sahip olduğu şahıs şirketine özgü niteliklerin tespiti ve bunların limitet şirket uygulamasına etkileri incelenecektir.

I. Genel olarak

A. Tarihsel süreçte limitet şirkete duyulan ihtiyaç

Limitet şirket, diğer şirket türlerinden farklı olarak uygulamada doğup gelişen bir şirketi tipi olmayıp, ekonomik hayatta duyulan ihtiyaca cevap olarak Alman kanun koyucusunun yarattığı bir şirket tipidir. Ekonomik hayatta hızla sayıları artan, ekonomik bir güç olarak devlete rakip hale gelen, bünyesinde

çeşitli menfaat ilişkilerinin ve çatışmalarının yaşandığı anonim şirketlere devlet çeşitli şekillerde müdahalelerde bulunmuştur.

Anonim şirketlerde yaşanan kötüye kullanımları önlemek amacıyla, anonim şirketlerin kuruluş ve denetim hükümleri, asgari sermaye miktarı ve masrafları artmıştır. Bunun sonucunda anonim şirket, az veya orta sayıda ortakların, gerekli sermayeyi halka başvurmaksızın bir araya getirerek kurulabilecek küçük şirket tipinden uzaklaşmıştır.

Halka açılmayan, az sayıda ortak ile kurulabilen, kuruluşu, işleyişi basit, ortaklarının sorumluluğu sınırlı kişisel niteliklere de haiz bir şirket tipine ihtiyaç duyulmuştur. Bu sürecin sonucunda 20 Nisan 1892 tarihinde Alman hukukçular tarafından çıkarılan Limitet Şirketler Kanunu ile hukuk literatüründe yerini almıştır.(1)

B. Türk hukukunda limitet şirket

Türk hukukunda limitet şirket ilk defa 1926 tarihli ticaret kanunda düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin kaynağı Fransız Limitet Şirketler Kanunu'dur.

Limitet şirket, kanun koyucu tarafından 1956 tarihli ticaret kanunda (e-TTK), İsviçre Borçlar Kanunu baz alınarak daha kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı ticaret

kanunda (TTK) 573-644. maddeler arasında düzenlenmiştir. TTK' da limitet şirket, e-TTK'daki anonim şirket ile kolektif şirket arasında yer alan melez karakterini bir ölçüde de olsa korumaya devam etmiş bununla beraber anonim şirkete daha fazla yaklaşmıştır. Bu haliyle limitet şirketler yeni sistemde küçük anonim şirket niteliğine bürünmüşlerdir.(2)

TTK' da düzenlenen limitet şirketi genel hatlarıyla şu şekilde tanımlayabiliriz: Bir veya daha çok gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından kurulan, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için faaliyet gösterebilen, şirket borçlarından dolayı ortaklığın malvarlığı ile ortakların ise sadece taahhüt ettikleri esas sermaye payları ile sınırlı olarak ve yalnızca ortaklığa karşı (şirket sözleşmesinde öngörülmesi durumunda ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle) sorumlu bulunan, esas sermayesi belirli ve sermaye paylarının toplamından oluşan bir sermaye şirkettir.(3)

II. Limitet şirkette şahıs şirketine özgü haller

1. Ortak sayısının en fazla 50 kişi ile sınırlanması

Türk Hukukunda limitet şirketin ortak sayısının üst sınırı 1926 tarihli ticaret kanunundan bu yana 50 ortak ile sınırlandırılmıştır. TTK 574/1 "Ortakların sayısı elliyi aşamaz." hükmünü içermektedir. Limitet

şirketin ortak sayısı bakımından öngörülen üst sınırın kaynağı 1908 tarihli İngiliz Companies Act olup(4), limitet şirketi ilk düzenleyen Alman Limitet Şirketler Kanunda, İsviçre hukukunda ve Türk hukuku açısından ana kaynak 1925 tarihli Fransız Limitet Şirketler Kanununda böyle bir sınır yoktur. Fransız hukukuna limitet şirketin ortak sayısına ilişkin üst sınır daha sonradan girmiştir.(5)

1926 tarihli Ticaret Kanunu'ndan bu yana mevcut olan bu düzenleme ile kanun koyucunun genel iradesinin limitet şirketin 'az ortaklı şirket' olarak kalması yönündedir.(6)

Bununla beraber ülkemizdeki limitet şirket uygulamasında ortak sayısı genellikle 2 ila 5 ortak arasında kalmaktadır. Ortak sayısının 50 ile sınırlandırılması ile genelde anonim şirkete yaklaştırılan limitet şirketin, karma yapısını korumak üzere, bu defa anonim şirketten uzaklaştırılıp şahıs şirketlerine yaklaştırıldığı görülmektedir.(7)

TTK'da limitet şirketin ortak sayısının 50 ortağı geçmesi halinde uygulanması gereken yaptırımın ne olacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Yeni Ticaret Kanunu hazırlığında tasarı metninin 574. maddeye ilişkin gerekçesi 2005 yılında değiştirilmeden önce "...en çok elli ortak sınırlaması korunmuştur. Elli ortak sınırının aşılmasına hem müdürler hem de genel kurul dikkat etmeli; bu hususta özen göstermeli, sınırı aşan tescillere onay vermemelidir.

Aşılması halinde yapılan tescilin geçersiz mi olacağı, yoksa şirketin fesih tehdidi mi altına gireceğine veya başka bir sonuç mu doğuracağına içtihat karar verecektir." ifadelerini içermektedir.(8) Ancak ilgili sorunun çözümünü içtihadı bırakan açıklamanın daha

sonra gerekçeden çıkarıldığı görülmektedir. Halihazırda TTK. 574. maddesinin gerekçesinde "Elli ortak sınırının aşılmasına hem müdürler hem de genel kurul dikkat etmeli; bu hususta özen göstermeli, sınırı aşan tescillere onay vermemelidir." açıklaması ile yetinilmiştir.

Öğretide ortak sayısının üst sınırının 50 ortağı aşması halinde Fransa' da 'iki yıl içinde ortak sayısının üst sınırın altına indirilmesi veya şirketin anonim şirkete dönüştürülmesi' zorunluluğunun mevcut olduğu, belirtilen sürede bu seçeneklerden biri uygulanmazsa şirketin infisah etmiş olacağı durumun, yorum yolu ile bizim hukukumuz açısından da uygulanabilir olacağı savunulmuştur.(9)

Diğer bir görüşe göre ortak sayısının çokluğu, az ortaklı şahıs şirketlerine göre düşünülmüş olan şirket teşkilatında aksaklıklar doğurabileceği nedeniyle elli ile sınırlandırılmıştır. Sınırın aşılması hali şirket yönetiminde önemli aksaklıklara yol açıyorsa, yalnız ortakların fesih talebinde bulunabilmeleri gerekir. Şirket alacaklıları fesih talebinde bulunamazlar.

Dolayısıyla ortaklar haklı sebebin varlığına dayanarak (TTK. m.636/3) fesih davası açabilir. Mahkeme bu durumun düzeltilmesi için şirkete uygun bir süre verebilir. (TTK m.636/3,2) Bu süre içinde ortak sayısı üst sınır olan elli veya bu sayının altına çekilerek ya da limitet şirket başka bir şirkete, örneğin anonim şirkete dönüştürülerek fesih kararının önüne geçilebilir. (10)

Öte yandan, ortakları ilgilendiren bu durum, kamu düzenine aykırılık teşkil etmeyeceği için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından TTK. m.210/3 uyarınca "Kamu düzenine veya işletme konusuna

aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret şirketleri hakkında, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açılabilir." fesih davası açılmaz.

Ticaret sicil müdürünün 50 ortak sayısını aşan tescilleri yapmaktan kaçınabileceği (TTK m. 574/1, m. 32) kabul edilse bile, ticaret siciline yapılan tescil açıklayıcı olduğundan, sicil müdürünün tescilden kaçınması, ortak sayısının üst sınırı olan 50'yi aşmasını engelleyemez. (11)

Sorunun öğretide tartışılması ve çeşitli görüşlerin ileri sürülmesi Türk hukuku açısından teorik değerinin ötesine geçememiştir. Ülkemizde limitet şirket ortak sayısının 5-6 ortağı geçmemesinin bir sonucu olsa gerek, bu sorun Yargıtay'ın önüne hiç gelmemiştir.(12)

2. Limitet şirkette ortakların bağlılık yükümlülüğü

e-TTK' da yer almayan, TTK' da ilk defa düzenlenen yükümlülüklerden biri de limitet şirket ortaklarının bağlılık yükümlülüğüdür. Bu yükümlülük limitet şirketin kişisel yönünün bir başka tezahürüdür. Bağlılık yükümlülüğü bir ilişkinin taraflarının birbirlerinin menfaatlerini desteklemesi, gözetmesi, ortak amacın gerçekleşmesi için gayret sarf etmesi, ortak amaca ulaşmayı engelleyen davranışlardan kaçınması, şirket menfaatlerine aykırı hareket etmemesidir.(13) TTK m. 613 şirket ortaklarının bağlılık yükümlülüğünü ve rekabet yasağını beraber düzenlemiştir. Aşağıda bağlılık yükümlülüğünü sır saklama yükümlülüğü ve rekabet yasağı olmak üzere iki alt başlıkta inceleyeceğiz.

a) Sır saklama yükümlülüğü

TTK m. 613/1 "Ortaklar, şirket sırlarını korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülük şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla kaldırılamaz" ifadesi ile emredici olarak sır saklama yükümlülüğünü düzenlemiştir.

Buna göre şirkete ait sırları ve gizli bilgileri herhangi bir şekilde öğrenen ortağın bunları şirketin zararına kullanması, kullandırması, üçüncü kişilere açıklaması yasaklanmıştır.(14)

Şirketin gelişimini engelleyen durumunun kötüleşmesine sebep olan, şirketi güç duruma düşüren davranışlar bu yükümü ihlal edecektir.(15)

Öte yandan kanun koyucu sürekli değişen bir kavram olan 'şirket sırrı' kavramını tanımlamamıştır. Bu durum TTK m. 613/1 maddesinin gerekçesinde şu şekilde izah edilmiştir: "Güçlü kişisel öğeleri haiz bir şirkette sır saklama, önde gelen ve vazgeçilmez nitelikte bir bağlılık yükümüdür. Bu sebeple tasarı, şirketin sırlarının saklanması, emredici bir biçimde düzenlemiştir.

Ancak emredicilik, yükümün kaldırılamayacağına yöneliktir. Sınırlamanın geçerli olup olmadığı, sınırı ve şirket sırrı kavramı öğreti ile mahkeme kararlarıncı belirlenecektir. Sır kavramı sürekli değişir. Bu sebeple kanun tanımlamamıştır".

Şirket sırrı kavramı, rakip bir şirketin bilmediği, öğrenmemesi gereken, şirketin zararına kullanabileceği, elde etmek için çalıştığı, peşinde olabileceği bilgi ölçüsü kabul edilebilir. Bu kapsamda müşteri çevresi, tedarikçi firmaları listesi, fiyat oluşumları, patentler, diğer fikri mülkiyet hakları şirket sırlarının başında gelen unsurlardandır. (16)

Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere sır saklama yükümlülüğüne 'kaldırma yasağı' getirilmiş, ancak haklı sebeplerin varlığı halinde şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla sır saklama yükümlülüğünün kapsamının daraltılması mümkündür.(17)

TTK m. 613/4 "Geri kalan ortakların tümü yazılı olarak onay verdikleri takdirde, ortaklar, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı düşen faaliyetlerde bulunabilirler. Esas sözleşme birinci cümledeki onay yerine ortaklar genel kurulunun onay kararını öngörebilir."

Buna göre ortakların bağlılık yükümüne aykırı faaliyette bulunabilmeleri için, ilgili ortak dışında kalan tüm ortakların yazılı onay vermesi gerekir veya şirket sözleşmesinde yazılı onay yerine ortakların genel kurulda karar almaları kararlaştırılabilir. Ortakların genel kurulda bu konuda karar almaları TTK. m. 621/1,g bendi uyarınca önemli kararlar arasında sayılmıştır.

TTK.m. 621/1 "Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir." düzenlemesi ağırlaştırılmış nisapla karar alınabileceğini belirtmektedir.

b) Rekabet yasağı

TTK.m. 613/2 "Ortaklar, şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. Özellikle, kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar. Şirket sözleşmesiyle, ortakların, şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda oldukları öngörülebilir." hükmüne göre sır saklamakla yükümlü tutulan ortakların, şirketin çıkarlarını

zedeleyebilecek davranışlardan kaçınmaları, özellikle kendilerine özel menfaat sağlayan iş ve işlemleri yapmamaları gerekir.

Şirket çıkarları kavramı, şirketi engelleyecek, güç duruma düşürecek her çeşit davranışı içerir. Bu nedenle bağlılık yükümünün sınırını rekabet yasağı oluşturmaktadır.

Limitet şirket her ne kadar kişisel öğeler taşıyan bir şirket olsa dahi sermaye şirketleri sınıfına aittir. Sınırlı sorumluluk ilkesi gereğince, ortakların haklarının sermayeye bağlanmış olması, ortağın rekabet yasağına tabi tutulmasını haklı göstermez. Bu durumda rekabet yasağından söz edebilmek için esas sözleşmede açık ve somut bir hükmün bulunması gerekir.(18)

Konuyla ilgili Yargıtay bir kararında(19) "...şirket ana sözleşmesinin 14.maddesinde konulan bir hükümle, şirket ortakları, şirket genel kurulundan gerekli izni olmadan şirketin uğraştığı ticaret dalında ne kendi ne de başkaları hesabına iş görmeyecekleri hükmüne bağlanmıştır. Anılan madde uyarınca şirket ana sözleşmesinin 14. maddesine konulan hüküm bütün ortakları bağlayan, şirketin uğraşı alanına giren işi yapmama zorunluluğu altına sokan açık bir hükümdür. Mahkemece, ana sözleşme hükmünün hatalı olarak değerlendirilmesi suretiyle davanın reddolunması..." şirket sözleşmesinde öngörülen rekabet yasağına ilişkin ana sözleşme hükmünün hukuka uygun olduğunu ve ortakların buna uymakla yükümlü olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca TTK m. 613/2 metninden de anlaşılacağı üzere ortaklar şirket sözleşmesi ile rekabet yasağına ilişkin bir düzenleme yapmadıkça şirkete karşı rekabet etmeme yükümlülüğü altında

değildirler. Anılan maddenin gerekçesinde bu durum "...şirket sözleşmesinde öngörülmemişse ortağa yönelik rekabet yasağı yoktur. Sözleşmede açık hüküm bulunmuyorsa bağlılık yükümünden hareketle yasağa varılamaz." olarak açıklanmıştır.

Rekabet yasağının ihlal edilip edilmediğini değerlendirirken, eylemin şirket amacına zarar verip vermediğine bakmak gerekir.(20)

TTK. m. 613/4 gereğince ortakların rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmaları, ortakların yazılı onayı veya ortaklar genel kurulunun kararı ile mümkün hale getirilebilir.

3. Limitet şirkette esas sermaye payı ve devri

Esas sermaye, ortak ve ortaklarca taahhüt edilen sermaye paylarının toplamından oluşur. Esas sermaye payı ise bünyesinde ortak hak ve borçları barındıran TTK m. 583/1 gereğince itibari değeri en az 25 TL veya bunun katları olabilen esas sermaye bölümüdür.(21)

e-TTK'da ortaklar tarafından konulan sermaye için anonim şirketlerdeki gibi hisse senedi çıkarılamayacağı, pay hakkında düzenlenecek senetlerin kıymetli evrak niteliğini haiz olmadığı sadece ispat aracı sayılacağı öngörülmekte idi. Kanun koyucu, limitet şirketin, paylarının kıymetli evraka bağlanıp kolayca dolaşımına engel olarak, şahıs şirketi niteliğini korumak istemiştir. (22)

Mülga ticaret kanunda olduğu gibi TTK m. 593/2 "Esas sermaye pay senetleri ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenlenir." hükmünde esas sermaye payını nama yazılı senede bağlaması ile esas sermaye payına devir ve dolaşım kolaylığı sağlamamıştır.(23)

Nama yazılı senet, sadece ispatın ve gereğinde payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabilir. Limitet şirketler hukukunda, ortakların sahip oldukları ortaklık payı kanunen devredilebilir nitelikte bir haktr.

TTK m. 595/2 "Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur." hükmü devrin şirketin onayı ile yapılması gerektiğini zorunlu kılmayan, devrin TTK m. 595/1 hükmünde öngörülen yazılı şekilde yapılma ve tarafların imzalarının noter tarafından onanması şartlarına uygun olarak yapılabileceğini gösteren emredici olmayan bir düzenlemedir.(24)

Aksi öngörülebilir olduğu halde payın devri için TTK m. 595/2'de yer alan ortaklar genel kurulunun onay şartı aranması ile limitet şirketin 'şahıs şirketi' niteliği kanun koyucu tarafından korunmak ve esas sermaye paylarının ticaret konusu olmaları engellenmek istenmiştir. Ortaklara böylece esas sözleşmede yapacakları düzenleme ile payın devri konusunda, ortaklığı şahıs veya anonim ortaklıklarından birine yakın hale getirme olanağı sağlanmıştır.(25)

TTK 595/3 "Şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemişse, ortaklar genel kurulu sebep göstermeksizin onayı reddedebilir" hükmüne göre ortaklar genel kurulu keyfi ve dürüstlük kuralına aykırı olmamak kaydıyla, esas sermaye payı devrini reddedebilir. Devrin gerçekleşmemesi limitet şirkette ortaklık ilişkilerinin devamı için uygun değilse devreden ortak TTK m.638 v.d. hükümlerince haklı sebeplerle şirketten çıkmayı isteyebileceği gibi, ortaklığın feshini dahi dava konusu yapabilir.(26)

Öte yandan mülga ticaret kanuna göre esas sermaye payının devri kolaylaşmıştır. TTK. m.595/2 ile şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle ortaklar genel kurulunun onayından vazgeçilebilir. Mülga ticaret kanunda ortakların en az dörtte üçünün muvafakat etmesi ve bunların esas sermayenin en az dörtte üçüne sahip olması şeklindeki ağırlaştırılmış nisaba karşılık TTK' da özel bir yeter sayı aranmadığı için ortaklar genel kurulunun esas sermaye payının devri için vereceği onay kararında yetersayı olağan kararlardaki yeter sayı olan toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğudur.(27)

TTK 595/4 "Şirket sözleşmesiyle sermaye payının devri yasaklanabilir" hükmü ortaklara pay devrini tamamen yasaklayabilme olanağını vermiştir. Ancak devir yasağı ortağın haklı sebeple şirketten çıkmasına engel olmayacaktır.

Bir sermaye şirketi olarak düşünülmesine rağmen, anonim şirkete göre farklı amaçlarla kullanılmak için tarihsel sürecinde limitet şirkete ihtiyaç duyulmuştu. Bu şekilde ortaya çıkan limitet şirketin temel özelliği, az sayıda ortağa sahip olması ve bu ortakların uzunca bir süre şirkette kalmalarıydı.

Limitet şirketin bu özelliğinin korunması için payların hiçbir koşula bağlı olmaksızın el değiştirebildiği anonim şirketin aksine, esas sermaye paylarının devrinin zorlaştırılması gerektiği yönünde bir düşünce oluşmuştu. (28)

Bu açıdan bakıldığında TTK'da payların nama yazılı senede bağlanması, şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmediği sürece payın devrinin ortaklar genel kurulu kararını gerektirmesi, payın devrinin yazılı ve tarafların

imzalarını noter tarafından onaylanması şartının aranması, pay devrinin yasaklanabilmesi imkânının tanınması, her şeye rağmen kanun koyucunun ortak değişiminin mümkün olduğu kadar az olmasını amaçladığı, limitet şirketin kişi unsurunu ön planda tutan özelliğini payların sürekli değişimi ile kaybetmesini istemediği görülmektedir.

4. Limitet şirkette ortaklıktan çıkma ve çıkarılma

Limitet şirkette ortakların payın devri haricinde şirketten çıkma ve çıkarılması yolu ile de ortaklıktan ayrılmaları mümkündür.(29)

Çıkma ve çıkarılma imkânı menfaatler dengesi açısından bakıldığında, hem duyduğu huzursuzluk nedeniyle şirketten ayrılmak isteyen ortağa hem de sürekli huzursuzluk çıkaran ortaklarla yoluna devam etmek istemeyen şirketlere önemli bir çözüm mekanizması sunmaktadır. (30)

Limitet şirket, sermaye şirketi niteliği ağır basmakla birlikte kişi ortaklığına özgü öğelerinde hakim olduğu karma bir yapıya sahiptir. Yasa ortaklıktan çıkma ve çıkarılma hallerini kolektif şirkette olduğu gibi ayrıntılı düzenlenmemiştir. Her ne kadar şahıs şirketi özelliklerini haiz olsa da sermaye şirketi niteliği gereği kolektif ortaklığın çıkma ve çıkarılması hükümlerine istisnai durumlarda başvurulabilecektir. (31)

a) Ortaklıktan çıkma ve haklı sebep kavramı

Şirketten çıkma hakkı TTK m.638’ de düzenlenmiştir. 1.fıkra “Şirket sözleşmesi, ortaklara şirketten çıkma hakkını tanıyabilir, bu hakkın kullanılmasını belirli şartlara bağlayabilir.” hükmü, ortakların şirket sözleşmesine çıkma hakkına ilişkin şartlar koyabilmesi imkânını sunmaktadır. Buna göre ortaklara bazı koşullara

bağlı olarak veya koşulsuz olarak çıkma hakkı tanınmış ise o koşulun gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi halinde dahi ilgili ortağın – şirket sözleşmesinde şekil şartı öngörülmemişse - tek taraflı yenilik doğurucu beyanı ile çıkma gerçekleşir.(32)

TTK m.638/2 “Her ortak, haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilir.” düzenlemesinde haklı sebeplerin varlığı halinde, şirket sözleşmesinde çıkmaya ilişkin bir hüküm olmasa dahi ortaklara çıkma hakkı tanınmıştır. Bu hak sözleşme ile bertaraf edilemeyen mutlak bir hak niteliğindedir.(33)

Bu durum TTK m.638/2 hükmünün gerekçesinde şu şekilde açıklanmıştır: “İkinci fıkra, aynen 6762 sayılı Kanunun 551 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmünde olduğu gibi, ortağa haklı sebeplerin varlığında, çıkma davası açabilmesi olanağını sağlamıştır. Aksi halde, ortak, onu ortak olmaya yönelten şartlar ortadan kalktığında şirkette kalmaya mahkûm edildikten başka, şirketten ayrılmasını gerektiren sebepler doğduğu hallerde de şirketten ayrılamaz duruma düşürülür. Bu ise şahıs şirketlerinde bile kabul edilemez. Onun için haklı sebeplerle çıkma davası şahıs şirketlerine özgü ve varlığı zorunlu bir kurumdur.” Ancak kanun koyucu, burada ortağın tek taraflı iradesi ile çıkması yerine dava yolu ile mahkemenin çıkmaya karar vermesini düzenlemiştir.

Haklı sebep kavramı 6098 sayılı TBK m.629/3’te “Haklı sebepler, özellikle yönetici ortağın görevini

aşırı ölçüde ihmal etmesi veya iyi yönetim için gerekli olan yeteneği kaybetmesi durumlarında vardır.” şeklinde açıklanmıştır.

TTK m. 219’da “Yönetim işleri şirket sözleşmesiyle bir ortağa verilmiş ise, onun yönetim hak ve görevi diğer ortaklar tarafından sınırlandırılmayacağı gibi kendisi görevden de alınamaz. Ancak, haklı sebeplerin varlığında, ortaklardan birinin istemi üzerine, mahkeme kararı ile yönetim hak ve görevi sınırlandırılabilir veya geri alınabilir.

Görevin yerine getirilmesinde basiretsizlik, ağır ihmal veya yönetimde iktidarsızlık gibi hâller, haklı sebep sayılır.” kolektif şirkette yönetici ortağın haklı sebeple görevden alınabileceği belirtilmiş ardından haklı sebeplere örnek teşkil edebilecek hallere değinilmiştir.

TTK m.245 ise haklı sebebi daha ayrıntı olarak “Haklı sebep, şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır; özellikle;

- a) Bir ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması,
- b) Bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi,
- c) Bir ortağın kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret unvanını veya mallarını kötüye kullanması,
- d) Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi, gibi hâller haklı sebeplerdendir.” şeklinde açıklamıştır.

Yasada sözü edilen bu haller örnek kabildinden açıklanmış olup yargıç somut olayın hal ve

şartlarına değerlendirerek haklı sebebin var olup olmadığına karar verecektir. Konuyla ilgili Yargıtay kararında(34), "...Anılan yasa maddelerinde haklı nedenler sayılmadığı gibi, davalı şirket ana sözleşmesinde de bu husus düzenlenmediğinden, haklı nedenlerin varlığının yargıç tarafından değerlendirilerek saptanması gerekir." tespiti yapılmıştır.

Diğer bir kararda(35) ise " bundan sonra ise davacı ile diğer ortaklar arasında dava dosyasına yansıyan sürtüşmeler başlamıştır.

Davacı ile diğer ortaklar arasındaki olayların kronolojik gelişme seyrine göre, davacının şirket ortaklığını sağlıklı bir şekilde sürdürme imkanının kalmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum ise, (e-) TTK'nın 551/2. maddesi uyarınca ortaklıktan çıkma için muhik sebep oluşturur." ortaklar arasında sürtüşme yaşanması olayın hal ve şartları göz önünde tutularak Yargıtay tarafından haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

Kısaca, "haklı sebep, ortaklık ilişkisinin ve akdinin dürüstlük kuralı uyarınca devamını olanaksız kılan bir hukuki olaydır"(36) Haklı sebebin varlığı tespit edilirken, limitet şirketin sermaye şirketi mi yoksa şahıs şirketi karakterinin mi ağır bastığı araştırılmalıdır. Sermaye karakteri ağır basan limitet şirketlerde haklı sebepler daha çok ortaklar arası ilişkilerden doğan tamamen objektif nitelikli olaylar iken, şahıs karakteri niteliği ağır basan limitet şirketlerde sübjektif nitelikli olaylardır.(37)

b) Ortaklıktan çıkmaya katılma Şirketten çıkmanın bir yolu da ortaklardan birinin şirket sözleşmesinde yer alan hükme dayanarak veya haklı sebepten dolayı dava açması halinde bu durumun müdürlerce diğer

ortaklara bildirilmesi üzerine, isteyen ortağın yasadaki koşullara uymak suretiyle çıkmaya katılmasıdır.(38) TTK m. 639 çıkmaya katılma prosedürünü şu şekilde düzenlemiştir:

(1) Ortaklardan biri şirket sözleşmesindeki hükme dayanarak çıkma istediği veya haklı sebeplerden dolayı çıkma davası açtığı takdirde, müdür veya müdürler gecikmeksizin diğer ortakları bundan haberdar ederler.

(2) Diğer ortaklardan her biri, haberin kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde;

a) Şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebep kendisi yönünden de geçerliyse, kendisinin de çıkmaya katılacağını müdürlere bildirmek, b) Açacağı bir dava ile haklı sebepler dolayısıyla çıkma davasına katılmak, hakkına sahiptir.

(3) Çıkan tüm ortaklar, esas sermaye payları ile orantılı olarak, eşit işleme tabi tutulurlar.

(4) Şirket sözleşmesindeki hüküm sebebiyle veya haklı bir sebebin varlığı dolayısıyla bir ortağın şirketten çıkarılması hâlinde bu hüküm uygulanmaz." Yasa çıkmaya katılmayı düzenlerken, çıkmaya katılan ortağın sözleşmede yer alan aynı haklı sebebe müracaat etmenin gerekip gerekmediğini açık bırakmıştır.

Nitekim TTK m. 639'un gerekçesinde bu durum "... Davaya katılacak ortakların aynı şirket sözleşmesi hükmüne veya aynı haklı sebebe dayanmalarının gerekli olup olmadığı, ya da başka hüküm veya haklı sebepler ileri sürülmesinin de mümkün olup olmadığı tartışması yargı kararları ile öğretiyeye açıktır. Tasarı, bu sorunu katı bir şekilde çözmekten

bilerek kaçınmıştır." şeklinde açıklanmıştır.

Bir görüşe göre, TTK 639/2, (b) bendi çıkma davasına ileri sürülenden başka haklı sebep ile katılabilme olanağını sunmakta olduğundan, sözleşmede yer alan haklı sebeplerden ortakların farklı sebeplere dayanması onların çıkma davasına katılmasını usul ekonomisi açısından mümkün kılmalıdır. Bu durumda yargıç her ortağın çıkma sebeplerini ayrı ayrı değerlendirmek durumda olacaktır.(39)

Diğer bir görüşe göre çıkmaya katılma hakkından yararlanabilmek için talep sahibi ortak ile çıkmaya katılmak isteyen ortağın aynı haklı sebebe dayanması gerektiği, talep sahibi ortağın çıkma sebebini fırsat bilerek şirketten çıkmaya katılmasının mümkün olmayacağı savunulmaktadır.(40)

c) Ortaklıktan çıkarılma

Ortakların şirketten çıkarılması hakkında sebepler sözleşme çerçevesi kapsamında şirket sözleşmesine konulabilir.

TTK. m. 640/1 "Şirket sözleşmesinde, bir ortağın genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabileceği sebepler öngörülebilir." hükmü ile bu durum açıklanmıştır. Şirkete kendisi açısından önemli varsayılan sebeplerin varlığı halinde ortağı şirketten çıkarma ve ortaklar için dahi hangi durumların şirketten çıkarılmaya yol açtığını bildirilmesi ile hukuki güvenlik sağlamıştır.(41)

Şirket sözleşmesinde çıkarılmaya ilişkin belirlenen sebeplerin haklı sebep olma lüzumu yoktur. Belirlenen sebepler ortaklar açısından önem arz etmekte olduğu için oybirliği ile kabul edilen şirket sözleşmesine alınmıştır.

Nitekim TTK m. 640/3 "Şirketin istemi üzerine ortağın mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanılarak şirketten çıkarılması hâli saklıdır." hükmü ile haklı sebeple çıkarılma hali şirket için saklı tutulduğu, öngörülen çıkarılma sebeplerinin haklı sebep olmadığı ifade edilmiştir.

Çıkarılma kararına karşı muhatap ortağın mahkemeye başvurusu durumunda, mahkeme çıkarılma kararına gösterilen sebebin haklı bir sebep olup olmadığını değerlendirmeyecek, sadece objektif olarak düzenlenip taraflara eşit işlem ilkesince uygulanıp uygulanmadığını, şirketin amacı doğrultusunda değerlendirecektir.(42)

Genel kurulun ortağı sözleşmede yer alan sebebe istinaden çıkarılması için TTK.m.621/1 "Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir" düzenlemesindeki nisap aranacaktır.

Kanun koyucu çıkarılma kararı için ağırlaştırılmış nisapla kararın genel kurulda alınmasını istemiştir. Anılan maddenin yorumunda Pulaşlı'ya göre oy hakkında imtiyaz yoksa çifte çoğunluğun aranmayacağını, oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun sağlanması çıkarılma kararı için yeterlidir.(43)

Şirket sözleşmesi ile her ne kadar, önemli kabul edilen sebeplerin ortaya çıkması halinde ortağın çıkarılacağı kararlaştırılmış olsa da ilgili ortağın TTK. m. 640/2 "Çıkarma kararına karşı ortak, kararın noter aracılığıyla kendisine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir." hükmüne dayanarak genel kurul kararını iptalini

dava edebilmesi mümkündür. İlgili ortağa çıkarılma kararının noter aracılığıyla bildirilmesinin ardından en geç 3 ay içinde bu davanın açılması gerekir. 3 aylık süre hak düşürücü niteliktedir.

Mahkeme incelemesinde, çıkarılmaya ilişkin şartın gerçekleşip gerçekleşmediği tespit etmenin yanında öngörülen sebeplerin tarafların özgürlüklerini ciddi şekilde sınırlandırıp sınırlandırmadığı konusunda Borçlar Kanunu'ndaki sözleşme serbestisi ilkesini de göz önünde bulunduracaktır. Ancak mahkeme çıkarmaya ilişkin hükmün ortaklar için önemli olup olmadığını değerlendirmeyecektir.(44)

Yasada ortağın çıkarılmasına ilişkin hak şirkete tanınmış olup ortakların bu haktan yararlandırılması söz konusu olamaz. Diğer bir yandan ortağın sözleşmede yer alan hükme dayanarak çıkarılması halinde TTK. m. 639/1 hükmüne dayanarak diğer ortakların çıkmaya katılması da mümkün olmayacaktır.(45)

d) Şirketin haklı sebeplerin varlığında ortağın çıkarılmasını istemesi

Şirketin ortağı çıkarılabilmesinin bir diğer yolu da TTK.640/3 "Şirketin istemi üzerine ortağın mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanılarak şirketten çıkarılması hâli saklıdır." hükmünde açıklandığı gibi haklı sebeplere dayanarak mahkemeden çıkarılmayı talep etmesidir. Şirketin devamı, ortaklar arasındaki barışın sağlanması, bir ortağın davranışları nedeniyle tehlikeye düşmekte ise diğer ortaklar ilgili ortağı şirketten çıkarabilme hakkına sahiptirler.

Yargıtay bir kararında(46) "... Bir ortağın davranışları şirket faaliyetlerine sekte vuracak ve ızzar edecek ve karşılıklı güveni ortadan kaldıracak nitelikte

ise ortağın objektif iyi niyet kurallarına göre ortaklıktan çıkartılmasına karar verilmesi gerekir." Ortağın şirketin faaliyetlerine sekte vuran karşılıklı güveni bozabilecek davranışları haklı sebep sayılmıştır. Bir başka kararda ortağın daimi hastalığı nedeniyle şirket faaliyetlerine katılamamasının ortağın şirketten çıkarılması için haklı bir sebep olacağına hükmedilmiştir.(47)

Şirketin bu hakkı ortakların haklı sebeple çıkma hakları gibi sözleşme ile bertaraf edilemez. Bu hak kanun koyucu tarafından şirkete tanındığı için şirket alacaklılarının ortağın şirketten çıkarılmasına dair baskı yapması veya ilgili ortağın şirketten çıkarılmadığı için müdürlere tazminat davası açması mümkün değildir.(48)

Haklı sebebe dayanarak ortağın şirketten çıkarılmasını isteyen şirket haklı sebebi yargı mercii önünde ispatla mükelleftir.

Konuyla ilgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında(49) "...ortağın şirketten çıkarılması için haklı nedenlerin varlığının kanıtlanmasını öngörmüştür. Kanıt yükü çıkarma isteyen taraftadır. Somut olayda davalının salt tahliye taahhüdü verdiği haklı neden olarak görülmüş ise de çıkarmaya neden olacak haklı sebeplerin varlığı halinde şirketin bu yüzden zarara da uğramış olduğunun kanıtlanması gerekmektedir...

Görüldüğü gibi davalı dışında tahliye taahhüdünü imzalayan D.K. ile taahhüt verilen H.Ş. hem şirket ortağı hem de taşınmaz paydaşları olmaları itibarıyla tahliye taahhüdü icra edilebilirlik vasfında da değildir." şirketin haklı sebebi ve haklı sebeple çıkarılma talebini ortaya çıkaran ihtiyacı yargı mercii önünde kanıtlamasının gerektiğine işaret edilmiştir.

Haklı sebebin meydana gelmesinde ortağın kusurlu olup olmamasının önemi yoktur. Ancak hâkimin kusursuz ortağın kusurlu ortaklar tarafından çıkarılmak istenmesi durumunda dürüstlük kuralına göre çıkarılma kararını vermesi gerekir.

Şirket aynı haklı sebebe dayanarak bir ortağı çıkarıp diğerini çıkarmıyorsa bu durum eşit işlem ilkesine aykırı olacaktır. Ancak farklı haklı sebeplerin ortaya çıkması halinde bir haklı sebepten ilgili ortağı çıkarmak için dava açan şirketin diğer haklı sebebin meydana gelmesinden dolayı da dava açması mecburi değildir. Aksi düşünce TTK. m. 640/3'de belirtilen şirketin iradesine aykırı olur. Haklı sebepler var olduğu müddetçe şirket her zaman ortağın şirketten çıkarılması için dava açabilir.

4. Limitet şirkette ortakların haklı sebeple şirketin feshini isteyebilmesi

Limitet şirkette şahıs şirketlerine özgü hallerden bir diğeri de ortakların haklı sebeplerin varlığı halinde şirketin feshini talep etme hakkıdır. TTK. 636/3 "Haklı sebeplerin varlığında, her ortak mahkemeden şirketin feshini isteyebilir.

Mahkeme, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebilir."

Anılan maddenin gerekçesinde limitet şirketin sahip olduğu kişisel niteliklere değinilerek, "Şirketin kişisel niteliği göz önünde tutularak ve 639. maddenin birinci fıkrası da dikkate alınarak her ortağa haklı sebeplerle şirketin feshini isteme hakkı tanınmıştır. İsviçre'nin ön tasarısında da yer alan bu hak ortağın çoğunluğa karşı

konumunu kuvvetlendirecektir. Ortağa tanınan bu hak anonim şirketlerdeki 531. maddede yer alan hükme paralel olarak düzenlenmiş ve yargıca şirketin yararına geniş müdahale hakkı tanınmıştır." ifadelerine yer verilmiştir.

Ortağın haklı sebeplerin varlığı halinde şirketin feshi istemesinin sonuçlarının ağır olacağını düşünen kanun koyucu mahkemenin istem yerine davacı ortağın payının gerçek değerinin ödenmesine ve ilgili ortağın şirketten çıkarılmasına karar verilmesini düzenlemiştir. Haklı sebeplerin varlığında ortağın, şirketin feshini istemesine, özellikle haklı sebep sahibi ortağın payının karşılığını alamadığı ya da alamayacağını açıkça anlaşıldığı nadir hallerde yani en son çare olarak başvurulmalıdır. (50)

Şirketin haklı nedenle feshini isteyen ortağın, haklı sebebin ortaya çıkmasında kendi davranışlarının payının olmaması gerektiği de önem arz etmektedir. Hiç kimse kendi eylemlerine dayanarak ortaya çıkan olumsuz durumdan kendi lehine pay çıkaramaz.

Aynı doğrultuda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında(51) "...Yasada haklı nedenler açıkça belirtilmemiş ise de, ortaklık anlayışını ortadan kaldıran, bireysel çıkarılara yönelen, ortaklar arasında kişisel ve grupsal çıkarıların ön plana çıktığı ve ortaklık amacının gerçekleşmesinin olanağının bulunmadığı durumların varlığı halinde haklı nedenlerin oluştuğunun kabulü gerekir.

Ancak, haklı nedenlerle fesih davası açılabilmesi için, davacı ortağı/ortakların, haklı nedenlerin ortaya çıkmasında kendilerinin eylem ve işlemlerinin katkısının bulunmaması, diğer bir anlatımla

feshe dayanak gösterilen haklı nedenlerin diğer ortaklardan kaynaklandığının kanıtlanması gerekir. Hiç kimse kendi eylem ve işlemlerine dayanarak kendi lehine sonuç çıkaramaz ilkesi de bunu gerektirmektedir." tespiti yapılmıştır.

Fesih davası açan ortağa karşı, çıkarma davası açılması halinde ortaklığın feshi önlenemez.(52) Ayrıca kanunda "ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedilebilir" ifadesine göre mahkeme davacıya iptal ve yöneticiler aleyhine sorumluluk davası açması gibi yollar gösteremez.

İsviçre öğretisinde duruma uygun düşen ve kabul edilebilir bir çözüm olarak, şirketin kar dağıtma zorunluluğunu karara bağlayabileceği, yeni bir pay sahibinin şirkete alınmasını uygun bulabileceği, hatta kısmi tasfiyeye dahi hükmedilebileceği belirtilmektedir.(53)

III. Sonuç

Limitet şirketlerin, dış ilişkilerinde anonim şirkete, ortaklar arası ilişkilerinde kolektif şirkete yakın niteliklere sahip olması tarihsel süreci boyunca hep karma bir görüntü vermesine sebep olmuştur. Çağın gereksinimleri ve ekonomik gelişmeler neticesinde limitet şirket anonim şirkete yaklaşmış, sermaye şirketi niteliği ön plana çıkmıştır. Türk hukukunda da 1926 tarihli ticaret kanunundan bu yana limitet şirketin karma görüntüsünde çeşitli değişimler meydana gelmiştir.

Makalemizde TTK'da yer alan düzenlemede limitet şirketin şahıs şirketleri ile ne tür benzer hallerinin bulunduğuna işaret edilmiş ve bunların Yargıtay kararları çerçevesinde uygulamaya yansımaları incelenmiştir.

Sonnot

- 1) Murat Alışkan, *Limitet Şirket Tarihçe Niteliği*, 1. b., Legal Yayınları, İstanbul, 2013, s. 5
- 2) Sami Karahan (Edit), *Şirketler Hukuku*, 2.b., Mimoza Yayınları, Konya 2013, s. 819; Alışkan, a.g.e., s. 84
- 3) Alışkan, a.g.e., s.92
- 4) Alışkan, a.g.e., s.64
- 5) Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 2.b., Adalet Yayınları, Ankara 2013, s.699; Alışkan, a.g.e., s. 95
- 6) Çeker / Karahan, a.g.e., s.853
- 7) Alışkan, a.g.e., s.96
- 8) Alışkan, a.g.e., s.96
- 9) Çeker/Karahan, a.g.e., s.853
- 10) Alışkan, a.g.e., s.99-100
- 11) Alışkan, a.g.e., s.100
- 12) Alışkan, a.g.e., s.99
- 13) Mustafa Yavuz, *Yeni TTK'ya Göre Limitet Şirketlerde Ortakların Bağlılık (Sadakat) Yükümlülüğü*, *Mali Çözüm Dergisi*, Temmuz-Ağustos 2012, s.193-194
- 14) Yavuz, a.g.e., s. 195; Pulaşlı, a.g.e., s.757
- 15) Çeker/Karahasan, a.g.e., s. 863
- 16) Yavuz, a.g.e., s. 195
- 17) Çeker/Karahasan, a.g.e., s. 863-864
- 18) Pulaşlı, a.g.e., s.757; Çeker/Karahasan, a.g.e., s. 864
- 19) Y.11.HD. 2000/4138 E., 2000/5287 K., 08/06/2000 t.li kararı
- 20) Çeker/Karahasan, a.g.e., s. 865
- 21) Alışkan, a.g.e., s.135
- 22) Alışkan, a.g.e., s.153
- 23) Alışkan, a.g.e., s.155, Pulaşlı, a.g.e., s.702
- 24) Pulaşlı, a.g.e., s.722
- 25) Mustafa İsmail Kaya, *Limitet Ortaklıkta*

- Esas Sermaye Payı Devri Ve Devir Borcunu Doğuran İşlemlerde Tarafların İmzalarının Noter Tarafından Onaylanması Zorunluluğu*, (www.kazanci.com), *Hukuk Eserleri Bilgi Bankası*, s.2
- 26) Pulaşlı, a.g.e., s.729
 - 27) Alışkan, a.g.e., s.159; Pulaşlı, a.g.e., s.726; Kaya, a.g.e., s.2
 - 28) Kaya, a.g.e., s.4
 - 29) Çeker/Karahasan, a.g.e., s. 869
 - 30) Soner Atlas, *Ortak Limitet Şirketten Nasıl Çıkar Veya Çıkarılır?*, *Mali Çözüm Dergisi*, Ocak-Şubat 2014, s.139
 - 31) Pulaşlı, a.g.e., s.736-737
 - 32) Pulaşlı, a.g.e., s.738, Altaş, a.g.e., s.140
 - 33) Ali Kaya, *Limitet Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması*, www.kazanci.com, *Hukuk Eserleri Bilgi Bankası*, s.5
 - 34) Y.11.HD. 2001/7132 E., 2001/9218 K., 22/11/2001 t.li kararı
 - 35) Y.11.HD. 2002/162 E., 2002/3015 K., 02/04/2002 t.li kararı
 - 36) Pulaşlı, a.g.e., s.740
 - 37) Kaya, a.g.e., s.6
 - 38) Pulaşlı, a.g.e., s.741
 - 39) Pulaşlı, a.g.e., s.742
 - 40) Çeker/Karahasan, a.g.e., s. 870
 - 41) Altaş, a.g.e., s. 143
 - 42) Pulaşlı, a.g.e., s.743
 - 43) Pulaşlı, a.g.e., s.744
 - 44) Pulaşlı, a.g.e., s.745
 - 45) Pulaşlı, a.g.e., s.745
 - 46) Y.11.HD. 2001/3279 E., 2001/5291 K., 11/06/2001 t.li kararı
 - 47) Pulaşlı, a.g.e., 747, Y.11.HD. 1915 E., 3246 K. 11/05/1998 t.li kararı
 - 48) Pulaşlı, a.g.e., s.746
 - 49) Y.HGK. 2005/11-542 E., 2005/619 K., 16/11/2005 t.li kararı
 - 50) Kaya, a.g.e., s.6

- 51) Y.HGK. 2006/11-710 E., 2006/715 K., 15.11.2006 t.li kararı
- 52) Pulaşlı, a.g.e., s.744
- 53) Pulaşlı, a.g.e., s.744

Kaynakça

ALİŞKAN, Murat, *Limitet Şirket Tarihçe Niteliği*, 1. b., Legal Yayınları, İstanbul, 2013

ALTAŞ, Soner, *Ortak Limitet Şirketten Nasıl Çıkar Veya Çıkarılır?*, *Mali Çözüm Dergisi*, Ocak-Şubat 2014

KARAHAN, Sami (Edit), *Şirketler Hukuku*, 2.b., Mimoza Yayınları, Konya 2013

KAYA, Ali, *Limitet Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması*, (www.kazanci.com) *Hukuk Eserleri Bilgi Bankası*, İstanbul 2010

KAYA, Mustafa İsmail, *Limitet Ortaklıkta Esas Sermaye Payı Devri Ve Devir Borcunu Doğuran İşlemlerde Tarafların İmzalarının Noter Tarafından Onaylanması Zorunluluğu*, (www.kazanci.com) *Hukuk Eserleri Bilgi Bankası*

PULAŞLI, Hasan, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 2.b., Adalet Yayınları, Ankara 2013

YAVUZ, Mustafa, *Yeni TTK'ya Göre Limitet Şirketlerde Ortakların Bağlılık (Sadakat) Yükümlülüğü*, *Mali Çözüm Dergisi*, Temmuz-Ağustos 2012

Kazancı İçtihat Ve Mevzuat Programı

Bilişim hukukunda melek yatırımcı olmak

Stj. Av. Mert Can Oral

Girişimciliğin hızla arttığı ülkemizde, artan girişimler ile birlikte hayatımıza yeni kavramlar da girmektedir. Bunlardan birisi de "melek yatırımcı" kavramıdır.

Bu yazıda Türkiye’de melek yatırımcı olabilmenin detayları hakkında inceleme yapılacaktır.

Melek yatırımcı tanımı

Girişimlere, genellikle hisse karşılığında sermaye sağlayan kişilere melek yatırımcı denilmektedir. Bilişim Hukukumuz kapsamında melek yatırımcı kavramının hukuki niteliği "Bireysel Katılım Yatırımcısı"dır.

Bu tabir, ilgili kavramı düzenleyen yönetmelikten gelmektedir. 15 Şubat 2013 tarihli, 28560 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan "Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik" ile melek yatırımcılık kavramının hukuki kapsamı ele alınmıştır.

Bireysel katılım yatırımcısı tanımı

Bireysel Katılım Yatırımcısı, Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik’in 3.maddesindeki tanımlar kısmında ifade edilmiştir. Buna göre, Kişisel varlıklarını ve/veya tecrübe ve birikimlerini başlangıç veya büyüme aşamasındaki şirketlere aktaran gerçek kişilere Bireysel Katılım Yatırımcısı denir.

BKY lisansı şartları

Bireysel Katılım Yatırımcısı lisansı alabilmek için öncelikle yönetmelikte yer alan şartları

taşımak ve sonrasında ilgili kuruma başvuru şartı bulunmaktadır. BKY lisansı alabilmek için ya "yüksek gelir veya servete sahip yatırımcı" ya da "tecrübeli yatırımcı" olmak gerekir. Bu iki ayrımı mevzuat şu şekilde koşullandırmıştır.

"Yüksek gelir veya servete sahip yatırımcı:

1) Lisans almadan önceki iki takvim yılı için, yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan gelir unsurlarının gayrisafi tutarları toplamı olarak ifade edilen yıllık gayrisafi geliri 200.000 TL ve üzerinde olan veya

2) Müracaat anında sahip oldukları her türlü menkul ve gayrimenkul varlıklarından oluşan kişisel servetin toplam değeri 1.000.000 TL ve üzerinde olan yatırımcıları ifade eder.

Ancak; ikamet edilen konut veya bu konutu ipotek ederek alınan herhangi bir kredi, sigorta sözleşmelerinden doğan haklar ve emeklilik primi şeklinde kazanılan mali haklardan ölüm veya emeklilik halinde ödenecek tutarlar, kişisel servetin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Tecrübeli yatırımcı:

1) Banka ve finansal kuruluşlarda fon veya portföy yöneticisi olarak ya da banka ve finansal kuruluşların küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansmanı, proje finansmanı

veya kurumsal finansman birimlerinde veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları dahil girişim sermayesi şirketlerinde müdür veya dengi bir pozisyonda ya da daha üst bir pozisyonda en az iki yıl iş tecrübesine sahip olan veya

2) Lisans alınmadan önce son beş yıl içinde en az iki yıl, yıllık cirosu en az 25.000.000 TL olan bir şirkette genel müdür yardımcısı veya dengi bir pozisyonda ya da daha üst bir pozisyonda çalışan veya

3) BKY ağlarının birine lisans alınmadan önce en az bir yıl süreyle üyeliği bulunan ve müracaat sırasında 26. maddede belirtilen nitelikleri haiz halka açık olmayan en az üç şirkette BKY olarak ortak olan veya

4) Başlangıç veya büyüme aşamasındaki şirketleri desteklemek amacıyla kurulmuş olan yurt içi kuluçka merkezlerinde ya da teknoloji geliştirme merkezlerinde en az iki yıl tecrübesi bulunan ve bu merkezlerdeki başlangıç veya büyüme aşamasındaki en az üç şirketin her birine en az 20.000 TL sermaye koyan kişileri ifade eder."

Fakat yukarıdaki şartları taşıyıcılar dahi ilgili Yönetmeliğin 6/2 maddesinde yer alan hüküm ile taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp,

rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırmaya, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, Devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymiş kişilerin lisans başvurularının kabul edilmeyeceği ifade edilmiştir.

Lisans başvurusu

Bireysel Katılım Yatırımcısı lisans başvurusu Hazine Müsteşarlığı'na yapılır. 5 yıllık süresi olan bu lisansların başkasına devri mümkün değildir.

Adli ve idari makamlarca ilgili kanunlarda belirtilen durumlar saklı kalmak kaydıyla, lisanslı BKY'ye ait kimlik

bilgileri Müsteşarlıkça gizli tutulur. Müsteşarlık, BKY lisans belgelerinin bir suretini bulundurur ve bilgi sisteminde lisans sahibine ilişkin bilgileri saklar.

Lisans belgesi zayi olan ve bunu Müsteşarlığa bildiren BKY'lere yeni lisans belgesi, eski lisans belgesi iptal edilerek verilir.

Devlet desteği

Tam mükellef BKY lisans sahipleri, lisans alındıktan sonra iktisap ettiği iştirak hisseleri bakımından müsteşarlıkça belirlenen alanlarda yatırım yapılması ve bu yatırımın müsteşarlıkça mevzuata uygun bulunması ve tam mükellef bir anonim şirkete ait iştirak hisselerine 2 tam yıl süreyle sahip olunması şartıyla hisse alış bedellerinin en az %75'ini yıllık beyanname ile bildirilen kazanç ve iratlardan indirebilecektir.

Yıllık indirim tutarı 1.000.000 TL'yi aşamaz.

Yatırım sınırı

BKY lisans sahibinin yukarıda belirtilen indirimden yararlanabilmesi için her bir girişim şirketinde iktisap edilen hisselerinin bedeli emisyon primi dahil 20.000 TL'den az ve yıllık bazda 1.000.000 TL'den fazla olamaz. Ancak farklı girişim şirketlerine yapılacak yatırımların toplamı 1.000.000 TL'yi aşabilir. Birden fazla BKY tarafından yapılacak ortak yatırımlar ise emisyon primi dahil 2.000.000 TL'den fazla olamaz. BKY lisans sahibi söz konusu indirimden 5 yıllık lisans geçerlilik dönemi boyunca müsteşarlıkça belirlenen alanlarda faaliyet gösteren en fazla 20 farklı anonim şirkete yaptığı yatırımlar bakımından yararlanabilir.

Anonim şirket ve limitet şirket ortaklarının sigortalılığı

Av. Nesligül Altın

Anonim şirket ortaklarının sigortalılığı

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 329. maddesi uyarınca, anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir. Anonim şirketlerin kanundan kaynaklanan bu çoklu yapısı, ortakların sigortalılık durumunu da etkilemiştir. Bu doğrultuda ortakların yönetim kurulu üyesi olup olmadığı ya da kurucu ortak olup olmadığı hususlarına göre sigortalılıklarının durumlarının da değişiyor olması, anonim şirket ortaklarının sigortalılığını diğer şirket ortaklarına oranla daha çok irdelenmesi gereken bir konu haline getirmiştir.

Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmaktadır. Buna karşın anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olmayan ortakları ise sırf bu statülerinden dolayı zorunlu olarak 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayacaklardır. Bu da yönetim kurulu üyesi olmayan ortakların 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar gibi sigortalı sayılabilecekleri anlamındadır. Anonim şirket ortaklarının sigortalılığının başlangıcından

bahsedecek olursak, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 11. maddesine göre anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortaklarının sigortalılıkları, yönetim kuruluna seçildikleri tarihte başlar. Bu tarih itibarıyla, yönetim kurulu üyesi olduklarının, şirket yetkilileri tarafından 15 gün içerisinde SGK'ya bildirilmesi gerekmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 9. maddesi ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesi uyarınca; Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortaklarının sigortalılıkları bu görevlerinin bittiği tarihte sona erer. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 9. maddesinin 3. fıkrası ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesi uyarınca anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortaklarının görevlerinin bittiği tarihten itibaren en geç 10 gün içinde işten ayrılış bildirgesiyle, sigortalılar veya şirket yetkilileri tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi gerekmektedir.

Limitet şirket ortaklarının sigortalılığı

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 573. maddesine göre limitet şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir

ticaret unvanı altında kurulur. Eas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur. Bu şirket ortaklarının sigortalılıkları anonim şirketlere oranla daha açık ve nettir.

Limitet şirketi ortakları 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi gereğince sigortalı sayılmaktadırlar.

Limitet şirketi ortaklarının sigortalılığı anonim şirket ortaklarından farklı olarak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 11. maddesine istinaden; şirketin ticaret sicil memurluklarınca tescil edildikleri tarihte başlar. Limitet şirket ortaklarından hisse devri alan yeni ortakların sigortalılıkları ise ortaklar kurulunca devrin yapılmasına karar verildiği tarihte başlar.

5510 sayılı kanunun 8. maddesinin 3. fıkrası ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 11. maddesine istinaden bu kapsamda sigortalı olan şirket ortakları, ticaret sicil memurluklarınca tescil edildikleri tarihten itibaren 15 gün içinde kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

Limitet şirket ortaklarından hisse devri alan yeni ortakların sigortalılıkları, ortaklar kurulunca devrin yapılmasına karar verildiği tarihte başlamaktadır. Bu bildirim yapılırken, hisse devrine ilişkin noter devir sözleşmesi, devrin yapıldığının işlendiği pay defterinin birer sureti veya devir ticaret sicil memurluğunca tescil edilmiş ise Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edildiği nüshası da kuruma ibraz edilmelidir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 9. maddesi ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesi uyarınca limitet şirket ortaklarının sigortalılıkları, hisse devrine ilişkin alınan ortaklar kurulu kararı ile hissenin devrine ilişkin noter devir sözleşmesi ve devrin pay defterine işlendiği sayfanın birer suretlerinin birlikte ibraz edilmesi veya hisse devri ticaret sicil memurluğuna tescil edilmiş ise Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edildiği nüshasının ibraz edilmesi kaydıyla ortaklar kurulu karar tarihi itibarıyla sona erer. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 9.

maddesinin 3. fıkrası ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesi uyarınca; Ortaklar kurulu karar tarihinden itibaren en geç 10 gün içinde işten ayrılış bildirgesiyle kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda adı geçen her iki şirket ortakları için kağıt formatlı işe giriş ve işten çıkış bildirelerinin yukarıda belirtilen sürelerde kuruma verilmemesi halinde şirket tüzel kişiliğine bir aylık brüt asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

Sigortalılık hallerinin birleşmesi

Sigortalının 4. maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statüleri ile (c) bendinde yer alan sigortalılık statüsüne aynı anda tabi olacak şekilde kanun kapsamına girmesi halinde öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde kanun kapsamına girmesi halinde ise aynı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Bununla beraber, sigortalılığın çakışması sebebiyle

4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına alınan sigortalı, yazılı olarak talep ederse aynı zamanda 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında da prim ödeyebilecektir. Bu şekilde ödenen primler iş kazası ve meslek hastalığı yönünden 4. maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında, kısa vadeli sigorta kollarından sağlanan diğer yardımlar (hastalık, analık) ile uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan yardımlar yönünden ise 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık olarak değerlendirilecektir.

Bununla beraber, 4. maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı bildirilemezler. Ancak 01.10.2008 tarihinden önce kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden bu kanunun 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak bildirilenlerin sigortalılıkları kesintiye uğrayıncaya kadar devam ettirilecektir.

Borç ödemeden aciz vesikası alınması şartları

Av. Nezir Sütçü

İİK m. 143 uyarınca, alacaklı alacağının tamamını alamamış ve aciz vesikası düzenlenmesi için gerekli şartlar yerine gelmişse, icra dairesi kalan miktar için hemen bir aciz vesikası düzenleyip alacaklıya ve bir suretini de borçluya verir; bu belgeler hiçbir harç ve vergiye tabi değildir. Aciz vesikasının bir nüshası da her il merkezinde Adalet Bakanlığı'nca tespit edilen icra dairesi tarafından tutulan özel sicile kaydedilmek üzere bu icra dairesine gönderilir.

Madde metnindeki "alacaklı alacağının tamamını alamamış ve aciz vesikası düzenlenmesi için gerekli şartlar" ile ifade edilenin ne olduğunu belirlemek üzere bu makale yazılmıştır. Uygulamada, alacaklının aciz vesikasının almak için pek mücadele etmediği görülmektedir. Bunun iki nedeni olduğunu düşünüyorum.

Birincisi, aciz vesikasında yazılı alacak miktarı için faiz istenemeyeceğine dair İİK m. 143/3 hükmüdür. Özellikle yüksek enflasyon ve faizler nedeniyle, zaman içinde satın alma gücünün azalması ve hatta yok olması tehlikesi mevcuttur.

İkincisi ise aciz vesikasına bağlanmış borç, borçluya karşı, aciz vesikasının düzenlenmesinden itibaren yirmi yıl geçmesiyle zamanaşımına uğramaktadır. Bundan başka, borçlunun mirasçıları, mirasın açılmasından itibaren

bir sene içinde alacaklı hakkını aramamışsa, borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilmektedirler (İİK m. 143/5). Oysa bu vesika alınmasa, alacaklı takibi ayakta tutarak, borcun zamanaşımına uğramasını engelleyebilecektir. Çünkü icra takibine ilişkin her işlemle zamanaşımı kesilmektedir (TBK m. 157).

Kanımca başka takip dosyasından veya dosyalarından verilmiş aciz vesikası bulunması halinde, bunun güçlü bir delil olduğu dikkate alınarak alacaklının aciz vesikası talebi olumlu değerlendirilmelidir.(1)

İİK m. 143 hükmünden de anlaşılacağı üzere, alacaklının, borçlunun tüm malvarlığını tespit ederek bundan alacağını karşılamak için yapılacak icra takibinden bir sonuç alamaması gerekmektedir. Bu da borçlunun malvarlığının tespit edilip edilmemesine göre iki şekilde mümkün olabilir;

1. Borçlunun tüm malı veya malları haczedilmiştir:

Bu durumda, hacizli mal veya mallar satılarak paraya çevrilmeli ve satış parasından karşılanmayan alacak tutarı için aciz vesikası düzenlenmelidir. Hacze iştirak eden başka alacaklıların da olması halinde, İİK m. 140 uyarınca tanzim edilecek sıra cetveline göre aciz vesikasına esas alınacak alacağın miktarı belirlenecektir.

Kanımca, birden fazla alacaklı olması ve satılacak mal/ malların alacağın tamamını karşılamayacağını açık olduğu durumlarda, satışın sonucunun beklenmesine gerek yoktur. Örneğin, borçlu ortadan kaybolmuş ve sahibi olduğu araçların değeri 50.000 TL; önceki sıradaki alacak tutarları veya rehinli alacak tutarı 1.000.000 TL ise, aciz vesikası almak üzere satış işlemlerinin devamını sağlamak için en son sıradaki alacaklının harekete geçmesini beklemek, onun boşuna masraf yapmasına neden olacağından gereksiz ve anlamsızdır. Bu gibi durumlarda, aciz vesikası verilmesi talebini reddeden icra dairesinin işlemi şikayet edilmeli, şikayet davasındaki bilirkişi raporu ile durum ortaya konulduktan ve davalı-borçlunun savunma-itifazları dikkate alındıktan sonra alacaklının talebi değerlendirilmelidir.

2. Borçlunun hiçbir malvarlığı yoktur:

Borçlunun hiçbir malvarlığının olmadığı nasıl tespit edilecektir. Günümüzde, araç ve taşınmaz haczi kayden yapılabilmektedir. Tüzel kişi borçlunun hiçbir taşınmazının veya aracının bulunmadığının, oturduğu adresi de terk ettiğinin anlaşılması halinde, aciz belgesi düzenlenmesi için başkaca bir araştırma yapmaya gerek olmamalıdır. Aynı nitelikteki gerçek kişinin maaşı da yoksa aciz vesikası verilebilmelidir.

Fakat haczedilebilir nitelikteki maaşının bulunması halinde, alacaklının bundan haciz imkanı yoksa yine kendisine aciz vesikası verilebilmelidir. Uygulamada icra daireleri aciz vesikası düzenlenmesi konusunda isteksiz davranmaktadırlar. Yargıtay da, borçlunun adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde (MERNİS) bulunan en son yerleşim yerinin belirlenmesi; bu adreste kolluk aracılığıyla malvarlığı araştırması yapılması; borçlunun bulunması muhtemel hak ve alacaklarının son yerleşim yerinin bulunduğu ilçe sınırları içerisinde bulunan bankalardan sorulması; borçlunun taşınmaz mallarının bulunup bulunmadığının tespiti için son yerleşim yerinin bulunduğu ilçe sınırları içerisinde bulunan tapu sicil müdürlüklerinden araştırma yapılması; borçlu adına kayıtlı motorlu araç kaydının bulunup bulunmadığını trafik tescil müdürlüğünden sorulması ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini kabul etmektedir.(2)

Kanımca, aciz vesikası verilmesi için çok detaylı araştırma yapma zorunluluğu getirilmemelidir. Özellikle borçlunun adresinden ayrılmış olması ve adına kayıtlı bir taşınmaza ya da araca rastlanmaması halinde, aciz vesikası verilmesi talebi kabul edilmelidir. Aciz vesikası verilmesine ilişkin talebin kabulü veya reddine ilişkin karara karşı yapılacak şikâyet başvurusunda tarafların iddia ve savunmalarına göre icra hukuk mahkemesince nihai değerlendirme yapılacaktır.

“Borç Ödemeden Aciz Vesikası” Alınması üzerine aşağıdaki genel sonuçlar doğmaktadır;

1) BÖAV, İİK m. 68/1 anlamında, itirazın kesin olarak kaldırılmasını sağlayan borç ikrarını içeren bir senet niteliğindedir (İİK m 143/2).
v2) BÖAV, alacaklıya tasarrufun iptali davası(3) (İİK m. 277 vd.)

açma imkânı(4) verir (İİK m. 143/2).(5)

3) BÖAV kapsamındaki borç, borçluya karşı, aciz vesikasının düzenlenmesinden itibaren yirmi yıl geçmedikçe zamanaşımına uğramaz(6) (İİK m. 143/6). Borçlunun mirasçıları, mirasın açılmasından itibaren bir sene içinde alacaklı hakkını aramamışsa, borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilirler (İİK m. 143/6).

4) BÖAV alındığı tarihten bir sene içinde takibe geçilirse, yeniden ödeme emri tebliğine gerek yoktur (İİK m. 143/3).(7)

5) BÖAV alan alacaklı İİK m. 100/1-1 uyarınca hacze iştirak edebilir. Bir başka anlatımla, ilk haciz ilamsız takibe dayanıyorsa, ilk hacze ait takip talebinden önce yapılmış bir takip üzerine alınan aciz vesikasına istinaden hacze iştirak edilebilir. Aynı şekilde, ilk haciz, ilama dayanıyorsa, bu ilamın dayanağı davanın açılmasından önce yapılmış bir takip üzerine alınan aciz vesikasına istinaden, aynı derecede hacze iştirak edilebilir.

6) BÖAV kapsamındaki alacak için faiz istenemez (İİK m. 143/4). Ancak bu hüküm, alacaklının borçlunun malvarlığına dâhil mal ve haklardan tatmin edilmesi haline ilişkin olup, alacaklının, üçüncü kişinin (kefillin, kendisine yapılan tasarrufu iptal edilenin vs.) malvarlığına dâhil mal ve haklardan tatmin edilmesi halinde üçüncü kişilerden faiz istemesine engel değildir.(8) Kanımca, aciz vesikasının takip çıkışı üzerinden değil, vesikanın düzenlendiği tarihteki dosya hesabı üzerinden düzenlenmesi gerekir.

7) BÖAV ödemelik define bulunma ve sözleşmeden dönme hakkı verir. TBK m. 98 uyarınca, Karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmede, taraflardan birinin borcunu ifada güçsüzlüğe düşmesi ve özellikle iflas etmesi ya da hakkındaki haciz işleminin sonuçsuz kalması sebebiyle diğer

tarafın hakkı tehlikeye düşerse bu taraf, karşı edimin ifası güvence altına alınıncaya kadar kendi ediminin ifasından kaçınabilir. Hakkı tehlikeye düşen taraf, ayrıca uygun bir sürede istediği güvence verilmezse sözleşmeden dönebilir.

8) BÖAV kapsamındaki alacağın vergiden düşülebilmesi mümkündür. VUK m. 322 uyarınca, yargısal bir hükmeye veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmayan alacaklar değersiz alacaktır. Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler. Bu nedenle aciz vesikası, üzerinde yazan tutar açısından ya “zarar” ya da “gider” gösterilerek fayda sağlar. Bazı yazarlar, BÖAV kapsamındaki alacağın değersiz değil de, ileride tahsil imkânı doğması muhtemel “şüpheli alacak” niteliğinde olduğunu belirtmektedirler. (9) Kanımca, BÖAV kapsamındaki alacağın ileride tahsil ihtimali çok düşüktür. Kanunda, “kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmayan” ibaresi vardır. Tahsilin imkânsızlığında “kesinlik” şartı yoktur. O nedenle “değersiz alacak” olarak nitelendirme daha uygundur. Bu hususta güncel bir Danıştay kararına rastlanamamıştır.

Alacaklının, yukarıdaki haklara tereddütsüz bir şekilde kavuşması için BÖAV alınmasında hukuki yararı bulunduğu açıktır. Borçlunun icra mahkemesine şikâyet hakkı bulunduğu dikkate alınarak, bu vesikanın verilmesini kolaylaştırıcı yorum yapılmak suretiyle uyuşmazlıkların çözülmesi gerekmektedir.

Sonnot

1) 15. HD, 11.3.1992,673/1216, AKİL, Cenk, Yargıtay Kararları Işığında Tasarrufun İptali Davası Bağlamında Aciz Belgesi, Ankara Barosu Dergisi, 2014/3, s. 183; "...Borçlunun, borçlarını ödemeye yeter malı bulunmadığı hususu, diğer bir alacaklının hakkında yaptığı icra takibinde memurlukça verilen 11.9.1980 tarihli aciz belgesi ile saptanmıştır. İptal davasının dinlenebilmesi için, borçlu hakkında aynı alacağa ilişkin aciz belgesi alınmasına gerek bulunmadığından, ödeme güçsüzlüğü bu şekilde saptanmış ve bunun aksi veya borçlunun ödeme gücüne kavuştuğu ve aciz belgesinin iptal edildiği hususu da iddia ve ispat edilmemiş bulunmasına binaen İİK'nın 277. maddesine göre davacının dava açma hakkının varlığı kabul edilerek davanın esasına ilişkin inceleme yapılması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerektir...", Y. 15. HD. 12.4.1984, 874/1284.

2) YHGK 22.6.2011, 13-303/437.

3) İcra takibi sonunda verilen kesin aciz belgesinden (İİK m. 143) başka, borçlunun haczedilebilir hiçbir malının bulunmadığını tespit eden haciz tutanağı da kesin aciz belgesi hükmündedir (İİK m. 105/1) ve alacaklı, böyle bir haciz tutanağı ile de iptal davası açabilir (İİK m. 277/1). Ancak bunun için haciz tutanağında, borçlunun haczedilebilir hiçbir malının bulunmadığının açıkça yazılı olması gerekir, AKİL, Cenk, Yargıtay Kararları Işığında Tasarrufun İptali Davası Bağlamında Aciz Belgesi, Ankara Barosu Dergisi, 2014/3, s. 164, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2014-3/5.pdf>

4) Tasarrufun iptali davası açılması BÖAV alınmasını engellemez. Yargıtay uygulamasına göre, tasarrufun iptali davasının her aşamasında aciz belgesi alınabilir veya aciz hali saptanabilir. "... Dava, İİK'nın 277 ve devamı maddelerine dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin olup, bu tür davaları elinde kat'i (İİK'nın 143. md) ya da geçici (İİK'nın 105. md) aciz belgesi bulunan alacaklılar açabilir. Bu husus davanın görülebilme koşulu olup

mahkemece re'sen (kendiliğinden) göz önüne alınması gerekir. Aciz belgesinin dava açılmadan dava açıldıktan sonra veya temyiz aşamasından ve hatta hüküm Yargıtay'ca onanmasından veya bozulmasından sonra bile sunulma olanağı vardır...", Y. 17. HD. 18.9.2014, 2013/4049, 11950.

5) Alacaklının tasarrufun iptali yoluyla üçüncü kişinin malvarlığından alacağını karşılaması halinde, aciz vesikasında yazılı alacak miktarı için faiz istenemeyeceğine dair İİK m. 143/3 hükmü uygulanmaz, bir başka anlatımla, alacağa faiz yürütülebilir, Y. 19. HD. 26.5.2005, 158/5948.

6) TBK m. 157/2 uyarınca, zamanaşımı, icra takibiyle kesilmişse, alacağın takibine ilişkin her işlemden sonra yeniden işlemeye başlar. "...Her ne kadar mahkemece takip dosyasından yapılan son işlem tarihinin 15.07.2008 tarihi olduğu, bundan sonra 07.02.2012 tarihine kadar davalı borçluya ödeme emri tebliğinin talep edilmediği (dolayısıyla bu süre içinde bir işlem yapılmadığı) bu nedenle olayda zamanaşımının dolduğu gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm kurulmuş ise de; takip dosyasında alacaklı vekilince 04.02.2009 tarihinde ödeme emri tebliğ edilemeyen borçluların adresinin araştırılmasının talep edildiği, bundan sonra 02.06.2009, 22.04.2010 ve 12.12.2010 tarihlerinde icra takibatına yönelik işlemler yapıldığı, 07.02.2012 tarihinde borçlu davalı adresine ödeme emrinin tebliğinin talep edildiği, ödeme emrinin 17.02.2012 tarihinde borçlu davalı tarafından itiraz dilekçesi verildiği görülmektedir. Zamanaşımını kesen işlemler icra takibini sonuca doğru ilerleten ve bulunduğu safhadan alıp bir adım öteye götüren işlemler olup, BK'nın 136/2. maddesindeki (6098 sayılı TBK. m. 157/2) "takibe ilişkin her muamele" ifadesinin anlamının, alacaklı veya icra dairesinin takibi yeni bir aşamaya ulaştırarak işlemleri olarak anlaşılması gerektiği açıktır. Bu nedenle, alacaklı vekilinin icra dosyasında yukarıda belirtilen tarihlerde yaptığı her işleminin BK'nın 136/2. maddesinde belirtilen

zamanaşımını kesen bir takip muamelesi olarak görülmesi gerekir...", Y. 17. HD. 25.3.2013, 2012/16274, 4118. Yargıtay uygulamasında icra müdürünün onayı olmadan yapılan işlemlerin zamanaşımını kesmeyeceği kabul edilmektedir, Y. 12. HD 1.5.2007, 6379/8726.

7) "...Aciz belgesine dayanarak iptal davası açan ve kazanan alacaklının, iptal davası konusu malın haciz ve satışını isteyebilmesi için (İİK'nın 283/1. maddesi), yeni bir takip yapmasına ve aynı kanunun 143/3. maddesindeki bir yıllık süreye uymasına gerek yoktur. Alacaklı, bu bir yıllık süreyle bağlı olmaksızın (yeni bir takip yapmasına ve borçluya yeni bir ödeme emri göndermesine gerek olmadan) iptal davası sonucunda elde ettiği ilamı icra dairesine vererek, aynı takip dosyası üzerinden malın haczini ve satışını isteyebilir. (Prof. Dr. Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004 baskı, s.636)...", Y. 12. HD. 1.4.2010, 2009/26613, 7752.

8) Y. 12. HD. 29.9.2011, 1875/16987.

9) Aciz vesikası, alacağın tamamen alamamış olan alacaklıya, ödenmeyen alacak miktarı için verilen bir belgedir. Bu belgenin verilmesi ile alacaklının alacağı son bulmamaktadır. Aciz vesikası, icra İflas Kanununun 68. maddesi anlamında borç ikrarını içeren bir belge olup, alacağın değersiz olduğuna ilişkin bir vesika değildir. Bu nedenle bir alacağın aciz belgesine bağlanmış olması, alacağın gelecekte tahsil edileme imkânını ortadan kaldırmamaktadır. Buna göre, aciz vesikasına bağlanmış olan alacaklar, ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili alacak olmaları kaydıyla Vergi Usul Kanunu'nun 323. maddesi kapsamında şüpheli alacak olarak kabul edilebilecek ve karşılık ayrılarak gider yazılabilecektir. Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir önemli husus ise, bu alacaklar için aciz vesikasının alındığı yılda şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir. TOLU, Abdullah, <http://www.toluenym.com/mukellef-panosu/200-aciz-vesikasina-baglanan-alacaklar-supheli-alacak-mi-yoksa-degersiz-alacak-olarak-mi-degerlendirilmeli>.

Sevgi damlası: “Yüzük”

Av. Nur Hilal Sarıkartal

Gözlerini açtığı anda bembeyaz duvarları fırıl fırıl dönen, keskin ilaç kokusunun amonyak kokusuna karıştığı küçücük bir hastane odasıydı... Eli zonkliyordu... Başucunda eşi Zeliha ağlamaktaydı. Anası, hemen Zeliha'nın arkasında, nemli gözlerini görmemesi için başını çevirmeye uğraşıyordu. Bir an “Zeliha'm” dedi içinden... “Canım karım... Sen şimdi bu üzüntüyle... Ya karınıdaki bebemize bir şey olursa...” Güçlülkle araladı dudaklarını, eşine “Ağlama” demek istiyordu. Sesi çıkmadı... Beyaz önlüklü bir hemşire girdi odasına, elinde bir iğne vardı, başucundaki serum şişesine doğru yöneldi. Birden odanın zeminiyle tavanı yer değiştirdi, alabora oldu her şey... Son gördüğü bu olmuştu...

Ağır bir uykudan uyandığında, ağzının içi paslıydı. Zeliha ayakucunda kıvrılmış, zaten narin gövdesi iyice küçücük kalmış, ağlamaktan şişmiş gözleriyle oturuyordu. Ayakta duran adamlara baktı. İçlerinden bazılarını tanıyordu. Patronun ziyaretine sık sık gelen, elinde her zaman büyük bir evrak çantası taşıyan şu adamı mesela... Diğerlerini de tanıyordu ama zihninde bir bulanıklık vardı, hatırlayamıyordu.

- “Geçmiş olsun” diye söze girdi evrak çantalı adam.

- “Ben şirketinizin hukuk müşaviriyim. Bu elim kaza nedeniyle hepimiz çok üzgünüz.

Özellikle patronunuz Lütfü Bey, ne kadar üzgün olduğunu, sizi bir oğlu gibi sevdiğini ve daima yanınızda olacağını belirtmemi istedi. Şimdi fazla vaktinizi almamak için hemen konuya giriyorum. Parmaklarınızın preste koptuğu gün, iş yerinizden sigortaya girişinizi yaptık. Böylece tedavi masraflarınızı ve bundan sonra aile fertlerinizden birinin hastalanması halinde tüm giderlerinizi devlet karşılayabilecek. Eşinizle konuşurken öğrendiğimize göre, anneniz de diyaliz hastasıymış. Bundan sonra onun tedavi ve makineye girme ücretlerini de sizin cebinizden ödemeniz gerekmeyecek. Hem yakında doğum da varmış maşallah... Ne güzel, ne güzel, Allah analı babalı büyütsün inşallah. Doğum da güzel bir hastanede, en iyi şartlarla gerçekleşebilir böylece demek ki... Bundan önceki yıllarda, biliyorsunuz işyerimizdeki çalışmanız karşılığı sigortalı olmayı siz kendiniz istememiştiniz. Oraya yatacak prim giderini bana verin, hasta anneme bakmak zorundayım, o paraya ihtiyacım var demiştiniz. Ama bundan sonra, artık böyle yapmamız uygun olmayacak takdir edersiniz ki...”

- ...
- “Eeee... Şimdi size geçmişteki beş yıllık çalışmanızın karşılığı kıdem tazminatınızı da sağ olsun Lütfü Bey nakden ödeyecek... Yanlış anlamayın, iş yerinden ayrılmanızı istiyor degiller kendileri, bilakis, artık ömür boyu

istediğiniz müddetçe bizimle çalışmanızı arzu etmekte... Malum, biz bir aileyiz iş yerimizde ama şu aralar ihtiyacınız olabileceğini düşündü de o bakımdan... Bundan sonraki çalışmalarınızda, gene birikir nasılsa tazminatınız. Şimdi size bazı evraklar getirdim, onları imzalamanız gerekecek. Böylece size beş yıllık tazminat tutarınızı ödeyebileceğiz.

- ...
- “Tabi bu kaza nedeniyle uğradığınız iş gücü kaybı nedeniyle işyerimize dava da açabilirsiniz. Ama o durumda üzümlere belirtmeliyim ki tazminatınızı ödeyemeyeceğiz. Yargılama sonunda, kusurun sizde mi yoksa işyerinde mi olduğunun ortaya çıkmasını ve mahkemece verilen kararın Yargıtay tarafından incelenmesini beklememiz gerekecek. Eee bu da neresinden baksanız en hafifinden üç yılı alacaktır. Takdir edersiniz ki böyle bir durumda, iş yerimizde şirketimize karşı dava açmış bir işçimizle birlikte çalışmamız da nahoş bir görüntü sunacak çevreye karşı... Yani takdir sizin tabii...”

- ...
- “Hem üstelik kaybettiğiniz parmaklarınızın yüzük ve serçe parmaklarınızın olması, iş gücü kaybınızın asgari düzeyde tespitine sebep olacak. Diğerleri zaten sadece ilk boğumlarından koptuğu için, organ kaybından bile sayılamayacak kadar küçük oranda kayba neden olacağına dair rapor gelecektir. Eee yüzük

parmağımız da malumunuz, en az kullanabildiğimiz, en güçsüz parmağımız olmasına binaen, bu tür raporlarda gene en düşük oranda işgücü kaybına neden olacağına dair Yüksek Mahkeme'nin emsal mahiyette kararları mevcut. Keza serçe parmağı için de aynı şey mevzu bahis..."

- ...
- "Yani diyeceğim o ki böyle bir davayı açmanız halinde, geçirdiğiniz kaza yüzünden meydana gelen organ kaybına binaen şirketimizden uğradığınız iş gücü kaybı nedeniyle, pek pek sekiz on bin lira gibi bir tazminat almaya hak kazanırsınız... O da üç yılın sonunda. Oysa cömert Lütfü Bey, size bunun yarısını, kıdem tazminatınıza mahsuben, peşinen, nakden ve defaten ve gayri kabili rücu olmak üzere, derhal ödemeye amade! Eeee davada kusurun sizde çıkma ihtimali de mevcut tabii ki... Takdir sizin efendim... Daldaki üç kuş mu, yoksa eldeki tek kuş mu? Öhöö... Ayrıca, elinizin bu durumuna rağmen, işinizden de olmayacağını şifahen taahhüt etmektedir kendileri... Maaşınızı da alacaksınız yani... Malum, iş yerimiz büyük ve sevgi dolu bir ailedir bizim... Siz kendi isteğinizle ayrılmadığınız müddetçe, şirketimizde çalışmanızı sürdürebileceksiniz..."

- ...
- "Şimdiii... Düşünüyorsunuz sanırım... Evet, düşünün, düşünün... İyi düşünmenizi öneririm size bir dostunuz olarak..."

- ...
- "Demek imzalamaya karar verdiniz evrakları... Güzel, çok güzel... Sizin akıllı bir genç adam olduğunuzu biliyordum zaten... Paranızı da hemen teslim edeceğim şu imza işleri bittikten sonra... Küçük bir sorun daha var Mustafa Bey... Şimdi, sizin dava açmayacağınızı biliyoruz ancak SGK uğradığınız zarar nedeniyle şirketimize karşı rücu alacak davası açacaktır. Şayet bu davada, bizimle iş birliği yaparsanız ve kusurun makinede, e şey yani işyerinde değil de, bizzat sizin tarafınızda olduğunu belirtirseniz bu dava esnasında, böylece biz bu davayı da kazanırız ve SGK'ya kusur oranında tazmin borcundan kurtuluruz... Tabii ki bu da iş yerimize bir artı değer olarak döneceği için, gene siz ve arkadaşlarınıza yansıyacaktır... Bilmem anlatabildim mi?"

- ...
- "Şimdi şöyle yaparız... Birlikte çalıştığınız mesai arkadaşlarınızı müşterek tanık olarak gösteririz hem davacı hem davalı taraf olarak... Ve onlar bizim ve sizin isteklerimiz doğrultusunda derler ki "Mustafa işe bugün başlamıştı, görevi ambalajlanmadan evvel mamul malların son kontrollerini yapıp, hatalı olanları ayırmaktan ibaretti. Pres başındaki Nizamettin Usta'nın birkaç dakikalığına tuvalete gitmesi esnasında, presin başının boş kaldığını görünce, kendiliğinden kalktı yerinden ve prese gitti. Oysa kullanmayı bilmiyordu, 'Hop Mustafa!' dememize kalmadı,

prese emniyetini çalıştırmadan bastığı için iniverdi elinin üzerine..."

- ...
- "Anlaştık değil mi?"
- ...
- "Tamam şuraya da atın imzanızı Mustafa Bey. Olduuu. Tekrar geçmiş olsun kardeşim... Şu zarfı da buyurun bakalım. Güle güle harcayın. İş birliğinize inanın ki Lütfü Bey çok memnun kalacak. Bana müsaade."
- "Güle güle beyim."

"Demek ki pek de para etmiyormuş ha benim bu parmaklar... Öyle çok da bir değeri yokmuş... Yüzük parmağım... Yüzük parmağım kaç lira eder bu durumda? Dört parmak sekiz bin lira edecekse hepi topu, yüzük parmağımın ederi olsa olsa iki bin lira. Zeliha'yla bana aldığımız nikâh yüzüğü parasından az fazlaca. Bir halt değilmiş bel! Değilmiş de... Ahh be Zeliha... Ulan yemin edip söz verdiğim kızı "ömür boyu taşıyacağım yüzüğünü parmağımda" diye... Ne yapacağız şimdi yüzüğü? Yanarım da sözümü tutamayacağım ya ona yanarım ah ben kınalı gelinim, sevdiceğim ah... Zeliha'm... Bir de şu kara saçların... Okşayamayacağım ya parmak uçlarımla bir daha... Aaaahhh..."

İş sözleşmelerinde cezai şart

Av. S. Numan Tandoğan

Ceza koşulu, diğer adıyla cezai şart Türk Borçlar Kanunu'nda özel olarak düzenlenmiştir. Uygulamada karşımıza daha çok borçlar hukuku ve ticaret hukuku alanlarında çıksa da İş Hukuku'nda da zaman zaman kullanılmaktadır. Borçlar hukukundaki ceza koşulu özetle sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemiş olması durumu için ceza kararlaştırılmış olması halinde alacaklının borcun yahut cezanın ifasını istemesine imkân verir. Buradan da anlaşıldığı gibi taraflar ceza koşulunun konusunu bir miktar para olarak belirleyebilecekleri gibi para dışında başka bir şey olarak da kararlaştırabilirler. Ancak para dışında ceza koşulu kararlaştırılmış ise belirlenen edimin "parasal bir değere" sahip olması gerektiği unutulmamalıdır.

Ceza koşulunun hukuki niteliğine gelecek olursak ceza koşulu, bir tür geciktirici koşula bağlı edim borcudur. Kaynağı ise daima mevcut bir borç ilişkisine dayanmaktadır.(1) Hukuki niteliği itibarıyla geciktirici şarta bağlı bir borç olmasına rağmen, borçlar kanununda özel olarak düzenlendiğinden (TBK. m. 179 - 182), koşullara ilişkin TBK. m. 170 - 176 hükümlerinden önce bu özel hükümler uygulanacaktır. Hukuki niteliğinden ve borçlar kanunundaki ilgili maddelerinden anlaşıldığı üzere ceza koşulunun temelde 2 amacı bulunmaktadır. Birincisi, borçluyu ifaya zorlamak ve borcun ifasını teminat altına almaktır. İkincisi ise, borcun ifa

edilmemesinden doğacak zararı önceden ve götürü şeklinde tespit etmektir.(2)

Ceza koşuluna ilişkin borçlar kanundaki düzenlemeler kısaca bu şekildedir. İş Hukuku'nda ceza koşulu gerek İş Kanunu'nda gerekse diğer kanunlarda işçiler veya işverenler hakkında birkaç istisnai hüküm hariç olmak üzere özel olarak düzenlenmemiştir. Ancak borçlar kanunundaki düzenlemeler, öğreti görüşleri ve yargı kararları ışığında iş hukukunda ceza koşulu borçlar hukukundaki ceza koşulundan farklı olarak şekillenmiştir. Bu noktada dikkat çeken en önemli düzenlemelerden biri 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nda yer almaktadır. İlgili m. 420/1'e göre "Hizmet sözleşmelerinde sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulu geçersizdir." Bu düzenlemeyle iş hukukunun özünde genel olarak hâkim olan işçiye koruma ilkesi bir anlamda devam ettirilmiştir.

A. Genel olarak ceza koşulunun şartları

Ne tip bir olaya uygulanacak olursa olsun geçerli bir ceza koşulunun olması için her şeyden önce "asıl borcun bulunması" gerekir. Bu borcun nereden doğmuş olduğu önemli değildir. Mesela haksız bir fiilden, sözleşmeden, sebepsiz zenginleşmeden ve hatta aile hukukundan doğan bir borç olması mümkündür. Örneğin nafaka borcu da ceza koşulu yoluyla güvence altına alınabilir. (3) Bu konunun önemine binaen

Yargıtay 15.Hukuk Dairesi, bir kararında "Taraflar arasında kurulan eser sözleşmesi içerisinde belirlenen ceza koşulu geçerlidir. Ancak taşınmaz mülkiyetinin devrini öngören bu sözleşme geçersiz olduğundan aktin fer'i niteliğindeki cezanın da hukuken geçersizliği mahkemece gözden uzak tutulmuştur." şeklinde konuyu açıklamıştır.(4)

Bunun yanında ceza koşulunun bağımsız bir edim olması gerekir. Buna göre, mevcut asıl borcun yanında asıl borcun haricinde bir edim ihtiva etmesi gereklidir. Bu noktada önemli olan başka bir husus ise tahkim anlaşması nasıl asıl sözleşmenin içerisinde tahkim klotu olarak yer alabiliyor ve bunun yanında ayrı bir sözleşme ile tahkim sözleşmesi yapılabiliyorsa ceza koşulu da aynı şekilde asıl sözleşmenin içerisinde kararlaştırılabildiği gibi ayrı bir sözleşmeyle de kararlaştırılabilir.

Ceza koşulunun asıl borcun yanında fer'i borç niteliğinde bulunması gerekir. Eğer ceza koşulu ile asıl borç arasında bu şekilde bir ilişki yok ise ceza koşulu değil seçimlik borç vardır.

Son olarak ceza koşulu sağlar arasında hüküm ifade edecek bir hukuki işleme konu olması gerekir. Diğer bir deyişle, ölümle bağlı tasarruflara ceza koşulu konulamaz. Konulmuş ise bu tür koşulların miras hukukundaki hüküm ve ilkelere göre değerlendirilmesi gerekir. (5)

B. İş sözleşmelerinde ceza koşulunun geçerlilik şartları

Yukarıda bahsedilen ceza koşulunun genel şartları iş sözleşmelerinde de uygulanacak olup aşağıda belirttiğimiz hususlarında ayrıca iş sözleşmelerinde bulunmaları gerekmektedir.

1. Belirli süreli

iş sözleşmesi olması

Geçerli bir ceza koşulu olabilmesi için iş sözleşmesinin belirli süreli olmasının ardındaki sebep belirsiz süreli iş sözleşmelerin ne şekilde sona ereceğinin İş Kanunu'nda düzenlenmiş olmasıdır. Nitekim bu konuda Yargıtay 9. HD bir kararında "... gerek işin mahiyeti gerek davacının genel müdür olması nedeniyle belirli süreli sözleşme kaç kez yenilenmiş olursa olsun belirsiz süreli sözleşmeye dönüşmediğinden, sözleşmede mevcut cezai şart çerçevesinde karar vermek gerekir." (6) şeklinde karar vermiştir.

2. 6098 Sayılı TBK. m. 402/1 uyarınca ceza koşulunun sadece işçi aleyhine konulmaması gerekir

6098 Sayılı TBK. m. 420/1 e göre "Hizmet sözleşmelerinde sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulu geçersizdir." denmektedir. Bu düzenlemeyle İş Hukuku'nun özünde genel olarak hâkim olan işçiyi koruma ilkesi bir

anlamda devam ettirilmiştir. Daha detaylı izah edecek olursak iş sözleşmesinde sadece işçi aleyhine ceza koşuluna yer verilmişse ve işveren ile ilgili ceza koşulu mevcut değilse kararlaştırılan ceza koşulu geçerli olmayacaktır. Buna ilişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararı bulunmaktadır ve "...tek yanlı olarak işçi aleyhine yapılan bir düzenleme niteliğinde olduğu gerekçesiyle işçiyi bağlamayacağı sonucuna ulaşmıştır." (7)

Yalnız bu durumun istinası eğitim karşılığı ceza koşuludur. İşveren işçisine eğitim alması için gerekli yardım ve desteği sağlamışsa bu durumda tek taraflı olarak ceza koşulu düzenlenmiş olsa bile artık geçerli olacaktır. İşverenin çalışanlarını yurt dışına eğitim için göndermesi bu duruma örnek olarak verilebilir. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bu konuda da kararı bulunmaktadır. "Öte yandan cezai şart eğitim karşılığı düzenlenişi nedeniyle tek taraflı olması anılan isteğin hükümsüzlüğünü gerektirmez." (8)

3. Kural olarak her iki taraf için eşit olarak belirlenmesi gerekir

Esasında ceza koşulu kural olarak her iki taraf içinde eşit miktarda olması gerekir. Fakat Yargıtay bu konuda işçi lehine belirlenen ceza koşulu miktarının,

işveren lehine belirlenen ceza koşulundan fazla olması halinde ceza koşulunu geçerli kabul etmektedir. (9) Bununla birlikte Yargıtay "İşveren lehine öngörülen ceza koşulu miktarı daha fazla ise işçi düşük olan miktarla sorumludur." demektedir. (10)

Yargıtay kararlarında da görüldüğü üzere İş Hukuku'nda hâkim olan işçi yararına yorum ilkesi ceza koşulunda da geçerli olmaktadır. Yukarıda bahsedilen şartların haricinde birkaç özel durum daha bulunmaktadır. Kısaca değinecek olursak işveren, işçinin kendisine karşı rekabet etmemesi için uygulamada işçinin asıl borçlarından olan sadakat borcunun bir yansıması olan sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranmaması için sözleşmede ceza koşuluna yer vermektedir. Bu durumda ceza koşulu kararlaştırılabileceği gibi bu konuda borçlar kanunundaki rekabet yasağına aykırılığa ilişkin hükümler uygulanacaktır. Bir diğer özel bir durumda deneme süresi içerisinde taraflardan birinin sözleşmeyi feshetmesi halidir. Deneme süresi içerisinde taraflar kural olarak sözleşmelerini derhal ve tazminat ödemeksizin feshedebilirler. Dolayısıyla deneme süresi içerisinde ceza koşulu kararlaştırılmış olsa bile geçerli olmayacaktır.

Bibliyografya

- 1) OĞUZMAN, M.Kemal ve Öz, M.Turgut, Borçlar Hukuku C.2, 10.Baskı, İstanbul 2013
- 2) AKINTÜRK, Turgut ve Karaman, D. Ateş, Borçlar Hukuku, 23.Baskı, İstanbul 2014
- 3) GÖKÇEOĞLU, Kamil Haluk, Cezai Şart ve Güncel İçtihatlar, 2007
- 4) DEMİRCİOĞLU, Murat; Yargıtay kararları ışığında sorularla 4857 sayılı İş Yasası, 3.Baskı, İstanbul 2014
- 5) GÜNAY, Cevdet İlhan, Cezai Şart, 2002
- 6) KARAGÖZ, Veli, İş Sözleşmesinde Cezai Şart, Ankara 2006
- 7) SOYER, M. Polat, Rekabet Yasağı Sözleşmesi, Ankara 1994

Sonnot

- 1) Von Tuhr(Escher, sf.87,I,s. 278; Tunçomağ, Cezai Şart, 12 vd.; Eren, Borçlar Hukuku C. III s.366 vd.; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 342 vd.
- 2) Demircioğlu, Murat; Yargıtay kararları ışığında sorularla 4857 sayılı İş Yasası, 3.Baskı, sf.197 vd.
- 3) Bk. Tunçomağ'a, K.: Türk Hukukunda Cezai Şart, İstanbul 1963, sh. 9; Tekinay, S.S.: age., sh.277, İnönü, A.N.:age., sh. 550; Eren, F.: age., sh.1134.
- 4) Yargıtay 15. HD., 07.02.1977 T., 1977/46 E., 1977/254 K.
- 5) Demircioğlu, Murat; Yargıtay kararları ışığında sorularla 4857 sayılı İş Yasası,

3.Baskı, sf.197 vd.

6) Yargıtay 9. HD., 11.04.2003 T., 2002/20581 E., 2003/6120 K.

7) Yargıtay HGK., 17.12.1997, 1997/9816 E., 1997/1062 K.

8) Yargıtay HGK., 18.05.2008 T., 2008/9-430 E., 2008/438 K.

9) Yargıtay 9 HD., 27.12.1999., 17469 E., 1999/20361 K.

10) Yargıtay 9 HD., 26.03.1997., 1996/22867 E., 1997/6102 K.

Savunmayı unuttum!

Av. Nevin Palacioğlu Canbaz

Hep söylerim mesleğimiz her zaman ilginç anlara gebe diye... İşimi yaparken eğleniyorum bazen, çoğunlukla üzülüyor olsam da...

Asliye ceza davasında duruşmadayız. Dava, çocuğa karşı basit cinsel istismar davası. Ben mağdur vekili olarak görev yapıyorum. Çocukların yaşı 5 ve 6'lı yaşlar. Sanık, bir sitenin bahçesinde oynayan kız çocuklarının yanına gelerek cebinden çıkardığı çikolataları göstermiş ve "Kapatın gözlerinizi, eğer tutacağınız şeyi bilerseniz bu çikolatalar sizin" demiş. Sonrası malumunuz!

Çocuklar bağırsınca kaçmış sanık. Aradan birkaç gün geçtikten sonra civarda yine kendisine kurban ararken bizim çocuklar fark edip büyüklere haber vermiş ve yakalanmış. Teşhis yaptırılmış, güvenlik kamerası görüntüleri var, olay öncesi sitede dolaşırken gören tanık ifadeleri alındığı duruşmadayız.

Sanık vekili olarak görev yapan meslektaşımın sık sık benzer davalarda da denk gelmişiz, aşınayız birbirimize. Sanık oldukça pişkin ve beraat edeceğinden emin olduğu için duruşmada kendisini açıkça teşhis eden tanığın beyanı ile sinirleri bozulmuş bir biçimde müdafiiye odaklanmış bir durumda... Anlayacağınız ortam çok gergin. Duruşma salonunda çıt yok. Sanığın yutkunma sesini bile duymak mümkün neredeyse. Mahkeme hâkimi, sanık müdafiiye, tanık anlatımları ve savunma için söz vermesi üzerine meslektaşım derin bir nefes aldı ve başladı beyanlarına. Bu sırada ben de suçu işlediği bu kadar açık seçik teşhis edilen sanık için nasıl bir savunma getirecek şimdi diye merakla sanık müdafiiye bakmaktayım. Bir an göz göze geldik. Sanık müdafii cümlesinin ortasında susuverdi. Hâkim, "Sizi dinliyoruz Avukat Bey" dedi. Sanık müdafii ile hala göz gözeyiz. Derin bir nefes aldı yine ama yok, öylece bakışıyoruz. Hâkim, tekrar "Avukat Bey sizi dinliyoruz" dedi. Dedi demesine de kükredi bu kez sanık müdafii.

"Katılanlar vekili bana alaylı bir şekilde baktı ve savunmada konsantrasyonumu bozdu" dedi ve devam etti, "Mağdur vekili hakkında tutanak tutulsun Hâkim Bey, şikayetçiyim" dedi.

Duruşma salonundaki herkes ne yapacağını şaşırdı tabii. Ben önce şaka zannettim. Baktım şaka değil. Ben de kızdım bu kez ve "Tutanak tutulsun Hâkim Bey, böyle şey mi olur?" dedim. Hâkim şaşıtı kaldı. Ne diyeceğini, ne yapacağını bilemedi. Baktı sanık vekili tutanakta ısrarlı, başladı yazdırmaya; "Katılanlar vekili Nevin Canbaz'ın sanık müdafiiye alaylı bir şekilde baktığı mahkememizce görülmedi zira savunma yapan sanık müdafiiye doğru bakılmakta idi..."

Meslektaşım çok kızdı tabii. E bunun bir rövanşı da olmalıydı. Gün geçti, ay geçti, yıl geçti unutmamış. Bir gün iş çıkışı koşu koşu geldi yanıma...

Buradan sonrası da bir sonraki sayıda...

Yorumsuz bir karşı dava dilekçesi

Av. Yusuf Yılmaz

Aşağıdaki metin, Bursa 7. Aile Mahkemesi'nin 2016/1079 esas sayılı dosyası ile açtığımız boşanma davasında, karşı taraf vekilinin, karşı dava dilekçesinde kusur isnadına ilişkin iddialarının 5 no'lu maddesinin nokta ve virgülüne dokunulmamış hâlidir:

"Davacı-karşı davalı kendi ailesinin yanında ikamet edebilmek için müvekkilimize saygısızlık yapmış, adam yerine koymamış, sorularına cevap vermemiş, ters davranmış, müvekkilimizin ailesine bağırıp çağırmış, müvekkilimizin ailesiyle arasını açmak için elinden geleni yapmış, sorumluluklarını yerine getirmemiş hatta müvekkilimize büyü yapmıştır. Ekte resmi sunulan düğümler atılmış, ipi evde bulan müvekkilimiz bu durumdan şüphelenmiş ve eşine bu iplerin ne olduğunu sorduğunda yoldan geçen bir kadının kendisine bunları verdiğini söylemiş, müvekkilimiz de bunun saçma olduğunu ve neden tanımadığı bir insanın kendisine böyle bir şey verdiğini sormuş ancak meselenin çok üstüne gitmemiştir.

Müvekkilimiz durumdan şüphelenmiş ve 4 adet olan bu iplerin ne manaya geldiğini araştırmıştır. Hem Barakfahih taraflarında hem de Kanalboyu civarlarında cinci-büyücü

hocalarla görüşen müvekkilimiz her iki kişiden de aynı cevabı alınca artık durumdan iyice emin olmuş ve davacı-karşı davalının kendisine ve ailesine büyü yaptırdığını öğrenmiştir.

Müvekkilimize, müvekkilimizin anne-baba ve kız kardeşine yaklaşık bir metre boyunda sanki müvekkilimizin davacı-karşı davalıya ve ailesine sadık kalması, davacı-karşı davalının her sözünü dinlemesi, onlarla iyi geçinerek kendi ailesiyle kötü olması için yapılmış olup müvekkilimizin atılan her düğümü dua ile çözerek, ipleri suya atması ve sirkeli suyla banyo yaparak evin etrafına sirkeli su dökmesi ile bertaraf edilmiştir.

Gerçekten de müvekkilimiz büyüden kurtulduktan sonra ferahlamış, davranışlarına olumlu gelişmeler olmuştur. Gittiği yerlerde hiç konuşamayan hep dertlenen dışarı çıktığında sürekli olarak eve dönmek isteyen müvekkilimiz büyüden kurtulduktan sonra gerek ailesi gerekse arkadaşları ile daha iyi geçinmeye ve pozitif davranmaya başlamıştır. Arkadaş ortamında dahi bu değişikliğin farkına vararak müvekkilimize olumlu tepkiler veren arkadaşları olmuştur. Büyünün etkisindeyken işini dahi yapamayacak seviyede sürekli davacı-karşı davalıyı

düşünen, arkadaşları sohbet dahi edemeyen ruh gibi dolaşan ve psikolojik bunalıma giren müvekkilimizin bu hali sebebiyle müvekkilimiz işten çıkarılmıştır. Bu duruma tanıklarımızdan ... şahit olup büyü öncesi ve sonrası değişimi net bir şekilde fark etmiştir.

Müvekkilimiz büyüden etkisindeyken asosyal bir davranış içine girmiş sürekli olarak intihar etmeyi düşünmüş hatta bir keresinde intihar girişiminde dahi bulunmuştur. Çatıda intihar ederken bu durumu fark eden müvekkilimizin babası müvekkilimize engel olmuştur. Müvekkilimiz halen dahi yaşadığı olaylardan ötürü yıpranmış olduğundan bunalım yaşadığı için çalışmamaktadır.

Dilekçenin tazminat ile ilgili hususlar kısmı:

...Müvekkilimiz eşiyile evlendiği günden büyü sebebiyle etkilenip işten çıkartıldığı tarihe kadar çalışmış ve evine maddi desteğini esirgememiştir. Davacı-karşı davalı boşanmada kusuru ağır olan taraf olup müvekkilimizin hem mevcut hem de beklenen menfaati zedelenmiştir..."

Dilekçenin deliller kısmı:

"Müvekkilimize büyü yapıldığına dair fotoğraf örneği ve tanık beyanları..."

Şike ve teşvik primi

Av. Yağız Gündoğdu

Özet

Spor alanlarında var olan ve gittikçe yaygınlaşan şiddet olayları kanun koyucu nezdinde düzenleme alanı bulmuştur. İlk adım, 18.01.1990 tarihli 3608 sayılı kanun ile Strasburg'da imzalanan "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterilerine ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi'ni" iç hukukumuzda aktarmak oldu. Yasalaştırma bağlamında ilk adım ise; 28.04.2004 tarihli 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un oluşturulmasıdır. 5149 sayılı kanunun başarısızlığı kısa sürede anlaşılmış, yerine 31.03.2011 tarihli 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun oluşturulmuştur. Yeni 6222 sayılı kanun yürürlüğe girmeden dahi ceza hukukunun temel ilkeleri ile çeliştiği gerekçesiyle tartışma yaratmış, kabul görmemiştir. 9 ay gibi bir sürede kapsamlı bir değişikliğe gidilmiştir 6250(1) sayılı kanun ile. Bu makalede, çok tartışılan şike suçu ve teşvik primi verme suçu hukuki boyutları ile incelenmeye çalışılmıştır.

1 - Giriş

Futbol, çağımızın sporu. Türk Dil Kurumu futbolu; "Topu, kafa veya ayak vuruşları ile karşı kaleye sokma kuralına dayanan ve on birer kişilik iki takım arasında oynanan top oyunu, ayak topu" şeklinde tanımlıyor.(2) Dünya üzerindeki toplumların tamamına

yakının ilgilendiriyor günümüzde meşin yuvarlağın 22 insan tarafından kovalanması. 1848 yılında, İngiltere'nin Cambridge Üniversitesi'nde ilk futbol kurallarını koyan üniversite öğrencilerinin belki de aklının ucundan bile geçmemiştir futbolun bu kadar küreselleşeceği.(3)

Futbolun atasını; araştırmacılar, Çinlilerin milattan önce askerlerini eğitmek için oynattıkları "çuju" olduğunu kabul etmekte. Lakin modern futbolun doğuşu 19. yüzyılın ortalarında İngiltere'ye dayanmaktadır. Futbol 20. yüzyılın başlarında İngiltere sınırlarını aşmış Britanya İmparatorluğu kolonilerinde yaygınlaşmıştır. 1914-1918 yılları arasında Avrupa'yı saran Birinci Dünya Savaşı'nda ise Britanya Sefer Kuvvetleri aracılığıyla Avrupa'ya hızla yayıldı. Ayrıca bu tarihlerden önce Güney Amerika ve Asya'daki Britanya İmparatorluğu elçilikleri aracılığıyla da yayılmayı başarmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından iletişim teknolojilerindeki devrimle futbolun önemi artmış, yaygınlaşmış ve kitleleri kontrol eden bir mekanizma haline gelmiştir. Sırasıyla radyo, televizyon ve internetin yaygınlaşması futbolun seyir zevkine ulaşım daha da ucuzlamıştır bu doğrultuda da yaygınlaşmıştır. Velhasılkelam futbol yaşadığımız an itibarıyla büyüklüğü tartışılmayacak bir piyasa, para döngüsü, haline gelmiştir. Futbolun bu kadar

yaygınlaşmasında kuşkusuz kolay oynanabilir olması ve topluma birinci elden yön verilecek bir silah olması temel nedenlerdir.

Ülkemizde futbolun ilk olarak 19. yüzyılın son çeyreğinde oynanmaya başladığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde Selanik'te yakılan ilk ateş, zamanla Bornova çayırılarına kadar yayılmıştır. İlk futbol kulübü ise yine İzmir'de İngilizler tarafından kurulmuştur. Daha sonra ise İstanbul'a bulaşan bu güzel salgın, Kadıköy ve Moda çayırılarını etkisine almasıyla beraber neredeyse tüm kentin ilgisini çekmeyi başarmıştır.(4)

1897 yılında İzmir'den gelen karmanın İstanbul karmasıyla karşılaşması, Türk topraklarındaki ilk futbol maçı olarak tarihe not düşülmüştür. İlk Türk futbol takımı ise Fuad Hüsnü Bey ile Reşat Danyal Bey tarafından devrin hafiyelerinden kaçabilmek adına İngilizce isimle kurulan "Black Stocking" olmuştur. Bu takımın Rumlarla Papazın çayırında 1901'de oynadığı maç ise bir Türk takımının ilk futbol maçı olarak kayıtlara geçmiştir. Genelde İstanbul'da yaşayan İngilizlerin başı çektiği, ayrıca Rumların da katılımıyla genişleyen futbol sevgisi, arka arkaya futbol kulüplerinin kurulması sonucunu doğurmuştur.(5)

Konumuza dönecek olursak; 2007 yılında FIFA'nın yaptığı araştırmaya göre dünya

üzerinde 270 milyon kişi futbol oynamaktadır. Yine bu araştırmaya göre dünya üzerinde 301 binin üzerinde futbol kulübü, 1.725 milyonun üzerinde futbol takımı, 840 binin üzerinde futbol hakemi bulunmaktadır.(6)

Bir başka araştırma(7) ise Türkiye'nin de üyesi olduğu Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'na (OECD) bağlı Mali Eylem Görev Gücü tarafından yapılmıştır. 2009 yılında yayınladığı "Futbol Sektörü Aracılığıyla Kara Para Aklama" konulu rapora göre, dünya üzerinde yaklaşık 265 milyon kişi futbol oynamakta, bunların da yüzde 8'i kadınlardan oluşmaktadır. Dünyada resmi kayıtlı futbolcu sayısı 38 milyon, hakem ve diğer yetkililerin sayısı 5 milyon, futbol kulübü sayısı da 301 bindir. En fazla kayıtlı futbolcu 6 milyonla Almanya'da bulunmakta iken, 2 milyonla Brezilya, Birer milyonla İngiltere, Güney Afrika, Hollanda ve Japonya, 400'er binle de Kanada, Rusya, Çin, Ukrayna, Çek Cumhuriyeti, Polonya, İspanya, Avusturya, Şili ve İran izlemektedir. Futbolda sadece Avrupa pazarının büyüklüğü 13 milyar Euro'ya ulaşmaktadır. Mali Eylem Görev Gücü'nün raporu ayrıca, futbol endüstrisinin büyüklüğünün önemli bir para akışına yol açtığı; bunun da hile, yolsuzluk, vergi kaçakçılığı ve kara para aklamayı beraberinde getirdiği ifade edilmektedir.(8) "Futbol Sektörü Aracılığıyla Kara Para Aklama" raporuna göre, futbolcuların transfer bedelleri rasyonel olmayan şekilde artmaktadır. Futbol kulüpleri büyümekte ancak buna paralel olarak finansman ihtiyacı da artmaktadır. Finansal zorluk içine düşen kulüpler de "finansal doping"e ihtiyaç duymaktadırlar. (9)

Problem buradan sonra başlamakta. Futbolun bu kadar

büyük bir piyasa oluşturmaması yüksek meblağların dönmesi futbolu kirletmeye başlıyor. Piyasa büyüdükçe ligler büyüyor, liglerden hariç olarak düzenlenen turnuvalar sıklaşıyor, ödülleri ve dönen paralar artıyor, bunlarla orantılı olarak takım sayıları ve tabiri caizse bu işten ekmek yiyenlerin sayısı da artıyor. Bu kadar probleme bir de bahis ekleniyor. Özellikle internet üzerinden düzenlenen bahisler kara para aklamanın çarkı haline dönüşüyor. Oynanan bahisler için, maçları masada kazanma dönemi de başlamış oluyor tabiatı ile.

Bu genel bilgiyi şike suçunun oluşum evresine bağlayacak olursak; artan rekabet, pastadaki payını büyütme çalışan takımları tetikliyor. İstenmeyen sonuç almamak için takımlar, sahanın dışında, oyunu kazanmaya odaklanıyorlar. Bu tarihsel süreç içerisinde şike suçu vücut buluyor.

Futbolun uluslararası alandaki düzenlemeleriyle İsviçre-Zürich merkezli FIFA (Fédération Internationale de Football Association) ilgilenmektedir. (10) Ulusal çapta ise futbolun düzenlenmesiyle ilgili olarak federasyonlar(11) görev yapmaktadır. Ülkemizde federasyon bazında, 1 Ocak 1923 tarihinde kurulan Türkiye Futbol Federasyonu görev yapmaktadır.(12) Türkiye Futbol Federasyonu, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir. 5894 sayılı kanunun 1. maddesine belirtildiği üzere TFF özel hukuk hükümlerine tabi, özerk bir kuruluştur.(13)

Günümüze yaklaştıkça (iletişim olanaklarının artmasıyla yaygınlaşan futbol ile birlikte holiganizmin (14) pik yapması) federasyonların spor branşlarında şiddeti ve düzensizliği

önleyemediğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum devletlerin uzun süre, yasalaştırma bağlamında, uzak durdukları başta futbol olmak üzere sporda şiddeti yasalarla düzenleme zorunluluğu hissettirmiştir.

Daha önce de bahsettiğim gibi; yakın tarihe kadar devletler iç mevzuatlarında, futbolu ve daha doğrusu sporun bütün branşlarını, fazla düzenleme isteğinde değillerdi. Keza ülkemizde de durum böyle idi. İç hukukumuzda ilk adım 18.01.1990 tarihli 3608 sayılı kanun ile atılmıştır. Bu yasa ile Türkiye tarafından 25 Eylül 1986 tarihinde Strasburg'da imzalanan "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterilerine ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi"nin onaylanması uygun bulunmuştur.(15) Kanunlaştırma bağlamında ise 28.04.2004 tarihli 5149 sayılı ilk Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun oluşturulana dek, futbol sahasında veya futbol ile ilgili saha dışı şiddet ve düzensizliklerde genel hükümlere başvuruluyordu. 5149 sayılı yasayı takip eden 6222 ve 6250 sayılı yasalar günümüz nezdinde sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi dair kanunlardır, bu alanda özel hükümleri oluştururlar.

Futbolun başını çektiği spor branşlarında artan şiddeti etkili bir şekilde önlemeyi amaçlayan yukarıda da ismen bahsettiğimiz 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun oluşturulduktan sonra amacına ulaşamamış, sporda şiddeti ve düzensizliği önlemekte yetersiz kalmıştır.(16) Ayrıca spor federasyonlarımız şiddet olaylarına karşı yeterli önlem alamamış olması kanunun uygulamada yetersiz kalmasında önemli bir rol oynamıştır. 5149

sayılı yasa dönemin uluslararası spor hukuku konjonktürüne uygun olması açısından, ceza hukukunun dışında özel olarak daha etkili olduğu düşünülen yaptırımların uygulanmasını amaçlamıştır. Bu yaptırımların başını da müsabakalardan belirli süreliğine men yaptırımı ve para cezası yaptırımı çekmektedir. Bahsi geçen yaptırımların uygulanmasını, kanun koyucu, kanunun amacına ulaşmada yeterli olacağını düşündüğünden özgürlüğü bağlayıcı cezaya ağırlıkla yer vermemiştir. Hapis cezası ancak verilen müsabakadan men yaptırımına uyulmamasının karşılığı olarak uygulanan ceza konumunda(17) idi. Ayrıca 5149 sayılı yasada şike suçu ve teşvik primi verme suçlarına yeterli önem verilmemiş, gerekli düzenleme yapılmamıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da yer bulamayan şike suçu 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun oluşturulana kadar Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Disiplin Talimatı'nda (18) yer bulmuştur. (19)

5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin önlenmesine Dair Kanun'un yetersiz kaldığından, sporda şiddeti durduramadığından bahsetmiştik. Bu yetersizliğin ispatı olarak da 18.10.2005 tarihli 95. Cilt 8. Birleşim 211. Sayfa numaralı TBMM Meclis Araştırma Komisyonu Raporu ile 8.11.2005 tarihli 97. Cilt 15. Birleşim 150. Sayfa numaralı TBMM Meclis Araştırma Komisyonu Raporu gösterilebilir.(20) Bu raporlar ile birlikte Türk Futbolunda şike yapıldığı gözler önüne serilmiştir.

Sporda artan şiddet olayları 5149 sayılı kanunun şiddeti önleyememesi yeni düzenleme yapılması ihtiyacını doğurmuştur.

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun bu ihtiyaç sonucu oluşturulmuştur, 31.03.2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.(21) 6222 sayılı kanunda öncekinden farklı olarak şike suçu gerektiği gibi düzenleme alanı bulmuştur. Kanunun 11. maddesinde düzenlenmiştir. 6222 sayılı kanun kendisinden önce gelen 5149 sayılı kanunun başarısızlığından etkilenecek daha sert yaptırımlar uygulanmasını düzenlemiştir. 6222 sayılı kanunun getirdiği sert yaptırımlar ile ilgili eklemek istediğim alıntı ise, naçizane benim de katıldığım, Doç. Dr. Devrim Güngör'ün Ankara Barosu Dergisinin 2011/4 sayısından yer alan; "Zira cezanın caydırıcılığı ağırlığından değil kaçınılmaz olmasından kaynaklanmaktadır" cümlesidir.(22)

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlük tarihi olan 31.03.2011 tarihinin üzerinden 1 yıl dahi geçmeden 15.12.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6250 sayılı kanun ile değiştirilmiştir. Bu değişikliğin nedeni 6222 sayılı kanunun değiştirilmemiş 11. maddesinin içerdiği orantısız cezalardır.(23) 6222 sayılı kanunun 11. maddesi suç ve cezanın orantısızlığı konusunda tartışma yaratmıştır. 15.12.2011 tarihinden itibaren sporda gerçekleşen şiddet olaylarına uygulanacak özel kanunumuz, 6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı yasa halini ve adını almıştır.

Haliyle 6250 sayılı kanun ile şike suçunun cezasında indirimle gitmiştir. Bir üst paragrafta da bahsettiğim gibi tartışmaların orantısızlıkta yoğunlaşması bu düzenlemeye gerekçe oluşturmuştur. Ceza miktarı suçla orantılı hale gelmiştir.(24) Böylece şike suçunun "beş yıldan on iki yıla kadar" olan cezası "bir

yıldan üç yıla kadar" şeklinde değiştirilmiştir. 6222 sayılı kanunda 6250 sayılı kanun ile yapılan değişiklikle ilgili olarak; suç ve ceza orantısızlığını gidermiştir tespitin yanında kabaca şike suçunda katılımın sınırları genişletildiği gibi hazırlık hareketlerinin sınırları da genişletilmiştir denilebilir. Bir bakıma hazırlık hareketleri tehlike olarak benimsenerek cezai yaptırıma tabi tutulmuş. 6250 sayılı kanun ile getirilen değişikliği ile ilgili tartışmalara da İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi Hâkimi Yavuz Öztürk; "Yasadaki yasak ve cezalar, ceza hukukunun temel prensiplerinden kısmen ayrılarak hazırlık hareketlerinin cezalandırılması yönteminin genişlediğini görmek mümkün. Keza iştirak kurulunun da cezalandırma açısından genişletildiği aşikâr." şeklinde katılmıştır.(25)

Kanunun hükümlerini incelemeye geçmeden önce 6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı yasanın amacına ve kapsamına da değinmek gerektiğini düşünüyorum.

6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı yasa 1. maddesinde kanunun amacından bahsetmiştir. Kanunun amacı; "Madde 1: Bu kanunun amacı; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde bulundukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesidir." şeklinde düzenlenmiştir.(26)

Aynı 6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı yasa 2. maddesinde ise kanunun

kapsamından bahsetmiştir. Kanunun kapsamı; "Madde 2: Bu kanun; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde bulundukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere geliş ve gidiş güzergâhlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini, şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışlar; bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, spor kulübü yöneticilerinin, sporcularının ve diğer görevlilerinin, genel kolluk veya özel güvenlik görevlilerinin, hakemlerin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yazılı veya görsel ya da işitsel kitle iletişim kurumları ile mensuplarının ve diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar." şeklinde düzenlemiştir.

Bu bölümden sonra 6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı yasanın 11. maddesinde yer alan düzenlemeler incelenecektir.

2 - Şike suçu

Suçun hukuki incelemesinden önce, şike kelimesinin etimolojik kökenine bir göz gezdirmekte fayda var. Şike kelimesi Fransızca kökenli bir kelime. Fransızcadaki karşılığı "chiqué". Anlamı Türkçe'de kullanım anlamıyla aynı. Şike sözcüğünü Türk Dil Kurumu ise; bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma şeklinde tanımlamıştır. Şikenin hukuksal tanımına yakın bir tanım yapmıştır Türk Dil Kurumu.(27)

Ceza Hukuku bakımından suç; ceza kanununun ihlalinden, daha doğrusu ceza kanunu tarafından korunan değerlerin, emir ve yasakların ihlalinden ibarettir. (28) Ceza Hukuku bakımından şike suçu ise iki ya da daha fazla kişilerin bir müsabakanın sonucunu kazanç veya sair menfaat karşılığı etkilemek amacıyla anlaşmaları olarak tanımlanabilir.(29) Şike suçu şike anlaşmasına dayanır. Şike anlaşmasında taraflar serbest iradeleriyle hareket ederler. Şiddet ve düzensizlik şike anlaşması suçunun tamamlanması sonucu ortaya çıkar.

Anayasa tarafından korunmayan bir hukuki değer ya da menfaatin ceza hukuku sistemi tarafından korunması pek mümkün olmayacağından burada bir parantez açmak gerekir. Şike suçunda korunan hukuki değer ya da menfaat de Anayasa kaynaklıdır. Kanunun bu suç düzenlemesindeki amacı anayasal bir ilke olan sporcunun ve ülke sporunun gelişmesi amacının kapsamındadır.

Anayasa Madde 58/2; Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, umar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır. (30)

Anayasa Madde 59; Devlet, her yaşta Türkiye vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. (31)

Anayasa Madde 59/2; Devlet başarılı sporcuyu korur.(32)

A - Suçun hukuki konusu

Suçun hukuki konusu, suç öngören norm tarafından korunan ve suç tarafından ihlal edilen hukuki varlık veya menfaattir.(33) Şike suçunun hukuki konusu spor

müsabakalarının haksız rekabet olmadan dürüstlük kurallarına ve spor etiklerine uygun şekilde gerçekleştirilmesindeki toplumsal menfaattir.(34)

Şike suçu 6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinde düzenlenmiştir. Bu suç topluma karşı işlenen bir suçtur. Suçun hukuki konusu spor müsabakalarının haksız rekabet olmadan yapılmasındaki toplumsal menfaattir. Şike suçunun topluma karşı suçlar içinde hangi alt kategoriye girdiği konusunda değişik fikirler ortaya atılmıştır lakin genel kabul gören bir sonuç ortaya atmak mümkün değildir. Bu durumda şike suçu spor kulüpleri ve taraftarlar da dâhil olarak geniş bir kapsamda algılanmalıdır. Örneğin, şike suçunun işlendiği bir müsabakada şaibeli bir sonuç alındığında o maç ile ilgili yasal bahis oynayan kişiler de zarara uğrayabilmektedir. Ayrıca şike suçu esasen kulübün haksız yoldan bir başarı elde ederek hisselerinin değer kazanmasına yol açmakta böylece yatırımcıların ekonomik menfaatini etkilemektedir.(35)

B - Şike suçunun temel şekli

6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı yasa 11. maddesinin 1. fıkrasında Şike suçunun temel şeklini düzenlemekte;

- Madde 11/1; Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi,

suç tamamlanmış gibi cezaya hükmlenir.

- Madde 11/2; Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasında katkıda bulunan kişilerde birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Suçun bu halinde, bir müsabakanın sonucunu etkilemek amacıyla;

- Kazanç veya sair menfaat teklifi yapılmış

- Kazanç veya sair menfaat teklifi kabul edilmiş

- Kazanç veya sair menfaat üzerinde anlaşmaya varılmış temini gerçekleşmiş olması gerekir.(36)

-Madde 11/3; Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmlenir. Suçun bu halinde, bir müsabakanın sonucunu etkilemek amacıyla;

- Kazanç veya sair menfaat teklifi yapılmış

- Kazanç veya sair menfaat teklifi kabul edilmiş

- Kazanç veya sair menfaat üzerinde anlaşmaya varılmış ancak temini henüz gerçekleşmemiş olması gerekir. (37)

Burada ceza hukukçuları arasındaki doktrinel tartışmadan ve görüş ayrılığından kısaca bahsetmek istiyorum. İstanbul Şehir Üniversitesi Ceza Hukuku Kürsüsü Üyesi Prof. Dr. Mahmut Koca'nın kazanç ve sair menfaatin failin elinde olmayan nedenlerle temin edilmemiş olması halinin, eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı şeklindeki görüşü bu hususun yorumuna açık olduğunu göstermekte.(38)

C - Şike suçunun faili ve mağduru

a – Fail: Ceza hukuku anlamında hukuka aykırı fiili işleyen kimse

suçun failidir.(39) Şike suçunun faili iradi hareket yeteneğine sahip en az iki ve daha fazla kişi. Şike suçu tabiatı itibarıyla en az iki kişinin varlığını gerektirir.

Bu suç tipinde özgü suça da değinmek gerektiği kanaatindeyim. Özgü suç; faili, ancak belirli sıfat veya niteliklere sahip kişiler olan suçlardır. Şike suçu bir özgü suç değildir. Suçun failinin belirli niteliklere sahip olması bazen suçun unsuru, bazen hukuka uygunluk nedeni, bazen ise ağırlaştırıcı veya hafifletici neden ya da cezasızlık nedeni olarak karşımıza çıkar. (40) Şike suçunda failin belirli niteliklere sahip olması şike suçunda ağırlaştırıcı neden olarak ortaya çıkar.

Suç herkes tarafından işlenebilir. Bu itibarla özgü suç değildir. Öte yandan suçun belirli sığata sahip kişiler tarafından işlenmesi halinde cezanın yarı oranında arttırılacağı öngörölmüştür. Bu ağırlaştırıcı neden 6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 4. fıkrasında düzenlenmiştir.(41) 6222 sayılı kanunun orijinal metninde de olan 11. maddenin 4. fıkrası şu şekildedir;(42)

Suçun;

a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,

b) Federasyon ve spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurul başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından,(43)

c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde,

d) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi

halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır. Tabiatı itibarıyla suçun failin belirli niteliklere sahip olması sadece, 6222 sayılı kanunun orijinal metninde de olan 11. maddenin 4. fıkrasının (a) ve (b) bentleri için geçerlidir.

Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Gerçek kişi fail; şike teklif eden, şike kabul eden, katkıda bulunan ortak eylemde bulunanlar olarak kategorize edilebilir. Gerçek kişi fail açısından kusurluluğu etkileyen nedenler bulunmamalı. Kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler göz önünde tutulmalı. Şikede etkili veya güçlü olmak da önemlidir. Teklif yapanın kazanç veya sair menfaati sağlamaya gücü ve yetkisi olmalı. Aksi takdirde eylemi dolandırıcılık suçunu oluşturur. Prof. Dr. Süheyl Donay'ın belirttiği gibi(44) müsabakanın sonucunu etkilemeyecek kişinin bu yöndeki eylemi şartların oluşması halinde şike değil, dolandırıcılık suçunu oluşturabilir.(45) Tüzel kişi fail; tüzel kişiler şike faili olamaz. 11. madde yalnızca gerçek kişileri cezalandırmayı amaçlamış. Ayrıca 6250 sayılı yasa ile değişik Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 7. fıkrası; suçun tüzel kişi lehine işlenmesi halinde gerçek kişilere ek olarak idari para cezası uygulanması getirilmiş.

6250 sayılı kanun 11. maddesinin 7. fıkrası; Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, ayrıca bunlara, şike ve teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir. Ancak, verilecek idari para cezasının miktarı yüz bin Türk Lirasından az olamaz.

b - Mağdur: Şike suçunun mağduru topluma karşı işlenen diğer suçlarda da olduğu gibi toplumdur. Bu itibarla, spor

kulüpleri veya belirli kişiler bu suçun mağduru olarak kabul edilemezler.(46)

Yasa anlaşmayı cezalandırma amacını düzenlediği için suçun oluşma aşamasında genel olarak mağdur kamudur. Burada üstün değer vardır. Tüzel kişiler doğrudan suçun mağduru olmaz. Daha geniş bir kavram olan suçtan zarar gören durumunda olurlar.(47)

Futbol kulübü tüzel kişidir. Burada şu sorun ortaya çıkmaktadır; futbol kulüpleri açılan kamu davasına katılabilirler mi? Sorunun çözümü Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 237. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenme alanı bulmuştur. CMK 237/1 maddesi uyarınca "Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar" açılan kamu davasına katılabilmektedirler.(48) Gerçek bir zarara uğramayan kulüp taraftarlarının, suçtan zarar gören olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığından, davaya katılma olanakları yoktur.(49)

D - Şike suçuna katkıda bulunmak

Ceza hukukunda soyut olarak bir tek kişi tarafından gerçekleştirilebilen bir suçu birden çok kişi birlikte gerçekleştirdiğinde "suça iştirak" söz konusudur. (50) 6250 sayılı yasa ile değişik Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 2. fıkrası (Şike Suçunun Temel Şekli başlığı altında maddenin metnini bulabilirsiniz) "katkıda bulunmak"ı düzenlemekte. Bu hüküm, fiilsiz suç olmaz şeklindeki en temel ceza hukuku ilkesine aykırıdır. (51) Zira fıkra hükmüne göre; şike anlaşmasının tarafı olmayan ve kendisine bu yönde bir menfaatte veya menfaat vaadinde bulunulmayan kimsenin, sadece müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanması için

katkıda bulunması, şike suçunu oluşturan fiilden ayrı bir fiildir. Şike suçunun gerçekleşmesine hiçbir katkısı olmayan kişinin, bu suçun faili gibi cezalandırılması kabul edilemez. Kişinin bir suçtan dolayı sorumlu tutulabilmesi için suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştirmesi veya suçun işlenişine iştirak etmiş olması gerekir.(52) Burada 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 35. maddesindeki iştirak ile 37. maddesindeki yardım eden kavramlarının iç içe girdiğini söylemek mümkün.

E - Şike suçuna teşebbüs

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu teşebbüsü 35. maddesinde "Kişinin, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması" şeklinde tanımlamıştır.(53) 6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı yasa 11. maddesinin 3. fıkrasında şike suçuna teşebbüsü düzenlemiştir; - Madde 11/3; Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunur. Kanunda bu durumun teşebbüs olarak kabul edilmesi 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun teşebbüsü düzenleyen hükmü ile uyumlu değildir. Zira Türk Ceza Kanununda suça teşebbüs için kastedilen suçun elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icrasına başlanmış olması aranmaktadır 35/1. Bu itibarla faildeki suç işleme kastını ortaya çıkaran davranışlar teşebbüsün varlığı için yeterli değildir. Anlaşma teklifinde bulunulmasını şike suçunun bir hazırlık hareketi saymak ve anlaşma sağlanamadığı takdirde suçun icrasına başlanmadığını kabul etmek gerekir.(54)

F - Şike suçunun unsurları

a - Tipiklik unsuru

Şike taraflarının dışı yansıyan hal ve hareketleri ile eylemlerinin kanundaki tipe uygun olup olmadığı tartışması yapılır. Tipiklik unsurunun oluşması için bu alt unsurların bulunması zorunludur; -Şike anlaşmasının yapılması - Anlaşmanın bir kazanç veya sair menfaate ilişkin olması - Şike anlaşması suçunun tamamlanması sonrası belirli bir müsabakanın olması - Kazanç veya sair menfaat karşılığı yapılan anlaşmanın belirlenen müsabaka etkili olmasına yönelik olması.

b - Maddi unsur

Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin edilmesi şike suçunun maddi unsurunu oluşturur. Şike suçu, anlaşma uyarınca kazanç veya sair menfaatin temin edilmesi şike suçunun maddi unsurunu oluşturur. Kanun, kazanç veya sair menfaatin temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi suçun tamamlanmış gibi cezalandırılacağını öngörmüştür(6222 sayılı kanun 11. m. 1. fıkra). Kazanç veya sair menfaat temin edilmesi, suçun tamamlanması için yeterli olduğundan müsabakanın amaçlanan şekilde sonuçlanmamış olmasının suçun gerçekleşmesine bir etkisi olmaz. Kanun "kazanç veya sair menfaat temin edilmesi"nden söz etmekte ancak bunun ne tür bir kazanç veya menfaat olması gerektiği konusuna açıklık getirmemektedir. Suçun yapısına uygun olarak sözü edilen bu kazanç ve menfaatin maddi bir yarar olarak anlaşılması daha uygun olur. Şike suçu için müsabakada takımlardan birinin başarısız olması veya müsabakanın berabere sonuçlanması için kazanç veya sair menfaat temin edilmesi veya bu yönde

anlaşmaya varılmış olması gerekir. Zira kanunda, suçun müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi ya da vaat edilmesi suretiyle işlenmesi daha az cezayı gerektiren nitelikli bir hal olarak düzenlenmiştir (6222 Sayılı Kanun 11. m. 5. fıkra).

Suçtan söz edebilmek için şike anlaşmasının taraflardan birinin spor müsabakasının sonucunu etkileme imkânına sahip olması gerekir.(55) Şike anlaşmasında teklifin önce kimden geldiğinin bir önemi yoktur. Suçun oluşumu için müsabakanın sonucunu etkilemek amacıyla menfaat veya sair kazancın müsabakadan önce veya en geç müsabaka tamamlanmadan temin edilmesi veya bu yönde bir anlaşmaya varılmış olması gerekir. Önceden bir anlaşma olmaksızın müsabaka tamamlandıktan sonra sağlanan yarar şike suçuna vücut vermez.(56)

c - Manevi unsur

Suçun manevi unsuru kasttır. Kast için belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek için bir başkasına gerekli olmayan bir kazanç veya sair menfaat temin etmek bilinc ve iradesine sahip olmak gerekir. Menfaat temin edilen kişinin kastı ise müsabakanın sonucunu etkilemek için kendisine gerekli olmayan bir kazanç veya menfaatin sağladığını bilmesi ve bunu istemesidir. Suç işleme nedeni olup, fail ile fiil arasındaki dışa yansıyan kusurlu davranışlardır. Şike suçu kasıtlı suç kapsamındadır. Taksir ile bu suç işlenemez.(57)

d - Hukuka aykırılık

Bu başlık altında, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 288. maddesinin 2. fıkrasını hatırlamakta fayda var. İlgili madde "Bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması hukuka aykırılıktır."

şeklinde.

e - Suçun niteliği

Suçun oluşması ile zarar oluşmaz. Konusu itibarıyla tehlike suçu kapsamındadır. Şike suçunda maddi zarar olmadan yalnızca tehlike mevcut olduğu için tehlike suçu kapsamındadır.

G - Şike suçunun neticesi

Şike suçu; tarafların bir müsabakanın sonucuna etkili olarak fiiller üzerinde anlaşması bu suçun neticesidir. Başka bir anlatımla suçun neticesi anlaşmanın kendisidir. Anlaşmanın fiil bölümünde belirtili haller ve davranışlar üzerinde yapılması zorunlu olup ayrıca cebir, şiddet ve tehdide dayalı olmaması gerekir.

H - Şike suçunun cezasını ağırlaştıran nedenler

6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı kanun;

- Madde 11/4;

Suçun;

a - Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle(58)
b - Federasyon ve spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurul başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından, c-Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde ç-Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla işlenmesi halinde verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

Not düşmek gerekir ki, hakemler ancak görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayıldıkları için, bu fıkradaki kamu görevlisi kapsamında sayılmazlar.

İ - Şike suçunda etkin pişmanlık

Gönüllü vazgeçme (etkin pişmanlık); failin icrasına, başladığı suçu işlemekten, isteyerek vazgeçmesidir.(59) 5237 sayılı Türk Ceza Yasası 36. maddesinde;
- 36. Madde "Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır." hükmüne yer vermiştir.

5237 sayılı kanun mülga kanunda farklı olarak, Alman Ceza Kanunu'nun da etkisiyle, "etkin pişmanlık" ve "gönüllü vazgeçmeyi" aynı şey saymış, aynı hükümlere tabi kılmıştır. (60) 6259 sayılı yasa ile değişik Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 8. fıkrası; "Müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez." şeklinde düzenlenmiştir.(61)

J - Şike suçunda zincirleme suç uygulaması

Ortada birden çok ihlal bulunmasına rağmen, faile tek ceza verilen durumlardan biri de zincirleme suç adı verilen durumdur. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 43. maddesinin 1. bendine göre "Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda bir cezaya hükmedilir. Ancak, bu ceza, dörtte birden dörtte üçe kadar artırılır."(62)

6259 sayılı yasa ile değişik Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 10. fıkrası; "Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının

icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi halinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar arttırılarak tek cezaya hükmolunur.”

Bu hüküm kanaatimce Türk Ceza Kanunu 43. maddesinde yer alan “zincirleme suç” düzenleyen hükmün bir tekrarı niteliğindedir. Kanunda açık bir hüküm yer almasa bile TCK m. 43’ün uygulanması suretiyle aynı sonuca varması mümkündür.

K - Şike suçunda zamanaşımı

Suçun işlenmesinde veya cezanın verilmesinden itibaren belirli bir zamanın geçmesi, devletin dava açmak veya verilmiş bir cezayı yerine getirmek yönünden sahip olduğu menfaati ortadan kaldırıır. Nitekim suç işlenmesinin doğurduğu toplumsal endişe zamanın geçmesi ile yavaş yavaş azalır ve kaybolur. Ayrıca aradan uzun bir süre geçmesi delillerin elde edilmesi yönündeki zorluklar, hatta imkânsızlıklar yaratır. Bu nedenler, dava zamanaşımının kabulüne yol açmıştır.(63)

Yasadaki suçlar yönünde dava ve ceza zamanaşımı, 5237 sayılı TCK’nın 66. Ve 67. Maddelerinde belirtilen hükümlere bağlıdır. İdari yaptırımlar yönünde ise 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’na bakmak gerekir. Anılan yasanın 20. maddesinin 5. fıkrasında belirtildiği gibi, kabahati oluşturan fiilin aynı zamanda suç oluşturmaması halinde suça ilişkin dava zamanaşımı hükümleri uygulanır.(64)

3 - Teşvik Primi Türk Dil Kurumu “Teşvik Primini” isteklendirme, özendirme olarak tanımlamıştır. (65) Sportif anlamda teşvik primi de, bu tanıma paralel olarak, başka bir takımın oyuncularına oynayacakları müsabakayla ilgili, üçüncü takımlar yararına bir

performans ortaya koymaları ile oynayacakları maçı kazanmaya yönelik motive etme çalışmasına karşı verilen kayıt dışı para veya menfaattir.(66)

Şike yapmak, yaptırmak eylemi ancak maçı oynayacak, yani fiilen rakip olan takımlar arasında, müsabakayı oynayacak takımlardan herhangi birisinin menfaatine yapılan eylem iken; teşvik primi vermek/almak eylemi, müsabık takımlardan birisinin performansından menfaat elde etmeyi hedefleyen 3. Şahıs/ kulüp temsilcisi ile müsabık takım ilgilileri arasındaki anlaşmayı ifade eder. Kanununa göre suçun oluşması için teşvik priminin verilmesi şart olmayıp, primin verileceğinin vaat edilmesi yeterlidir. Teşvik primi verilmesi vaat edilmesine rağmen, istenen sonuç yerine gelmemiş olsa bile suç tamamlanmış olacaktır.(67)

6250 sayılı yasa ile değişik sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 5. fıkrasında, şike suçunun indirim nedeni olarak düzenlenmiştir. 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 5. fıkrası;

- Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu maddede hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.(68)

Yasa bu fıkradan her ne kadar şike suçunun indirim nedeni olarak düzenlemişse de esasen ayrı bir suç türü olduğunun kabulü gerekir. Sayın Prof. Dr. İzzet Özgenç bunu müstakil bir suç olarak tanımlamakta. Günlük yaşamda da ayrı bir suç olarak benimsenmektedir. Yasa bunu teşvik primi adı altında ve şike suçunun indirim nedeni olarak düzenlemiştir.(69)

Kanunda şike suçunun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi cezanın yarı oranında indirilmesini sağlayan bir hal olarak düzenlenmiştir. Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi yeterli olduğundan müsabakanın amaçlanan şekilde sonuçlanmış olup olmamasının bir önemi yoktur.(70)

Kanunda, şike suçunu düzenleyen madde hükümlerinin, milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla veya spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla prim verilmesi veya vaadinde bulunulması halinde uygulanacağı hükme bağlanmıştır.(71)

6250 sayılı yasa ile değişik Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair 6222 sayılı kanunun 11. maddesinin 6. fıkrası;

- Bu madde hükümleri;
a) Milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla,
b) Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla prim verilmesi veya vaadinde bulunulması halinde uygulanmaz.

4 - Sonuç

Spor, insanoğlunun var olduğu zamandan itibaren oluşturduğu kültürün vazgeçilmez parçasıdır. Adeta insan için yerine başka bir uğraşın konulamayacağı ehemmiyettedir. Tarihin başlangıcından beri farklı şekillerde ortaya çıkmasına rağmen sporun, küresel gücü günümüzde daha derin

hissedilmekte. Tarih çağlarının başlamasından itibaren, milattan önce 3000'lerde Mezopotamya'da spor vardı, Roma'da spor vardı, Antik Yunan'da, Antik Çin Uygarlığı'nda hepsinde spor vardı. Kimi zaman savaş sanatına yakınlaşmış kimi zaman ise gaddarlıktan uzaklaşıp zarafete yaklaşmıştır spor dalları. Kısacası; her dönemde spor vardı, her dönemde spor olduğu için rekabet de vardı. Eski Yunan'da olimpiyatlarda, maraton koşularında atletler bazen itibar için bazen de para için hileye başvurmışlardı. Roma'da gladyatörlerde de aynı olaylara rastlamak mümkün. Bu demektir ki rekabet baki.

Bu makalede de rekabetin modern gladyatörler olan futbolculara yansıma yollarından biri olan şike suçu ve teşvik primi verme suçunu incelemeye çalıştım. Şike suçu ve teşvik primi verme suçları elbette toplum huzurunu bozan suçlardır. Ahlaklı, dürüst müsabakaların yapılması, eşit mücadelenin verilmesi herkesin yararına olan bir istektir. Şike suçu ile müsabakalar maalesef sahada alın teri ile değil masada para şikirtisi ile kazanılıyor.

Ülkemizin şike sorunu olduğu su götürmez bir gerçektir.

Maalesef ülkemizde spora mafya da bulaşmış, pis eller sporu kirlenmiştir. Spor bir rant alanı, kara para aklama piyasası, güçlenme ve iş yaptırma aracı olarak kullanılıyor. En vahimi ise kulüplerinin başarılarını destekleyen taraftarları "asker" ve "para kaynağı" olarak gören kulüp başkanlarıdır. Bu taraftar sayıları sıklıkla diğer kulüpler açısından tehdit unsuru olarak kullanılmakta ve taraftar grupları şiddet eylemleri ile zaten boğazına kadar batmış olan Türk Sporunu daha da batırmaktadır.

2005-2006 sezonunda Akçaabat Sebatspor ile var olan şike olayları basına yansımaya başlamış, 8 aylık teknik takip sonucu başlatılan 3 Temmuz 2011 tarihinde gerçekleşen operasyondan sonra ise şike günlük haber olmaya başlamıştır. Ülkemizde gerçekleşen şike olaylarına en büyük örneklerdir.

Sadece ülkemizde değil tüm dünyadaki sporun kirlenmişliği devletleri önlem almaya itmiş önce uluslararası anlaşmalar daha sonraları ise yasalastırma hareketleri başlamıştır. Ülkemizde de iç hukuka kabul edilen 1986 sayılı Strasburg Sözleşmesi ilk duruma örnektir. İkinci duruma ise 5149, 6222 ve 6250 sayılı kanunlar örnektir.

5149 sayılı kanun başarısız olmuş, 6222 sayılı cezaları abartılı bir şekilde düzenleyen kanun gelmiş bu kanun da yürürlük tarihinden 9 ay sonra değiştirilmiştir. Bu yeni sayılabilecek kanunun Türk sporundaki şiddeti ne derece düzenleyebildiği ya da daha doğrusu düzenleyemediği ortadadır. Her hafta sonu kulüplere yağın tribün kapatma cezaları ve para cezaları bu durumun en büyük kanıtı. Takibi bu şiddet olayları salt kanunla engellenemez. Türk sporseverlerinin düşmanlıktan, kinden, nefretten arınmış, sporu spor olduğu için izler hale gelmesi bu olayları ortadan kaldıracaktır. 6222 sayılı kanunun gereği olarak gerek idari organlar gerekse federasyonlar, spor kulüplerinin de katılımıyla Türk Sporunu bu kara lekelerden uzaklaştırmak için önlemler almalıdır. Bu süreç içerisinde de Türk Sporseverleri kendine payına düşeni gerçekleştirmeli şiddetin hiçbir koşul altında çözüm olamayacağını anlamalıdır. Hepimizin hakkıdır stadyumlarda ailecek futbol izlemek; kufürsüz, şaibesiz, gürültüsüz kavgasız. Günümüz itibarıyla kanuni düzenlemeler en uygun ve eşit şekilde uygulanmalı, spor şiddetinden arındırılmalıdır.

Sonnot

1) 6250 sayılı kanun mecliste ilk düzenlendiği şekilde dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'e geldiğinde; Sayın Cumhurbaşkanı hâlihazırda şike suçundan yargılanmakta olan kişilere işaret ederek, kanunun toplumda olumsuz algılanacağını gerekçe göstererek meclise geri göndermiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi ise kanunu aynen kabul edip yeniden Sayın Cumhurbaşkanı'nın önüne getirmiştir. Kanun aynı metinle yeniden gönderildiğinde 6259 sayılı kanun haline bürünmüştür. Bu metinde 6250 sayılı kanun olarak bahsedilen metin ile 6259 sayılı kanun metni aynıdır. İki sayı da aynı

metni işaret eder.

2) Bk. Futbol kelimesinin sözlük anlamı için; http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK. GTS.5523f9624b3f38.16187877

3) Bk. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Futbol>

4) Bk. Türk Futbolunun tarihsel gelişimi hakkında daha fazla bilgi için <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=293>

5) Bk. Türk Futbolunun tarihsel gelişimi hakkında daha fazla bilgi için <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=293>

6) Bk. 2007 tarihli FIFA futbol raporu için; <http://www.fifa.com/aboutfifa/officialdocuments/index.html>

7) Bu araştırmayı Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi

Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Muharrem Özen, Ankara Barosu Dergisi'nin 2012/2 sayısında yer alan "Şike ve Teşvik Primi Suçları" makalesinde ayrıntılı ele almıştır. Bu paragraf da ilgili makaleden aynen alınmıştır. Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.27. 8) Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.27. 9) Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.27. 10) Bk. <http://www.fifa.com/aboutfifa/organisation/index.html> 11) Bk. <http://www.tff.org/default.aspx> 12) Bk. Türkiye Futbol Federasyonu'nun

tarihçesi için; <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=293>

13) Bk. 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesi amacı belirlenmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu'nun statüsü bu maddeye dayanmaktadır. MADDE 1 – (1) "Bu Kanunun amacı; her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir". <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Kurulus-ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun.pdf>

14) Bk. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Fanatiklik>

15) Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.22.

16) Bk. <http://www.hukuki.net/kanun/5149.15.text.asp>

17) Bk. <http://www.hukuki.net/kanun/5149.15.text.asp>

18) Bk. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLARI/Futbol-Disiplin-Talimati-16022015.pdf>

19) Bk. Giresunlu, G. ; Şike Şike Futbol Bir Şike Belgeseli, Destek Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2011

20) Bk. TBMM Meclis Araştırma Komisyonu Raporları için; http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/t_d_v2.sayfa_getir?sayfa=211:231&v_mecelis=1&v_donem=22&v_yasama_ili=&v_cilt=95&v_birlesim=008 ve http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/t_d_v2.sayfa_getir?sayfa=150:168&v_mecelis=1&v_donem=22&v_yasama_ili=&v_cilt=97&v_birlesim=015

21) Güngör, D. ; "Şike Suçu", Ankara Barosu Dergisi,Y.69, S.2011/4, s.38

22) Güngör, D. ; "Şike Suçu", Ankara Barosu Dergisi,Y.69, S.2011/4, s.38

23) Bk. Doç. Dr. Devrim Güngör, "Cezayı suçla orantılı hale getiren böyle bir değişiklik yapılması hiç şüphesiz yerindedir." demiştir bu konuyla ilgili makalesinde. Ayrıntılı bilgi için ; Güngör, D. ; "Şike Suçu", Ankara Barosu Dergisi,Y.69, S.2011/4

24) Güngör, s.38.

25) Bk. Öztürk, Y. ; Uzlaşmalı Müsabaka Şike ve Teşvik Primi, Bilge Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2012, s. 19.

26) Bk.6222 sayılı kanunu tam metni için; <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110414-6.htm>

27) Bk. Ayrıntılı tanım için; http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.55243260b34a80.93468928

28) Bk. Toroslu, N. ; Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, 19. Baskı, Ankara 2013

29) Bk. Öztürk, Y. ; Uzlaşmalı Müsabaka Şike ve Teşvik Primi, Bilge Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2012, s. 19.

30) Bk. http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf

31) Bk. http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf

32) Bk. http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf

33) Toroslu, s. 101.

34) Güngör, D. ; "Şike Suçu", Ankara Barosu Dergisi,Y.69, S.2011/4, s.39

35) Güngör, D. ; "Şike Suçu", Ankara Barosu Dergisi,Y.69, S.2011/4, s.39

36) Öztürk, s. 20.

37) Öztürk, s. 20.

38) Paragrafın tamamı İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi Hâkimi Yavuz Öztürk'ün; Uzlaşmalı Müsabaka Şike ve Teşvik Primi isimli eserinden alınmıştır. Bk. Öztürk, Y. ; Uzlaşmalı Müsabaka Şike ve Teşvik Primi, 1. Baskı, Bilge Yayınevi, 2012, s.21

39) Toroslu, s.99.

40) Demirbaş, T. ; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara 2006

41) Donay, S. ; Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi, Beta Yayınları, 2. Baskı, İstanbul Ocak 2012

42) Bk. <http://www.sporhukuku.org/dosyalar/6222.pdf>

43) Bk. "Ülkemizdeki spor kulüpleri, 23.11.2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine tabi olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 14. maddesi, gençlik ve spor kulüplerini düzenlemektedir. Buna göre, dernekler başvurmaları halinde spor faaliyetlerine yönelik olanlar -spor kulübü-, boş zamanları değerlendirme faaliyetine yönelik olanlar -gençlik kulübü - ve her iki faaliyeti birlikte amaçlayanlar - gençlik ve spor kulübü - adını almaktadır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği 08.07.2005 tarihinde yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğin 6. maddesine göre kulüplerin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu olarak belirlenmiştir. 12. maddeye göre ise Yönetim Kurulu; beş asil ve beş yedek üyeden az olmamak üzere kulüp tüzüğünde belirtilen sayıdaki üyeden oluşmaktadır. 14. maddede Denetim Kurulunun üç asil ve üç yedek üyeden az olmamak üzere, kulüp tüzüğünde belirtilen sayıdaki üyeden oluşacağı düzenlenmiştir. Kanunun 11/4-b maddesi anlamında bu hususlar gözönünde bulundurulmalıdır." Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.27.

44) Donay, S. ; Sporda Şiddet ve

Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi, Beta Yayınları, 2. Baskı, İstanbul Ocak 2012, s.153.

45) Öztürk, s. 23.

46) Güngör, s.39.

47) Bk. Toplumun mağdur olabileceği ile ilgili ayrıntılı okuma için: Toroslu, N. ;Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, 19. Baskı, Ankara 2013

48) Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.26.

49) Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.26.

50) Toroslu, s.295.

51) Güngör, s.41.

52) Güngör, s.41.

53) Toroslu, s.274.

54) Güngör, s.41.

55) Paragraf ilgili makaleden aynen alınmıştır. Güngör, s.40.

56) Paragraf ilgili makaleden aynen alınmıştır. Güngör, s.40.

57) Öztürk, s. 25

58) Öztürk, s. 27

59) Hafizoğulları, Z. / Özen, M. ; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, US-A Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 342

60) Hafizoğulları, Z. / Özen, M. ; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, US-A Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 342

61) Öztürk, s. 35. Burada bir parantez açmak gerekirse; Hakim Yavuz Öztürk bu konuda, "kişinin teklif olunan kazanç ve menfaat üzerinde anlaşmaya varmaması hali içinde gönüllü vazgeçme kuralı vardır." demiştir.

62) Toroslu, s.336.

63) Toroslu, s.463.

64) Öztürk, s. 40.

65) Bk. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_yanlis&arama=kelime&guid=TDK.GTS.552c36a080fed1.56017644

66) Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.31.

67) Bk. Özen, M. / Yılmaz, S. ; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s.31.

68) Bk. Donay, S. ; Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi, Beta Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2012

69) Öztürk, s. 29.

70) Güngör, s.40.

71) Güngör, s.40.

Kaynakça

ALACA KAPTAN, U.; Suçun Unsurları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 372, Ankara 1975

AVCI, M.; Türk Spor Hukuku Mevzuatı, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2013

AYDIN, U.; "Şike ve Teşvik", <http://www.sporhukuku.org/dosyalar/makale-pirincin-tasi.pdf>

DEMİRBAŞ, T.; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 9. Baskı, 2013
Donay, S.; Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi, 2. Baskı, İstanbul 2012

DEMİRBAŞ, T.; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara 2006

ERCAN, İ.; Ceza Hukuku Özel Hükümler, XII Levha Yayınları, 2014

ERDİNÇ, E.; Ne Şike Bitti Ne Sevdam, Alfa Kitap, 1. Baskı, İstanbul 2012

ERGÜL, O. / Kontacı, E.; Güncel ve Notlu 1982 Anayasası, Savaş Kitabevi, 2. Baskı, Ankara 2013

ERTAŞ, Ş./ Petek, H.; Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2011

FORREST, B.; Büyük Şike, Hyperion Kitap, 1. Baskı, Ankara 2014

GİRESUNLU, G.; Şike Şike Futbol, Destek Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2011

GÜLŞEN, R.; Spor Hukuku, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Kasım 2013

GÜNGÖR, D.; "Şike Suçu", Ankara Barosu Dergisi, Y.69, S.2011/4, s.37

HAFİZOĞULLARI, Z. / Özen, M.; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, US-A Yayıncılık, Ankara, Kasım 2012

HAKEİRİ, H.; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 17. Baskı, Ankara 2014

HAKEİRİ, H.; Ceza Hukuku Temel Bilgiler, Seçkin Yayınları, 4. Baskı, Ankara 2009
Şike ve Teşvik Primi / Yağız Gündoğdu

HILL, D.; Şike, Futbol ve Organize Suçlar, 1. Baskı, Arkadaş Yayınları, 2013

İKİZLER, H.; Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2000
İYEM, C.; Kramponlu İşçiler Bir Boş Zaman Çalışanı Olarak Futbolcular, XII Levha Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2012

KILIÇ, E.; Kirli Kramponlar, Timaş Yayınları, 3. Baskı, İstanbul 2011

KÖKNEL, Ö.; Bireysel ve Toplumsal Şiddet, Altın Kitaplar, 2. Baskı, İstanbul 1996

KÖSE, H.; "Şike Suçunun Rekabete Aykırılığının Değerlendirilmesi", <http://www.sporhukuku.org/makaleler/216-ike-sucununrekabete-aykirlin-deerlendirilmesi.pdf>

ÖZEN, M. / Yılmaz, S.; "Şike ve Teşvik Primi Suçları", <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmaka/le/2012-2/01.pdf>

ÖZGENÇ, İ.; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006

ÖZTÜRK, Y.; Uzlaşmalı Müsabaka Şike ve Teşvik Primi, 1. Baskı, Bilge Yayınevi, 2012

SAZ, İ.; "Spor-Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri" Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 2. Sayı, Ankara-Ocak 2014

SOYASLAN, D.; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınevi, 3. Baskı, Ankara 2006

SOYASLAN, D.; Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınevi, 10. Baskı, Ankara 2014

SOYASLAN, D.; Teşebbüs Suçu, Kazancı Kitap, Ankara 1994

ŞAHİN, C./Özgenç, İ.; Gazi Üniversitesi Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi-Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu, Kolokyumu, Seçkin.

Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2012

TALİMCİLER, A.; "Futbolda Şiddetin Nedenleri ve Olası Çözüm Yolları, BİA Haber Merkezi, 16 Mayıs 2011

TEZCAN, D.; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 5. Baskı, Ankara 2007

TUZCUOĞLU, E.; "Tüm Şike ve Teşvik Eylemleri Zamanasımına Uğramıştır", <http://www.sporhukuku.org/dosyalar/makale-sike-zamanasimi.pdf>

TUZCUOĞLU, E.; "Şike ve Teşvikte Özel Görev", <http://www.sporhukuku.org/dosyalar/makale-sike-tesvikozel-gorev.pdf>

TOROSLU, H.; Ceza Müeyyidesi, Savaş Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2010

TOROSLU, N.; Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, 19. Baskı, Ankara 2013

TOROSLU, N.; Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 273, Ankara 1970

TOROSLU, N. / Feyzioğlu, M.; Türk Ceza Kanunu Ceza Muhakemesi Kanunu ve İlgili Kanunlar, Savaş Yayınevi, 21. Baskı, Ankara 2013

URAZ, F.; Kaleciyi Vurun, Zaman Kitap, 2. Baskı, İstanbul 2002

ÜÇİŞİK, F.; Spor Hukuku, Ötüken Neşriyat, 2011

YENİDÜNYA, A.; Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Şartlı Salıverme, Legal Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2002

YURTCAN, E.; Sporda Şiddetin Ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu Ve Yorumu, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2011

ZAFER, H.; "Şike ve Teşvik Primi Verme Suçu", <http://hamidezafer.com/wpcontent/uploads/2012/05/%C5%9Eike-ve-te%C5%9Fvikprimi-PDF.pdf>

Tam otuz yıldır, gücümüzü Bursa'dan alıyor,
geleceğin modern Türkiye'si için

GURURLA ÜRETİYORUZ

BURSA BETON

Adalet gücü bağımsız olmayan bir milletin,
devlet halinde varlığı kabul olunmaz.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk